

ACTE JUSTIFICATIVE

LA

ISTORIA REVOLUTIUNII ROMANE

DE LA 1821

DE

208

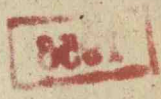
G. P. ARICESCU,

Director la Arhivele Statului.

1874

IN EDITURA TYPOGRAPHIEI ROMANE G. CHITIU SI I. THEODORIAN
in
CRAIOVA.

ACTE JUSTIFICATIVE
LA
ISTORIA REVOLUTIUNII ROMANE
DE LA 1821

Inv. A. 46.695

III. 19932

ACTE JUSTIFICATIVE

LA

ISTORIA REVOLUTIUNII ROMANE

DE LA 1821

DE

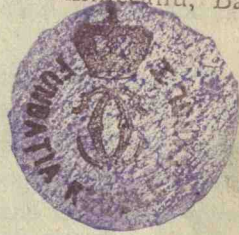
G. P. ARICESCU,

Directore la Arhivele Statului.

87137

Donațiunea Prof.

Gh. Râmniceanu, Bârlad

1874

IN EDITURA TYPOGRAPHIEI ROMANE G. CHITU SI I. THEODORIAN

in

CRAIOVA.

4238

1947

CONTROL 1955

1951

L

SLISTAC
COTA 19 932

cc 160 / 06

B.C.U. Bucuresti

C87137

5127

NOTE.

Nota No. I.

Că să-și facă lectorul uă idee de suferințele poporului în acea epocă, reproducem allăturatul act, cum și uă poesie care descrie cu elocință jafurile guvernanților din epoca de tristă memorie a Fanarioților.

Slujbele sub Caragea.

Tóta lumea scie că reposatul marele Banu Grigorie Brâncovénul era unul din cei mai eminenți elevi (1) ai famosului Lazar; era un boier plin de erudiție; ellinist și latinist profund. Filosofia lui Ainecciu, tradusă din latinește în limba ellenică antică, este de acest boier.

La curtea sa afla asil și protecție toți loghiotații Greci. Pe lângă sine avea și unu condiscipol al său, Nicolae, ce avea onorea a mânca cu coconul la massă, și care, pentru totă favorea și protecția ce i se oferea, ca un cărturar ce era, și ca unul ce știa și psaltichie, se credea fericitu a cânta la paraclisul dela capela din curte, însa numai când venea coconul la biserică.

In domnia lui Caragea, Banul Brâncovénul, fiind numit Spătar, disse să'i cheme pe logofétul Nicolae. — Logofete, îi disse Marele Spătaru, M. Sea Vodă m'a cinstitu cu Spătaria; și fiind-că ești om allu curții noastre din copillarie, am hotărât să te fac cirac. Te orânduesc polcovnicu de poteră în curtare județ; și iată și pitacul de orânduire, arhon Polcovnice.

D-lui arhon polcovnicul Nicolae mulțumi, strângându'si giubéoa cu respect la piept; și saruta cinstita și stăpânesca mână a d-lui Marelui Spătaru.

1) Póte admirator, dar elev a fost al lui Lambru, nu al lui Lazar.

Trăgându-se în odaea sa, fostul polcovnic, ce se afla deja în București, și în toate zilele, de dimineața până seara, era jos în capul scării spătariei; veni dar la el și succesorul său.

Acesta polcovnicise sub marele spătaru Arghiropolu, cinstitul și credinciosul boier și ginere al M. S. lui Caragea Vodă. —D-ta, arhon polcovnice Nicolae, îi dăse felul acesta de Buluc-bașa polcovnicit, ești un om procopsit; îți plac cărțile și viața tînă și fără bătae de cap; vinde-mi mie polcovnicia, și scapă-te de un traiu în care nu te aștepta de cât callăria și nopți, pe ploaie și vânturi; și când ești acasă, nu stai decât a judeca pe hoții de Români. Eu îți dau 50 de mii de lei pe an. N'ai de cât să-i iei, și să șezi acasă să te odihnești.

Logofetul Nicolae, ce acum începuse a lua un aer cam marțial, devenind polcovnic, remase pe gânduri.

— Bine, îi dăse; ne vom socoti, și vom trimite să te cheme. "

Fostul polcovnic se retrase. Nicolae, rămîndu singur. Începu a-și dăci: 50 de mii de lei! această e treaba! Eu nu știu că coconul mi a avut până acolo purtarea de grijă. Când da el 50,000 de lei, câtă să mai scotă cel puțin 20,000 de lei. Nu dau polcovnicia. Odată îi vine omului norocul. Ce treaba am? S'o caut singur, și să rămău bun cât oiă trai.

A doua zi, fostul polcovnic, până în ziua, era la ușa logofetului Nicolae; și cerea voie a se introduce la arhon polcovnicu.

— Nu dau polcovnicia, îi dăse acesta, cum îl vedu întrînd pe ușa; am s'o caut singur.

— Bine, arhon polcovnice; eu adică vrăm să-ți dăci că pentru binele d-tale vrăm să te scap de nevoi.

— Pentru binele meu! dar eu m'am gândit și mai bine. "

Espedă pe bulucbașa; și noul arhon polcovnic începu a se prepara pentru județ, a se duce la postul său; ca să mă esprim mai bine, după langagiul de atunci, la tactul său.

Plecă în fine, și ajunse la tactul său, unde toți ceaușii cu poterașii lor îl primiră cu stegurile întinse și dând la pistole,

Se instală noul polcovnic în postul său. Trecu uă zi, două, uă săptămână, două, trei săptămâni; ciaușii și poterașii așteptau ordinele boerului, dormind pe prispă și pe sub umbrare; și bôla căscatului și a urătului se întinse în totă tabăra polcovnică. După vre o șese săptămâni de zile, polcovnicul Nicolae, vedînd că stă pe cheltuiea, fără a-i intra nimic în pungă, începu a se socoti:

„Ce dracu! pe ce îmi da omul ăsta 50 de mii de lei pe an? de unde era să'i scôța el? Aci trebuie se fie ce-va; cată să mă dumiresc.“

Bătu în palme, porunci unui ciaușiu să'i prepare calul, și plecă drept la București. Cum ajunse, trimise și chemă pe buluc-bașa, fostul polcovnic.

— Știi ce? țișse Nicolae acestuia; eū m'am socotit una. D-ta 'mi ai dat 50 de mii de lei pe an pe polcovnicie; eū îți cerū numai 25 mii de lei partea d-tale; și să fim tovaroși, să catăm împreună polcovnicia.

— Îți mulțumesc și de acēsta, arhon polcovnice; și nu voiū uita facerea de bine câtū voiū trăi; căci stam pe cheltuială și fără nici uă chiverniséla.

Se învoiră, făcură inscrisul, și plecară amēndoi la județ, la tact.

Cum ajunseră, uă activitate și uă bucurie se respândi în toți poterașii.

— Bine ai venit sănētos, boerule! strigară cu toții. Dumneđeū să te ție, că plesnea fierea 'n noi de urât.

— Ȃstia sunt copii mei, țise buluc-bașa către polcovnicul Nicolae. Am trăit bine cu dēnșii; cu tôte că câte odată, de, tārnuiam și scārpina pe câte unul. Nu e așa, mă, Iōne, Marine, Stane?

— D-ta se fit sănētos, boerule; biciul stăpānului îngrașe pe sluga.

— Ei! acum pe lucru, copii! Aveți caii, armele, în bună stare? De sēra să fiți cu toții gata.

— Cu toții, cu toții, boerule; flăcāii sunt aci.

Boerii se pusseră la masă; după masă dormiră ca boierii; după somn luară dulcēța și cafea. Apropiindu-se sēra, buluc-bașa chemă pe toți ciaușii în casă.

— Gata sunteți, copii?

— Gata, boerule!

— Pe vēnat acum! Tu, ciaușiu Stane, i'ați poterașii, plēcă în plasa cutare, și înprăștie'i prin sate, după cum știi tu; ce să te mai învăț! Tu, ciaușiu Vasile, iea pe ai tei, și plēcă. Tu, ciaușiu Dumitre, ce mai cașci gura la mine? fă asemenea; știi tu locurile și cotiturile tale. Și voi toți, haide, sé ve vedē! A-ratați-vē spatele; pe cai, și cu Dumneđeū înainte!

Logofētul Nicolae, cu ochii sgāiți, sé vađa ce va eși din ordinele și dispozițiile acestea, i se părea halima, după limba

de atunci. După ce eşiră ciaușii, și plecară cu poterașii lor, întrebă logofétu Nicolae:

— Ce o să faci ei acum?

— Veți vedea, mâine, poimâne, ailaltă poimâne, după depar-tarea unde se duc.

— Bine, vom vedea, disse logofétul Nicolae, cu flegma sa de loghiotat. „Inaintând nóptea, boierii polcovnici se culcară. A doua și de dimineța începură a veni din céuși, și a da ra-port. Unul spunea că baeții lui, din cutare și cutare sat, s'au întors cu atâtea capete de vite, boi, vaci, viței, cal, etc. Al-tul asemenea; celalalt pe a sémă.

Buluc-bașa le porunci ca fie-care să'și ducă vitele salle în alte sate, cu totul opuse de acelea de unde le-a luat.

A doua și, a treia și, se urmă tot asemenea. În intervalul acesta, sătenii păgubași începură a veni la tactul polcovnici-ei, ca, cu gënuchi plecați și cu lacrimi fierbinți, să se róge a li se da ajutorul poterașilor spre a da gónă hoților ce le-a furat vitele.

Bulucbașa nu lipsea, la fie-care plângere, a lua semnele și cantitatea vitelor fie-căruia, și de a espedia poterașii necessari spre căutarea lor.

Satul tactului acum era plin de sute de păgubași; la căr-ciumă și la băcănie se făcea aliș-veriș. Băcanul și cărciuma-rul începură a lauda pe Dumneđeū că a mai înviat satul. În fine, poterașii, espediați după căutarea hoților și a vitelor, în-cepură a veni care cu câte uă pereche de boi, care cu vaci și cu viței, care cu câte un cal, doi, în cât bătătura polcov-nicieii începu a lua un aspect de obor.

Păgubașii, fie-care își cunoștea vitele sale; poterașii, fie-ca-re își nara aventurile, cum a alungat pe hoți, cum s'a bătut cu dênșii, cum a pus mâna pe vite, și cum în fine tâlharii de hoți le-a scăpat din mână.

Polcovnicul Bulucbașa strigă să le tacă gura la toți, că a făcut curtea polcovnicieii se nu mai semene decât un han și un obor.

După ce restabili tăcerea, începu a desparți vitele, fie-care cu stăpânul seū, și a le prețui.

— Ai tei sunt boii aștia, mă? întrebă pe unul.

— Ai mei, boerule!

— Îi cunoști bine?

— Cum să nu-i cunosc? că numai atât avém!

— Ei! să-ți traiască! Eată flacăi i-a gasit. Da ce mai boi! Aștia, ca uă para, fac 500 de lei; cinci-șeci de lei e deciuéla; caută-te 'n pungă, și veți de da ce-va și băeților, că nu sunt slugile tale.

— Aoleo, săracul de mine! boerule! Eu n'am dat pe bo de cât numai 200 de lei; și acum să voiū să'i vënd, nu-mi da nimini nici 150 de lei pe dênșii.

— Minți, Rumâne. Uite Rumânul dracului! da șiret mai e, Asta e; 50 de lei, dacă vrei să-ți iei boii; dacă nu, punū de scutură praful după tine.

Venia rëndul apoi la vaca altuia, la caii celui-lalt; tôte vitele se prețuiaū îndoit și întreit de ceea ce făcêu; deciuielele le făcea grămadă de bani pe masa polcovniciei, păgubașii apoi intra pe mâna poterașilor ce le lua mai cât le-a luat și polcovnicul. Multe din vite iară, cum se întemplă firește la tôte furțișagurile din lume, nu se mai găsea, cu tóta strașnicia ce punea d-lui Boerul polcovnic. Boii, mai vertos cei mai țepeni și caii cei mai frumoși, par' că era un făcut, că nu se mai găseu. Toți apucaū drumul Focșanilor și treceau în Moldova.

Astfel se urmă vre uă doué septemâni. Pe de o parte, séra, unii din poterași erau espediați după vite, și pe de alta, diminéța până în ziua, alți poterași espediați mai dinainte, venéu, pe cum am dis, cu vitele destinate a fi aflate de strașnicul zabetlic al polcovnicului. Di cu alta, deciuielele aducéu în casa polcovniciei peste uă mie de lei pe di.

La tôte acestea, logofetul Nicolae se uita ca un loghiotat, și suspina adesea.

In cele dupe urmă, plecă la București, și trasse drept la conul.

— Hei! bine ai venit, arhon polcovnice! îi disse d-lui marele Spătar.

Cum îți merg trebile? Cum o duci cu polcovnicia?

— Reū, cinstite cocóne!

— De ce?

— Apoi, iéta de ce." Și începu a'i spune istoria: cum a venit Bulucbașa, și i-a oferit 50 de mii de lei; cum n'a vrut s'ó dea, și s'a dus s'ó caute singur; cum a ședut pe cheltuiala vr'ó șése septemâni; cum s'a hotărât a se întovăroși cu Bulucbașa; și în fine cum a vëndut că se caută polcovnicia la țerra.

— Sărac sunt, ăisse el, cinstite cocóne; buni sunt 50 de mii de lei ce 'mi a dat; și buni sunt banii ce vedem cu ochii mei sêra pe masa polcovniciei; dar ceea ce veđ că este, e blestemul, urgia lui Dumneđeũ! Nu'mi trebuie! adause el, scuturându'si giubêoa; mai bine sărac și curat, cu cărticelele mele, cu bisericuța mea; și pentru uă gura și îmbrăcăminteaa unui trup, se trăești d-ta! Mulți săraci mănâncă din curtea d-tale; oiũ trăi și eu.“

— Ha! ha! ha! Nu spui că ești prost? Adică pân' acolo tot nu te socotem! Mãi, prostule, eu când te-am chemat și 'ți am ăis că voiũ să te fac cirac, știam eu ce-va. Fieși care polcovnicie are prețul hotărât, după listă; și se vinde cu 50 de mii de lei, cu 60, 70 până la 100 de mii de lei pe an; afară de ceea ce se mai dă logofetului spătăresc și ómenilor casei; eu 'ți am dat una din cele mai bune polcovnicii; și tu te lepești de noroc. Prostule! dar astea sunt canonisite după legi. Dreptul Spătarului este de a vinde polcovniciile; al Vistierului, de a vinde ispravniciiile și sameșiile; al Ispravnicului, d'a vinde zapcielăcurile; ș'al Vornicilor, d'a vinde vătășiile de plaiũ; și apoi polcovnicii, ispravnicii, sameșii, zapcii, vătășii de plaiũ, cum or să scótă banii, dacă fie-care nu'si va căuta de meseria sa, după chipurile ce sunt în obiceiũ. Eu 'ți am dat una din cele mai bune polcovnicii, și ca la un om al casei, 'ți am dăruit'o, unde alții dau până la 80 de mii de lei pe dênșă; și tu îi dai cu piciorul!

—Nu'i dau cu piciorul, cinstite cocóne; dar, sê mē ierți d-ta, îți spui că nu'mi trebuie, nu pot băga astfel de bani în pune ga mea.

— Mãi, dar eu sunt banul Brâncovénul, cu moșii, cu țigani, ca nici un boer; și tot nu mē pociũ lepăda când îmi dă M. S. Vodă uă chiverniséla. Veđi, tu ești alla, după vorba turcésca: *em chiel, em fudul*. E destul că în Spătaria unui boier ca mine, să nu se facă Spătarul tovaroșii cu hoții aștia de Fanarioți, cu hoții și cu tâlharii, ca sa'i trimița în bende a despuia și a uccide lumea, și să înparța prăđile cu dênșii; căci limongii aștia nu se mulțumesc numai cu ceea ce e canonisit.

— Mie, boierule, nu'mi trebuie nici canonisit; un trup am, și n'oiũ muri de fóme; un suflet am, și 'mi e destul păcatele mele; ce să mē mai încarc cu câte am veđut?

— Prost ai fost când erai în scólă cu mine, și prost o să mori. Haide, dute; voiũ porunci celle de cuviința logofetului spătăresc.

Iată dară care erau drepturile cinstiților și credincioșilor boieri ai Domniilor fanariote! Ua clasă se dicea de slugi, alta de credincioși boieri; și cea mai înaltă, ce practica *tălăria organizată*, se dicea cinstiți și credincioși. ¹⁾

CANTEC OLTENESC.

Leleo muică, rândurica
Numai pôte mitutica;
Că'i frumôsă diminéța,
Roua 'i nasturi pe verdéța,
Și Zorilă 'n răsărit
Jócă 'n câmpul aurit.
Plec, mé duc la d'ái ciocoî,
Ce-și bat joc și'și rid de noi!

Leleo muică, leleo Dómne!
Prunculeții 'mă mor de fóme:
Mor în țera Românescă,
Cea avută, cea ceréscă!
Codrul mândru c'a 'nverđit,
Frunța mi l'a 'mpodobit;
Mé duc să pândesc ciocoî,
Că prea mult își rid de noi.

Ce folos d'ășa câmpie,
De a țerii avuție,
C'aduc aurul cu sacii,
Dacă parte n'au săracii!
Că din holda ce muncesc
Nici un bob nu folosesc;
Muncesc tot pentru ciocoî;
Copilașii îmî staū gol.

N'au c'amașă, n'au mâncare;
Că și biată masa ²⁾ n'are.
N'are-a tórce, n'are-a țesc,
Și din streñțe nu mai ese.
Că plătesc, plătesc, plătesc,
Și nu mai mé răfuesc.
Tóte 'n plată 'sū la ciocoî;
Lumea nu e pentru noi!

Intr'o ți ne-a cere d'óre
Plată p'aer și pe sóre.

Că cer vamă și chirie
Și p'a fiarei vizunie.
Plătesc locul de bordeiū,
Și n'am nici mălaiū de meiu.
O ciocoî, ciocoî, ciocoî!
Ce-om fi ór'de vină noi?

Anul tot în lucrul vostru,
N'avem timpuleț al nostru.
P'o oiță cereți plată,
Fiind-că paște, fiind-că fată.
Găini cereți să vé dăm;
De n'avem, să cumpărăm.
Mai iertați-ne, ciocoî,
C'abia pelea e pe noi!

Până când să dau în vară,
Doi copii îmî degerară;
Că-i coliba darămată;
Cerga d'arendașū luată;
De gâteje am sfărșit,
Și ciocoiln le-a scumpit.
O ciocoî, ciocoî, ciocoî,
Ce ne frigeți, vai de noi?

Că plătesc și pentru vatră,
Pentr'un căpatăiū de șétră;
Pentru tot ce e sub sóre;
C'a đis Christ, că dacă móre
Al d'a fost mai necăjit,
El e 'n cer mai fericit.
Mai dați cer pe la ciocoî,
Și pământ la d'alde noi.

Christulețe, mai ia-ți cerul,
Că ne rebegește gerul;
Ia-ți și cerul și cuvântul,
Și mai lasă-ne pământul.

¹⁾ „Conservatorul“ No. 1. Novembre 1856 de N. Russo (Eliade) pag. 123—128.

²⁾ Prescurtatū din mamă-sa.

Dă-mi cât pociu măcar a sta,
Capul a mi-l rezima.
Mai du 'n cer și d'ăi ciocoi,
Și mai iartă-ne pe noi.

Leleo muică, dac'așiu prinde
Hoțomanî, d'ăi de ne vinde,
Hoțomanî dela bisericii,
D'ăi ce ne tot fac la predici,
Să le spuiū ce-a ȕis Christos
Pe când mi'ți umbra pe jos,
Și da lumea la ciocoi,
Ș'opria cerul pentru noi!

Leleo muică, cucul cântă
Vara verde, vara sfântă!
Codrului că plete 'i crește,
Pe voinic că mi-ți umbrește.
Umbra 'i desă 'n cărpenișu,
Să m'ășeț la al cotiș,
Să pândesc la d'ăi ciocoi.
Că prea sunt spurcați cu noi!

Leleo muică, măiculiță;
Ia dă-mi tonta pușculiță;
Că de an n'am mai cătat'o,
Și rugina-o fi mâncat'o;
Că de an n'am dat cu ea,
Ș'asta'î tót' averea mea.
Să mă duc la d'ăi ciocoi,
Ce'și bat joc și'și rid de noi.

Pușcă lungă, ghintuită,
Din resbœe dobândită;
Moștenire dela tica,
Tica ce nu știa frica:
Că intra în Cârjalii,
Și da gröză 'n Pasvantlii.

Tata n'avea plug și boi;
Se hrănea dela ciocoi.

Poterile și catane
Îi ȕicea tot căpitane.
Când răcnea, scotea vâpae;
Nu'î sta nimeni în bătae.
El 'mi a ȕis, când a murit:
„Te-am crescut și te-am iubit;
„Pun'te 'n pândă la ciocoi,
„Că ei nu sunt frați cu noi.“

Leleo muică, cucul cântă
Voinic codrul se avântă;
Frunza-î verde și curată;
Parcă-mi vœț nevasta fată;
Dar mă duc, voinic și viū;
Și nu știū d'o să mai viū;
Hoțomanii de ciocoi
Or fi poterî dupe noi.

Că ei fur' în ȕioa mare,
În Divan, în Adunare;
Fără frică de robie,
De bătae, pușcărie;
Căci ei sunt privilegiați,
Și de pravili aparați.
Bresle rele de ciocoi,
Ce sug sângele din noi!“

Când pleca în haiducie,
Copilași și soție,
Cu bătrâna lor bunică
Îl ținea plângând de frică,
El pe toți îi săruta,
Flinta 'n umeri arunca;
Și luând'o spre Vulcan,
ȕicea 'n frunță pe Jian. ¹⁾

Nota No. II.

Luxul și impositetele sub Caragea.

Un strein, care a șețut în Romania șesse ani, (dela 1815 până la 1821) vorbind despre luxul Gospodarilor ș'al boerilor, ȕice, despre Caragea și despre boerii d'atunci:

¹⁾ D. Bolliac, Poesii naționale, tipărite la Paris, 1857, pag. 15.

„Imbrăcămintea unui boer din protipendada costă 400 galb. aprópe; iar a cocónelor, îndoit și întreit. Boerii cheltuesc pe an până la 3 mii de galbeni, de-și au Poslušnici și Scutelnici, și câte 10—20 servitori (țigani) cu cari se ajută.

„Cheltuelile Prințului se urcă pe an dela 3 până la 4 mil. lei, în care intră și tributul Porții, cum și presenturile Pașilor și demnitarilor celor mari ai Porții, cum și gratificațiile pe la favoriți și pe la *Elci* (consuli). Intreținerea curții domnesci costă mai multe sute de mii de lei pe an. Funcțiunile se dau pe câte un an, și toate cu bani gata.“¹⁾

Un alt strein, care a ședut în Principate mai mulți ani, ȕice despre Caragea :

„In primul an al Domniei sale, impositul ordinar fu adaogat de opt ori mai mult de ce fusese fixat prin bugetul general, decretat de divanul Domnesc la 1802, conform Hatșerifului; acel imposit se mai adaogă și prin ordonanțe date la fie ce triminie de către adunări parțiale de boeri, decorate cu titlul pompos de Adunare obștescă.

„Acest imposit se mai măria prin dessele schimbări de viștieri; îl mai mărea și ispravnicii, creaturele Viștierilor, ómeni cruđi și răpitori; și aceste contribuțiuni extraordinare, ce se puneau pe orașe și pe sate, sub felurite pretexturi absurde și arbitrare, producú sume îndoite și întreite de cele legiute de Domni cu divanul seú.

„Contribuția vămilor, cari până la 1802 privea numai orașele și târgurile, se întinse și asupra satelor.

„Apoi și contribuțiile ce se puneau pe miei, pe vinuri și pe alte articole de felul acesta, fură și ele adaogite peste ceea ce stipula Hatșeriful.

„Aceeasi sistemă de încarcare se urma cu rechișiuniile de fênși orđ, destinate pentru poștii și grajdurile domnesci; pentru untul, mierea și mieii ce se trimitéu la Vidin și la Sтамbul; pentru ȕillele destinate la construirea și reparația cetăților turcesci după cele doué țermuri alle Dunării; și pentru lemnele de construcțiune la amiralitatea turcescă; toate acestea, contra stipulărilor Hatșerifului.

„De multe ori acelle obiecte se plátéu în bani, cu prețú îndoitú și întreit de valórea lor reală.

¹⁾ Lettres sur la Valachie, par P. R. Paris 1821 pag. 82, 85, 101, 128, 129 și 134.

„Și toate aceste jafuri erau sancționate de ministrii lui Caragea, creature vile ale Despotului, complici ai hoștilor sale, ua umbră din vechea obștescă Adunare; iar budgetul era tot d'auna în deficit, cu scop d'a servi ca pretest pentru abuzuri noue ale anului viitor.

„In șesze ani și jumătate ai domniei lui Caragea, s'au creat peste patru mii de boerii, cari aduseră un folos necalculat; toți acești boeriți erau ómeni recomandați numai prin bassețea și rapacitea lor; din ei unii erau înalțați la cele mai înalte trepte ale boeriei, ceea ce făcu a înjosi cu totul protipendada, deja ȕecimată și slăbită prin esiluri și persecuțiuni în persóna membrilor ei cellor mai influinți și avuți.

„Tóte funcțiile statului erau date la mezat, pe față; tot ce era avere publică și privată era de drept a boerilor, mari și mici; Spătaria însași, poliția generală a țerei, încorona această operă de spoliare universală și sistematică, ce devenisse lege prin obicei. Spatarulú vindea capitaniile de județe, instituite pentru apărarea hotarelor și liniștea publică; asemenea Vistierul și Vornicul vindeau funcțiunile ce atârnau de dênșii.

„Plângerile către Pórtă erau înabușite de aurul lui Caragea, stors din spinarea poporului; promisiunile de îndreptare erau eludate de viclénul Gospodar; abuzurile mergéu crescând, și țeranul abandona coliba spre a emigra saú a deveni haiduc. Ua asemenea stare de lucruri trebuia să producă ua rescólă ¹⁾

Nota No. III.

Arz către împărăție, când a fugit Caragea Voevod. 1818 Sept. 29.

Noi, robii prea puternicei împărății, Mitropolitul, Episcopii, Egumenii și Boerii, mari și mici, Capitani și totă saraca Raia, din cea neapărată datorie îndemnându-ne ca nisce supuși credincioși ai prea-puternicei și a noastră hrănitóre împărăție, și cu celle până la pământ închinaciuni către prea înaltul împă-

¹⁾ La Principauté de Valachie, sous le Hozpodar Bibesco, par B. A.
ancien agent diplomatique dans le Levant.—Bruxelles 1848, pag. 14—17.
—Veđi și nota dela pag. 122 din „Conservatorul“ No. 1 Novembre 1856, fôe redactată de Eliade în Turcia, sub numele D. N. Russo, și unde se descrie mijlócele prin care se înavuțiati împiegații sub Fanarioți.

rătescū prag arătându-ne, printr'acest prea plecat al nostru obştesc Arz-mahzar, însciinţam prea blândului auz al prea puternicei împărăţii, că Domnia Sea Ioan Vodă Caragea, Domnul acestei ţerri, astăzi la 29 alle acestei luni Septembre, pe la 10 césuri din zi, lăsând scaunul Domniei, a plecat, eşind afară din politie întocmai cu acelaşi chip ce obicinuia de eşia afară la plimbare; iar peste prea puţină trecere de vreme, ca de vr'o patru césuri, ne-am pomenit că, din urmarea drumului Domniei Sélle, ne trimite câte-va porunci în scris, care iarăşi după a supunerii datorie şi povăţuire, socotind că se cuvine a se face sciut şi la împărăţie.

Iată trimitem şi copii după dênsele, adeverite cu iscaliturile noastre, Mitropolitului, Episcopilor şi Boerilor, trimiţând osebit şi copie dupe o notă ce în urmă ni s'au trimis de către cinstitul general consulat al Rusiei de aici, spre a se face cunoscută către împărătescul auz şi cererea ce face prin numita notă Escelenţia Sea Generalul Consul rusesc; şi tocmai dupe priimirea acestor porunci alle D-Sélle, ce s'au dis mai sus, încredinţându-ne cu bună sémă de a sa pribegire de aici din ţerra, cu totă familia sea, numai decât, pe de o parte noi boerii am îmbrăţişat cu toţii strejuirea politiei şi otcârmuirii ţerrei, priveghind din totă virtutea de a se pune în lucrare şi a se urma ori câte mijlóce privesc la întregimea acestui împărătesc keler, după a supunerii strămoşestii noastre ferbinte râvnă şi credinţa, ca unii ce dela a sa împărătescă mila aşteptăm totă hrana şi mângăerea.

Iar pe de altă parte, prin nizamul *deosibit*, n'am lipsit de a înştiinţa fără de zabavă şi pe luminaţi şi slăviţi Muhafidi ai Serhaturilor, de această fără de veste întemplantare, până când ne vom învrednici a sosi şi a se arăta această vrednică de jale a noastră însciinţare la împărătescul prea înalt Prag, înaintea căruia, aşternând celle până la pământ a le noastre închinăciuni, să ne tânguim de această fără de veste nenădăjduita a pribegirii Domnului, care nu puţină spaimă şi turburare a pricinuit la obştea supuşilor Raiale de aici ale prea puternicei împărăţii, întocmai ca şi la alte trecute asemenea întemplantări de pribegiri alle acellor Domni, cari, arătându-se în pământul ţerrei cu desevarşită stăpânire şi putere, au pus în lucrare fără de sfială toate cugetările şi voinţele lor, când nu puţine reutaţi şi pagube am suferit; în cât, din nisce urmări ca acestea alle Domnilor, am ajuns a ni se turbura apărarea

liniștită a țerei (care este keler împărătesc); și în vreme ce noi tot d'auna suntem, și în totă viața noastră vom fi, supuși și credincioși, ne vedem încongiurați de asemenea supărătoare supărări. Dar cu toate acestea, împlinind datoria supunerii și a credinții noastre către prea puternica împărăție, am odihnită cu cele mai blânde și cuviincioase mijloce pe supusele Raiale; am pus în bună orânduială curgătoarele trebi ale țerei; și toate câte am socotit că privesc la nizamul cel obștesc al pământului, le-am întocmit cât ne este prin putință, spre împlinirea sfințelor împărătesci porunci, spre săvârșirea curgătoarelor trebi, și spre întocmirea liniștirii celei obștești. De aceea dar, alergând totă obștea supușilor locuitori de la acest împărătesc și nouă de hrană datător keler al prea puternicei împărății, ne rugăm, cu cele până la pământ închinăciuni, ca să-și reverse prea puternica împărăție cea cu blândețe împărătescă, și împărătesca mila sa, către cei ce cu neșaiosă dorire așteptă și privesc la aceeași împărătescă a sa milostivire; și precum a pururea dela moșii, strămoșii noștri am dobândit mângăiere dela a sa nemărginită milă, ce privesce către toți supușii prea puternicei împărății, asemenea și acum să ne învrednicim a dobândi ceea ce, a sa stăpânescă și părintescă priveghere, cu milostivire privind asupra supușilor sei, va bine-chibsi, spre a ni se pădi cinstea, dreptățile și privilegiurile cari prin împărătescile și vrednicele de închinăciuni Hatașerifuri ni s'au hărădit; cum și liniștită petrecere i odihna, atât a părții bisericesci, i a nămului boerilor pământeni, cât și a toței obștei supușilor Raela a kelerului împărătesc. Căci noi apururea, cu totă obștea, înălțăm mâini de rugăciuni către înaltul Dumnezeu pentru prea puternicul și prea dreptul al nostru făcător de bine, și țiitorul dreptății, stăpân al nostru, spre îndelungirea anilor vieții împărăției sele, și spre întărirea și starea împărătescului seș scaun, până în veci. 1)

Nota No. IV.

Penticostarul din anul 1800, dăruit de Tudor la biserica din comuna Cloșani.

S'au dat acest penticostar bisericei dela Cloșani, jud. Mehedinți; și pohtim preoții bisericei acesteia, ce se vor afla ori

1) Condica No. 122 din archiv. Statului pag. 338—339.

în ce vreme, a avea trecute în pomelnicul dela proscomidie numele ce arăt mai jos, ca pre (elle) să le pomenéscă la sfântul jertfelnic.

1819. febr. 27.

Dionisie Arhiereul ;
Varlaam Monahul ;
Varlaam Lupul ;
Marin ;
Efrosin Eromonah ;
Apostol ;
Petre ;
Zoi ;
Dionisie Arhiereul ;
Iosif Ieromonah ;
Pârvu ;
Rocsandra ;
Mitrofan Ieromonah ;
Costandin, Ioana ;
(suscris) Theodor biv vel sluger. ¹⁾

Nota No. V.

Actul de danie a lui Tudor de 30 stj. dați în folosul preoților dela biserica din comuna Prejna, dist. Mehedinți, ȳdită de Tudor cu spesele sale la 1808, și reparată la 1860.

Fiind că pentru stînjini de moșie trei-deci, ce'i am ȳmparatu cu zăpis în ruptore dela Gheorghe sin Kurea Kelcea, în hotarul Rumâniorilor, acești stînjini, din bun cugetul meu, 'i am dat danie la sfînta biserică ot Prejna, hramul sfîntei nascătorei de Dumneȳeu, care s'aũ facut de mine, sa fie pentru chivernisirea sfîntei bisericei, și pomenirea sufletului meu, și a pãrinților, și a tot nẽmului meũ ; pentru ca sa fie știut că acești stînjini 'i am luat numai pentru acẽstă trẽbã, de 'i am dat danie la sfînta biserică. Nimeni din copii mei ²⁾ saũ nẽmul meũ sa nu fie volnici a cãuta sa'i ia ; ci sa'i stapãnescã sf. biserică în veci. Și am iscalitũ cu mãna mea. ³⁾

Theodor Slugeru

1808 Mai 20.

¹⁾ Scris de mãna lui Tudor, la pag. 124 verso, din acel Penticostar.

²⁾ Se vede cã pe atunci Tudor cugeta la însurãtore.

³⁾ Originalul autograf, il posedã autorul acestei istorii.

Nota No. VI.

Copie dupe diata lui Tudor, când hotărîsese să plece în Russia ¹⁾

Aflându-mă eu om necăsătorit și fără de vrednici clironomi, temându-mă în totă vremea de morțe, mai vartos aflându-mă ostaș, și în totă vremea călător, precum și acum am călătorie mai delungată, am socotit ca să 'mi pui la orânduie la subț epitropie cele ce am, atât mișcatore cum și nemișcatore, în ce chip să se urmeze, întâmplându-se sfârșitul vieții mele la vrea uă străinătate, sau măcaru și aici.

Ântăiu, ferbinte mă rog Dumnévóstră la trei boieri, prietini ai mei, Dumnéta Chir Constantine Furtuna, Dumnéta Arhontretii (logofet) Ionița Burilene, și D-ta arhon Armașu Grigorie Ciocăzane; să bine-voiți, pentru mare pomenirea D-vóstră, a'mi fi epitropi mie pentru tóte, precum rânduiesc eu mai jos, să urmați dupe morțeă mea; și pentru acéstă ostenéla și facere de bine a D-v. milostivul Dumneđu să vé trimită D-v. pe acéstă lume mincinósă haru și mila lui; iară la viitorea și nesăvârșită vreme, ușurare sufletului D-v.

1. Tóte acareturile mele, câte am aici în Mehedinți, adică: case, mori, vii, locuri de prăvălii și de case în Cerneți; însă, viea din Poeana hoțescă, cu casele și cu tóte vasele viei din délul Govorei; móra din Pleșuva, móra cea mare din Severin cu pământul ce este cumpărat, înfundat, precum se coprinde (în) zăpisul caselor din Cerneți; și locul dela pórtă, cel cu pomi, locul de casă din drept Polcovnicul Istrate peste drum; și locul de prăvălii, de alături cu Velisco; cumipăraturele de moșie ce am la munte în Dălboca și în Cloșani; i o piatră de móra din apa Tismenei, cu curéoa de moșie din Calnic; să se vênđu, ori cu mezat sau cum se va socoti că va eși mai bun prețu, ca să nu se facă pagubă.

2. Tóte hainele, i arămurile, și tacămurile de masă, să se dea frațini-meu Papa.

3. Tóte argintăriile și armele câte se afla să se vênđu.

4. Moșia și alte acareturi, și viile ce am la Vladimir jud. Gor-jiu, acelea să rămăie frațini-meu Papa și suroră-mea, și maică-mea, cât va trăi.

5. La nimini nu sunt dator nici uă para; iară un zăpis de

¹⁾ În dosul acestei copii, ce o posedă D. Ion Vladimirescu, nepotulu lui Tudor e scris: „Copie dupe diata ce au lăsat boerul când era să se ducă la Rusia“.

15 # la Logofetu Petre de Divan, și altul de lei 500 la Gherie, omul boerului Samurcaș, să nu se ție în séma; că le am plătit, și nu s'au găsit ca să le dea.

6. Toți bani ce vor prinde la vîndarea celor numite mai sus, cum și bani ce sunt gata, care se vor vedea unde se află, prin altă însemnare în condica mea, care este pecetluită, și la ce vreme se va deschide, să se dea pe îndată toți banii, din care jumătate să se dea frațini-meu, cu mumă-mea și surori-mi Dumnéei, cu analogie; iar jumătate să mi se facă pomeniri, adică, cele obicînuite până la un an; uă sută de sărindare să se facă cu tot șartul; talere 1250 să se trimiță la Sfânta Agora, să se dea cu legătură daru bisericei; și pentru acésta să fie datóre biserica ca în véc să aprinđă uă candela la icóna Maici Precistei, să arđă în tóta vremea, ȓiua și nóp-tea, în véc; asemenea lei 1500 să se trimiță la Erusalim, la biserica Sfânta, tot cu așa șart, ca să arđă uă candela în véc; și ce bani va mai prisosi, să se dea pe la biserici sărace, să se cumpere cele ce va lipsi; și la biserica ce este făcută de mine în Prejna, să se dea lei 300; și de va mai prisosi bani, se vor mai face pomeniri, care se va socoti de Epitropi, adeca: fete sărace să se îmbrace; să se dea și la slugi: la Dumitru feciorul lei 100, la Rosa lei 50, la Stan Caroke lei 100, la Iancu Bogdan lei 50, și la Nicolae băiatul lei 100, fiind că acestia m'au slujit.

Copiem și fóea de prețuire a averii lui Tudor, după originalul aflat tot în possessiunea nepotului său, D. I. Vladimirescu din Vladimir.

Fóie de prețuirea averii lui Tudor când era să plece în Rusia.

- 6000 lei, Casa și viile din délul Cerneților.
 - 1000 lei, Móra cu coprinsulü ei, i liveți pe moșia Govora.
 - 800 lei, Vadul de móră cu prăvălii, dela moșneni, pe apa Topolnița.
 - 200 lei, Binaoa morii la Paducel.
 - 50 lei, Casa morarului.
 - 700 lei, Moșia din câmpul Severinului, dela Alexe Vladuț Cercel.
 - 600 lei, Patru siliști în oraș (locuri în Cerneți.)
 - 3000 lei, Casa de ȓidü din Cerneți.
-
- 12350 lei.

Nota No. VII

La 1771, pe când Austria ocupase Bucovina, Cabinetul Vienei trimise în Moldo-Romania uă comisiune compusă de ofi-cieri din Statul major, ca se studiasse locul pe unde s'ar pu-tea face drumuri, pentru înlesnirea comerciului și transporta-rea trupelor; să evaluese întinderea, populația și natura so-lului, avantajele acestei țării, și paguba ce ar simți Turcia și Russia din pierderea lor; în fine să notese dispozițiile lo-cuitorilor în privința Austriei.

Eată respunsul comisiunii :

„Aceste țări sunt d'ua mare utilitate strategică pentru a-părarea imperiului despre resărit; căci, posedând partea oc-cidentală a Carpaților, este indispensabil a possede și partea orientală, care ar forma punctul de rédimu, al oștirilor, ș'ar în-lesni retragerea lor la cas de învingere; apoi cele două pro-vincii pot hrani cu înbelșugare uă oștire cât de mare; prin urmare, până să putem a ne face stăpâni p'aceste țării avu-te, comisiunea e de opiniune a strămuta hotarele, *în timp de pace*, fie prin învoire sau prin *orî ce alt mijloc*.

„Moldavia are uă importanță specială : căci ar pune în co-municație directă Galiția și Lodomeria cu Transilvania ; astfel că oștirile ar trece dela uă provincie la alta pe un drum mai scurt și mai lesnicios ; și unele strâmtoni ar face mai puțin greu transportul artileriei și mersul cavaleriei celei grele ; iar trupele formate în Principate ar putea servi, în timp de res-bel, a protege manoperile oștirilor nôstre.

„În privința negoțului, Moldo-Romania ar avea uă impor-tanță imensă. Tot comerciul Turciei cu Polonia, Ucraina, Rus-sia și Germania, trece prin Bucuresci și Iași ; prin urmare prin Transilvania expedițiile s'ar face mai iute și mai comod. Bucureștii ar fi magasia de unde s'ar transporta mărfuri și produse către Terzburg, Kronstadt și Bistritz, sau către Si-biiu, Czernovitz și Syatin.

„Moldavia și Valachia conțin mine fôrte avute de arama, cari, de nu s'au splotat până acum, cauza e că au fost tă-nuite de Turci, de cari n'ar mai fi scăpat țerra; asemenea pos-sede mine de sare în bloc ; cum și sorginți de apă sărată, cari aprovisionesă multe țări vecine. Unele districte produc vinuri bune, și locurile fecunde sunt pline de turme de vite d'un soi frumos.

„Guvernul imperial să ia de urgență toate mijlocele ca să întărească coasta despre resărit a Austriei, ce e atât de espusă; ar trebui încă să se întindă hotarele și în lungul Dunărei, dela Orșova până la Silistra; și d'acolo să tragă uă linie spre Varna până la țărmul Mărei-Negre, și dela începutul Gârlei Podhorze, ce dă în Nistru, până la îmbucătura acestui rîu, urmând cursul lui; ocupându-se ast-fel tot țărmul de apus al Mărei Negre.

„Cât despre dispozițiile locuitorilor în privința Austriei, comisiunea îi împarte în trei clase: preoți, boieri și țerani. Preoții simt uă mare ură pentru stăpânirea Austriei, din cauza deosebiri de religie și de temerea să nu pîrđă proprietățile și influința lor asupra poporului. Boierii să tem să nu pîrđă dreptul absolut ce esercită asupra țeranilor, împărtașind și ei prejudiciile popilor; însă temerea de Ruși îi face a prefera stăpânirea Austriei. Cât pentru sateni, pentru că nu sunt siguri pe munca lor, și plîngerile lor nu sunt ascultate, ei doréu altă dată dominarea Rușilor; dar de când cunosc jugul moscovit, ei invôcă guvernemêntul austriac; mai ales de când ved că sâtenii din Transilvania sunt protegiați, ei plătesc tacse regulate și trăesc liniștiți, bucurându-se de fructul muncii lor. E de sperat că chiar preoții și boerii, luminându-se asupra adevăratelor lor interese, și convingându-se de avantajele ce ar trage din dominarea austriacă, vor priimi și ei bucuroși sceptrul monarchiei austriace.

„In privința solului, comisiunea e de părere că numai a treea parte e cultivabil; căci restul e acoperit de păduri, bălți și munți neproductibili; și 'l prețuesce ca la 20 mil. fiorini.

„Cât pentru populație, fiind că locuitorii acestor provincii sunt supușii Porții, s'ar putea prețui fie-ce familie, una peste alta, la 50 fiorini, preț cu care și nobili din Transilvania vînd servii lor; prin urmare, tótă populația română se pôte evalua la 21 mil. și 500 mii fiorini.“

Uă familie de miei, observă autorul de unde estragem a-cestea, ar costa mai mult; însă Regii, fiind păstorii popórelor, evaluésă turmele lor *bipede* după buna lor plăcere. ¹⁾

¹⁾ Primul caiet al operei Staats-Anzeiger, de Schloetzer, pag. 38 și următoarele pe care faimosul orator Mirabeau le-a publicat la Londra la 1788, în opera, „De la Monarchie prussienne sous Frédéric le grand“, tom. VI. pag. 279 și următoarele; și după Mirabeau le-a reprodus Alfred Michiels, în opera sa: „Histoire secrète du gouvernement autrichien“, troisième edition, p. 421-429.

Nota No. VIII.

Epistola Episcopului Ilarion către Grigore Vodă Ghica.

„Măcar că din nenorocire și din lipsă a multor trebuințioase mi se popri trupésca stare de față la luminat prasnica născerii ceî de a doua a nĂmului românesc, prin slăvita suire a Înălțimei TĂle în strămoșescul domnescu scaun al Valachiei, măcar că uni se vor fi bucurând, iar alții mĂ vor fi cĂind, cĂci mĂ vĂd lipsit de acĂsta doritĂ privire la care astĂ-đi toți nĂvalesc, dar sluga MĂriei TĂle, și așA depĂrtat, și așA cĂitĂ de uni, iar de alți pĂte și oropsitĂ, însă tot stĂu de fața cu duhul înaintea Înălțimei TĂle; și de nu ceva mai mult decĂt toți ceî ce trupesce sunt de fața, dar nici mai puțin de cĂt niminea dintr'Ănșii împĂrtășindu-mĂ obscescei bucurii, nu mĂ mir nici de cambanița, nici de tuiuri, cĂ aceste semne de stĂpĂnire, vrednice la cinste, le sciĂ atĂt de vechi în luminata familie a Înălțimei TĂle, încĂt de multe ori și putredĂnd le-am vĂđut pre la mormĂnturile prea luminaților familiarhi și nemuritori cu numele Domni Ghiculesci, ctitori ai sĂntelor locașuri ale sĂntului Pantelimon.

Ci mĂ bucur privind mai vĂrtos cu ochii sufletului la ridicarea nĂmului din prĂpastia în care mai mort zăcea, aruncat de vrĂjmașA vreme, vĂtĂmĂtĂrea de om, surpĂtĂrea de cetĂți, și stingĂtĂrea de nĂmuri; de acĂsta înălțare a nĂmului, închipuitĂ cu mintea mea, prin ridicarea Înălțimei TĂle pre scaunul Domnescu, dupĂ învrednicirea DumneđeiascĂ și buna voința împĂrĂtescĂ. Veselindu-mĂ am sĂltat cu duhul și serbez điaua cea mĂntuitĂre, și din preunĂ cu mine a o serba pre toți îndemn, nu în mese și în ospete, nu în chiote deșarte și în rĂcnete de viĂre, ci în chimvale tĂcute, dar bine rĂsunĂtĂre de mulțumiri și de rugăciuni cĂtre milostivul Dumneđeu, cĂ duh drept înoind întru cele din lĂuntru ale Înălțimei TĂle, cu duh stĂpĂnitor sĂ le întĂrĂscĂ; și luminĂndu'ți mintea cu duhul înțelepciunii, duhul înțelegerii, duhul temerii de Dumneđeu, duhul cunoscinții, duhul buneî credințe, duhul sfatului, și duhul puterii, sĂ'ți îndrepteđe mĂna spre secerișul neghinei patimilor din sufletele norodului; și sĂ te învrednicĂscĂ a semĂna în trĂnșele dragostea cĂtre Dumneđeu și cĂtre aprĂpele, și a domni peste dĂnșele, culegĂnd însutit rĂdele mulțumirii și ale supunerii; cĂ nu este atĂt de mare lucru, prea lĂuminate DĂmne, a ocĂrmui un norod, cĂt este a se face pĂrintele norodului.

Nu este de mirare a domni preste multe mii de ómeni, ci este de mirare a 'i mântui pre ei. Nu este de lauda a domni preste averile supușilor, ci este de lauda a domni în inimile lor; iară acéstă sciința a căscigării de animă, avënd'o de moștenire Înălțimea Ta, atât dela fericiții Domni stramoșii Înălțimei Têle, cât și dela répausatulú întru fericire părintele Mariei Têle; caută în icónele acelor Eroii ai Valachiei, și ei te vor pune pre calea cea dreaptă, și te vor mâna la salașul slavei și al nemuririi.

Și nu sunt departe de Înălțimea Ta cinstitele icóne ale acellor slaviți barbați. Aprópe de Înălțimea Ta sunt; căci Înălțimea Ta dintr'ênșii te tragi, și al lor fiú ești; și dinpreună cu dênșii vei moșteni slava cea nemuritoare; petrecând ca ei, și pildă de tóta fapta bună dând, și cu cuvântul, dar mai vîrtos cu lucrul, atât luminatelor odrasle, cât și tutulor supușilor Înălțimei Telle; că nici dascali mai adeverați și mai vrednici de credința fiilor sunt de cât părinții; nici pravila mai ascultată și mai păzită de supuși este decât pravila cea vie, care este purtarea și petrecerea Stăpânitorului. Prea învêțatul Plutarch dice: „Că marele Alecsandru Machedon, avëndu-și capul cam plecat în partea unui umărú, au dat pricina boierilor, și boierii altora, a ține capul așa cum și Impêratul, socotind că le șede mai bine“. Așa se împodobesc supuși cu cusururile, măcar firesci, măcar năravesci, a le stăpânitorilor.

„In dillele réposatului Domnù Alessandru Moruzi, curtesanii cari de cari se întrecéu să caute chioris, pentru că Vodă reposatul era ponivos; și vedea cineva-și în Bucuresci atunci uă filotimie órba în orbire. Și care patimă trupescă este mai rea de cât orbirea? Dêră obrazul Domnului, celle mai urâte patime le arată frumoșe în ochii norodului; iară de Înălțimea Ta nici uă patimă moralicésca nu se va lipi, nici va smeredui pre supuși, în câtă vreme vei petrece *în gândită*, dêră nu *vedută* însoțire a Grigoriilor, a Matheilor, a Scarlaților, a Alessandrilor Ghici, nemuritorilor cu slavă Domni ai Valachiei, și părinți ai Mariei Têle și ai patriei, cari neveduți stau d'asupra capului Înălțimei Telle, șoptindu'ți celle de folos și de mântuirea norodului învêțature, și gata să te încununețe cu cunune nevestejite, de'i vei asculta. Pre acestia ascultând, și cu cinstită și laudată adunare a boierilor celor ce acum stau, și mai la urmă vor sta împrejurul domnescului scaun al Înălți-

mei Têlle, slujindu-te, vei fi nevătat de aspidele și de năpârcile cari, încolacindu-se pe dinaintea scaunului, stațu gata să salte pre el: una este a lingușirii, cea mai obrasnică și mai veninată; alta este a vîndării, grósnică și acésta, și săgeți și brice pre nări scăpărând, și trupuri mórte de ómeni din gura lepădând; alta este a mândriei, fata cea mai mare a Luciferului; alta a iubirii de argint, fiica Iudei vîndătorului; alta a altei patime; și tóte cu un cuvênt din némul șerpelui, carele aũ înșelat și aũ isgonit pe strămóși din Eden. Departéda-le! Departéda-le! Nu le lăsa, Dómne, să se atingă de scaun; astupă-ți urechile la șuerăturile lor. Te-ai atins de dênsele? Te-ai otrăvit! Mușcatu-te-aũ? Sevârșitu-te-ai! Departe de sufletul Înălțimei Telle și a lumatelor odrasle otrăvitoare de sufletele ómenilor cellor mari măglisire: Verme care 'și află hrana și se încuibéda în pómele cele mai frumoșe și în copaci celi mai umbroși, până când acelea putrețesc, și aceștia se usucă. Iară el atunci, fără de a pătîmi nimic, pléca vèdênd așternut pre pămênt, din pricina nesațului seũ, copaciul din care cu puțîn mai înainte se hrănia. De multe ori se fac și născători vermilor celor neadormiți, acești vermi; că nedreptățind pe cel drept înaintea Domnilor, și neîndreptățind pre cel drept, facênd dulcele amar, și amarul dulce, lumina întunerec, și întunerecul lumina, dau brânci Domnilor în celle mai grósnice rîpe alle greșelelor; și apoi, dându-se de uă parte, rîd ca fermecătórele, după ce ismenesc pre cei ce se ating de elle. Ieră Înălțimea Ta, încalecând peste Áspide și Vasilisc, și calcând pre Lei și pre Bălauri, supune cuvêntului pre cei stăpâniți de patimi, și asemânați necuvântátórelor fiére de mai sus; și fiind cumpêna dreptății, în cuvênt și în faptă, învață pre toți să încetețe de réutățile lor, să se învețe a face bine, să caute judecata, să isbăvescă pe cel nedreptățit, să judece pre sêrmani, și să îndreptețe pre văduva; și de vor vrea, și de te vor asculta, bunătățile pămêntului vor mânca; ér de nu vor vrea, nici te vor asculta, réu îngroșcesce Domnul prin Isaia Proorocul; că gura Domnului a grăit aceștea. Și anii Măriei Têlle dela Dumnețeu mulți și fericiți fie!

Scrisă în 7 Sept., 1822. ¹⁾

Ilarion Episcopul Argeșului.

¹⁾ Din Memoiulr lui Dărzénu. Trompeta No. 685 anul 1868.

Nota No. IX

Starea de cultură a Românilor în prețioa revoluțiunii dela 1821.

Prin introducerea limbei ellene de către Fanarioți în biserică, în cancelarii și în scôle, scopul lor era a desnaționalisa pe Români; căci limba e naționalitatea. De aceea limba greacă era obligatorie; și fiți de boieri, fără această limba, nu puteau nici ocupa posturi publice, nici dobândi boierii ¹⁾; și apoi acelle scôle, cu scop d'a greci pe Români, făcându-i a disprețui tot ce era românesc, se plăteu din Vistieria țerei!

Pentru onôrea numelui de Român, trebuie a spune că au fost și boieri despre care Raicevich țice „că cu atâta religiozitate se purtau către vechile datine alle țerei, încât, sub tătă domnia Fanarioților, nu voră a vorbi nici uă vorbă greacă.” (pag. 255)

Deosebit de dascălii publici, erau și dascăli privați prin casele boeresci ²⁾, mulți din ei inoranți cum asigură scriitorii nemți, ca Sulzer, Volff și Raicevich. ³⁾

Înainte de 1788, în scôlele grecești din Romania se învățau numai Gramatica și Logica lui Aristotel; tocmai după 1800, începură a se preda și științele de către professorii ca Vardalah, Veniamin, etc.

Mitropolitul Moldovei Iacov Stamate, a criticat metoda acellor dascăli, care nu producea de cât pedanți inoranți ⁴⁾.

La professori ca Lambru se formară bărbați ca C. Cămpinenu, C. Hrisoscolevu, Stefan Bălăcenu, Episcopii Kesarie al Buzelui și Ilarian de Argeșiu, și alți. Poteca, d. Gg. Ioanid și d. P. Poenaru, fură elevi ai lui Vardalah și ai lui Duca, fiindu și professori de clasele începătore, traduceau din limba greacă vorbitore în cea română.

Asemenea, C. Manu, Stirbei, Al. Ghica (căciula mare), Gr. Cantacuzin, Ioan și Dimitrie frați Capuțineni, fură elevi ai lui Neofit Duca.

Operile ilustrilor oratori, filosofi și moralisți ai Elladei, contribuă mult la deșteptarea simțului național în sufletele acestor boieri, din cari unii participară la mișcarea din 1821, dându într'ascunsu concursul loră lui Tudoru.

¹⁾ Anaforaia boierilor din 9 Maiu 1746, la No. 20 al actelor diplomatice din archiva Statului.

²⁾ Uricarul, I. 58, 64 și 71.

³⁾ Viața lui Șincai de D. Papiu, pag. 5 și 6.

⁴⁾ Idem pag. 6 și 7 — Veđi și Uricarul III, 12—23.

Cu toate acestea, fara scola lui Lazar, spiritul national ar fi fost inca multii ani in amortire, chiar dupa miscarea dela 1821.

„Precum Negru Voda cu spada, ast-fel Gg. Lazar cu cartea in mana, dice d-nu Papiu Ilarian, trecu munzit ca sa spuie „Românilor de sub Domnia Fanarioților ca erau Români“.¹⁾

Lazar sosi in Bucuresci la anul 1816, adus in țera de familia Barcanestilor, dupe cum ne asigura Eliade²⁾. El presinta Eforiei scolilor, (compusa de Mitropolitul, Banul C. Balaceanu, Vornicul Gg. Golescu și Logof. Stefan Nistor) programa de stiintele filosofice și matematice, ce voia sa predea Românilor in limba nationala.³⁾

P'atunci scole românesci erau numai cele tinute de paraciseri pe la biserici, unde se inveta cum dice d. Poenaru, numai mecanismul citirii și al scrierii, și ore cari rugaciuni bisericessti. Mai era ua scola romana la Coltea, care apoi se muta la Sf. Gg. vechiu, și al careia dascal era slavon, numit Chirita, ce invata pe școlari ua scriere mai curata, din care esiau scriitorii de hrisove. Succesorul lui Chirita fu dascalul Stan dela Olteni. La Pasci și la Craciun elevi din acesta scola citeau discursuri in limba romana in auzul Domnilor, pe cand dascalii greci le citeau in grecește.

Dupe infiintarea teatrului grecesc sub Caragea, juni romani de talente din scolele grecesti represintara și ei tragedia lui Euripide, numita *Ecava*, tradusa de A. Nanescu, unul din actorii romani; iar rolul Ecavei il juca Elliade, dupe cum d-nu Aristia juca rolul de femea in piesele grecesti, pana ce se gasi ua femea anume Marghiola (tiitorea lui Somaki) ce juca a cele roluri.

Dupa Ecava se reprezenta *Sgircitul* lui Molliere; apoi teatrul arse, și nu se mai reprezenta nici ua piesa.

Prin inițiativa Banului C. Balaceanu, incuscrit cu Vacarescii și care nu voise a inveta grecește, cum asigura tot Elliade⁴⁾ se decise a se da local pentru scola romana in incaperile bisericeii Santu Sava, dicand Eforii, in anaforoa catre Caragea, ca acele incaperi au fost destinate de chiar fondatorul bisericeii Constantin Bassarab, pentru scola romana, cu 100 scolari

¹⁾ Viața lui Șincai pag. 3—4.

²⁾ Isahar pag. 61.

³⁾ Viața lui Gg. Lazar de d-nu Poenaru pag. 14.

⁴⁾ Isahar pag. 61.

stipendiști, cum atestă inscripția dupe ușa acestei biserici, dărâmată la 1870. ¹⁾ Domnitorul încuviința deschiderea școlii; dar cu mare greutate se putu smulge din ghiarele steinilor ²⁾ numai un apartament din spașiosul edificiu al St. Sava.

Aci Lazăr, în presința unui mic număr de auditori, pușini din scóla gréca, și cei mai mulți comersanți ³⁾ deșteptă în Români amorul de patrie și gustul de sciințe, criticând tot-de-odată moravurile stricate ale privilegiaților dupe atunci. La început lecțiile sele erau în formă de conferințe, spre a fi înțelese de publicul ce frecuenta scóla sa, nepreparat pentru sciințele ce erea să li se predea.

Dupa ce învêțatul professor, țice D. Poenaru, prepara pe auditorii seî cu învêțaturile preliminariî în Gramatică, Geografie, Aritmetică și Desemnu, apoi înaintă treptat la studiile speciale de Philosophie și de Mathematică, cu aplicarea acesteia din urmă la ridicare de planuri topografice și la diferite construcțiuni mecanice. ⁴⁾

În curs de 5 ani, se formă uă pepiniera de juni români cari se distinseră în cunoștințe solide, ca ingineri și ca profesori. Menționăm din elevii lui Lazăr pe cei mai de frunte, precum: Christian Tell (actualul Ministru de Culte), Scarlat Rosetti, Mănescu, Predidici, Theodor Paladi (ce întrodusse metoda lancasteriană în scólele românești) în fine Helliade, părintele literaturii române și succesorul lui Lazăr în patriotica lui misiune ⁵⁾

Când vocea lui Tudor deșteptă în animele Românilor simțimêntul emancipării lor., elevii lui Lazăr, în sufletul cărora el aprinsesse schinteia sacră a patriotismului și a sciinței, respunsseră, cu tot poporul apăssat, la apelul liberatorului; astfel scóla lui Lazăr, țice D. Poenaru, deveni focarul din care schinteia entusiasmul patriotic.

¹⁾ Viața lui Lazăr, de d-nu P. Poenaru, pag. 64.

²⁾ Peste cinci-șeci de camere din acel edificiu erau ocupate de greci, arnăuți și sêrbî, ce locuiau acolo cu familiile lor, unii făcând parte din garda domnêscă, alții ca rudenii cu dênșii și cu servitori domnêști, numiți idiclii, sau copii din casă (D. Poenaru, opul citat pag. 22).

³⁾ Aceștia veniți prin îndemnul comersantului Alecsandru Tell (părintele generalului Tell) care cunoscuse pe Lazăr și pe alți români luminați de peste Carpați în călătoriile sele ca comersant în Transilvania. (D. Poenaru, opul citat pag. 23).

⁴⁾ Opul citat pag. 27.

⁵⁾ În „Curierul Român“ din 1836, Elliade, menționéza pe discipolii lui Lazăr.

„Anima lui Lazăr, adaogă d. Poenaru, săltă de mulțumire vedând realizate dorințele sêlle, și ajunse la maturitate fructele ce avea să culégă în patrioticele doctrine ale scôlei sêlle. Pe de uă parte luminele lui Lazăr ce deslegau graiul românesc din amorțirea la care era condamnat de seculi, pre de alta brațul viguros al lui Tudor, ce sfărâma jugul strein, asigurară poporului român dreptul de cetate în cercul națiunilor europene, și 'l pusseră pre callea progresului spre deșteptarea naționalității sêlle ¹⁾

După năvălirea Turcilor în țerră, la Maiu 1821, scôla lui Lazăr se închisse, elevii lui se împrăștiară, și învețatorul lor fu alungat din templul științelor. Mai târziu, patronul acestei scôle stărui de Lazăr a continua sânta lui missiune; dar obosit și descuragiat, Lazăr refusă, și părăsi Romania, însoțit de suspinele și lacrimile vechilor sei elevi, ce assisteră la plecarea învețatorului, ca Apostoliu la înălțarea lui Christ către cer. Cel mai iubit elev și amicul seü, Helliade, esclamă atunci aceste cuvinte din scriptură: „Intru alle sêlle a venit, și ai sei pre dênsul nu l'au primit.“

Lazăr a terminat viața sa la anul 1823, în satul în care se născuse, și în etate de 44 ani ²⁾

Se nasce întrebarea :

În ce relațiuni a potut sta Lazăr cu Tudor? În lipsă de documente, ne vom basa pe ipoteze, susțind că, prin intermediul Episcopului Ilarion, cu care Lazăr era în intimitate ³⁾, Tudor a potut fi pus în contact cu dênsul; a potut frecuenta scôla sa; a potut a se înțelege cu Lazăr asupra mijlócelor de salvare ale Românilor; în fine e probabil că Lazăr a trebuit să stimulede și el, ca Ilarion, înfocatul amor de patrie al liberatorului naționalității nóstre de la 1821, aducându-i de esemplu pe Horia, spaima Ungurilor, și pe atâția martiri ai libertății române din ambele Dacii.

Nota No. X.

Un dialog în versuri între Tudor, Prodan și Machedonski.

Acest dialog în versuri se atribue lui Tudor, care se crede că l'ar fi făcut înainte de plecarea sa peste Olt, după încre-

¹⁾ Opul citat, pag. 28 și 29.

²⁾ Veđi vieța și operile lui Lazăr, în opera citată, de d. Poenaru.

³⁾ După asigurarea mai multora, mai ales a d. Poenaru.

dințarea d-lui Ioan Gornovicénu; acesta asigură că tată-seu Raescu, ce a însoțit pe Tudor din preună cu Machedonski la plecarea sa din București, ar fi posedat originalul, scris și suscris de Tudor. Publicăm acésta sub tótă reserva, neputénd crede din parte-ne a fi opera lui Tudor, ci póte a altora, după mórtea acestuia.

T U D O R

Fraților,

Șépte ani sunt astăzi; uă domnie stăpănesce;
Un jug greú vedem c'apasă; pedepsește, jefuesce;
In astă vreme trecută, ne'ncetat m'am socotit,
Dioa, nóptea m'am gândit, și tot nu m'am domerit,
In ce chip ași putea face, norodul s'îl isbăvesc,
De jafuri de nedreptate, patria s'o mântuesc.
Nu mai pot suferi încă némul meú să veđ robind,
Jefuit, adichipsit, înjugat, tare gemând.
Strigă, plânge, lăcrăméđa; boierii au asurđit;
Nu se 'ntorc, nu vor s'auđa; țin planul ce l'au urđit;
S'au unit tare cu Grecii, au uitat pe némul seú;
Fel de chipuri iscodesce, nu tem nici de Dumneđu!
Să las norodul d'oparte; Bisericile-au vëndut;
Și au rânduit Năstavnici cari nu li s'au căđut;
Peste pravili au călcat, făr' a avea vr'ua sfială;
Și stăpânind jefuesce, neavénd nici o 'ndoială.
Vé rog, frați, vé socotiră'ți, de se cuvine răbdare;
Și ce réu pot să'î mai facă, ca să nu aibă iertare?
Eú acum am hotărât să scol norodu 'n picióre,
Cu arme să-și resplătéscă; să se facă un foc mare;
Vé rog dar ce-ați socotit? Dați respuns că sunt aprins
D'ua văpae, ce cu rívnă arde ca un foc nestins.

HAGI PRODAN.

Măcar că 's născut departe, ș'aici nu e némul meú,
Drept a vorbi tot se póte, c'aveți un jug fórté greú;
La uă pravilă nedréptă se cuvine ori și cui
Ca să stea cu 'mprotivire. Eú îți đic: țerra mea nu-î;
De vreme ce-al hotărât, scólă-te, ce stai pe gând?
N'auđi némul teú cum strigă, cu jale și lăcremând?
Ce te temi și nu pornesci? Eú voiú fi ajutor ție.
Am cinc-đeci de Sérbi cu mine, pot să ți-î dau de soție.
Nu mai sta pe gânduri dară; astă-nópte să pornesci;
Mai bun prilej nu se póte ca acum să nimeresci.

MACHEDOSNKI.

Arhon Sluger, și eú đic: vremea cea de mult oftată,
Domnia a réposat, destul prilej îți arată;

Planul ce l'ai socotit acum sa'l pui in lucrare;
Si eu cu tine voi mergea, caci facend intèrgiere,
. Ori si cum potu sa simtèscă;
Al tèu plan iar josu remâne, si ei potu sa se padèscă.
Vai mie! nu sta pe gânduri! Acum scòl' să 'ncalècam.
Fraților, vè gatiți caii; cât mai curènd să plecăm;
Până sunt în buimăcèlă ¹⁾ înainte s'apucăm;
Cu un folos fòrte grabnic îndată să ne mișcăm.

T U D O R.

Hagi! La Sèrbî poruncesce caii ș'armele îndată!
Acum nôpte'avem prilejù, până çina nu s'arată,
Să eșim din Bucuresci, către Olt drum s'apucăm;
Oltul după ce vom trece, la norod știre să dăm;
Caci ei toți mè știu pe mine, nu sunt la nici uă 'ndoiala;
Marî și micî se vor scula, fără de nici uă șială;
Cu arme să'și resplătèscă, toți cei lipsiți de dreptate;
Căți s'au tras prin judecări, jefuiți cu strâmbătate.
Am gând a'i vedea sculați, de vitejie 'nfocați,
Cel mult uă lună de çile, ca ðece mii adunați.

HAGI PRODAN.

Ai mei prea iubiți ostași, cu toți acum să plecați!
Oltul după ce veți trece, fòrte bine s'ascultați;
Dintr'acest cèsù înainte, stăpân p'acesta sa'l știți;
Ori ce vè va porunci, s'ascultați, că nu greșiți.
Mergeți voi; eu stau aicea; tòte voiți să le privesc;
Ochii unui bun prieten, lesne nu să amăgesc.
Norocire 'n calea vòstră! Acum veste bun'aștept!
De urmare de isbândă, norodul sa'l veđ deștept!
Cu arme pe toți sculați'i, plini de rîvnă 'nvăpăiați,
A frânge jugul robiei; și voi veți fi laudați.
Bravo! Bravo! Cale bună!
Cèsù norocit! Nòpte bună!

MACHEDONSKI.

Sufetul tèu acel mare, tot rătăcit vei să-l veđi?
Ș'ale némului necazuri, tòte tu vrei să le rabđi?
Și dintr'uă milostivire, în pornire prefăcut. ²⁾

T U D O R.

Da! așa 'mi a fost norocul, spre necazuri sunt născut.
Ah! Dumneđeule sante! Cel ce mè povèțuesci,
Intr'acèstă cale mare, isbândă să-mi dăruesci!

¹⁾ Până ce boierii se află în amețèla produsă de mórtea lui Suțu.

²⁾ Aceste trei versuri n'au nici un înțeles; se vede că s'au copiat greșit; de aceea am fost silit a completa însumi câte-va versuri de felul acesta.

Să nu mă lași de-a plânge 'ntr'acest loc de potop!
Și patria mea scârbită a-și isbăvi-o să pot!
Némul meu cel de aicea, în ast loc mult osândit,
Inima 'mî rumpe din mine, viața mi-a prăpăditu.

MACHEDONSKI.

Lui Dumneșeu tu te rîgă, și el te ya într'arma.

T U D O R.

... Ah! porunca lui e grea!

MACHEDONSKI.

Dar este folositoare; la urmă 'tei mîngăia.
Resplătire ca să faci, singur pôte și voiesce.
Brațul seü ca să-l ajute ¹⁾ pe alții nu primesce.
Ai nădejde 'n Dumneșeu, care te-a îmbarbatat;
Știi că te-a scăpat din multe, până 'n sfârșit n'a rabdat.
Nevoind ast pas a face, fôrte tare ești greșit.
Intr'acest plan te 'ntăresce, ca să dai un bun sfârșit.
Un minut te mântuesce (eu îți dic) de ura lor.
Temete, nenorocite! Strănepot Romanilor!
Intr'acest cêsü de durere, veți să nu te poticnesci.
A tot némului osânda, singur tu ai s'o 'mplinesci.

T U D O R.

La uă pravilă nedreptă de ce să fim osândiți?
Să răbdăm necasuri nouë, și în chinuri adânciți?
Nu's destule câte are ticălosul muritor?
Peste-uă sarcină și alta, cum pôte fi răbdător?
Cerescule Impărate, ființa ce ne-ai mai dat,
Dacă Ei pe Noi ne calcă, și eu veđu că 'i ai rabdat?

Nota No XI

Prima proclamație a lui Tudor.

*Către tot poporul românesc din Bucuresci și din cele-lalte orașie
și sate ale țerei-Romănesci.*

Multa sanătate, fraților locuitori ai țerei romănesci, ver din
ce nēm veți fi!

Nici uă pravilă nu opresce d'a întempina reul cu reu. Șer-
pele, când îți iese înaintea, dă-i cu ciomagul și 'lă omora;

¹⁾ Adică, Dumneșeu nu voiesce a împrumuta brațul seü altora decât lui Tudor
spre a salva poporul împilat.

căci mai de multe-ori te primejduesci din mușcătura lui; dar pe Balaurii cari ne înghitu de vit, capeteniiile noastre ȋicu, atât celle bisericesci cât și celle politicesci, până cându sa'î suferim a ne suga sângele din noi? Pană când să le fim robi? Dacă reul nu este priimit lui Dumnezeu, stricatorii și făcătorii de reu, bun lucru fac înaintea lui Dumnezeu? Ca bun este Dumnezeu, și ca să ne asemânăm poruncilor lui, trebuie să facem bine; iar acesta nu se face până nu va trece reul.

Până nu vine iarna, primăveră nu se face. A vrut Dumnezeu să facă lumină; aceea s'a făcut, după ce a lipsit întunereculu.

Vechilul lui Dumnezeu, prea puternicul nostru Impărat, voescce ca noi, ca nisce credincioși ai lui, să trăim bine; dar nu ne lasă Reul, ce ni'l pun peste cap capeteniiile noastre.

Veniți dar, fraților, cu toții; ca cu reul să pierdem pe cei rei, ca să ne fie noue bine; și să se aléga din capeteniiile noastre cari pot să fie buni, aceia sunt ai noștrii; și cu noi din preună vom lucra binele; ca să le fie și lor bine, precum ne sunt făgăduiți.

Nu vè leneviți; ci siliți de veniți în grab cu toții, cari aveți arme cu arme, iar cari nu veți avea arme, cu furci de fier si cu lănci; să vè faceți de grab, si să veniți unde veți auzi că se află Adunarea cea orânduia pentru binele si folosul a totă țera; si ceea ce vè va povățui mai marii Adunării, aceea să urmați; si unde vè vor chema ei, acolo să mergeți; că ne ajunge, fraților, atâta vreme de când lacrimile noastre nu s'au mai uscat.

Și iarăși, să știți că nimeni dintre noi nu e slobod, la vremea acesta a Adunării, obștei folositoare, ca să se atingă măcar de un graunte de binele, sau de casa vre-unui neguțator, orașian sau țeran, sau de alt al vre-unui locuitor; decât numai binele si averile cele reu agonisite ale tiranilor boieri să se jefuiască; însă ale cărora nu vor urma noue, precum suntem făgăduiți; numai ale acelora să se ia pentru folosul de obște. ¹⁾

1821 Genarie.

Theodor.

¹⁾ Din memoriul lui Dărzenu. „Trompeta“ No. 646 pe 1868. — Acestă proclamație urmèză a purta data de 22 Ianuaru, cum afirmă Grigorie Mongescu,

Nota No. XII.

CANTECE PANDURESCL.

Reproducem fragmente din câte-va cântece alle Pandurilor din tabăra lui Tudor, după cum ne asigură Cioranul și alți Panduri din acea ostire, cari încă traesc prin Gorjiu și Mehedinți.

Ua grupă cânta :

A dat bunul Dumnezeu
Să umble și plugul meu !
Să trag brasda Dracului
La ușa bogatului :
Uă brăduța d'ale sfinte,
Să ție ciocoiul minte ;
Să'i arunc un semănat
Cu sânge negru udat,
Semănat de Poterași
Să resaie Românași.

'Mi am vëndut și cămașioră
Ca să-mi cumpăr săbióră.
Plugulețul meu nebun,
Cum te prefăcuși în tun !
Veți așa mai poți arra,
Să mă scapi de angara.

Altă grupă cânta :

Nu mai plânge, Măriuța,
Veți de Ion și de căsuța,
Și de bietele copile,
C'am ajuns în bune zile.
Să nu plângeți mórtea mea,
Că-1 la țără piață rea.
Uite, mergem să arăm,
Țelina să despiciam ;
Noi avem să semănăm,
Voi aveți să ne urmați,
Insutit să secerati.
Nu plângeți, nu ve 'ntristați,
Domnul Tudor e cu noi,
Dumnezeu fie cu voi.

Altă grupă cânta :

Frunța verde usturoiū,
Tu n'af lege, o ciocoiū !

De te-ași prinde în resboiu,
Cu măciuci că să te moiu,
Să te moiu, să te jupoiu ;
Că cu pielea de ciocoiu
Am să'mi fac opinca mea,
Că Dómna lui Caragea
Ce și facu uă malotea,
Imblănită de păgân
Tot cu piele de Român.

Altă grupă cântă :

Dați, pandurilor yoinici ;
Nu fiți la suflete mici ;
Dați cu flintele, 'mpușcați,
Din robie ve scăpați ;
Dați cu puscile 'n ciocoț,
Că ei v'au mâncat pe voi ;
Și v'au adus într'ua stare,
De sunteți lumii de jale.

In fine, altă grupă cântă :

Frunză verde de Molotru,
Când sosi Tudor la Motru,
Ciocoiu trecură Oltu,
Și să 'necară cu totu.

Voiți acum a cunoște cine erau acei pui de Șoimi, cari a-
lergau la vocea trâmbiței învierii Romaniei? S'ascultăm pe un
poet român cum 'i descrie în poema ce poartă numele de:
„Domnul Tudor“

Astfel sunt fi ce Jiul nasce,
Ce saru ca capra când iarba pasce,
Și 'n vizuine de vulpi se viru ;
Elu iea cu glonțulu uă rônđurică,
Se dă 'n ordie fară de frica,
Și pe un Pașa singur il strică ;
Il iea cu lancea de sub ceadiru ¹⁾

Să ascultăm acuma p'acelașu poetu în descrierea costumului
pandurescu :

..... La scara vechie,
Cu căciulița pe uă urechie,

¹⁾ Domnul Tudor, de d. Boliac. Poesii naționale, a doua edițiune. Paris, anul
1857, pag. 6.

Cu brăul roșu peste minténu,
Cu kika lată și aurită,
Cu flinta lungă și ghintuită,
Si cu uă ghebă gaitănită,
Pația unū veselū Mehedințénu ;
Iar sus la ușa, la sala mare,
Se plimbă altul, vînosū și tare,
Unū crunt resbelnicū, vechiū căpitanū.
E și mai lungă a astui kika ;
A lui căciulă e și mai mică ;
Si ochiu-i agerū ar da uă frică
Intregi armatei unū Sultânū.

Tót' armatura 'i este uă pală ;
Imbrăcăminteă îi face fală ;
Tot este 'n albe, și numai firū.
Gheba lui scurtă, ițari, minténulū,
Tuslugi năprasnici, cum pört' Olténulū ;
Asta e portulū ce vrea Gorjanulū ;
Când Turcū 'lū vede, dă în delirū !)

Iată și descrierea căpitanilorū acellor Panduri :

Si căpitanul ce 'i dîcū Crapatulū,
Si Frunte-lata, și Nespălatulū,
Si Vijelie celū bătaiosū,
Semeți arhangelī de pandurime,
Sclîpîndū în rațe p'între desime,
Se mișcă 'n ôste cu agerime,
Ca nișce fulgeri p'un cerū nuorosū. ¹⁾

Nota No. XIII.

Către Măria Sea Derviș-Pașa, muhafizul Diului.

Cu lacrimi ferbinți jeluimū Inalțimei Telle, ca pre noi, ticaloși Raielle din tótă țerra Românesca, Domnii țerrit, dinpreună cu Boierii greci și români, unindu-se cu toții, ne-au predatū și ne-au despoiatū, în cât amū remasū numai cu sufletele, precum pre largū ticaloșia și plângerea noastră, în coprinderea Arz-Mahzarului ce l'am datū către prea puternica Imperație, stăpânitorea noastră, se coprinde; care arz-mahzar l'am trimisū la Inalțimea Ta ca unū bunū credinciosū al prea pu-

¹⁾ Op. cit. pag. 7.

²⁾ Ibid. pag. 13.

ternicului Impăratu, rugându-ne ferbinte Mariei Telle ca să te milostivesci și să bine-voești a-lu trimite la prea înalta Impărație, ca să pôta auđi glasurile plângerii noastre; fiind-ca noué tóte drumurile cumú și ușile prea înaltei Porți, ni le-a închisú dela uá vreme încóce Domnulú țerrii și Boiarii; ne-a popritú, pentru ca să nu ne mai putemú aráta plângerile nóstre la prea puternica nóstrá Imperație; și așa mai susú numiții ne mánâncá de vii; și noi, ne mai sciindú ce să facemú, am názuitú la mila Mariei Telle; și ne rugámú ferbinte ca să trimiți jalba nóstrá către prea puternica Impărație, pentru ca se auđa glasulú plângerii nóstre, și să se milostivesca asupra ticaloșiei nóstre, ca să trimița unú omú credinciosú inparatescú, să viná aici în țerra la Bucuresci, să cerceteđe să vadá nevoile cari le tragemú de catre acești lupi nemilostivi; și să ne facá dreptate. Și pîna a veni omulú împărătescú, noi ne-amú sculatú, cu micú cu mare, și mergemú ca să ne adunámú la Bucuresci. Și iará să fie știutú Înălțimei Telle, că ridicarea nóstrá nu este pentru altú ce-va, nici într'un chipú, decátú numai asupra Boiarilorú cari ne-au máncatú dreptățile nóstre, cu care ne-a miluitú prea puternica împărație; iar neguțatorii turci, și veri ce neguțatori vorú avea neguțatorii și trebuințe prin țerra, cu toții să umble fără nici unú felú de îngrijire; că noi pre nimeni nu poprimú, și de nimeni nici de cumú nu ne atingemú; ci mai cu bună slobođenie vorú ámbla. Și iarási ferbinte ne rugámú Înălțimei Telle ca să ne ajuți cu celle ce ne trebuescú, care prin graiú trimisulú nostru le va arráta Mariei Telle. Iar anii Înălțimei Telle fie de la Dumneđeú mulți și prea fericiți. ¹⁾

Totú norodulú Valahiei.

Nota No. XIV.

Arz-mahzar către Pórtá din partea poporului.

Prea puternice Impărate!

La sfântulú și prea puterniculú pragú alú prea puternicei Impărații, stăpânitórei nóstre, cademú Noi, totú norodulú românescú din Valahia, cellú supusú și încredințatú ei de către unulú Dumneđeú a totú făcătorulú, povestindú cu mare jalle

¹⁾ Memoriulá lui Dirzenu, „Trompeta“ No. 647, pe 1868.

pe scurtu necontenitele nstre necazuri ŝi cumplitele patimi ce le sufferim din pricina unirii pmntenilor boieri cu cei dupe vremi trimiŝi Domni, ŝi ocrmuitori acestui norod, de Dumneeu padit, ŝi de către prea Innalta Impraie cu multe mille dupe vremi mângâiată; iar acum cu totul prasit in mâinele numiilor vrjmaŝi ai prea puternicei impraii ŝi ai nostri. Cci Boieri, seu mai bine am dice tiranii nostri cei cumplii, invoidu-se cu cell de acuma Domn, să lassm că ne-au predat ca nici u data mai 'nainte ŝi peirii cei de istov fară milostivire pre noi ne-aŭ dat; ŝi pe acest cheler imprtesc cu totul de totbinele l'au deŝertat, in cât am remas mai gol dect morii cei din mormnt; din care acestea tte, de ar fi avut prea puternica Impraie cea mai puina sciința, de mult ne-ar fi isbavit de către acesti nemilostivi tâlhari, de ŝi se numesc cte u data că fac arătări prin arz-mahzaruri către prea puternica Prt pentru starea țerrei, la cte o Domnie nouă, o facă numai ŝi numai pentru folosul lor ŝi al Domnului; precm la venirea Domnului Alessandru Suu au facut; că, despre o parte, aretnd prin arz-mahzar drpnarea țerrei din pricina rellelor urmari alle Domnilor, au cerut mila ŝi uŝurina dela prea puternica Impraie; iar pe de alta, scriind multe laude mincinose pentru acest Domn, ca să'l cŝtige numai al lor, indată după ce a sosit aici, au intocmit cu dnsul predarea ŝi stingerea țerrei, incepnd dela Biserica, de unde era se incp indreptarea; iar ei, ca nisce netematori de Dumneeu, cu cuvnt că pun Mitropolit pmntn, au vndut Domnului Suu scaunul Bisericei in dou mi de pungi de bani; ŝi au pus Mitropolit, roman adevrat, insă mai adevrat *ocara nmulu romnesc*, ŝi batjocoritorul cinului bisericesc; carele, indatorat fiind Domnului Suu, ŝi fară de mulumirea ŝi plăcerea norodului improtiva legii ornduit, cu totul s'a plecat rellelor voine ale Domnului, ŝi au predat țerra, ca să 'l mulumsc; tte cererile lui celle nesaiose ŝi nedrepte le isclesce, ca pe nisce drepte; ŝi pe norod ill impilsa de le implinesce.

Intr'acsta stare aflându-se norodul, ŝi țerra, neavnd mijloc a'ŝi arta necaurile, ŝi a cere mila dela prea puternica Impraie, care mila de multe ori a cŝtigat'o, dar nimicu nu s'a folosit, căci a remas scrisse pe hrtie, ŝi mncata de către mai sus diŝii tâlhari, silit a fost din mult adnca desndajduire, intiu de a se scula improtiva acestei reuai, ŝi apoi

a năzii și a cere împărătesca milă. Ca niște credincioși dar și supuși robi ai prea puternicei Împărății, cu lacrimi ne rugăm să trimiteți omu împărătescū, nu de legea noastră ca să cercetețe și să vadă jalnica stare a țerei; și să facă îndreptare cu orânduiala, ca să lipsescă jafurile, și să ne răspundem ce va fi cu dreptul către prea puternica Împărăție; precum și până acum am răspuns, și de acum înainte a răspunde nu tăgăduim, ca niște credincioși ce am fost și suntem, și în veci vom fi voioși, după încredințarea ce avem că prea puternica Împărăție nu ne va lipsi de milele sele, cu care din vechime ne-a hrănit, și cu nume de *raia*, încredințata ei de către milostivul Dumneșeu ne-a cinstit; precum la fie ce Domnie nouă, părintește poftorind acellu dulce nume, în urechile celle surde a le Domnilor, încredințându-se lor ca să ne apere; iară ei tâlhăresce despoindu-ne și prapădindu-ne, pribegescū de la o vrăme încóce; și Boierii nostri, atât cei biserisesci cât și cei politicesci, întovăroșiți fiind cu dênșii în jafurile ce ne facū, în loc de a fi cu priveghiere și a'i popri, le înlesnescū călătoria, uitându-se și dênșii cum fugū din Bucuresci, đioa 'namiađa mare.

Acestea tóte prea plecate arătari, adevărate fiindū, se vor dovedi mai cu scumpătate și mai pe largū înaintea trimisului credinciosū, omului împărătescū, pre carele ferbinte ne rugăm prea puternicei Împărății să bine voiasca a ni'lū trimite cu milostivire. ¹⁾

1821 Ianuariu.

Ai prea puternicii împărății prea plecați
și credincioși,

Tot norodul din țera Românescă.

Nota No. XV.

ESTRACTŪ

din memoriulū răposatului Dumitrache Protopopescu din Severin ²⁾

La leatul 1821, când a venit Zavera, fiind eu atunci logofetū de scaun, m'a trimis pe mine cu logofetul Dinu Baldea, Cluceru Costache Raletū, ispravnicul ce era în acellū anū la

¹⁾ Memoriul lui Dirzenu, „Trompeta“ No. 647.

²⁾ Memoriulū este scrisū la 1848, Noembrie 1, și conține 25 file; iar acestū extractū figură delă fila 7, verso, până la file 16 inclusiv.

Mehedinți, și Sameșu Poroineu, cu volnicii ca să aducem pe Vistierul Crainicianu, pe Capitan Dumitrache Colțan, i pe căpitan Nicolae Boboloca, cu Pandurii lor, cari slujiau la București, 300 (la număr), ca să iasă înaintea lui Tudor; că au eșit la Târgu-Jiului cu 40 de arnauți; și ducându-mă, la două zile am fost cu ei la Cerneți, când Ispravnicul cu sameșu să punea în căruța să plece la Craiova; și Tudor venisse la Corcova.

Intrebând eu cu Bâldea pe sameșul Poroineanu: „Dar noi ce facem? A ăis (ellu): „Cum știți.“

Vorbind cu acei trei căpitani, m'a chemat cu ei; și am plecat la Timna asupra lui Tudor; că venea la Strehaia.

La Timna, în casele lui Manolache Fiotu, unde ne aflam, ne pomeniram dimineta cu ua multime de Arnauți (și) cu Panduri, strigând să eșim afara, că au firman. Eu eram foarte înarmat și ténar; am eșit îndrasnețu înainte, cu un Petru Colțan și alți Dumbraveni voinici, dicându-le „să fugă înapoi, că dam de 'i îpușcam“; făcându-le (și) jurământ. Ei se tot apropia, și striga că au firman; iară Rumânașii noștri Panduri, fiind ușuri de cap, (și) vedând că țin eu cu căpitanu Dumitrache la zăpor, și Zavergiu strigau pe anume Pandurii noștri, fiind iarăși d'între frații lor, au începutu toți ai noștri să întorcă puscele către mine, dicându: „că și acum țiu cu ciocoi?“ Eu atunci de frică m'am facut ca mortu, și am ăis: „aideți, copiii mei; că mă îpușcă.“

Iară rebelanții într'acesta năvalira la porți, și sparseră de intrara în curte; au pusă mâna pe Vistierul Crainicianu, și pe căpitan Dumitrache, și pe mine, cu logofetu Dinu Baldea, batându-ne foarte rău, luându-ne bani, cai, haine și armele, lăsându-ne numai în cămași; iară lui căpitan Boboloca cu toți Pandurii nu le-a ăis nimic rebelanții.

De acoloa ne-a dus callari pe cai, pe deșelate, numai în cămași, la Strehaia, la Tudor; unde acolo erau ua multime de Panduri; și vedându-ne Tudor, a poruncit ca Crainicenu cu căpitan Dumitrache să fie băgați în ferre, în Cloponița bisericeii, unde era acolo și ciaușu Istrate, și Pau Nicolicescu, și coconu Barbucenu Priscenu, închiși; iară pe mine și pe logofetu Dinu ne-au întreatu: „că noi ce am cautat?“ I-am respuns: „că ne-au trimis Ispravnicii să'i aducem pe Crainicenu și cei-lalți să se bată cu densus.“ Ellu a zîmbit de rîsu, și a poruncit ca să ne puie la scris, în cancelaria lui, care publi-

cua în țerra, fiind acolo mulți scriitori, Kinopsi, Ortopan, Gnița Aurel.

A doua zi Tudor a plecat cu ordia și cu noi la gura Motrului, unde acolo era reșosatu Stefan Bibescu cu reșosatu Vicșiorénu închiși, că venéu Ispravnici la Cerneți; și aușind de Tudor, sta acolo; și ajungându (Tudor) acolo, de acolo de locu s'au pus la bătaia, dând cu puscele unii către alții; și făcându Arnăuții (nedescifrabil) să-i scôța din mânăstire, n'a putut să-i scôța, împușcând din rebelanți vre-o 11; și așa (Tudor) le-a făcut loc de au plecatu din monăstire la Craiova.

Iară Tudor s'a tras la Țințăreni în monăstire. Acolo a pofțitu pe toți căpitanii să spună unui Gospodar Iova, ce era mai mare peste Arnăuți, ca să le ăica barem să ne dea hainele și caii, iară armele să le ia; și care căpitan, chemându-mé pe mine să arăt ce Arnăuți sînt, spusseră lui Gospodar, și priimi ca să le ăica să mi le dea; și arătând eu pe cellu care 'mi luasse callul meu cellu roib, cu șea turcésca, și (cu) arșelle numai cu firu, luate din Dii, și 240 lei, — iar acumu ar face 600, — disseră să mi le dea; dar ellu, spânjuratulu, de mânie înnegri; și scósse iataganul, (și) navali pe mine să mé taie; eu dideiu fuga pe lângă căpitani, (și) luaiu pe unu Vuca baractarul în braçe, ăicend: „nu mé lăsa, că mé taie.“ De loc sărira toți căpitanii; și Vuca trasse și ellu iataganulu și eși înaintea lui, înjurându'lă ca să stea, că'lă face ciopați; care (Iova) să și opri, dar intră uă mare vrajbă între ei.

Aușind Tudor, mé chemă și ăisse: „să-i lasu la dracu!“ Eu illu rugaiu să-mi dea un răvașu de drum, să mé ducă a casă ca să-mi i-au altu callu; și așaia făcu carte, luaiu un alt callu pe deșelate, mé dusseiă a casă, găsseiă pe maică-mea și pe frați, le spuseiă ce am pățit, și că 'mi au luatū totū; se vaitară cu toți; iar maică-mea plângea, că mé vedea golū.

Și 'mi luasse acestea: callul cu tacimul lui; ipingea roșie nouă; cobure la callu; șea turcésca; arșelle scumpe; dulama scobită, de postavă negru, cu cheltueli grelle de mêtase; poturi negri cu copci de argintu; ilicū frumos, și taclitū; caucul din cap; și giubea lungă de postav bun, îmblanită cu nafea peste totū; și lei 300 cu punga lorū, din sînu; i pistólele și cuțitul de la brău, ce purtămū; și cu pușca.

Vorbiiu cu frați și cu maică-mea să nu mé mai ducă la Tudor; iar neica Meită îmi spusse că viea ce o aveamū a-

colo, în acellu satü, pe moşia Domnescă, a îngrădit'o un Négoe Marinescu, şi o sapă; cu ce cuvënt, nu scie.

Am plecatü cu ellü, şi cu un popa Iordache şi Ioan brutarul acolo. Neica Meiţa îmi dette un pistol la brü, şi ellü cu uă puşca în mâna. Ilü găsiram (pe Négoe) sapând prin viea mea; eü îi disseiü: „apoi ce este acésta, Négoe?“ Şi era cam cósta. Ellü era din déllü, cu un săpoiü în mâna; mă înjură, đicând, „că nu mai sunt ciocoi în ţerra“. Şi veđuiü că înnegri; şi ridicând (ellü) săpoiul, trasseiü pistolul, đicând să nu dea; ellü ajunse; şi când să dea, eü *facü* cu pistolul, şi minţiu săpoiulü de la capü, de mă lovi în ghigialcü; şi feriu taclitul cu care eram legat la capü, lovindu-mé la mâna drépta puţin, ce ţiném pistolul cu ea; şi mi se muia la valle mâna; când de loc (Négoe) al douilea ridică să mă omóre; dete neica cu puşca de la spatele meü, đicând: „nu da, că te împuşcä“; şi 'lú lovi prin picióre, de 'mí lungi viaţa; că de nu da (neica) cu puşca lui, (Négoe) da uă dată şi mă omora.

După aceea, veđénd că Românii aü luat nasü, m'am dustü speriat; şi am luat pe nepotu Ghiţa, şi iaraşi m'am dus la Tudor, gäsindu-lü tot la Ţânţăreni; când acolo iată şi réposatul Maior Ciupagea, numai în cămaşa, jefuit de Zavergit.

De acolo plecarăm cu Tudor, din Ţânţăreni, cu vre uă 7—8 miü de Panduri şi Arnăuţi ¹⁾; şi până să ajungem (la Otetelişi), Arnăuţii aü fostü ajunsü la Benesci, unde acolo se bătură cu Arnăuţii boieresci; şi împuşcând (boierii) un Arnăutu, (zavergii) luasseră tot de la bieţii boieri. Noi am ajuns cu Tudor; şi veđénd ellü acea urgie pe acei boieri, ce aü făcutü blestemaţii de Arnăuţi, a oftat cu supărare, şi le-aü đisü: „cu ce porunca facü așa?“ Ei s'aü îndirjit şi către Tudor; iar ellü a tacutü.

De aci am plecat la Otetelişi. Acolo a mijlocit de a omorit (Tudor) pe chiar Bairactarul Iova, gospodarul lor, şi pe un Ioan Arnăutul, cellü mai réu. Diminéţa, veđénd capetele lor în ţépă, strigând (pristavul) că cine-va face ca ei, ca ei să păţéscă, Ciupagea luă vorba cu mine, cu Aurellü şi alţi 11, tot parte boierescă, ca să ne facem neveđuţi; şi cu cari făcëndü așa, am plecat; şi ne-am dus la Rîmnice, la un cumnat al lui (Ciupagea), ce-i đicea Ignat buluc-başa, cu care am mers peste Olt; şi am prins doui zapcii de ne-aü dat cai, arme, şi vr'o trei patru miü de lei.

¹⁾ Ţifra e esagerată, neputëndü avea Tudor atunci decât dela 2—3 miü.

De aci, aflând că vine un capitan, Barbu Țapu, de la Căineni, și vre uă 15 Panduri, cu cari aũ (fost) ținut drumul la mulți boieri de 'i aũ jefuit, Maior Ciupagea ne-a făcut un cuvânt: „Că acum e vremea; că cum aũ luat alții dela noi, să luăm și noi dela alții; și să ținem calea acellora.“

Am luat un mare curagiũ; și am ținut callea la drum; caci (noi) eram 12, și anume: Maior Ioan Ciupagea, Gheorghe Aurellũ, Dumitru Țirîșũ, Stanciu Logofetu, Sdîrlea, Ghița Popescu, Petcu Sârbu, Nicola Becheru, Ioan Balțațeanu, Ispas Bulucbașa, și cu mine; pe cari (panduri) 'i am luat în puscii, din nainte și după urma, sdrelind nepotu Ghița pe unul, ce era mai îndrasnețũ; iară capitan Țapu strigă că se pradă; noi am scos iataganele și 'i-am prins pe toți; le-am luat acelle jafuri, cai, arme, argintarii, haine boieresci, și banii. — Ne-am întors înapoi pe Topolog, la Olt; (și) trecând Oltul, amũ venit pe sub munte acasă; și Ciupagea, Aurellũ și Țirîșũ s'aũ dus la Cernești.

Noi, și a casă fiindũ, nu putem să traim de Panduri; că venira într'ua Ți trei, și găsira pe neica Nița la Vladaea; și pentru mine a vrut să-lũ taie; și aflând noi, eu, neica Mieița și nepotul Ghița, meraserăm la ei; și găsim pe neica Nița plângend; de loc noi trasserăm iataganele, și 'i-am bătut tôte bătăile, de vai de ei ce aũ pațitũ; și (ei) s'aũ dus și aũ spus lui Solomon; și (Solomon) a trimis vre-o 5—6 Panduri din Vallea Aninilorũ să ne împusce; că așa era vremea, pe împuscat; și noi nu amũ fost sciut.

Intr'una din Țille, auđiram din dellũ că în satũ la Almajellũ aũ venit Badea Garofoiu cu alți Panduri; eu, fiindũ cu ellũ prietin, am plecat cu neica Meița și cu Ghița la cassele Dimitreilor, unde erau Pandurii; când am ajuns aprópe, în bătatură, de uă dată eșira 5—6 Panduri cu puscile întinse către noi, necunoscuți Panduri; noi strîmbarăm caii; și (ei) deteră foc în noi cu puscele; atunci noi ne împotrivirăm către ei; și (ei) se traseră în case de umplură puscile; iară noi plecaram spre vallea Dobrii; caci nu era Badea cu ei.

De acilea am plecat dreptũ la Solomon; și l'am aflat la satul Argintóea, cu oștirea lui, patru-cinci sute de Panduri; mai era lângă densusul și capitanũ Dumitru Bușteanu, i Gheorghe Ispasoiu, vrajmașii noștrii, de ne pîra la Solomon, și cum m'am înfașșat la densusul, a Țissũ că să fiũ la pază; la urmă m'a iertat, și am fost cu ellũ prin sate, multe Țille; apoi ia-

răși ne-am cerut pe a cassă, când a trimis Bobocū (să mă cheme); și m'am dus iarăși cu Neica Meița i Ghița la Strehaea, unde petreceam prea bine; dera într'una din zile disese [Bobocū] că se duce pe la Solomon la Țințăreni; eu dissei că să mă duc și eu; neica Meița disse ba să nu mă duc, că știu cine sunt acolo, acei vrăjmași ai noștrii; nu 'lă ascultaiū; ci i luaiū cu mine pre amēdoi, nazuind la Bobocū, că îmi va fi de adjutor.

Când am mers la Țințăreni, și m'a vedut Solomon [ce era cu Serdar Costin] de loc a poruncit și ne-a luat armele, taciliturile de la cap, și caii, mie și neichi Meița; iară nepotului Ghița nu; și ne dette în paza la Panduriū lui Bușteanu, vrăjmașul nostru.

A doua zi plecaram la Têrgu-Jiului. Mie îmi dettera un alt callū, de nu facea 5 parale; iară Neica Meița mergea pe jos, prin noroiū, după mine, să vedă ce îmi face; și să văita cu amarū, aușindū de la Panduri că o să mă taie; și ellū nu era în nici uă paza; iară Ghița se ținu după mine până la un loc, *astémătū* [?] și de frica fugi dela podul Turburii.

Noi ajunseram la Carbonești; acolo se rugă Badea Garafoiu de Solomon, în genuchi, că erea cel mai credincios lângă ellū; și mă iertă; ne dettera caii și armele.

Apoi plecaram pe uă valle. Solomon era mai înainte, cu părășii noștrii lângă dēnsul; iar eu mai pe urmă cu unchiuseū, căpitanu Enache Pleșoianu; și vedem că dă mulți cu puștile să împusce purcet, dela nisce scrōfe, și nu lovea; eu, fără să judecū că vrăjmașii staū să mă piarđa, și să fiū aproape lângă Solomon, că așa vrea pentru unulū ca mine, să-lū slujesc, și să-lū cunosc de aproape, am dat cu pușca, ce avēm umplută cu glonțū; și de căllare am împușcat un purcellū.

Vrăjmașii mă pîrîra că eu nu mă astîmpēr, și fac jafuri, fără de porunca lui Solomon; pe care, aducându-lū la uă mare mânie asupra'mi, a poruncit să mă ducă la dēnsul; și s'a fost jurat ca să mă împusce, pe unde se împușcasse omulū de la Almăjellū; și mă dusseră la dēnsul, unde erea la unū câmpū tōtă oștirea, rōtă pe lângă dēnsul, să vedă [de] împlinesce juramētul; unii se ruga, alții mă pîra. Capitan Enache, unchiuseū, striga: „Ionița, să nu împusci voiniciū, că este păcat!”

Când ajunseiū la dēnsu, și cu neica Meița dupe mine, stă Solomon cu pistolul întîns în mână; porunci și 'mi luă taclitulū de le capu, [și] disse: „bre! pe unde ai împușcat omulū cellū

de la Almâjellü, care spun d-lor?“ Adică, Gheorghe Ispăsoiu și Buștenu. Eü, vedënd că o să mă împusce, de frică nu apucaü de locü să ñic nimic; nici că 'mi da în gîndü să ñicü că Neica, vedënd că o să mă omóre, a dat; dar neica Mieïta, ca frate, eși cu peptul înainte-i, și strigă: „eü l'am împușcat, stăpâne; iar nu frate-meü“. Solomon ñisse atunci: „de ce?“ Neica știü ca ñisse: „apoi un frate, când vede că 'lû omóra alt-cine-va [pe frate-seü] să cade să nu 'lû lasse; ci să 'lû scape, ca pe un frate.“

Atunci Solomon pocni cu pistolul în sus, spuindu-i [neica] că [șteranul] a dat cu un țepoiü tocmai în capul meu. Vrajmașii se întristară, iar prietenii se bucurară. Dup'acestea, tot nu s'a putut limpeði de mânie, Solomon, după făgăduială ce le-aü fost dat vrăjmașilorü; ci a poruncit de m'aü pus jos, și m'aü răstignit, unii de mâini, alții de picióre; și a luat chiarü mâna d-lui un par, ca pe mână de gros, și a dat de vre uä ñe-ce ori, de am remas mort, mult; și m'aü sculat, cine? nu sciü! de m'aü luat căpitanu Enache, și 'mi aü dat pietre roșii; și de aci am plecat; și neica Mieïta a venit acasă; iar pe mine, după ce și-a făcut Solomon tot cugetul ce a avut, a vorbitü cu unchiu seü să fiü al lui de aprópe; și 'mi a ñissü să mă închin lui Solomon, că 'mi va fi de aici înainte ca un părinte; am și mers la dënsu; și iar eü, ca un mai mare [ce era ellü], 'mi am cerut iertăciune; și care m'aü luatü de aprópe lângă dënsu; cu ellü mâncam, lângă ellü dormém, i scriam, în cât la urmă mă avea ca pe un copil; și 'mi spunea că vrăjmașii aü stat de dënsul să-mi piérða viéta; și că da slava lui D-ñeü, că nu mi-aü luat'o, mi'i arata cu mâna și (ei) sé uita la noi, când ședeam la mésa; iar ei în picióre staü, plini de amarü,

După tóte acestea am plecat asupra Râmnicului, 4—5 sute de Panduri, și cu gospodar Anastasie cu Arnăuții, ca să ne întîlnim cu Tudor, aüñd că aü plecat dela Bucuresci; și mergând la Drăgășani, am găsit orașul pustiü; fugisseră toți neguțetorii; și eü intraü într'o cocină de porci, unde era un țigan băgat; și scoțendu-lü, spusse că de frică a intrat acolo, socotind că sunt Turcii, aüñd că de séra sunt la Brâncoveni; și mergând cu ellü la Solomon spunëndu-i, porunci: „caii! și să plecăm“. Pandurii umplusse pivnițele cu ploștile, să ia vin; imi ñisse mie Solomon ca să-i scoțü, că vin Turcii; intraü în pivnița reșos. Băluța, boltașu din Craiova, unde era

24 de buți cu vin, și altele cu rachiü; dedeseră găuri 100 prin elle, și curgea vinul prin ploști; le ăisseiü sa iasă, că vin Turcii.

Săriră cu puscile la mine, mai ales un pârîșü al meü de a-pröpe, anume Buștenu; eșiü afară, și spuseiü lui Solomon, că stă callare în ușa, și strigă; îmi ăisse că cine? Eü îi arataiü pe acellü pârîșü allü meü; dette Solomon cu pistolul în ellü, și 'lü lovi la un picior; atunci cei-lalți de frică fură gata, și plecarăm până la Zevedeni, în sat; gässirăm satul fugit; ne trasserăm acolea sub deallü, în nisce pruni, în țerrinä, să odihnim, că erea verá și căldură grozavă.

Slugerul Solomon cu gospodar Anastasie Mihalopolu se culcară pe un covor, și porunciră să fie toți Pandurii gata; iară eü cu unü polcovnicü Luța și Ioan Locustenu din piciore mâncamü un puiü de găina, și caii 'i ținemü de priponü; iar proști de Panduri luara șelele dupe cai, și îi impedecară; când ne pomenirăm venind pe marginea Oltului cette de Turci, călari, în fuga mare; și de loc me dusseiü la Solomon, îl sculaiü și ăisseiü: „Iacă Turcii!“ Strigă: gata cai! Si eșirămü înainte-le în nisce grădini, [unde] se strîmta drumul, și unde era bine de ținut foc; și noi, cei ce fuserăm gata, de loc plecarăm, unde poruncisse [Solomon] înaintea Turcilor; ajunserăm la acellü loc; sosiră și Turcii; începurăm să ne batem cu puscile; ei staü și daü, noi stam și ăam la acea strîmtöre; iar Pandurii noștri ce [nedescifrabil] sloboăisseră caii; [și] audeind pocnetul ce se da grozav, caii s'aü spăimântat; și fugendü [cail] aü remas pe jos. Turcii venea gros, și se înmulția; ai noștri, unii dedeseră fuga la cóstă, împușcară pe Baraectar Mihale, ce ținea bairacul, și vr'o doi Panduri voinici. Ajunse și Solomon. Eü, în zorul acella, am sărit dupe callü, și am luat bairacul în mână, de jos; și puscile nu continua. Ei în noi, noi în ei. Solomon ăisse: „Că ce facem? că ne ocolesc Turcii.“ Și da mereü cu vr'o douë sute de Panduri. Iar ăisse Solomon: „înapoi!“ vedënd că ne-a ocolit de tot; și unii din ai noștri fugea. Am plecat pe față; [și] Turcii, dupe noi, venea; și da strigând: „dur, bre!“ Mai pusserăm obuzii [umpluturi], [și] împușcarăm în nisce vii mulți dintre Turci; că de nu făceam așa, nu scăpam; că obossiserăm, și stătusse și caii.

După aceea, Turcii ne ajunseră de tot, în deallü; ne mestecaram cu ei. Un Turcü, cu un callü galben, ajunse să taie pe Buștenu; [ellü] strigă către mine: „nu me lăssa, neică!“

Imi veni în gând când mă rãra la Solomon, sa'lu lassu, ca pe un vrajmașu ce-mi era; dar iarăși, ca să cunoscã că înprotivã l'am scãpat dela mórte, dedeiũ cu pușca și loviũ Turcul în pïept; [Turcu] se lassã pe șellele calului, ca era aprópe; când de loc sossirã alți doi vrajmași. Ochiũ; însã ei ținẽu tot la Buștenu, ca 'lũ vedea cu mâna pe pistolũ; când era sa-lũ ajungã Turcul, ținũ minte, tot pentru pãra dinainte, ca 'i va da dracu în gând sa dea în mine, în acea furie a bătăii.

Pușca imi rămãsse góla; apucaĩu pe un fãgașu în valle; Buștenu se dusse; când la uã poeniã, imi eșirã alți doi Turci înainte, pe jos, cu puscile cãtre mine, ñicãnd: „Cați mãi curvo!“ Eũ cu pușca cãtre ei, góla, ñicãnd și eũ, „Cați, mãi curvo!“ Ei se detterã dup'ua tufã; eũ avuiũ vreme și încalecaĩu pe callu; vëduĩu cã nu daũ cu puscile, pricepuiũ cã suntu góle, ca și a mea; luaiũ curagiũ. Aci, pe loc, iatã un Ioniã Ceușiu, din satul Salcuța, al lui Solomon, fugea cãtre mine; și doi Turci il gonea pe jos; si Turcii il ajungea, il ajungea, sa 'lũ taie cu iataganele. [Ellũ] strigã cãtre mine: „Nu me lassa, nene!“ [tocma] când umplém pușca d'a cãlare; statuiũ și ñiseiũ: „ia-te de códa callului.“ Și așa fãcu; dedeiũ scãri callului, ca d'ua bãtae de pistol, într'unũ delũ. Turcii remasserã de nu'lũ ajunserã sa 'lũ taie, și clãtinaũ din cap, ñicãnd *avradini sictin* cu puscile; noi din protivã, tot așa ñiceam, *avradini sictin*, și cu armele góle; numai în pușca bãgãsem, și o pãstram tot pentru cei alți doi dinteiũ; iar d'acilea mãi venirã d'ai nostri; Turcii se 'ntórserã inapoi, umplurãm armele bine. Acolo începurãm a ne strãnge; și capitani, luãnd socotela, mulți lipsea din Panduri.

Iar Solomon, fiind cã 'i-a spus Buștenu cã l'am scãpat dela Turcu, de nu l'aũ taiat, și l'am împușcat [pe Turcũ] și Ioniã Ceașiu asemenea, [cã] 'i am scãpat vieța, mãi vîrtos cã am luat și stégul, din așa zor de bãtae, 'mi-a dat ñece mahmudelle; și me avea ca pe cellũ mãi bun copillũ al lui.

De acilea plecarãm; eșirãm în valle, spre Rîmnic, sa mergem; când ne pomenirãm cu uã sumã de inși callari, ca la 400—500, toți negrii, *cabãdai*; socotirãm sa sunt tot Turci; luarãm o *desperiere* [spaimã], vorbindu-ne unii cãtre alții, cã venea spre noi; și fãcurãm jurãmẽnt, sub blestem, spate la spate, toți sa murin acolea, sau toți sa scapãm. Ne detterãm jos dupe cai; lepãdarãm cismele din picióre, cine avém; plecarãm cu puscile în mãna, parada, [la front] la ei; ei la noi; și nu știa

nici ei nici noi ce suntem. Ei vedând că am înghenunchiat la pământ, gata de batae, trimisera doi înainte spre noi, și cei mulți se oprira; și Solomon ponunci mie și Badi Gărciocu să ne ducem și noi doi înainte spre acei doi; prinserăm caii; încallecărăm, cu puscile gata în mâini, apropiindu-ne unii către alții, ca de uă batae de pistolu; și strigarăm: „Ce sunteți?” Ei dicu: „creștini!” Dar ei dicea nouă: „dar voi, ce sunteți?” Noi, cu puscile la ochi: „creștini!” Și ne apropiam unii către alții, spuind [ei] că sunt cu Gospodar Gheorghe Cîrjaliu; asemenea și noi spusserăm cu cine suntem. Se întorseră înapoi la ai lor, și noi la ai nostri. Spuindu-le [ai nostri] se sculară și prinseră caii dupe câmpu; și așa veni acellu Gospodaru cu ai sei, socotind înteiu noi că sunt tot Turci, ajutoru cellor dela Zăvedeni; și spusse [Cârjaliu] că vine Ipsilanti cu Muscalii, la Rîmnic; unde plecărăm cu toți; și ajungându la orașu, ne lovi uă piétra fórte mare, și iute grozav, dar multa până s'a facut gróssă de uă palma.

Ședurăm acolo trei zile. Solomon, de unde afla nu știu, că n'ar fi Muscali.

Diminéța, îmi spusse [Solomon] numai mie, că să duce în țerra nemțescă, începénd să plânga; și disse să nu spuiți nici cui. Să facu bolnav, și să găti. Veniră mulți din căpitani, ómenii lui, și carii se întristara fórte. Plecărăm mulți cu densusu, până aprópe de Cozia. A stat în drum [Solomon], și a spus iarăși la toți, că nu vin Muscalii. Iși luă ziua buna, după ce ne sarutarăm; și plânsērăm cu amar.

Intorcându-ne, ne dusserăm tot la comanda Gospodarului Mihalopolu, A doua zi auđirăm că veni și Ipsilant cu Muscalii, la Oltu. Eu, de multa dorința ce aveam pentru Muscali, scosseiu cinci mahmudelle din 500 ce avém lângă mine, bezi bani albi, și le dedeiu în mâna a cinci căpitani, cei mai sdraveni, și anume, Dumitru Buștenu, Vasile Crăpatu, Barbu Țicu, Ghița Cuțoi, Nicola Urlenu, că, de vor fi Muscali, să facă ori ce o vrea cu elle [cu mahmudellele.]

Plecărăm la Oltu, înainte-le, toți șése, callari. Ajungându, vedurăm dincolo [de riul Oltu] uă sumă de ómeni, tot negrii, și callăreți, (unii) cu sulii, alții pe jos; împreună și mulți Panduri d'ai lui Tudor, Mehedințeni și Gorjani. Trecurăm Oltul la ei; vedurăm și cinci tunuri; merserăm la uă cămară [casă] unde era, și se gătia să mânânce; ascultărăm să vorbescă muscă-

lesce; audirăm ȕicând: „ella do, adelfe!“ ¹⁾ Alȕii : „ti camis? ²⁾ [nedescifrabil].

Pricepurăm cã noi am rãmas în mãna Turcilor, fiind Greci, iar nu Muscali! Luaiũ mahmudellele înapoi; ne întõrserãm înapoi, fõrte mẽhniȕi, auȕind cã vin și Turci. Pe Tudor nu 'lũ vedem acolo, la Rãmnic.

Acolo, la Rãmnic, mergend d-nu Ipsilant, luã dela Gospodarul Mihalopolu 20,000 lei, și 'i împãrȕi pe la oștire, Sêrbi, Greci și Romãni, ce ne aflam ca la 5—6 mi; îmi dette și mie 200, cã eram grãmmãticul lui Anastase [Mihalopolu]. Ne ȕisse Ipsilant cã Muscali sosesc pãnã în trei ȕille; dar pãnã atunci noi sã mergem la Turcii dela Dragãșani, sã-i batem.

Cãpitanii romãni se strinserã toȕi, 40; și mẽ pusserã de facuiũ uã jalbã cãtre d-nu Ipsilant, cerend pe slugerul Tudor, care i luasse dela casele lor; și merșerã cu jalba la Ipsilant, unde eram și eũ acolo, mai aprõpe; o detterã, și o citi tilmãciul ce 'lũ avea; și ȕisse „cã o trimite dupã ellũ [dupã Tudor] la Russia, sã se întõrcã la noi; fiind cã e chemat acolo; și pãnã atunci sã nu ședem; ci sã mergem la Dragãșani, la acei Turci.“

Și plecarã cãpitanii, mĩhniȕi, la locurile lor; și unii ȕiceau: „cã dacã aũ luat pe Tudor, care 'i a ridicatũ dela casele lor, ce sã mai șadã la Ipsilant, un Grec, callare pe callũ? Și copii lor sunt în mãna Turcilor.“

A doua ȕi plecarãm la Dragãșani; și patru ȕile am mers tot prin ploii; cãnd Pandurii, din patru pãrȕi, trei [pãrȕi], dupẽ drum aũ fost plecat acasã, din cei mai voinici; iar cei-lãlȕi, cu cãpeteniile cãte era, ajunserãm aprõpe [de Dragãșani]; și sã vorbea, sãra fiind, pe subt amiaȕi, sã remãie pe loc, ca dimineȕta sã ocolẽscã pãnã în ȕiuã pe Turci; și sã trassera [Pandurii] pe la pimnȕi [alle viilor], mai pe dellũ.

Iar Caravia, cellũ care era mai mare allũ Mavroforilor duple jos [pedestri], nu vru sã asculte; și merșe cãntãnd, cu musica Golescului înainte la Turci, în orașũ, [la Dragãșani] cu cãpitanũ Enache Cacaletenu la tunuri, fiindũ trei; și mergea dupã ei; și pãnã sã se gãtescã cãpitanii cu Rumãnașii Pan-

¹⁾ Ἐλλα δὲ, ἀδελφε. — Vino încoa, frate.

²⁾ Τί κάμεις? — Ce faci?

duri, cei-lalți căpitani, aușind că au remas acellu plan jos , a ajuns Caravia înainte ; și Turcilor le-au fost frică tare, [și] s'au gătit să facă un iurușu ; și vedënd putere din parte-ne, să dea fuga cu caii la Craiova.

Și așia au făcut [Turcii] acellu iurușu asupra Mavroforilor; iar ei, Grecii, subțiri [delicați], și mai allesu copillași, unii din ei, începură a se sparge [a se rissipi] și a da fuga, țipând.

Turcii de loc luară curajū; ajunseram și noi, cu căpitan Iordache, Ghiuler-Agasi, [cu] Farmache, Mihalopolu și alți gospodari, Machedonski, Hagi Prodan, când rupsesse Turcii jumătate Mavroforii.

Căpitanu Enache slobozi un tunū, și dette spatele ; Turcii mai reū luară curagiū; înpușcară hatóica [iapa] Sardarului Iordache, [care] rămase pe jos ; deteram și noi cu puscile , câți va; da și Turcii, de vâjia glónțele ca plóea. Unul din ai nostri fugi înapoi ; Turcii, vedëndu-lū, luă curagiū ; și [pornind] din vale ne goniră până la piscul ce să ăice al Călinii, spre Rîmnic; și se întórseră înapoi.

Iar d-nu Ipsilant era remas de a doua ăi cu cazacii Moldoveni, 200, la satul Bocciana, ca să vadă ce isbândă facem. Când ne-am dus acolo, [ellū] plecasse la Cozia spre țerra nemțescă; și ne-am dus după ellū, unde ne-a ăis să eșim pe munți, că în 4—5 ăile vine ellū cu Nemții , până să ajungă Muscalii.

Atunci ne-am ales tot noi, 13, cari și mai 'nainte fusessem cu Tudor până la Oteteliș; și eșind în muntele Lotrului, pe postul lui st. Petru, acolo sus în munte, la uă stână unгурescă, sprijiniram un Egumen, cu sumă de bani la densus, cu doi Arnăuți și doi țigani, cu două sacsanale ; umblară să ni se împotrivescă Arnăuții, dar noi îi luarăm în puscă, și rănirăm pe unul puțin; și începură a ăice [nescifrabil], le luarăm armele, [și caii] ce fură mai buni de drum ; dar Egumenul cunoscu pe unulū ce era cu noi, din Craiova, îlū luă de gătū, rugându-se ca să-lū scape. Eū ăiseiū ca să-i luamū din bani, [dar] acel ticălosū se ruga , va! de ellū, că-lū cunosce, și vin Muscalii ; se uni și Ciupagea cu ellū ; eū, vedënd a lor slăbi-ciune, le-am cerut să mă spovedescū, și încredințandu-i cu jurământ că nu-lū taiū, a spus călugărului; și așia am mers cu ellū sub un brad frumos, mai de o parte, ăicând : „Veđi tu, „Călugare, că eū nu umblu după spoveditū, ci după bani ; a- „cum strigū feciorilor mei de te face ciopăți ; adu banii.“ A-

jungându-lu un cutremur, ellu de frică s'a dus în covergă, unde doborîsse saccanalele, și a luat galbeni 100, de 'mi aŭ adus, dîcînd către cei-lalți ai mei, ce ședea acolo, și mânca nisce jimble, că a luat uă cărticică, și adusse suta de gălbinași. [Eŭ] 'i sârutaiŭ mâna, [ellu] mă sârută pe obrazu, urîndu-mi ca să trăiesc. Apoi scosse la toți un clondir cu rachiu de cellu bun, și băură; mă blagoslovi, și plecarăm pe munte.

A doua di ajunserăm la Têrgu-Jiului, în faptul de diua; și trasserăm la Slugerul Ciupagea, ce era orânduit Ispravnic cu Môngă acolo, de Tudor. Când acolo, în marginea orașului, vedem uă mulțime de ômeni ferbând; iată un creștin cu unŭ carru, ce ducea [nedescifrabil] pentru Turci; întrebaram: „unde șede Ispravnicul Ciupagea?” [elŭ] dîsse: „fugiți, frate, că vè taie Turcii! cunoscîndu-ne pe semne; iar Ciupagea a fugit de ieri la munte.”

Turcii luară de veste; și până se încalece pe cai, noi deterrăm în Jiŭ, cu caii în notu, [și] eșiram dincolo; și detterăm la patru să ia înainte, iar noi 8 remasserăm în crîngu. Veniră Turcii țipîndu, aprôpe de noi în pădure, și nu ne vedea, fiind noi pitiți; și slobozirăm focurile unde era ei strînși, la uă dessime în pădure; picară vre-o trei, și atunci începură [și ei] se dea focuri de tôte părțile. Ne spăimëntaramu, și deterrăm fuga, că caii erau duși mai de mult; nici mai avuram vreme să-i buldușim [jefuim]; de câtu Stanciu Pleniceanu a luatŭ uă pușcă numai sîdefuri și un șal dela capul unŭi Turcu, ce picasse mai aprôpe de ellu.

De acilea, ajungînd la cai, apucarăm muntele; și pe la chin-die, ajunserăm la Tismana, unde acolo era sumă de rebeli, cu metereze făcute în tôte părțile. Acolo ne-am făcut douê cete, și am plecat la Starmina și la drumul olacului, să ținem calea la Turci. În cetta în care eram eu, era Slotea Grecu, ce ținea Corzu în arendă; iar în cetta cee-l-altă era Mitroi. Ei aŭ mers la Starmina, aŭ împușcat un Turc, [și] aŭ venit cu capul lui la Gospodarŭ în Monastire, și cu ce mai pleșcuise de la ellu; noi, aflînd că sunt vre o đece Turci la Corzŭ, am mers la ei din Dragorcia [nedescifrabil]; și când ne-aŭ veđut [Turcii] s'aŭ închis în casă. Pandurii s'aŭ bagat în nisce buți și s'aŭ rostogolit la cassă, de 'i aŭ dat foc; amŭ scos șapte, iar doi și un Pandur turcesc aŭ ars în foc. Aflaramŭ că tóta țerra s'a umplutŭ de Turci, și Muscalii nu mai vinu. Gospodar Năstase porunci să taie Turcii. Eŭ, fiindu pe vallea Tis-

menei, cu un Constantin Tainaşu, logofetul, la mere, sa mâncam, pe jos, auđiu pocnete la Monastire. Scotea câte unul afară din pörta, şi Vuca Baraectarul cu Nicolae Värbicenuł îi împuşca, şi alţii le tăia capul; când pe unul din Turci, cellu mai voinic, sa-lă scöta Panduriu pe uşa, [ellü] a zmicitu din mâinile lor, şi a dat fuga prin ordie, după care curgea pistolele; şi eşind din ei nevatămat, apucasse către noi, fugändu desculţu, şi striga dupe ellu mulţi: „țineţi-vë la Turcu.“ Me sloboziiu cu acellu Tainaşu; când Turcul apuca pe munte, şi lua uă piëtră în mână; când îl ajunseiu, răcni [Turcul], şi dete sa dea cu pétră; [eü] trăseiu iataganul şi-i tăiaiu gätul jumetate şi umerile; cađu [Turcu] jos, şi-i luaiu capul. 'Mi dete Mihalopolu trei mahmudelle, ca đicea [ellü] ca sa le trimiţa [capetele] la Tërgu-Jiului, la Turci.

Când a doua đi ne pomenirăm cu mulţime de turcime, ca vine [spre noi]; am plecat nóptea din Monastire pe munte; şi la diuă am fost în gura Cloşanilor. Ne-a luat Turciü la góna.

Era cu noi Sardar Çhintescu, gramaticul gospodarului Mihalopolu; era pitar Petre Strehăianu, era Ioniţa Zoituzu, pe care ajungändu-lü Turciü l'aü împuşcat.

Am trecut pe Scărişioră muntele la strēja nemţescă, şi Turciü tot după noi. Eram [la vamă] ca la 600; [şi] pană sa ne scrie, ne şi ajunseră Turciü, şi împuşcară pe un Sërb, tocmai în strēja.

Ne pusseră Nemţii într'ua peşteră, sa facem lazaretu, unde nu era nici apă nici pâine, etc. ¹⁾

Nota No. XVI

Dela Slugerul Tudor, către d-lui Clucerul Constantin Ralet, ispravnicul ot Mehedinţi.

Arhon Clucerü!

Pană acum numai prin auđire auđiamü ca Dumnëta strigi către toţi, cum că eu a-şi fi eşit la hoţie, ca sa pradü lumea,

¹⁾ Ne oprim aci, căci ceea ce urmëză nu póte interesa de cât pe urmaşii autorului acestui memoriu. Lectorii curioşi, cari vor sa afe întëmplările curioşe alle reposatului Dumitru Protopopescu, citëscă memoriul seü, ađi în posesiunea fiului seü, D. C. Protopopescu, tot din Severin. C. D. A.

și nu credem; pentru că eu mă știu că nu sunt hoțu; ieră astăzi, în Ceovârnoșani, găsiu și în scris, subț iscalitura Dumitèle, la mâna unui hoțu, anume Pau Nicolicescu, căruia i dai voie ca să mă prindă dinpreună cu toți cei ce se află cu mine, ori viu sêu mort. Din acêsta te cunoscū că ești om procopsit; și mă mirū de unde ai Dumnéta voie ca să omori Raiaoa Impêratului? Și pentru ce? Aū pre semne nu vè ajunge că 'i ați trădat și 'i ați despuiat, până când a rămas ticăloșii țerrani mai goli de cât morții cei din mormênturi? Si acum se vede că aveți poftă ca să-i și omoriți! Nu mai să ști că nici Dumneđeu, nici prea puternica împêrație, nu vè va îngădui; eu însă nici nu sunt hoțu, nici am fost vre uă dată, nici voiū fi; ci suntū, atât eu cât și cei împreună cu mine, eșiți pentru mare folos obstescū, și al cellor mari și al cellor mici; și spre mai bună pliroforie, vei citi Dumnéta aceste doue copii, [proclamația și arzmahzarul]. Iar Dumnéta prea rêu te-ai purtat de ai spart orașul, și ai sfărâmat lumea, fără a te uita mai departe; ci numai cu un cuvênt că eu a-și fi hoțu, și a-și fi venit să pradū lumea, fără de a ști ce ȃici; ci iarăși ȃic, să ști că eu sunt cellū mai bun fiū allū patriei mele; și dela București până aici am venit tot prin orașe și sate, și nimeni nu s'a supêratu de nimica; ba încă și zărăfiile județelor erau încărcate de bani și nici de cum nu s'aū clintit. Și iarăși, de a-și fi fost hoțu, precum ȃici, de multū te a-și fi luat de acolo. Ci mă rog Dumitale, de ești patriot, lasă-ți acestū felū de fântasiū, și adună cum mai îngrabă orașulū la loc. — Pre Turcii ce 'i-ai luatū dupe la locul lor si 'i-ai strâns acolo, dă-le drumulū, ca să-si mērgă la trēba lor. Nu da pricină legăturilor cellor sânte, că la urmă nu vei putea da respunsul. — Și mai mult să nu dai pricină vecinătății [măcar că le este știută cellorū mari trebuința cea de obsce folositóre]; si Pandurii ce ai adunat acolo, dă-le drumul ca să vină să mērgă unde sunt de trebuința; si Dumnéta mergi la conacul Isprăvnicatului de 'ți caută trebuințele Dumitale, fără de nici un fellū de temere sêu îngrijire; asemenea si Dumnelui Beșléga. — Și de către mine, sêu de către cei ce sîntū împărtașiți cu mine, nici unū fellū de temere să nu aveți, pentru care te încredințeđū cu sufletulū meū; si încă, dacă voesci folosulū de obsce, vino din preună cu toți boierii pământeni, ca să ne întâlним; sêu trimite numai pe Dumnêlorū, si le poruncesce ca să fie silitori spre sêvșirea trebuinței. Și iarăsi, ȃicū, pădesce-te bine, să nu dai

norodului vre uă pricină cu vre uă împotrivire de arme; că atunci bine să scii, că *nici în găurile șerpilor nu veți scăpa*; pentru că norodul cellu ars și fript de către Dumnévóstră este amarítu și înfocatú asupra-vé; și numai pricină caută. Și cum de ai dat Dumnéta voie cu arme de mórte asupra Raielei împărătesci? Și aú nu socotesci că sabia împărătescă va să mănânce pre toți? Aú pre semne gândesci că va fi murit și Sultan Mahmud? Ci umblați cu bine cu Raiaoa împărătescă, de voiți să vé fie bine; că cu réul n'alegeți nimic; pentru că nu v'ați așternut bine mai de'nainte" 1) 1821 Ghenarie 28.

Theodor.

Nota No. XVII.

Petiția Boerilor Caimacami către Porta, anunțând mórtea lui
Vodă Suțu.

Noi, prea plecații și credincioșii supuși ai prea puternicei împărății, smeritul Mitropolitú, Episcopii, Arhimandriții, Eghemeni, și tóta ceta de obște a boiarilor pământeni ai țerei românesci.

La prea Inaltul împărătescú pragú, așternénd cele până la pământ alle nóstre închinaciuni, după a supunerei neapărată datorie ce avemú către milostiva și de ómeni iubitóre împărăție (a căria tãrie și putere Domnulú Dumneđeú să o înmulțescă și să o păzescă) încunosciințam că Domnia sa Alecu vodă Suțu, ce 'lú avemú aicea Domnú, orânduitú de prea puternica împărăție, bolnávindu-se încă dela trei ale trecutei luni lui Dechembrie, cu tóte că s'aú căutatú după cuviința, atât de doftorii ai Domniei Sélle, cât și de cei pământeni de aicea, n'aú statutú însă mijlocú de a se întempina primejdia vieții; ci astași, la 19 ale lunii lui Ghenarie, ș'aú dat obștescul sfârșit; și se va și îngropa cu tóta cuviincioasa cinste și orânduială. Iar noi, după datoria, *cu rivná și credință*, cu care dintr' unú început am fost și suntem supuși către *sfintele* și vrednice de închinaciune împărătesci porunci, ce privesc la obștesca *bună orânduială* și ocrotire a acestei țeri, ce este *chelerú* allú prea puternicei împărății, noué de hrana datátore, îndată am îmbrățășat tóte curgátorele trebi și priciní alle pământului, căutându-le cu tóta osárdia, și fara de pregetare, încât ne e-

1) Dirzenu, Trompeta No. 647.

ste prin putința. Cu acesta însă până la pământu prea plecată arătare, aducem împreună și ferbintele nôste rugăciuni către împărătesca și părintesca îngrijire a prea puternicei împărății, ca să se milostivescă de a ni se orîndui și Domnū ôre carele, ce va găsi cu calle de către a sa prea înalta înțelepciune, spre paza cellor sfinte împărătesci porunci alle prea puternicei împărății, și a împărătescului seū cheleru bine primită și plăcută ocârmuire ¹⁾

19 Ianuariu 1821.

(Urmêda semnăturile cellorū șapte membrii ai Guvernului provisoriu.)

Nota No. XVIII.

Cartea Boeriloru Divanului către Slugerulū Tudor.

Cu mare mirare luaram în scire de urmările ce ai început a face, cugetându însoțire de mai mulți, și împărțind cuvinte către locuitorī ca să sară cu toții spre isbavirea rēului, și să iasă din întunerec la lumina. Acest felū de urmari, că nu aū sfērșituri bune, este sciut și din istorie și din pildele ce se vedū pre tōtă ȕiua. Judecă care pōte să-ți fie isbânda, când, înarmându-se împrotivă-ți toți credincioșii stăpânirii, te vorū supune prin resboiū, și te vei îndatora însuși a cere mântuire, care nu vei putea-o găssi. Aū nu scii că plătesce țerra la atâția Ogeaclii și Panduri, pre cari, când îi va însoți și cu alții ce mai sunt pe din afară, ce cu arme se vor ridica asupra-ți, încotro vei năvăli ca să te mântuesci? Vedem că prin cuvintele ce prin nejudecată ai alcătuitū către locuitorī, propoveduesci că pentru folosul obscii și binele țerrei te-ai pornit într'cēstă faptă; și voesci a arata cum că nu esci tâlharū seū voitor de rēu, ci îndemnătorū binelui și sevârșitorū isbavirii obscii din ispita reuțăilor. Dēra care dintre locuitorī îți va da creșemēt? Și în ce temeiu rezemând, se va însoți cugetărilor ce ai? De vreme ce cu toți cunoscū și înțelegū câtă smăcinare, câte cheltueli și câte pagube se pricinuesc sate-lor dintr'acest felū de netrebnicie. Decī, te sfătuim părintesce, și ca nisce adevērați patrioți, îți poruncim să te părăsesci de asemenea fapte, păgubitorē țerrei, aducătoare de smintēla li-

¹⁾ Din arhiva Statului. Conдика No. 123, pag. 193.

nisei locuitorilor, și pricinuitoare de mare nevoie asupra'ti; și te încredințam cu jurământ că, de te vei supune povețuirilor și poruncilor noastre, și lasându-ți armele te vei scula și vei veni, fără tagăduire vei scăpa de ori ce urgie; căci cu toții vom fi mijlocitori către Domnul țerei ca să-ți trecă cu vederea urmarea ce ai cugetat; și poți vei fi ascultat la multe destoinice arătări spre despăgubirea jafurilor ce vor fi cercat locuitorii; pentru că la uă asemenea dreptate mai cu sêma privesce Stăpânirea țerei, de cât ori cine altu pe dinafară; și nici odată nu voesce ca locuitorii să cerce napăstuirii, de vreme ce acêstă țerră este sciut că se ocârmuesce sub lege și sub pravila. Iară cându din nenorocire'ti nu-ți vei lua sêma cu denadinsul, și nu te vei supune acestor părintesci povețuirii, ce cu iubirea de omenire îți dăm (nevoind turburarea și smăcinarea satelor), atunci, nu numai că te voru isbi cei ce sunt gata asupra-ți până acum, ci și alții se vor mai porni, căți trebuința va cere; și fi încredințat că, după ce nu vei găsi scăpare, apoi și osânda morții îți va fi grozavă și cumplită, ca unul turburător și amestecător de liniștea locuitorilor. Către acestea te sfătuim iarăși, și-ți poruncim, ca îndată ce vei primi acêstă scrisore a noastră, în soroc de douë cêsuri, să-ți ieși sêma bine, și către cellu ce 'ți va trimite scrisorea să dai răspunsu înscris, curat; ca de va fi cu coprire de supunere, și prin vrednice dovești, ca să pôtă fi creșut, să înceteze numai decât pornirea ce este gâtită asupra-ți; și să te așteptăm aici, precum mai sus pre larg ți se arată; iar de nu ți se vor precurma relele cugetări hotărescete singur morții; și fi încredințat că nu vei găsi scăpare. Citesce cu mare luare aminte aceste scrisse, ia-ți sêma bine, supune-te povațuiriloru ce privesc spre binele-ți, și fi sănătosu. ¹⁾

1821. Ghenare 30.

<i>Mitr. Dionisie</i>	<i>Barbu Văcărescu</i>	<i>Gg. Filipescu</i>
<i>Gherasim Buzeu</i>	<i>Ist. Crețulescu</i>	<i>Dum. Racoviță</i>
<i>Ilarion Argeșu</i>	<i>Gr. Bălenu</i>	<i>Scarlat Grădiștenu</i>
<i>Gr. Brăncoveanu</i>	<i>Mih. Manu</i>	<i>Vel logofetu.</i>
<i>C. Crețulescu</i>	<i>Gr. Filipescu</i>	
<i>Gr. Ghica</i>	<i>Iord. Slătineanu</i>	

¹⁾ Vești Dîrzenu, Trompeta No. 649. — Vești și condica Arhivei No. 88, pag 335.

Nota No. XIX

Scrisoarea lui Tudor către Boierii Divanului.

Cinstiți Boieri!

Prin cinstita cartea Dv. dela 30 alle trecutului Ghenarie, la 3 alle urmatorului, cu tota plecaciunea am priimit; și cele poruncite am vedut; dar sciut fie Dv. ca nu este precum Dv. socotiți; ca prea bine este sciut Dv., ca eu din mica copilărie am slujit cu mare credința stapânirii și patriei melle; precum și acum, și în tota viața mea, sunt hotarit a sluji, și a me jertfi pentru binele patriei mele; și eu de capulu meu nici de cum n'am plecat, fara cat totu norodul cellu amarit și desadit allu acestei ticalose țerii, atat cei de loc, cat și cei streini, vedend ca stapânirea, sub care sunt incredințați de catre prea puternica împărăția, stapânitorea noastră (a caria marire Domnul Dumneșeu sa o întarască în veci) 'i a adus în cea mai deseversita prapădenie, și ne mai putend sufferi arđimea focului care le-a pus preste capete, cu toți într'unu gând s'au unit, și au hotarit ca sa se scole, cu mici cu mari, și sa se adune la orașul cellu de capetenie allu țerii; și acolo stand, sa cera împărătesca milla, pentru care pana acum prin cinc arzmahzaruri 'și a aratat ticalosa stare, precum și la alte inalte locuri.

Și sciindu-me norodul pre mine, dintr'alte vremi, ca sunt un adeverat fiu al patriei melle, cu silnicie m'au luat a le fi și la acosta vreme chivernisitor pentru binele și folosul tuturor.

Dér eu, cum am vedut prea cinstita porunca D-vostre, supus fiind, m'am ridicat de loc ca sa plec; iara Adunarea norodului, nu numai ca nu m'a lassat, ci inca sub mare pađa m'a pus.

Điceți D-vostra ca, din ridicarea mea, se supara odihna locuitorilor; dera ei, dupa ce le-am cititu intru auđu prea cinstita porunca D-vostra, cu un glas respunsera: ca acesta nu este nimica pre langa tirraniile celle cumplite cari le patimesc de la dregatori. — Acestea 'i au adus la ua desnadajdure, incat sunt bucuosi mai bine sa piera cu toți, de cat sa mai fie vii.

Iar ridicarea lor alt reu nu face, de cat numai lucruri de mancare, care sunt muncite iarași de denși; precum nici împrotivitorilor pana acum nu li s'au facut nimic, prindendu-se de

la satul Timna Vistierul Crainiceanul, comandirul Pandurilor, cu una sută cinci-deci oameni înarmați. Assemenea s'a prinsu și la monăstirea Strehaia unu biv-ceauș Costache, cu șapte-deci oameni înarmați. Intr'acest chip era gândul norodului ca să se pórte până la sfârșitul trebuinței; iară la monăstirea Motrului, unde se află închis Dumnélui Caminarul Bibescu și Stolnicul Vișorénu, cu vre ua patru deci oameni, fără nici un cuvânt allu dreptățit, au pornit bătăie cu arme de mórte asupra norodului; și norodul, vedénd vrăjmașesca socotéla a Dumnélor, a închis monăstirea cu mare strajnicie, și pe Dumnélor în intru monăstirei, unde nu au nimica de alle mâncării. Dérá norodul, vedénd nemilostivirea Dumnélor, astađi cu toți hotărîra ca să arđă monăstirea; și după ce 'i voru prinde, să nu lase nici unulú viu; đicând norodulú că nu le este îndestul pedepsele care le-a pătimit până acum din mâinele dregătorilor? ci acum, când nadájduia și ei vre ua milă ca să dobândésca, atunci, în loc de milă, se ved ucciși cu arma de mórte din maniele cellor ce 'i a hranit si 'i a poleitú cu sângele lui; și când și de acum înainte dregătorii și otcârmuitorii locului se vor purta tot assemenea, și nu vor îngadui pre norodu ași cere împératésca milă pentru lipsirea jafuriloru tiraniiloru, ei suntu hotărîți ca pre câți voru prinde, pre toți să-i jertfésca; pentru că ei, din multă desnadájduire, sunt bucuroși ca mai bine să péra cu toții, decât să tráiasca precum au tráit dela ua vreme încóce.

Prea cinstiți boieri, de sunteți D-vóstrá patrioți și părinți ai norodului, precum o điceți, cea de slugă a mea socotéla este așa: că acum aveți D-vóstrá vreme a scăpa de hula tuturor neamurilor, și să vé faceți patrioți adevérați; iară nu vrăjmași ai patriei, precum ați fost până acum. Bine ar fi ca D-vóstrá să popriți réutatea și pornirea armelor ce ați cugetat asupra norodului celui nevinovat și credincios, și să urmați precumú au urmat stramoșii nostri; adecă, să vé învoiți cu norodulú la cererile ce face; pentru că ei nu cerú vre un lucru necuviincios, séu care să nu'l fi avut; ci cer ua dreptate, care póte fi D-vóstre de mai mare folos; iară intr'alt chip nu va eși lucru la capatăiú bun. Iar că vé laudați D-vóstrá cu armele, noi scim că avem Impérat, ai caruia suntem prea credincioși și supuși întru tóte; și nu este nici ua dată de cređut că pré puternica Impérație să-și prapádésca Raiaoa fără cercetare și judecare; ci la vremea judecării, norodulu cu nimica nu se

va învinovați; pentru că nici uă învinovațire nu are, și numai cât își cere dreptatea. D-vóstră, nu numai că nu'i ajutați spre a și-o dobândi, ci încă îi împilați și la mórte, punédu și pre Archierei ca sa-i afuriséscă; ci de va fi Dumneđeu viu, va vedea și va judeca. ¹⁾

Theodor.

1821 Februariu 4.

Nota No. XX.

Halba Boierilor către Pórtă când s'a ivit Tudor la Gorjü.

Noi, prea plecați robi ai prea puternicii împérații, Mitropolitul țerei, Episcopii, Egumenii, Boerii, mari și mici, căpitani, Mazili, și tótă obștea locuitorilor pământului țerei Valahiei, chellerulü împărătescü, celle până la pământü așternute prea plecatele nóstre închináciuni! Facemü arătare prea puternicei împérații, că îndată ce 'și au datü sferșitulü réposatulü Domnul țerei, fără câtu-și de puțina zabavă, s'au ivit afară în țerră ca la 40 de inși calari și într'armați, avénd căpetenie pe un Tudor Vladimirescu, (carele, în vremea trecutei rásmirițe, au fost în slujbă ostășéscă a Rușilor, sub numire de ofițerü); încă și cu un Machedonski, ofițerü.

Ei, precum se vede, s'au pornit din launtru din poliția Bucurescilor; și mergénd spre județul Gorjulü, tot cam pe sub munte, fără de a face pe drumu cuiva vre uă supărare, séu pagubă, togmai Vineri séra, la 21 ale ácestei luni, au ajunsü fără de veste la orașul Têrgu-Jiului, unde este scaunul ispravnicatului Gorjulü, pricinuind mare spaimă orașului; și fără de a face cuiva vre uă supărare, au luat de acolo împreuna cu dênșii numai pe unul din ispravnicii Județului (caci celü alt să întêmplasse a fi afară în Județü); și au plecat cu ellü într'aceeași nópte, đicându-i că, dupe ce vor prinde și pe tovarosiulu seü, le vor arăta poruncile ce au; de care acéstă necuviincióasă întêmplare, prin urmare, îndată ce ne-amu însciințat, înțelegând că privesce la sfêrsituri si mai necuviincióse, numai de cât am îmbrățisiat tóte putincióse mijlóce câte am socotit spre întêmpinarea acestui réu; si pe de o parte, am pornit dupe dênșii dintre pasnicii țerei, iarü de altă parte am datü cuviinciósele nizamuri prin dregatorii acellorü

¹⁾ Memoriulü lui Dirzeanu, loc. cit. No. 650. Acestü respunsü, ca și celü către Ralet, se crede a fi redactatü de Kinopsi, gramaticulü lui Tudor peste Oltu.

cinci județe de peste Olt, spre zaticnirea întinderii primejdió-selor cugetari acellor făcatori de rău, si spre ocrotirea si liniscirea locuitorilor ; ei însă, adică acei făcatori de rău, după însciințările ce ne-au mai venit, plecând dela Têrgu-Jiului, s'au dusu pe la monăstirea Tismana de s'au închis înlauntru, având împreună si pe ispravnicul Gorjului ; căci pe cela-laltă, neputându-lu prinde, si scăpând, s'au întors iarasi la scaunul ispravnicatului, strângênd orasiul la loc, si strejuindu-lu ; dar cu tóte îngrijirile ce am făcut, si nu contenim a face, vedem că ei nu contenesc de a pune în lucrare vătămatorul lor cuget ; căci acest Theodor Vladimirescu, luând căți-va dintr'ai sei, ce din însciințările ispravnicilor se dovedesc că sunt Arnăuți, au eșitū din monastire, lăsîndū acolo pe alți pasnici din tr'ai lorū ; și plecândū spre județul Mehedințilorū, au începutū, prin scrisorile sele, a invita obstea norodului, si a'i chiema să vie să se unescă cu ellū, luândū fie-si care arme, iarū cellū ce nu va avea să-si facă lănci si furci de ferū, arătându-le cumū că cugetulū lui privesce spre a'i ocroti, de a remănea sloboși de sub supunerea Domnilor si a Boierilor. Temerea cea mai mare ne este că acestū Theodor, avându-si locuința si casa în județul Mehedinți, s'au ajuns de mult cu vre-unii din locuitorii acellui județū, seū si cu alții din alte județe vecine, si avênd înclinare cu mai mulți, se întinde acestū rău, obstea vătămator ; precum ni s'au si vestit, că până acum se vor fi adunat acei făcatori de relle si până la cinci sute ; si cugetă a coborī si în partea câmpului ; si de acolo la Craiova, si apoi aici. Care socotim fapta numitului drept urmare tâlharésca, fiind că si împușinarea numărului ómenilor ce avea cu dēnsul ne-au încredințat de acēsta, si pildele de mai nainte urmate a altor asemenea tâlhari.

De aceea Noi am însciințat pe loc prea puternicei împărății, bine nadajduiți aflându-ne că printr'acelle herecuturi ce s'au fost făcut îndată dupe ivirea sa, se va potoli răul fără de zăbava ; acum însă, de sunt 2 șille, vedênd că prin mare crescere se întinde răulū, imputernicindu-se numitul prin alăturarea si altor asemenea lui cugetatori, pe de o parte, după a noastră netagăduita datorie, nu numai am întărijit de isnovă nizamurile ce am fost dat mai 'nainte, ci am îngrijit a alcătui si alte strejuiri, care aū să se si pornescă dupe dēnsii ; iar pe altă parte, mare grijă avênd de răul ce póte pricinui țerrei acest tâlharū, si vedênd că de se va întinde crescerea

allăturasilor sël, precum s'au început, nu va fi țerra în destoinicie a se împotrivi,

De aceea, după datoria supunerii, nu lipsim, cu cea până la pământ plecâcinne, a face arătare că prea puternica împărăție să chibzuiască mijlocul cellu cuviincios spre apararea țerei despre acesti tâlhari. ¹⁾

1821 Gen. 30.

(Urméza semnaturile.)

Nota No. XXXI.

Scrisórea Divanului către dragomanul Porții.

Escellentă!

Despre întemplantările nepreveđutei iviri a resvrătorului Theodor Vladimirescu, în județul Gorjü si în județul Mehedinți, si despre tóte câte pân'acum s'a întemplat, se va încredința Escellenția Vóstră din allăturatul supus allü nostru arzmahzarü. Noi, privind dela început misicarea acestui facatorü de relle ca uä faptă tâlharésca, nu ne-am cređut de odată a aduce acésta la cunoscința prea puternicei împărății, încredințați fiind că, în urma trebuincióseilor mijlóce, ce fara întêrđiere am pus în lucrare, se va pune capet la acésta îndrasnéta întreprindere, cum s'a întemplat si cu alți îndrasneți facatori de relle d'inaintea lui, si că se va chezásiui iarási liniscita petrecere a nevinovatei si credinciósei Raiale; dar fiind-ca lucrul a luat altă față, adevca prin resvrătirea care însusi resvrătorul prin scrisü a marturisit-o, sub nume de slobozenie, întinând sufletele cellor mai simplii cu îndemnul acestui cuvânt, si adunând în scurt timp pre mulți din semenii lui, facatori de relle ca și densusü, si din qi în qi îmmulțindü pre cei după împrejurulü sêu, negândindu-se a saversi scopulü sêu numai în parte, ci cugetă d'adrechtulü la stăpânire, si amenința s'aducă peirea în deobsce, si chiarü în orasiulü Bucurescilor, amü chibzuitü prin urmare că acestü lucru nu este lesne de scosü la calle, pentru ca să póta țerra să se lupte cu acestü resvrătorü, care este ast-felü mai din 'ainte pregatitü; ci are trebuința de un brațü puternic si înalt, ca să se mântue norodulu Valahiei d'ua asemenea gónă, pân' a nu cerca jalnicile sfirsituri alle acestia.

¹⁾ Condica No. 123 a Arhivei Statului pag. 193 verso. — Veđi și Dirzeanu, Trompeta No. 650!

Deci, prin suppusul nostru arz-mahzar de față, adducem la cunoscința puternicei Imperații celle întemplate; și ne rugăm de Escellenția Văstră ca, înfațișându supusa noastră rugăciune, să mijlocască pentru neamânata isbăvire, și pentru dorita liniștită petrecere a tuturor locuitorilor din țerra Românească, credincioșilor supuși ai puternicei Imperații; iară străluciții sei ani, Dumneșeu să-i îmmulțesca și să-i fericésca! ¹⁾

1821 Genarie 30.

(Urmésa semnăturile boerilor Divanului).

Nota No. XXII.

Ordinul Caimacamilor către Ispravnici pentru scutirea Pandurilor de biru.

Cinstiților d-lor Boerilor Ispravnici ot Sud...

Sciută fiind, atât noue boerilor, cât și tuturor de obsce, cătă slujbă și vrednicie au aratat după vremi tagma Pandurilor din celle cinci județe ot preste Olt, încât putem dice că, în multe rënduri, s'au cunoscut isbăvitori și apărători ai țerei de rellele și nevoile ce o încungiurasse, cu chiar primejdia vieței lor, aratându-se cu atâta rîvnă și iubire de patrie pîna și viața 'și au pusû în primejdie; acésta dar osârdnică slujbă a lor, ce de obsce este cunoscut, precum mai sus đicem, nu numai că n'am cugetat vre odinióră, noi boierii pămément, a remânea zadarnica, ci încă tot d'auna am fost porniți cu pârintésca dorire ca să li se facă și cuviinciosă resplatire, cu facere de bine și privilegiuri din partea Stăpânirei, potrivitû cu slujba și vrednicia fiesce-căruia; și cu tóte că acesti vrednici de laudă patrioți s'au fost lepădat în dajdie, în vremea trecută, precum și în rëndul altor bresle s'au fost așeđat unii dintr'ênșii, dar noi n'am încetat tot d'auna, cu rugăciuni către Domni oblăduitori ai țerrii, ca să ridice d'asupra-le respunderea de ori ce felu de dajdie, și să-i mîngie pentru slujbele și ostenelele lor, ramâind tot în starea ce au fostu mai 'nainte. Și când a fost acum, în celle dupe urma, luminatû fiind de Dumneșeu réposatul Domn M. Sa Alex. V. Suțu, să și primisse rugăciunea, și era să se dea cuviincioșe porunci; dar, din nenorocire, întemplându-se de s'au bolnăvit, după care 'și au

¹⁾ Memoriulă lui Dirzenu, loc. cit. No. 650.

datu și obșteasca datorie, au remasă tréba nepusă în lucrare. Acum dar, remându obladuirea țerei asupra noastră, între alte îngrijiri alle obladuirii nu am pus la uitare și pe mai susu numiți Panduri; ci cu sfațu de obsce am chibșuit ca cât mai în grabu să-i isbavim de sub jugul dajdiilor.

Și iată printr'acéstă carte a Divanului, poruncim Dv. ca de acum înainte să cunoșceți pe toți Pandurii, câți se voru fi aflându în acellu județu, și vor fi fost în slujbă după vremi, ca sîntu cu totulu nedajdnici ot biru, nici se voru afla în rëndu cu țerra, saũ la vre-o altă braslă și orënduală; și nu aveți a le face supérare cu vre-un fellu de cerere de dajdie; care acéstă poruncă să le o faceți cunoscută tuturorora de obsce, ca să le fie sciut, că au a fi nedajdnici în veci; și să se bucure.

Dar și ei să se arate cu tótă supunerea către stăpînire, fiindu totu cu aceeași rîvnă i credința, și iubire de patrie la slujbele ce se voru orîndui; și totu d'auna să fie gata și cu armele în mână spre întêmpinarea de ori ce reutate și înfrînare, i împillarea făcătorilor și cugetătorilor de reu, cari tulbură odihna și linistita petrecere a locuitorilor, urmându întru tóte după poruncile și povățuirile ce li se vor da.

Și că ați primit porunca acéstă, și ați urmatu precum mai sus scriem, să avem respunsulu Dv. ¹⁾

1821 Ghenarie 30.

Alu Ungro-Vlachii *Dionisie* Mitropolitu, *Gherasim* Episcopu Buzeu, *Ilarion* Episcopu Argeșiu, *Grigorie Brâncoveanu*, *Costantin Creșulescu*, *Grigorie Ghica*, *Barbu Văcărescu*, *Grigorie Filipescu*, *Iacovache Rizu Postelnicu*.

Vel-Logofetu.

Nota No. XXIII.

Ordinũ către Sawa, Iordăke și Farmake, pentru paza Bucurescilorũ.

Cu tóte că împrotiva tulburărilor ce au pricinuitu norodului tálhărescile și netrebnicile urmări alle acestui resvrăitoru, Theodor Vladimirescu, s'au întocmitu și s'au hotărítu până acum în destule nizamuri (ordine) și neîncetatũ se chibzuescũ câte se cuvine spre sfărîmarea și încetarea rellelorũ se le porniri; dară, spre odihna obștii, și mai virtosu spre depăr-

¹⁾ Din archiva Statului. Conдика No. 96, pag. 205.

tarea a veri căruia temeiū și banuelle ce arū putea să cerce și salașluitoii acestei politii, nalucindu-li-se adesea-ori fel-luri de pareri, din pricina multorū auđiri, ce se ivescū pre tō-tā ąiua, luāndu-se și asupra acestei pricini cele mai întregi mēsuri, s'a chibđuit acum ca, pe lângā summa altora ce sunt orīnduiți paznici și strejuitori, să se dea asupra D-vōstrā uā osebita summā de 600 hargiuri.

Pre cari să-i întocmiți cum mai fără zăbavā din Bulgarii ce salașluescū aici în țerra cu familieie și nālestiele lorū, și din alți ómeni ce veți cunósce vrednici de arme. Iar în scurtū, câte șesse-sute d'acestū fellū de ómeni, la care avēndū înșivē Dv. tōtā incredințarea, să vē puteți face chezași răspunđetori pentru dēnșit; și cu acestia, luāndu-vē îngrijitórele mēsuri, pre lângā alte strejuiri ce se facū, dupā nizamurile cele date de până acumū să strejuți Dv. prin desavērșita neadormire tōte părțile politiei, cu acestū fellū deosebitū și bine întocmit nizamū; în câtū, nu numai nici unū fellū de griją să nu aibā salașluitoii orașani, ci să li se ridice și ori ce banuialā ar putea să le trecā prin gând, incredințindu-se și îndestulāndu-se prin a Dv. priveghiere de linistita petrecere întru care aū să viețuēscā pre la casele lorū, și să-și caute fie-și care, fără nici unū fellū de sfiēla, messeria, negoțul și alișverisulū ce va avea.

Deci, priimindū acestū pitacū allū nostru, și înțelegēndū înși-vē la care bine privesce acēstā temeinicā chibzuire a nō-strā, numai de câtū să vē faceți gatirea harzurilorū ce s'aū ąissū, dupā chipulū ce se aratā mai susū; și îmbrācișāndū credința messeriei la care vē orīnduiți, ca nisce salașluitoii aici în țerra, și ca nisce obrađe ce sunteți sciuti de vrednici și cinstiți, să chibzuiți cele mai bune mijlōce; și nu numai să feriți de ori ce bāntuēla, ci încă, cu rīvna și osirdia ce veți aplica, să ridicați prin fapte vrednice de incredințare și ori ce bānuēlā ar putea să fie în socotința locuitorilorū orașani; în scurtū să sciți că, dupā acēstā oranduēlā de acum, fericirea politiei și liniștitā petrecere a locuitorilorū sei, să cere de la a Dv. silința și vrednicie, și pre a Dumnévōstrā respunde-re; și vē incredințamū ca vi se va cunósce slujba credinței către acēstā patrie, unde și Dv. sunteți salașluitoii; și Noi nu vomū înceta de a vē arāta vrednicia și credința către veri care stāpānitorū pentru alle Dv. drepturi.

Așa dar, sevārșindū cele poruncite, ne veți face cunoscut și măsurile ce ați luatū în fie-care vreme de trebuința; ca, so-

glăsuind și alle noastre bine chibzuirii, după ceea ce trebuința ne va povățui, să dăm la ori-ce cărar și stîrșit fără zabavă. ¹⁾

februarie 5.

Nota No. XXIV.

Ordin al Căimăcâmiei către Divanul din Craiova.

Cu mirare și durere sufletescă amu citit cea către noi înscințătoare scrisore dela 31 alle trecutei luni; căci, precum ne adăstam să arătați fapte ce amu fi dorit, și isbânde assemănite cu împrejurările și cu firésca Dv. marinimie, am vădută lucruri *nesăbuite*, și pline de *micșorime de suflet*, împrotiva cellorū ce nădăjduiam; cari lațindu-se și pe acolo, fără îndoială vorū pricinui pustiirea, atătū a orașului Craiova, cât și în județele din partea locului. Astū-fellū, respundēndū Dv., vē ceremū să vē într'armați cu chipulū cellū mai înțeleptū și bărbătescū, punēndū în lucrare tōte căte privescu spre înfrāngerea și nimicirea scopului acellui resculatorū allū norodului, și mai vētosū pentru obstésca liniste a locuitorilorū. Aicea, totū ce trebuia să se facă, s'a făcutū, cu prisosū. Ōmenī înarmați s'au trāmisū, gephanea îndastulătoare, orīnduialā de bani. Assemenea și despre celle de neapăratā trebuința, pre cari de le-ați incuviințatū pentru isprāvnicie, și noi ne-am învoitū. Acum darā nu se așteptā altū, decātū ca și Dv. să întrebuiințați tōte chipurile celle înțelepte, și tōte orīnduelele cuviinčiose, după cum trebuința va cere; și să imbarbătați pre cei căduți, însuflețindū și duhurile cellorū mai mici, spre a face să domnésca linistea norodului, pentru care veți fi supuși la răspundere, și iarāși assemenea la laudā și la dobīndirea drepturilor Dv. Cāt pentru nelegiuita sculare a acellui rēsvrātitor, am făcut cunoscutū prea puterniculū nostru Impēratū. ²⁾

Februarie 2.

¹⁾ Memoriulū lui Dirzeanu, „Trompeta“ No. 651 și 652.

²⁾ Memoriulū lui Dirzeanu, „Trompeta“ No. 651.

Nota No. XXV.

Căimăcămia către Vel D-lui Nicolae Văcărescu.

După înfricoșierea primejdiei norodului, ce pôte pricinui a-cellu tulburătoru și *tâlharu* Teodor Vladimirescu, pornindu-se acum și spre orașul Craiovei, și împuternicindu-se cu însoțirea mai multor nesocotitori sfinșitului acestei netrebnice lucrări, printre alte nizamuri și rëndueale, date de mai 'nainte, spre încetarea rëului, s'a chibzuitu acum de către noi, și de către tota obștea d-lor fraților boeri, ca asupra Agaleloru ce s'a u orînduitu de aici cu toți Neferii lor u ogiaclit, cum și asupra altora ce mai sînt în partea locului, întocmiți și adunați de către d-lor frații boeri divaniți dela Craiova, precum ne-a u încredințatu d-lor încă de mai 'nainte, făcându-le cunoscutu să se orînduască capetenie unulu din frații boieri, ca cu acestu mijlocu, ivindu-se împrotiva *tîlharului* putere de arme și de împotrivire, să se pună în lucrare tôte cuviincioșele mijlôce, și să se sfărâme gândurile și rësvrătítórele porniri; deci, făcându-se acêsta alegere asupra d-tale, pentru că te cunoșcemu cu durere de patrie, cu iscusința și cu bune mësuri, te orînduim capetenie numiților printr'acêsta carte a nôstră; și te poftim ca, însufleșindu-te prin rîvna izbavirii ce ai către compatrioții d-telle, câtu mai fără de zăbava să pleci de aici; și ajungêndu la un locu cuviinciosu de a sta, să ieși asupra d-telle otcârmuirea tuturor cellor ce sînt orînduiți împrotiva *tîlhariloru*; și chibzuind u tôte mijlôcele cuviincioșe (la care te vei sfătui adesea-ori și cu Dumnêloru boierii Divanului Craiovei) se puni în lucrare ori ce va sta prin putința, spre încetarea rëului, și spre izbavirea țerrei, sfârîmându pre de u parte pornirea și împuternicirea *tîlharului*, și înduplecându pe de altă parte pre locuitorii țerrei a întellege cu întregime înșelătórele sêlle povêtuiri, dupa care să-și vina în cunoscința și cei ce până acum s'a u întovăroșitu relleloru sêlle cugetări; iară în scurtu, punêndu în lucrare, cu tóta priveghierea și buna socotința, ceea ce vremea, starea lucruriloru și îndeletnicirea vremiloru te va povêtui, adesea-ori prin trimiși într'adinsu cu stafetă să ne înscințați, ca să damu și noi de aici Dumitale cuviincioșele povêtuiri ce vomu chibzui. Acêsta slujbă către țerră, ce să cere acum din partea Dumitalle, va pricinui u nemărginită bucurie și prilegiu da vecinică mulțumită din partea tuturoru către obștea norodului, va aduce în-

pedecare de netrebnică nălucire și obștească isbavire, iar către D-ta, va rodi slavnică laudă și cinste cu a noastră veselie. Ci dar, îmbrățișându și acum armele iscusinței, împlinesce, te poftim, cea adevărată ferbinte datorie a unui fiu către patria sa ; și cunoște-ne și pre noi soglosuiți bunelorū Dumitelle chibquiri. ¹⁾ — Februarie 2.

(Urmésă semnăturile Caimacamilor).

Nota No. XXVI.

Nota Caimacamilorū către consululū russū.

Sub-semnații, boeri ai țerei Românești, cu cinste îndrăsnimū a face cunoscutū Escellenției Telle, Domnule Pini, Consulū allū prea înaltei împărății a tuturilor Russiilor, Cavalerū a mai multorū ordine s. c. l. că, din alăturatele scrisori alle Divanului Craiovei, către Escellenția Vóstră și către sub-semnații, dupe care ve veți îndestula de celle însemnate mai pe largū pentru revoluționarulū Slugerū Theodor Vladimirescu, și pentru cea mai dupe urmă nelinisce în care pe dreptū cuvētū se găsecū saracii locuitori dintr'acelle locuri ; și că întru tóte se află în mare desnădajuire ; aceste neprevēdute întēmplări nu sīntū spre folosul lorū, și către sub-semnații este de mirare din partea făcătorului de rēu, în cât noi cu toți făcēndū tóte mijlócele și putinciósele māsuri spre a întēmpina înfricoșatulū obștescū rēu ce se urmēdă din parte-i, și ne-am încredințatū dupe la unii alții dintr'acelle locuri, că acestū om, nu numai că cugetă rēu asupra sub-semnaților, dar se arată cu mare rēutate și către tótă linistea obstei ; și ni se pare că nici uă datā nu o să vedemū vre uă obștesca scāpare, afārā numai sā gāsīmū vre-unū mijlocū ca sā alergāmū la vre unii din cei de alocurea Pași, și sā ceremū dela dēnșii ajutorū pentru infricoșatele rēutați, și pentru celle ce s'arū putea întēmpla pe viitorime în tótă țerra de către cei vēduți giganti, cari din đī în đī se apropie mai cu rēutate ; sub-semnații, cunoscēndū aceea ca uă datorie netăgăduită, de a nu face ceea cere la celle de alocurea serhaturi, fără a nu face mai întēiū cunoscutū Escellenției Telle aceste înfricoșate întēmplări, și numai prin acellū mijlocū nádajduimū că ni se va împlini a-

¹⁾ Memoriulū lui Dirzeanu, „Trompeta“ No. 651.

cea rugăciune; și nu sîntem la îndoială că Escellenția Ta, primindă acea înțelegere de celle trecute alle reuțatitului, veți găsi-o acea a noastră arătare cu cale, și pe care numai singurū veți putea scapa patria de acellū omoritorū; sub-semații mai poftorim celle de susū scrise cereri ale nōstre, și ne rugămū fierbinte sa priimimū cinstitū rēspunsū allū Escellenției vōstre. 1)

4 Februarie 1821.

Mitropolitul *Dionisie*.
Al Rîmnicului *Galaction*.
Gherasim al Buzēului.
Ilarion al Argeșului.
Vornicul *Grigorie Bălleanu*.

— *Costache Samurcașū*.
— *Gg. Slătineanu*.
— *Gg. Filipescu*.
— *Teodor Văcărescu*.
— *Alessandru Ghica*.
— *N. Văcărescu*.

Logofet *C. Golescu*.
— *I. Văcărescu*.
— *C. Rasti*.
— *Dim. Krisoscoleu*.
— *Manoil Bălleanu*.
— *Iancu Fălcoianu*.

Hatmanū *N. Mavru*.

Vornicul *N. Cornescu*.

— *N. Ghica*.

Aga *N. Filipescu*.

— *Mihail Ghica*.

— *Gg. Florescu*.

— *C. Cornescu*.

— *Al. Villara*.

— *C. Cantacuzin*.

— *Man. Florescu*.

Comissu *Al. Ghica*.

1) Condica No. 122 din Archiv, Stat. pag. 194, verso.

Căminar	<i>Dim. Ghica.</i>
—	<i>I. Cocorăscu.</i>
—	<i>Al. Filipescu.</i>
—	<i>C. Ghica.</i>
—	<i>I. Golescu.</i>
—	<i>I. Ghica.</i>
--	<i>Ioan Filipescu.</i>
—	<i>Pană Băbeanu.</i>
Păharnic	<i>Ioan Ralleti.</i>
—	<i>N. Bălăceanu.</i>
Slugeru	<i>Gr. Obedeanu.</i>

Nota No. XXVII.

A doua scrisore a Divanului către Slugerul Tudor.

Priimindu-ți scrisorea ce ne-ai scrisu, răspunđendu-ne cu lipcanulū ce intr'adins am trimis, am vęđutū tōte îndreptațirile ce ne arăți. Dera să scii că urmările ce faci sîntū urmări răsvrătitoare, iera nu de patriotū, precum ȃici; pentru că tulburi norodulū; îl dai în osanda judecații ca pre nisce însotiți la fapte de răsvrătire; și în locū de a-i face bine, precumū ȃici că îți este rîvnă, îi vei aduce mare focū și peire la cap; fiind-că vorū fi judecați ca nisce protivnici stăpēnirii, fara de a cere mai întēiū îndestulare la nēpăstuirile ce vorū fi cercat; și în celle dupe urmă, când nu-și vor veni în cunoscința, vor fi isgoniți prin arme. Și veđi că, din pricină-ți, se va pricinui omoruri și vārsare de sānge al creștinilor nevinovați. Apoi ce cuvēnt vei da înaintea Stăpînirii? Și ce suflet vei avea înaintea judecații lui Dumneđeu? Urmările ce te ai apucatū să săvîrșesci sînt fapte de răsvrătitorū; sînt pricinuitoare de periciunea creștinatații; sînt într'adeverū nelegiuri; era patrioți adeverați sîntem noi, căci nici uā odiniōrā nu am voitū vārsare de sānge; și te hulimū cu osebite, într'acēsta vreme când te faci pricinuitořū acestei vārsări; în vreme ce starea întru care te afli nu te iertā să faci acestū fellū de lucru, cu mijloculū care tū cređi. Aū dōrā nu sîntem și noi aceia cari vomū să se pāđescā dreptatea în tōtā țerra de obște? Dera la ori ce nepastuitoare auđire, urmāndū orēndueli, și chiarū poruncelorū Dumneđeirii, ne facemū mijlocitori către stăpānire,

și îndreptăm toate reelle câte ajungă în auzul nostru. Socoteste-te mai cu întregime ce cuvântu vei da înaintea lui Dumnezeu și înaintea Stăpânirii cându din pricina netrebnicie'ți vei aduce lucrurile la vârsare de sânge și la răsboi, a omorî frați pe frați, și creștini pre creștini, născuți totu de un neam și suppuși toți la uă stăpânire.

Ci dera scriindu-ți și acum la celle ce ne răspunzi, te sfatuim părintesce, și îți poruncim, să te parasesci de urmările ce faci; să isgonesci norodul ce ai strînsu lângă sine'ți, să mērgă fie-și care pre la urma sa să-și caute de munca și hrana pământului; și cu ori ce mijlocu vei ști spre scăpare-ți să potolesci pornirea locuitorilor ce ai amăgit până acum, dēca le voesci binele, precum ȕici că esci patriot; și să scii și acēsta că Domnia țērei s'a încredințatū Mariei Sēlle prea înălțatului nostru Domnū, Scarlat Vodă Calimach, luându-se sciri dela consulaturi, carele este Domnū, nu numai înțeleptu, cu vrednice mēsure, ci și cu iscusința, și cu temere de Dumnezeu, iubitoru de dreptate și de liniștita petrecere a suppușilor Înălțimēi Selle. — Apoi către unū acest fellu de Domnū cē cuvântu vei da, cându nu vei fi urmatorū povēțuirilor ce'ți dam? Te vei isgoni adevēratū ca unū rēsvrătoru, și vei fi învinovēțitū ca unū fără-de-lege; cum și acei ticăloși ce, amāgindu-se, îți urmēzā, și se amēțescū la ȕissele ce le propoveduesci. Ci dera potolesce aceea ce ai începutu, ca să nu fi în osānda judecāții Domnului; și să putemū și noi a ne face mijlocitori spre isbāvire-ți. Ascultā-ne, ca să nu te cāesci. ¹⁾

1821 Febr. 4.

(Urmēza semnăturile Caimacamilorū.)

Nota No. XXVIII

A treea scrisōre a Divanului către Slugerulū Tudor.

Arhon Slugerū,

Am priimit scrisōrea ce ne ai trāmisū pe siniorū Mache-donschi; și ne-aū arātatū numitulū prin graiū toate cāte ați vorbitū amāndoi, din care înțelegemū douē lucruri, adecā: unulū ca, sub numire de bunū patriotū, ceri îndestularea nepāstuirilor ce ar fi cercatū locuitorii, și temeinicā pādire a

¹⁾ Memoriulū lui Dirzeanu, „Trompeta“ No. 632.

dreptății; și altul, încredințare cu jurământul din parte-ne că și viața îți va fi siguripsită, și ȳre-și care folosiri și drepte împărtășiri vei dobândi; și vre uă câți-va ȳmeni din cei ce îți voru fi allăturați, cu asemenea căutare se voru privi din partea stăpânirii; și până îți va veni acestu răspunsu, vei sta pre locul întru care te afli, fara de a te mișca macar de uă palmă. Spre răspunsu vei ști cum că, câtu pentru despăgubirea nepăstuiților și pădirea dreptății, aflandu-ne și noi totu întru aceeași cugetare, amu fostu hotărâți să trimitemu cercetători, pre cari îi și găsisem, din ȳmeni vrednici și cinstiți, ca nu numai să cerceteđe, față cu locuitorii, și cu cei ce se va fi aflatu în dregătorii, ci încă să-și întȳrca înapoi cellorū ce voru fi năpastuiți jafurile ce voru fi cercatū; dar s'au popritu această lucrare, din pricina căci ai turburatū satele și tahturile dregătorilorū cu amăgiturile ce ai pusū în lucrare, încatū și acei rînduiți n'a fostu mijlocū să vină în partea locului, pentru că nu avea cu cine să vorbescă; îndată însă ce îți voru înceta netrebnicele urmări, să scii că uă asemenea urmare negreșitū trebuie să se facă; pentru că o cere iubirea de dreptate. — Iar pentru de ați fi viața siguripsită, i cele ce a mai allăturatū lângă acestu trimisulū, precum mai sus arată, să scii că din parte-ne îți dăm totă făgaduiala și încredințarea în ceea ce vei hotărî, și prin fapte vei arăta încetarea urmării ce ai începutu. Dera ca să fie mai temeinică pentru însuși, am chibsuitu ca să mai acceptăm uă ȳi doue până voru veni și Caimacamii prea Înălțatului Domnū, ce s'au orânduitu; și atunci să-ți trimitem această încredințare în scris prin într'adinsu trâmisū. Ci daru fi acelle puține ȳille adăstatorū, până vei vedea trimisulū nostru. Dera să scii și acesta că impropria-ți sunt orânduite arme, nu numai cele din partea locului, ci mulțime altele ce s'au trimisū de aici, și pre totă ȳiua se trimitū; și că tȳte căpeteniile acestorū puteri, iera mai vȳrtosū cei ce s'au aflatu destoinici ca să te sfarame în puține ceasuri, sîntu povȳțuiți și porunciți ca să-ți bage de sēmă în ce chipū te urnesci; și de te voru dovedi cu cea mai mică călcare preste cele ce ai graitu către trimisulū de aici, adică că ori nu înceteđi din amăgitȳrele propoveduiri ce faci către sate, ori îți mai îmmulțesci summa ȳmenilorū ce ai strînsū până acum, prin deșerte făgăduelle, seū că te misci de acolo de unde acceptămū rȳpunsulū, atunci să scii hotărātu că au să te isbescă, să te sfarame; și judecā-ți

singurū sfârșitul; iera mai vîrtosū cuvîntulū ce ai să dai în naintea lui Dumneșeu pentru atîta vîrsare de sânge ce ai să pricinuesci nevinovaților creștini cari amăgindu-se și s'aū suppusū. Către acēsta, să te părăsesci și de socotința ce ai pusū în gîndu-ți pentru monăstirea Motrului; și să lași intrarea și eșirea acestei monăstiri slobodă, fără de a cuteza să dai pricină a se arunca uă pușcă măcar; căci și prin acēsta vei da pricină de lovire asupra-ți. Urmēdă întru tôte dupe cum te sfătuimū și îți poruncimū; și *nu cuteza a crede mai multū pentru sine-ți decătū ceea ce firea te aū clăditū*; căci cu acēsta i se aduci mare turburare stăpînitorului asupra-ți; și atunci, de vomū voi să te ajutămū, ne vei aduce lă neputința. ¹⁾

1821 Februarie 9.

(Urmēsa semnătorele Caimacamilor.)

Nota No. XXIX.

Anaforaă Divanului către Vodă Scărlat Callimah.

Prea înălțate Dómne!

Faptele resvrătitorului Theodor Vladimirescu, privindu-le suppusii Măriei Telle la începutū ca nisce întreprinderi tâlhăresci, am pus la calle pre dată tôte mijlócele trebuincioșe spre sfărîmarea lui, prin cari nădăjduiamū că fără întêrziere își va lua rēsplata îndrăsnéla sa, ca și alți tâlhari de mai 'nainte de dēnsulū; déra fiindū că lucrulū a luatū altă față, că numitulū mai sus Theodor s'a arătatū la ivélă vrăjmașū înarmat allū stăpînirii, din preună cu cei de pre lîngă dēnsulū adunați, măr-turisindū prin scris scopurile lui primejdióșe, și însuflândū duhū de rescólă între locuitori, făgăduindu-le să-i isbăvescă de sup-punerea lorū către stăpînire, am luat pre dată sciința despre resvrătirea lui, care era precugetată și pregătita preste tótă întinderea țerrei. Deci, pre de uă parte, chibzuind cu multă trudă și în tôte chipurile după puterile nóstre despre ceea ce era de facutū, am pus în lucrare măsorele trebuincioșe ce am gāsitu cu calle spre zădărnicea înaintării miscărilorū, și primejdióșelorū cugetari ale acellui resvrătitor și tulburătorū allū liniștei obstesci a nevinovatului norodū din acēstă țerra; iera pre de alta, am pornitū de grabă suppusul nostru arzmahzar către prea puternica împérație, ca uă datorie a umilitei nóstre

¹⁾ Memoriulū lui Dirzeanu, „Trompeta“ No. 652.

suppuneri, arătându și încunoscindându celle despre acésta răsvrătire, precum și despre celle facute de noi suppuși Imperației selle mai cu deamănuntulū dupe celle întemplate p'a-tunci; care arzmahzar sîntemū încredințați ca trebuie să fi ajunsū până acum în strălucitele mâini alle Imperației selle, care va fi luat destulă pliroforiă din coprinderea lui. Nu lipsim și acum, prin cea de față suppusă a noastră anafora, de a aduce la cunoscînța de Dumneđeū sprijinitei Înălțimei telle, că acellū răsvrătitorū nu încetēja nici acum d'a insufla prin pristăvirile sele îmboldirea răscolei în sufletele cellor mai nevinovați; și momindu-i cu făgăduiala slobozeniet de sub jugulū supunerii, rătăcesce mintea lorū cea prósta și îi târăscē duse sine, cu care împuternicindu-se și mărindu-și întinderea pre fie-care și, nimicesce tóte chibđuirile nóstre spre a lupta scopurile selle; fiindū că, după sciînțele ce am priimit dela Caimacamulu Craiovei și dela Divanul de acolo, și dela cei-lalți ispravnicii și mai marii județelor de preste Oltū, acellū răsvrătitor cu poruncele ce a dat către locuitorii de a nu se suppu-ne la ispravniciele județelor și la zapcii pentru plata dăjdiilor împératesci și celle-lalte trebuințe alle obștii, a aprins capetele cellorū mai nevinovați locuitorii; și adunându împrejurul seū pre toți aceia cu carii s'a înțelesū, și pre câți în împrejurarea acésta s'aū gassit într'unū gândū cu ellū făcători de rellē și ațîțatori de norodū, a coprins jumetatea județului Mehedinți; iéra locuitorii orașului Cerneții, înfricoșându-se s'aū risipitū, și ispravnicii spăimēnțați fiind să nu cađa în mâinele lui, s'aū depártat în parțile celle mai de aprópe alle Craiovei.

Noi, suppuși Mariei telle, luându sciînța despre acésta, n'am întărđiat de a pune în lucrare celle mai grabnice mijlóce putincióse spre întempinarea rēului ce ne amenința, schimbându pe Ispravnicii cei depártati, și orēnduindū în loculū lorū pre alții ce 'i-am cunoscutū mai fără pregetū și mai îndrasneți de a se rēsboi împrotiva urmárilor obstescului dușman, cărora le am și datū ómeni câți amū putut să strángem și gephanea, precum și bani cu împrumutare am strínsū pentru provisia și îngrijirea cellorū trebuincióse. Am pornitū și la Crajova câți-va Neferti dintre pađitorii orașului Bucuresci, cu gephanéoa lorū trebuiósa spre paza acellui orașu, care este scaunulū cellorū cincii județe de preste Oltū, și să-lū feréscā de năvalirile ce s'arū putea întempla din partea vrájmașului; pentru că decā s'arū întempla (feréscā Dumneđeū) să între și acolo, urméza a-

tunci ca și celelalte orașe și județe, cari și ele așteptă câtă de curând la asemenea năvălire, să se rissipescă și să se turbure și județele de dincoci de Olt; ieră podurile de preste rîuri, pre unde sunt trecerile călătorilor, le-am închisă cu paznici, pentru ca nici cei ce sînt înțeleși cu dînsul să pótă trece către dînsul, nici cei de pre lîngă dînsul să găsescă înlesnitore trecerea ca să se întindă în părțile de dincoci.

Nu lipsimă da a priveghia și a fi cu cea mai mare luare aminte asupra mișcărilor acestui vrăjmaș; nici ne scumpimă de a jertfi totă munca noastră, și ori câte mijloce amă găsită cu calle ca ar fi mîntuitoare și destoinice le-amă întrebuintată împotriva isbirii acelluia. În urmă, cu mare mahnire am priimită și alte scrisori din partea Caimacamului Craiovei și a boierilor Divanului de acolo, printr'ună într'adinsă trimisă boieră, și prin care ne face cunoscut că acellă resvrătoră a înduplecă pre mulți dintre cei proști și din semenii lui cu acésta aplecare, și armându-i cu armele ce s'a întemplată să aiba, s'a obștită către părțile Craiovei; și sosind la monastirea Strehăia, care e departată calle de două spre-dece césuri de Craiova, a făcut'ă zaptă, stăpânindu-o cu ómenii lui; fiind că cei într'ênsă orênduiți puțină paznici, ori că s'a înțelesă cu dînsul, séu că simîndu-și slăbiciunea loră, nici uă împotrivi-re nu aū arătată; ci deschidênd îndată porțile s'a unită cu ellă. După aceea, pogorând la monastirea Motrului, calle de optă césuri departe de Craiova, a vrut s'ă stăpănescă și pre dînsă; dera fiind că pre acésta monastire puseseră mână mai nainte Ispravnicii din județul Mehedinți cu vre uă câți-va păditori armați, aū stat cu peptul împotriva încercării selle, facêndu-se și óre-care bătaie, în care din partea protivnică s'a omorîtă doi, și alți doi s'a rânit; și astfel s'a mai departată puțin vrăjmașul de zidurile monastiri. Acésta navală a resvrătorului într'atata a speriată pe totă boierimea și pre cei-lalți orașani din Craiova, încât, de și a năvalit asupra turburătorilor acellora un óre-care Serdaru Iamandi, orênduit fiind pre lîngă alții cu vre uă câți-va Neferi și Panduri, dera ieră ne scriu cu hotărîre că, vedêndă pe vrăjmași întindêndu-se și apropiindu-se de Craiova, aū venit la deseversită desnădăjduire; și ca să stea pre loc nu este cu puțină, decă nu le va sosi de aici veri un ajutor de ómeni înarmați, destoinici spre a sfărîma scopurile resboitoare alle resvrătorului; dicêndă și acésta, că, decă se va găsi cu calle, să se aducă rugăciune din

partea țării către prea înălțații Muhafizi ai Serhaturilor împărătesci, ca să pornescă ostire împărătescă împotriva vrăjmașului, și să-i scape de primejdia ce-i amenința. Acestă împrejurare ne-a tulburat și pre noi foarte mult, și ne-a adus astfellu dîcînd în zapacéla, din pricină că cunoscem că nu vom putea să întimpinăm réulú decă va sosi, neavîndu putere de ostire; deci, adunîndu din nou pre câți Neferi am putut, și alți ómeni armați Neferi, 'i am pornit; și acum pornim și noi către acele locuri pe un boieru din ai nostrii, Dumné-lui Vornicul Nicolae Văcărescu, căruia 'i am dat și 'i dăm pre fie care și tóte trebuinciósele spre a se duce să stăruiască pentru stîrpirea réului în tótă domnesca țerră. În acestă vreme priimirăm și alte scrisori decă Caimacamul și boierii Divaniți ai Craiovei, prin care ne încunoscîntesă că răsvrătorulú, se află acum la monastirea Motru, îndeletnicindu-se de împresurarea ei, la care nădejde póte vorú remănea răbdători, aflându-se lipsiți de tóte, flamânđi și setoși; și să crede cu multú cuvîntú că, siliți de nevoi, ómenii lui îl vor părăsi dela neomenesca lui rétăcire. Către acestă, locuitorii județelor Dolju și Romanăți nu se înduplecă a da trebuinciósa hrană ostirilor ce avem orînduite acolo să-i răsboiască.

Tóte acestea vîdîndu-le locuitorii Craiovei s'au împrăștiatú cei mai mulți, și dintre boieri au rēmasú numai divaniștii Caimacamului, păđiți de către slugile lorú pentru veri ce întēplatóre trebuința; căci pre dată ce s'ar preda monastirea Motrului, și dujmanulú s'ar apropia către Craiova, trebuința va cere să se mântuiască prin fugă, și celle cincii județe să rămăie sub otcărmuirea apostatului. Acestă mahnitóre veste ne au nevoit să pornim de isnová, cu mari cheltueli, alți trei căpitani, pre Serdarul Iordache, pre căpitan Farmache și pre căpitan Ianache, cu douē sute din cei șesse sute hargiuri, pre cari de isnová după trebuința 'i-am adunat, poruncindu-le acestora să se adune la unú loc cu cei-lalți; și cândú vrăjmașulú nu va înceta din netrebnicele selle urmări, să-lú isbescă cu toți împreună. Totú de uă dată s'a pornit și Dumné-lui Vornicul Văcărescu, ca către locuitori să se póte cu binișorulú, spre a-i face să cunoscă sfinta datorie a suppunerii, și să le întórcă nevinovatele lor inime, ca nu pre viitorú să se mai înșale de vinovatele și zadarnicele mândrii a răsvrătorului, nici de făgăduelile lui amăgitóre, și să-și întórcă gîndulu dela veri ce scopuri de răsvrătiri, care și pre îndemnători și pre cei

amăgiți și aduși la sfârșituri reile; făcându-i să înțeleagă că, de nu vor fi următori, se vor da, cu răsvrătorul din preună, la totă asprimea legilor; iară cei ce vor lua de cuvânt, și vor vedea callea cea rea pre care au apucat, chiaru din aceia ce alcătuesc oștirea răsvrătorului, vor fi iertați și ajutați, pentru că și au cunoscut rătăcirea, și s'au întors pre callea cea drăpță; iar aceia însă ce vor rămânea întru celle reile, pentru că nimic nu este în stare a le scôte fumurile ce le-a intrat în cap, și pentru că nimicu nu-i pôte aduce pre callea drăpță spre pocăința, aceia nu vor mai avea iertare; pocăința trebuie să o facă până este încă vreme; căci mai târziu nu se va бага în sémă; și prin urmare trebuie mai din vreme să se pună sub umbra înțelepciunii și întru binefacerea patriei lor care, ca muma bună și blăjină către toți copii ei, primesce cu blândețe și dulceta pre toți căți vin înaintea ei și își facu sânta datorie a supunerii, trecend cu vederea rătăcirea trecută și dând iertarea păcatelor.

Iera după ce mai susu numitul boier va îndupleca pre răsvrătorul cu ast-fellu de puternice cuvinte, și 'lū va face să cunoscă că e mai bine să se întorcă la cele mai din nainte, de cât se faca reile, decă se va supune la dreptul cuvântu, atunci însuși acellu boier se chezașuescă pentru isbăvirea atât a lui cât și a ómenilor sei, și pre noi să ne dea de mijlocori către stăpânire pentru părăsirea lor și liniștita lor purtare pre viitor; iera dacă 'lū va gassi stăruitoru în turbata sa nebulie, atunci negreșit să-lū lovésca cu cei de pre lângă densusul și cu oștirea orânduita de către noi, și să scape și pre cei din monastirea Motrului închiși ispravnicī, spre a avea trebuincioasa lorū comunicație. Către acestea chiar și noi, suppușii Mariei Telle, ne aflam pre calle de învoela dinpreună cu răsvrătorul; și fiind că ellu ne-a făcut propunerile selle prin graiul trimissului seū, cerendū trei lucruri spre încetarea desăvērșita a obstesței turburari, 1. să lipsésca d'aci înainte cu desăvērșire mănătoriile din țera, 2. să se despăgubésca locuitorii cei ce s'au nedreptațit, și 3. să se chezașuescă isbăvirea atât a lui, cât și a celloru de pre lângă densusul, și plata unora din ómenii sei, am răspuns asemenea și suppușii Marii Telle, că, în cât despre mănătoriile ce dice, și despre despăgubirea locuitorilor, s'a îngrijit stăpânirea, și era gata să trimita într'adins boeri cercetători prin tóte județele, pentru ca să cerceteđe cu scumpetate până la cea mai mică nedreptațire,

să despăgubescă îndată pre cei nedreptațiți, și să încunoscii-
 țede oblăduirea ca să pedepsescă pre cei abatuți, precum tot
 d'auna oblăduirea a pădit această datorie, și acum era s'o puie
 în lucrare; dar a apucat ellu mai 'nainte să aduca împedica-
 re cu nelegiuita sa faptă. Ieră despre parăsirea și despre
 liniștita purtare în viitoru, atât a lui cât și a cellor după îm-
 pregiurul său, vom mijloci la Maria Sa Vodă, pre care prea
 puternica Impărație îlu va trimite stăpânitor în țerra; și nă-
 dajduim că 'lu va milui cu iertarea sa, când și Înălțimea Sa
 va lua încredințare că cu adevăratu și din totă inima s'a
 pocăit, și că a încetat din ori și ce fellu de turburări catre
 norod și către stăpânire. Așa dar dela respunsul ce ne va tri-
 mite, să ne încredințăm ce gându are; ieră încredințarea ce
 vom lua despre firea lucrului, o vom aduce la cunoscința de
 D-șeu pădita Înălțimei Têlle. Intr'asemenea stare se găsescu
 de o dată lucrurile, Prea Înălțate Dómne, pre cari, după su-
 pusa noastră datorie, aducem cu scumpătate la cunoscința În-
 nălțimei Têlle, spre a le lua în vedere și a le judeca cu pă-
 trunderea cea adâncă și cu duhul cellu destul de încercat allu
 Măriei Têlle, și ori prin prea înaltul și prea puternicul brațu
 allu Impărației va cunósce că trebue să se sfarâme dujmanul,
 său prin alte mijloce ce va chibzui cu mintea să cea adêncă
 că ar fi mai nemerite, este de mare trebuință să se aducă cea
 mai grabnică lecuire la réul ce amenință totă țerra sa dom-
 nescă, până a nu ajunge la nelecuit; și pre noi, suppușit Ma-
 riei Têlle, să ne însuflețescă, ca pre unii ce ne aflăm nedo-
 meriți, și să ne povățuescă despre ceea ce ar fi de făcut; căci
 résvrătitorul înaintêda; ier noi am sfîrșit și pazele înarmate
 din orașul Bucurescilor, trimițendu-le în părțile acellea; și n'am
 săvêrșit până acum nimic care să fie destoinicu spre a ține
 pept vrăjmașului; însă cunóștem că fericita și grabnica aflare
 de față a Măriei Têlle va fi singuru mijloc ce va putea s'aduca
 mângâiere și îmbunătățire neapărata în starea lucrurilor. ¹⁾

Februariu 10.

(Urmésă semnătorele Divanului.)

¹⁾ Memoriulul lui Dîrzeanu. „Trompeta“ No. 653 și 654.

Nota No. XXX

Cartea Divanului către Vel Vornicū C. Samurcașu.

Cinstite Dumnéta, frate Vel-Vornice de țerra de josū, Costantine Samurcașū!

Sciut este dumitale că, în părțile locului din județele de peste Oltu, s'a ivit într'aceste trecute zile un Slugeru Theodor, cu câți-va tovarăși înclinați, carele, ridicându-se cu apostasie asupra otcârmuirii țerrei, a datu pricină cu acésta și tutor locuitorilor dintr'acelle județe, strîngându-i pre unii dintr'ênșii cu voe și fără de voe întru alle sélle socotelle; cu a căruia urmare, nu numai că unele din orașele acellor județe, dinpreună cu D-lor boerii, i toți locuitorii politiei Craiovei, s'au strămutat acum pre vreme de iérnă, ci și tóte trebile domnești vistierii s'au zaticnitu; și măcaru că de aici s'a trimisu căta-va oștire asupra-i, déra ca să se poprésă acésta rea navalire a acestui Slugeru, și ca să nu se întemple vre-ua versare de sânge și smăcinare între toți locuitorii părții locului, cumu și cheltuelele mari spre dărăpanarea satelor țerrei, am socotitu cu toții că este trebuința a merge unul d'între noi la Craiova, spre a potoli acest peristasis, de va sta prin puțința, cu mijlóce ca să nu se aducă vârsare de sânge; și fiind că și Dumnéta, ca patriotu, mai vértos cu sciința bună de părțile acellui locu, și boeru cu bunu ipolipsis, iubindu-te toți Dumnéloru boerii i neguțătorii și locuitorii acelloru cincî județe, ca unulu ce ai stătu acolo în patru cincî rënduri cu dregătoria Căimacamiei Craiovei, de aceea te poftim ca să mergi D-tă la Craiova, cu deseversită pliroforie; unde îndată ce vei ajunge acolo, să pui în lucrare câte vei socoti că face trebuința de a se potoli și a se popri cugetul cellu réu allu numitulu Slugeru și allu tovarășiloru sei, dându Dumnéta la tóte hotărîre, care are a se ținea și a se pași cu nestrămutare și despre partea nóstră, fără a mai cere sfătuire séu povétuire dela noi; și așa să ridici acea tulburare dintr'acelle județe, odihnindu pre boeri, neguțetori și pre toți locuitorii pre la salașuirile lor, ca să petrócă fie-și care liniscitu, fără de nici o temere séu frică. ¹⁾ Februarie 11.

(Urmésă semnăturile membrilor Divanului)

¹⁾ Memoriula lui Dirzeanu „Trompeta“ No. 654.

Nota No. XXXI.

Carte de iertăciune din partea tuturor Boerilor către Slugerul
Theodor.

„Fiindu că Slugerul Theodor Vladimirescu, carele întru amăgiri deșarte învaluindu-se, trăgându și pre alții la sine-și, acum singuru cunnoscând netăgăduita-și datoria suppunerii, cere uă nepomenire vecinică a urmărilor sêlle, care cu toți într'ua glăsuire primindu-o, îl încredințamu prin iscăliturile nôstre, cu juramânt, pre numele marelui Dumneșeu, că atât pre numitul Sluger Theodor, câtu și pre toți cei cu dênsul cinovnici, Arnăuți, și ori câți s'au aflat într'acéstă nalucire, sub oblăduire-i, noi le dăm iertare, milostivire, adjutóre, și dupa starea fie-și căruia rêsplătire cu mângaiare simțitóre și folositóre. Asemenea și Panduriloru, iertare și nepomenire de trecutele păreri amăgitóre; și mergându la alle selle să se odihnescă cu totu repausul ce și până acum l'au avutu ¹⁾ — Febr. 11.

(Urmésă semnăturile tururor Boerilor)

Nota No. XXXII.

Scrisórea lui Tudor către Vornicul Nicolae Văcărescu.

Cinstită scrisórea D-têlle cu multă plecăciune am priimit, din care alta nu înțelegu, fără de cât vedu că tóte pornirile celle vrăjmașesci alle mai marilor nostrii, cari le au pornitu asupra patriei, le grămădesci asupră-mi; ca cându eu a-și fi făcutu séu a-și face vre-unu réu patriei melle; ci pre semne Dumnéta pre norodu, cu allu căruia sânge s'a hrănitu si s'a poleitu tot némul boerescu, illu socotesci nimic; și numai pre jefuitori îi numesci patriă; măcar că eu nici asupra acestei tagme nu suntu voitoru de réu, ci încă mai vértosu le voescu întregimea si întărirea privilegielor. Apoi de ce, fără de nici unu cuvîntu allu dreptății, mă catigorișiți? Și cumu nu socotiți că pre mine mă categorisescu numai tagma jefuitoriloru, iéru pre jefuitori îi catigorisescu tóte némurile? Vedu dar că alta nu este, fără numai Dumneșeu a împietritu inimele mai marilor nostrii, după cum óre cându pre alle Egypteniloru. Dérú cumú nu socotiți Dv. că patria se chiamă no-

¹⁾ Memoriulú lui Dirzeanu, „Trompeta“ No. 654.

rodul, iar nu tagma jefuitorilor? si ceru ca să-mi arăți Dumnéta ce împotivire arātu eu împotriva norodului? Că eu alta nu sîntu de cătu numai un om, luat de către totu norodu allu țerei, cellu amărît si dossăditu din pricina jefuitoriloru, ca să le fiu chivernisitoru în tréba cererii dreptățiloru; iéra tagma jefuitoriloru, căci nu le place una ca acésta, a ridicatu arme de mórte asupra patriei si a ticălosului norodu. O! ce mare jale! Dar décă este tagma jefuitoriloru dréptă, si norodulu vinovatu, cum de nu trimiteți D-v. si pre la învecinatele némuri, ca să vedeți pre cine catigorisescu? Pre norodu? Séu pre Dumnévóstră? Și cu cine voesc a ținea? Cu D-vóstră, séu cu norodulu? Căci acésta s'a vestitu în tóte laturele. Prea bine sciu pre Dumnéta că esci fórte înțeleptu, si născutu din nému slăvitu si iubitoru de patrie; si parinți Dumitélle nici o dată nu s'au ridicatu cu arme de mórte împotriva patriei; ci cu înțelepciune multe orénduele bune au făcutu patriei. Sototéscă de către înțelepciunea Dumitélle si acésta: că noroculu răsboiului este numai în mâna lui D-șeu a totu țitorului, si nu se scie cui ilu va da; si măcar de va birui tagma jefuitoriloru, déru tot nu póte fi norocita, că va să-i huléscă tóta lumea; iéra de nu va putea birui, unde voru scăpa din 'nainlele norodului? Ci de voesci D-ta binele patrii, precum au voitu parinți D-télle, trabuința este ca să ne întélnimu negresitu; însă de vei bine-voi, să am cinstitu răspunsulu D-telle, unde si cum? Fiindu că norodulu nu cere altu ce-va de cătu numai uă dreptate, ce póte fi folositoare si tagmei boeresci; si cum đicu, ori în ce chipu vei pofți Dumnéta, să amu cinstitu răspunsu. ¹⁾

Theodor.

Nota No. XXXIII.

Cartea Divanului domnescă către Slugerul Solomon, pentru bravura sa contra Arvaților jefuitori.

Dumnéta, Slugeru Soloméne, dela Divanulu Craiovei, ni s'a trimisu aici însciințarea ce faci către Dumnéloru boierii divaniți de acolo, prin care însciințeđi celle ce ai urmatu împotriva resvrătirii ce așțasse, si prin satele din județulu Doljului, trimisii amagitorului Theodor, ridicându locuitorii din satulu

¹⁾ Memoriulă lui Dirzeanu, „Trompeta“ No. 654.

Bailescii—Romanesci, Bäilescii—Sêrbesci, si vre-ua câți-va din satulu Cioroiului, pre cari lovindu-i în doê rênduri vitejesce, 'i-ai înfrîntu prin vrednice mijlôce; si nu numai pre toți acestia ce se învitaseră de trimisii rêsvrătorului 'i-ai strîmto-ratu de s'au predatu cu toți, asieđendu-i iarasi pre la silisti-le loru a petrece întru liniscire, ci încă si pre trimisii, anume Stan Buluc-basa si Ion Buluc-basa, prinđendu-i 'i-ai trimisu la Caimăcamia Craiovei, în bună paza. Acéstă vitejésca faptă vestindu-ni-se, nu numai că s'a cunoscutu credința ce ai către stăpânire, iubirea de patrie si vitejésca vrednicie, ci încă cu toți te laudamu pentru vitejésca slujbă ce ai aratatu si acum; căci si datornia supunerii împlinindu-o, te-ai resboitu cu tótă silința si dorința de patrie, aratându ai liniscitu odihna petrecerii acelloru locuitori ce, nălucindu-se întru invitarile rêsvrătorului, să amăgisseră în prăpastia nesupunerii; pentru care, spre rêsplatirea acestei isbânde ce ai făcutu, éttă ți se trimite un contesu blănitu din partea țerrei, cu care se ți se îmulețescă cugetulu înferbîntării, imbarbatându-te cu dina-dinsulu a isgoni pre rêsvrători; si éttă îți scriemu că si de acum înainte, cu aceeași osârdnică rîvnă într'armându-te, se dai tótă supunerea la poveșuirile Dumnélor fraților boeri divaniți de acolo; si fără cătuși de pușină smintéla se abateți si să nă-vaiesci întru isgonirea si înfrégerea acelloru rêsvrători, cari si către Stăpânire se arată cu hainlik si nesupunere, si către norodu pricinuescu amăgiri si smăcinare la cea liniscită pe-trecere; fiindu bine încredințatu, că, după bună-venirea a Ma-riei Sêlle lui Vodă aici în prea luminatulu scaunu, cu toți vomu arata către Măria Sa osîrdnicile D-talle slujbe, călduró-să credința, iubirea de patrie si datornicia supunere ce ai ar-ătatu si la acéstă întêmplare, ca să fi căutatu si adjutatu din bogate millele Mariei Sêlle. Ți se mai trimite si ossebitu taleri cinci-sute, din cari taleri 250 vei popri pentru paguba calului ce ți s'a împuscatu, iéru 250 vei împarti pre la Pan-durii si câți dintr'ênsii voru fi căpetenii si cu vrednicie; 'i vei face cunoscutu la Dumnéloru boierii divaniți, ca si Dumnélor se trimită numele loru înscrisu aici, spre a li se face cărți de apărare, cu privilegiurile ce se va chibzui. 1)

1) Memoriulă lui Dirzeanu, „Trompeta“ No. 655.

Nota No. XXXIV.

Scrisórea lui Tudor către Zabetulü dela Romanáti.

Tóta raiaoa împăratéscă dîntr'acéstă țerra, ne mai puténdu suferi prađile si jafurile ce li s'au facutu de către mai marit loru, s'au sculatu împrotiva-le; iară pre de altă parte, prin arzmahzaru 'si au arátatu plângerile, si cererile către Prea Inalta Pórtă, care si Serhaturiloru este sciută, avéndu întrebare si judecată cu acesti predatori. Ci Dumnéta, de ai vre-o volnicie dela Prea Inalta Pórtă a ridica arme asupra raietel ceí credincióse si supúse prea Inaltei Porți, urméđa; iera într'altu chipu făcéndu, păđeste-te fórte tare ca să nu cađi în primejdia si urgia prea puterniceí împérați; fiindu că norodulu nici cu ómenii împératésci nici cu nimenea bátae nu are, de cátu numai au judecată cu cei ce l'au predatu fara milostivire, si fara scirea prea puterniceí împérații. ¹⁾

Februarie 21.

Nota No. XXXV.

Descrierea călcării ce au făcutü la Benesti căți-va Zaverгии din trupa lui Machedonski și Prodan, atașată pe lângă oștirea lui Tudor Vladimirescu. ²⁾

Familiile de boieri ce se aflau retrasse la Benesci, ca să se apere acolo de jefuitorii ce se rupseseră din oștirea lui Tudor, și umblau pradându pe unii alți prin țerra, au scris Caimacamului C. Samurcașu, care venisse în Craiova, orénduitu de Divanul din Bucuresci cu însărcinare ori se împace pe Tudor, sau batându-lu se 'lu prinđa, boerii dela Benesci cereau sfatu dela acestu Caimacam ce se facă? Se mai remâie la Benesci, sau se fugă în altă parte peste granița, cum făcusseră și alți boeri? Cu acéstă scrisóre au trimisu pe Ionița Caragic. Samurcașu le-a rsspunsu se n'aibă nici o téma de Tudor, ca ellu nici omóra nici jefuesce pe cine-va; ci să se păđéscă nu

¹⁾ Memoriulü lui Dirzeanu. „Trompeta“ No. 655.

²⁾ Comunicatü de d. Petrache Poenaru. Acestü memoriü e scrisü la 1857 de Iordake Oteteleşanu.

mai de cei șapte-zeci și trei hoțomanî cari s'au ruptu din ó-
stea lui Tudor, și umblă prin țerra jefuindu.

Atunci boerii dela Benesci s'au apucatu de s'au întăritu în casele de acolo, făcendu meteređe la ferestre, ce le ȕidisseră până la jumetatea loru; și între stâlpîi foișorului, înalțînd zidulu mai multu de unu statu de omu, câtu și în clopolnița bisericei ce este în facia cassei în apropiere de 52 stj., adică câtu bate pușca bine; facendu-și și provisiile trebuincióse.

Luni, pe la finele lui Februarie, întorcându-se Ionița Caragicu dela Craiova, a spus că Samuscașu a plecatu la Bucuresci; și cându l'a întrebatu ce se facă familieele dela Benesci, a respunsu ca se facă ce facu și eu; adică, se fuga.

Atunci îndată a doua ȕi de diminéța, boerii, pe d'o parte grăbiră cu ímmorméntarea lui Ionița Sefendache, care, fiindu de demultu bolnavu, répossase; pe de altă parte au încărcat trasurele cu ce au pututu lua; și cându eșiră mai tóte trasurele din curte, veȕură că o sumă de călăreți și pedestrii ínarmați coborau pe cósta dealului cellu despre apusu allu Oltețului, și veneau asupra-le.

Boerii strigară îndată de s'au întorsu trasurele, și au intrat în curte; închisseră porțile; orénduiră pe P. Poenaru să pădésca în clopolnița cu duoi feciori, din cari unulu era Român, iaru cellu-laltu Arnăutu; caci allu Poenarului era rëndulu în acea ȕi să pădésca în clopolnița; iaru cei-lalți se pusseră pe la stoborii curții cu puscele în mână.

După ce ínsă în aceeași ȕi, pela améȕi, se predă Poenaru din clopolnița, cei-lalți din boeri se retrasseră dela ímprejmuirea curții, și s'au aședatu la meteređe în case; fiindu că rebeli, ne mai temându-se de focurile ce le aru fi venitu din clopolnița, încunjurasseră curtea, și începuseră a descărca pistóle.

Cu rebelií veniră și satenií cu topóre, și tăiară câți-va stobori în dosulu grajdului, și sloboȕiră caii prin curte, pe carií umblau duoi Arnăuți se-í scóta afară din curte. Atunci boerii comandară focu; și lovindu pe fie-care Arnăutu cu câte doué glónțe, căȕură amínduoi morți josu.

Acésta veȕéndu rebelistii s'au spáiméntatu, și s'au depártat de curte; iaru Poenaru, care se predasse, striga boerilor celoru-lalți să se predea și ei; acestia ínsă respunseră că de ce nu le-a spusu că s'a predatu ellu mai înainte de a se face omoru? Ellu adaoga că dacá ei nu voru a se preda, sa-í slo-

bóđa famillia lui. Ei însa refusară acésta cerere ; și trimisseră numai pre muma Poenarului să vorbescă cu rebeliștii, căci ea cunoscea între ei pe unu finu allu ei de la Cerneți, ce era căpetenia rebeliloru, anume Céușu Ivancea, Sêrbu de nație. Boerii lăsară se ia pe morți din curte ca să-i îngrope ; daru se ținură a nu se preda în acea ți.

Spre séră se apropie de curte unulu dintre rebeli ; și strigându pe Grigorie Otetelișanu, îlu chieamă la stobori ; și-i spusese că, pentru recunoscința ce are către amêndoi frații Otetelișani pentru binele ce 'i-au făcutu, îi sfătuesce să nu se predea nóptea ; căci rebelii suntu mai toți beți dela pivnița lui N. Otetelișanu ce au spart'o, și nu va scăpa nici unu boeru cu vieța.

Grigorie rugă pe acestu omu să facă cum va sci a trimite o scrisóre a boeriloru către d. Tudor, prin care scrisóre ei i spuneau pozițiunea loru, și 'lu rugau să vie la Benesci să-i scape de pericolulu vieții.

Omulu pîrimi scrisóra, și promise că o va trimite ; de și țicea că sarcina acésta îi e fôrte grea.

După acésta, de și ne înțeleseserăm cu rebeliștii totu prin P. Poenaru, care ne totu îndemna să ne predăm, cum că noi până la țiua nu ne putem preda, ci să înceteđe a mai slobođi focuri asupra-ne, că vom înceta și noi până la țiua, nu mai în curte să nu mai îndrăsnescă nimeni să mai intre, că nu va scăpa cu vieța ; cu tóte astea ei, cu capulu plinu de spirtu, totu nu înceta a slobođi focuri asupra-ne ; dar împuşcă numai zidulu, iarú ai nostrii, cându vedea pre vre-unulu că a intrat în curte, foculu ce-lu slobođia asupra-i era pe nimerite ; din care pricină s'au rânitu destulu de mulți ; căci nu vreamu să se mai omóre, cunoscêndu că ei nu mai sciau ce facu de multă beție.

Veđêndu eu, care mă aflamú în foișoru de unde puteamú să le vorbescu, si să-i auđu mai bine, că nu încetêđă a tot slobođi focuri asupra nóstră, si dându návala a intra în curte să prinđa din caii ce-i slobođisseră din grajdu, amú strigatu pe Ivancea, întrebându-lu, că de ce nu se ținú de vorbă, ci totu slobodu focuri, si dau návală în curte ? Și elu 'mí-a răspunsu : că nisce mișei beți facu acestea. Eu atunci 'i-am țișu : că dacá arnauții suntu beți si nu-lu mai ascultă, apoi cumu ne totu țiceți să ne predămú ?

Atunci a încetatu a ne mai îndemna ca să ne predăm. Dacă noi n'amu fi fostu siliți pentru scóterea din pivnițe a unei calesci nouă a noastră: se spargemu un ȕidu, ce'lu facusemu înaintea gârligiului pivniței, care erea făcutu ca uă tabie cu trei meterețe, unulu în față, altulu în drepta si altulu în stînga, de unde se putea păđi tóta partea cea despre apusu a caseloru, n'amu fi avutu trebuința să slobođimu nici uă pușcă; căci celle-l-alte trei părți alle caseloru își aveau meteređurile loru de pază, si nu ne-aru fi pututu face nici uă vătămare apropierea loru de ȕidulu casei; căci aveamu ómeni armați si în podulu casei, cari avêndu apă în vase mari si tulumba, preîntêmpinau aruncăturile ce le făceau cu fitiluri aprindetóre; cu tóte că noé nu ne era frică de aprindere de la coperisiulu casei, căci tóte odaile suntu boltite; dar după spargerea acelu ȕidu, am avutu grija a nu lăsa să intre cine-va în curte, ca nu cum-va să ne pună focu la pivnița, în care erau buți multe si cu rachiu.

După ce s'a făcutu ȕiua, auđirămu slobođindu-se multe focuri si strigări de ura; si aflându că aru fi venitu uă altă capetenie mai mare, anume Hagi Prodan cu ostasii lui, pentru care sciam dela nepotul Caragicu, ce fusesse la Craiova, cu cuvêntu să se bată cu Tudor, si acesta s'a datu în partea lui Tudor.

Atuncea noi, sfátuindu-ne cu toți, iér amu slobođitu pe Anica Poenărăsa de s'au dusu a se încredința de este adevêrat Hagi Prodan; si să 'i arate că noi amu hotărātu ca să ne predăm la dênsulu; căci ne-amu încredințatu că cu adevêratu este dintre ostasii lui Tudor; numai să facă jurămêntu că nu se va atinge de viața a nici unuia din noi. Intorcându-se Anica Poenărăsa ne-a adusu rêsponsu că a făcutu Hagi Prodan jurămêntulu cerutu de noi, cu condiție însă ca să le damu armele si caii.

Noi, preferindu a ne scăpa viața, căci ajunsaserămu a crede că putemu fi înconjurați pentru multă vreme, amu priimitu condiția lui, si l'amu priimitu esindu înainte; si amu datu masă lui si cu vre-uă alți cinci siése de ai lui, cunoscêndu că nisce astu-felu de ómeni ținu multu la a crede că, decă mănâncă pâmea si sarea cui-va, ei s'au îndatoratu multu; dér pe cându ei măncau la masă, 'i amu auđitu vorbindu, în limba sêrbescă, care o înțelegea unulu dintr'ai nostrii, cumu că de ce să ne lasse numai a le da armele si caii, de vreme ce s'au

omorît de noi acei doi, și s'au rânit mulți dintr'ai lor, cu a carora vindecare trebuie să cheltuască mult.

Noi le-am răspuns că, de și nu suntem vinovați pentru omorul și rânirea aceloră, căci n'am dat noi pricină, ci ei au dat'o, dar vedând că resonul nu înduplecă pe așa omeni, am priimit și acésta, ca să-și ia ei din lucrurile noastre ce le va plăcea; și așa le-am deschis sipetele și gémantanele de au luat cât le-au plăcut și cât au vrut dela toți; afară de Petrathe Poenaru, ce rămăsese întregu, pentru cuvântul că ellu se predase la ei de locu.

Abia isprăvisseră ai lui Prodan de a lua averile noastre, pe alles și pe placu, și plecaseră la conacul lor, ce erea în casele vărului meu N. Otetelișenu, unde 'lu astepta Machedonschi, companionul seú, când ne-am pomenitú cu alți doi căpitani, și anume Jova și Enciu, cu ai lor, însociți și de țerrani mulți, cari au umplut curtea; și cu tóte că noi trimiseserămú de întorsesse pe Hagi Prodan, și ellu intrându cu noi în casă, închisese ușele, dar cei din nouú veniți au spartú ușile; căci noi nu mai aveamú cu ce să ne apărăm; și la intrarea lor în casă, s'au întempinat cu Hagi Prodan, care, vrënd a-i popri, ei au scos iataganele, și trágându-se cu ellu, l'au și taiat la uá mână; și așa Hagi Prodan a plecat, lăsându-ne în mâinele acestor din nouú veniți.

Tot în vremea acestor doi, pe când se suia pe scara caselor, întâlning unul din ei pe Petrathe Poenaru, care erea în totú costumul seú de drumú, ce se compunea de uá legătură de capú, peste un caucú, cusut cu firu; cu unú șalu de celle de mare prețú; uá ghebă de postav cu gaitane de mătasse, peste uá fermenea de postavú cusută iar cu firu galbenú; un cepchenú cu hargiurile asemenea de firu; poturi cu copci de argintú; tუსluci cu gaitane de mătasse, resfrînt peste cisme roșii; cu uá șișănea ¹⁾ lucrată în argint și cu belezicuri totú de argint, pusă șișăneoa peste spete; cu un iatagan cu mânerulú de fildeșú, cu téca îmbrăcată în argint suflatú cu aurú; unú cuțitú mai mic asemenea; uá pereche pistóle totú așa; și un hamailú de argint suflat tot cu aurú; și vrënd acellú Enciu să-i ia șalul dela capú, și Petrathe improtrivindu-se ai-lú da, sub cuvânt că ellu s'a fost predat de locu, acellú Enciu, de uá dată cu răspunsul că nu vrea să scie ellu că s'a pre-

¹⁾ Pusca lungă arnăușcă.

dat séu nu, a tras iataganul ; și vrëndu să-i despintece capul în doué, iarú Petrache ferindu-și capulú, s'a oprit iataganulú Enciului în umérulú dreptú allú lui Petrache, pètrundéndu-i curéua șișanellei și tóte hainele până la osú ; și decá nu 'lú scotea din mânilé Enciului unú altú arnăutú cu care se cunoscea Petrache, n'arú fi scăpatú numai cu atátú ; și totú acelú arnăutú, după ce Enciu îi luasse tóte armele, și din haine ce 'i-a plăcut, l'a dus la conacu lui Hagi Prodan.

Noi aceștia, cari rămăsessemú în cassele nóstre, nu pociú descrie prin condeiú gróza ce am trasú, veđéndú pe de uá parte plóea de aruncaturi cu cărămiđi în ferestre dela cei ce umpluserá curtea, pe de altá parte para focului ce se înálța din arderea grajdului și șopronului, și în sferșitú naválirea Sêrbilor și Arnăuților din noú veniți a jefui ce mai scápassé de la cei d'antéiu, de la care la începutú, cândú ne-a scos din cea d'antéiu odae, ca să póta jefui cu înlesnire, fără a se împedeca de noi, asceptam să auđim pocnind în noi un pistolú, séu să ne despintece vre-unú iataganú, până când au isprăvitú de jefuit câte cinci odaile ; și decá eú , pe care mé cautá, întrebândú pe câți vedeau, — fiind cá pe mine mé strigasse Petrache Poenaru anume, și totú eú 'i răspusessemú și lui și Ivanci în mai multe rânduri, de si dingura Ivanci auđiam mai multe înjurături si amerințári, cá o să ne scrumésca, și altele asemenea, dér eú 'i răspundémú tot cu blândețe, și 'lú numémú buluc-bașa, în locu de céușú ; și ei toți rebelștii mé cređusserá de căpetenie ; — decá am scápat cu viață, norocierea au fostú doué surori, însocite și de uá slujnicá, cari câte trelle sé puneau între mine și între ei ; și cu rugaciunile ce le făceau, mé apărau de furia lorú.

Pricina ce 'i-a făcut de a nu ne omóri dela început, am priceput' o la urmă ; cá ei, ca lacomi de jafú, nu vrea să-și pérđá vremea, nici să se împedeca de cadavrele nóstre ; ci tocmai cândú isprăvisse jefuitul, și ne cautá să ne omóre, tocmuí atunci, pe noroculú nostru, a sosit și slugerul Tudor într'ua mahala a satului, ce erea aprópe de cassele vèrului méu Otetelișenu ; de unde, aflând ceea ce se făcuse cu noi, și încă nu se isprăvisse, veđéndú și flacára ce mistuia grajdulú și șopronulú, sub care vírísse trásurele câte putusserá încápea, ca să ardá lemnul, să póta lua ferul, au grăbit de au trimis porunca, ca nu cum-va să se mai omóre cine-va din noi, cá acella iar cu mórte se va pedepsi ; căci pe de uá parte aflasse nevinováția nóstrá, și pe de altá parte cá cei ce venisserá întéiu o-

morisseră, pusă în proșcă, pe un biet Sirbă, sluga allă nepotului Caragic, sub învinovățire că de ce n'a lăssat pe stăpânul său, și să iasă la ei de loc, cum 'i-a veđut că au venit; ellă a răspunsă : „mănăncă pâinea și sarea lui, și nu pot să 'lă lasă“ ; precum și pe unu Hristodor, grecă de nație, ce 'lă avusessem eă dascală de limba ellenă, pentru că nu lăsa să i se ia callulă, đicendă că ellă este eteristă.

Acăstă poruncă a lui Tudor ne-a scăpat de mórte ; și luându-ne căți-va dintr'ai lui Prodan între dănsă, și strigându din pasă în pasă cellor ce stău gata să ne împuce, când trecem p'ntre ei, ca nu care cum-va să îndrăsnăscă vre unulă a slobođi arma asupra-ne, că nici ellă nu va scapa cu viăță, ne-a dusă și pe noi iar la conaculă lui Hagi Prodan.

Acestă, când ne-a veđută în cea mai vrednică de mila stare, căci unii din cei mai puțină despuiați abia scăpasseră cu căte uă singură haină peste cămașă, alții numai în cămașă și ismene, iar alții despuiați de totă, și toți cu față de pamăntă, ca cândă ne luasse pânza mormăntului dupe ochi ; numai pe bietele femeii le respectasseră, că nu se atinsesseră a le supăra căt de puțină ; dér frica și gróza le topisseră mai multă decăt pe noi, bărbații, cari ereum căđuți într'ua nesimțire completă, dorind mai bucuroși mórtea de cătă uă asemenea viață ; și se părea și elle, că noi bărbații, ca eșite din minți.

Atunci Hagi Prodan a început a-și smulge părul din capă, đicând : că unde mai este jăramăntul ce-și dedesseră pe cruce și evanghelie ?

Aceste espressii alle lui nu ne consola de locă ; ci ne aducea aminte că, de nu ne-am fi predată lui, n'am fi ajunsă într'astă vrednică de jale posiție.

N'a trecut mult după sosirea noastră la conaculă lui Prodan, și a venit și Tudor cu totă óstea sa, ce se compunea numai din căllăreți ; și apropiindu-se de capul scărei casselor verlu Nicolae, n'a descălecat, ci ne privea în foisor, în care eșissem toți bărbații, și cele mai bețrăne din damele familiilor noastre ; și fiind că eă avusessem prilejă a-i dobândi cunoscința, și a ne împărtăși unul altuia sentimente patriotice, care ne-au fost legatu óre-cum și mai înainte de a ne vedea ; și acestă prilejă fuisse în anul 1819 Septembru 19, pe când Tudor se afla vatafu Plaiului Cloșanilor, și pusesse moșnenii Podeni de jeluisserră la Domnitorul Suțu, că moșia lor s'au cotropitu de Nemți ; și Domnitorulă poruncisse Caimacamului Craiovei se

orându-șcă un boerū, hotarnic-inginer, a cerceta, însē în secretū, fără a simți Nemți; și Caimacamul mē alessesse pe mine, care a trebuit sē am a face câte-va țille pe munte cu Tudor.

Ast-fellū fiind dar, am început eu a-i țice în limbagiul dupe atunci:

— „Arhon Slugerū, pentru Dumnețē, scapā-ne viața; cā suntemū în mānile D-tale“;

Iar ellū a respunsū: — „Viața vē este scāpatā; dērā imi pare rēu de ceea ce ați pāțitū.“ — Apoi ce se ne facemū noi? Sē mergem cu D-ta? — Cu mine nu puteți merge, cā eū sunt cu óstea; și D-v. aveți familii. — Sā ne ducem la Craiova.

— Acolo nu vē sfātuescū sē mergeți, cā pōte sā viie alții mai rei; ci sē mergeți la M-rea Horezului, unde este sā se trimită cāți-va paznici de ai Adunării, și unde vē veți avea și D-v. odihnā bunā.“

Apoi a poruncit de a scrisu uā poruncā d'a cāllare pentru facere de câte șesse carre cu boi, a ne transporta până la Monastirea Horezu, dāndu-ne de paznicū până acolo pe Ivan-țea Cēușu cu unspre-țece ai sei; a scos și vre-o 200 lei de 'i-a dat sē avem de cheltuēla drumului; și cānd era sē plece, 'i am țis și acēsta: cā Arvații aū rēsbīt în pivnița unde este mult vin și rachiu, și noi remānem pe mānile lor. Atuncea aū stat și aū trimis sā scōța pe toți; și cine nu vrea sē iasā, sā nu 'lū lase cu viața.

Dupa aceea 'i a pornit înainte la Otetelișū; și apoi a plecat și Tudor cu ai sei cālāreți dupe ei, împreună și cu Prodan și Machedonschi; érū noi ne-am întors la casa nōstrā, unde am dormit Mercuri nóptea spre Joi, îngropați în lāna ce o vērșasserā rebeliștii din saltelle, ca sē pōtā lua și dosurile lor.

A doua ți Joi, plecāndū din Benesci, abia am potut trece peste apa Oltețului la satul Cārlojanii; și am tras la casa unui finū al nostru, la duoi frați, adicā, la postelnicul Apostol Hagi Andrianopolitu, unde am rēmas pentru mai multe țille; cāci ne simțēm cu toți ca striviți de gróza cellor ce pātimissem Mercuri tótā țiuva; apoi și Pitarulū Ionița Ghimpețianu cāđusse bolnav de peripleumonie, și nu era în stare sā se mai misce de loc. Ivancea Cēușu cu ai sei 'și a luat dela noi voie sā plece, cāruiā 'i am dat dovadā la mână cā cu voia nōstrā ne-a lāsāt; și plecānd dela noi, am aflat cā, cum a trecut Oltu la Vulturesci, a omorīt pe Serdarul C. Vulturescu.

Tot într'acea ți, adecā Joi, pe la 'namēți, a venitū la noi

un Polcovnic, Vasile Ghelmegeanu, cu vre o trei Panduri, toți calări, cu uă scrisore către noi, a căreia coprindere se arată în coppia de mai jos, sub No. I; și până se citim noi bărbații scrisorea, ellu a poruncit unui Pandur dintr'ai sei să 'i aducă traista, pe care apucând'o de fund și scuturând'o, au căduț din ea doué căpațini de ómeni, în mijlocul damelor, ce'i dedesseră ocolu, făcându-i felu de felu de întrebări despre ce cuget ar avea Tudor pentru noi; atunci bieteke dame, de mare spaimă, au scosu tóte un țipet înfioratoru, cădênd care leșinate, care coprinse de cutremur și istericale; iar noi bărbații, cari abia ajunsesserăm se aflam din scrisore de tăierea acelor duoi *Jova și Ienciu* ¹⁾ ce ne jefuisseră, am precurmat citirea, și am datú ajutórele cuviincióse de s'a redescseptat bieteke dame, care se speriasseră grozav de vederea căpaținelor tăiate, și de închipuirea ce 'și făcusseră ca așa o se ni se făcă și noé.

Acest Ghelmegeanu ne-a spus că lui Tudor 'i-a părut în adevêrú fórte reú de ceea ce ni s'a întêmplat; pentru aceea 'i a și tăiatú pe amîndouí, nóptea spre Joi; iarú a doua și Joi, a poruncit de s'au adunatú la unú loc toți Arnauții și Sérbiú, și înconjurându-i cu Pandurii, au intrat în mijloculú lorú trei Panduri cu amêndoué capetele puse în câte uă sulia, și cu argintul Icónei ce o despuisseră ei la Benesci într'alta sulia, strigând că ei n'a plecat se jefuésca și se despoie icónele; ci au plecatú pentru dreptate; și că cine va face ca ei, tot ca ei va pátimi; apoi 'i-au bagat pe toți în biserica de au savírșit juramêntul ce 'lú au cerut; și dupa aceea l'a pornit pe dênsul la noi cu acelle capete tăiate; și Tudor a plecatú la Slatina.

Noi, pe de o parte amú orânduit de s'au pus la respântie acelle capete, dupa cum ne scria Tudor, mulțumindu-i și rugându-l se orânduiască pe Ghelmegeanu a ne duce la Monástirea Horezu, ca așa cerusse Ghelmegeanu de la noi; și am trimis și din parte-ne pe finul Apostol, care abia peste uă septemână s'a întors d'acolo, însa nu cu Ghelmegeanu, ci cu trei Panduri, și cu porunca pentru facerea a câte șése carre cu boi, din sat în sat, cu care să ne transportamú, adducându-ne și osebitele doué scrisori ce se vedú în copie sub No. II și III.

¹⁾ Acesta era rudă cu căpitanú Iordache.

Ar fi prea trist și îngrozitor să descriu cu d'amenuntul toate suferințele noastre; și aru fi și peste puțință; căci numai dacă ar trăi și acuma toți câți eram p'atunci, și să arate fiecare ce a suferit, numai așa s'ar fi potut descrie toate, precum și ce amu mai suferitu de frică în cele optu zile dela plecarea lui Tudor și până la venirea celor trei Panduri, pe care ni-i trimisese de pață la drum; căci, cum vedeam nescăi Panduri trecând pe drum, ceea ce se întâmpla în toate zilele, noi fugeam în pădure, unde rămânem și noaptea, de dormem pe asternut de crăci cu frunze uscate de tufă, puse peste zăpadă, și fără nici un acoperișu, numai cu hainele ce se milostiviseră jefuitorii rebeliști cu Prodan de ni le *didessero de pomană*; de și era tot din alle noastre; și apoi și pușină și prastă hrană, ce era numai de malaiu și fasole, séu câte o dată și cu varză acra, până când am trimis căpașinele celor doi tâlhari de le-au pus d'oparte și de alta de porta curții casselor noastre, înfipte în limbele stoborilor curții, de le-au vădut și omeni din satul Benesci, și le-au cunoscut că sunt alle celor ce ne-au jefuit, și că 'iau tăiatu Tudor.

Abia după aceea au venit la noi preoții din Benesci și Ispravnicul moșiei, care ne-au adus făină de grâu, legume, varză acra (că era în post), rachiu și vin, toate din ale noastre.

După atâta grijă și frică ce am tras, ne-am hotărât și am plecat la Horezu; și ajungând la un sat anume Mateești, pe apa; acolo am întâmpinat un alt rău; însă trebuie să arăt cum ne era mergerea.

Frate meu, eu și nepotu Ionița Răioșenu mergem callari pe cai ce luaserăm dela poslușnicii noștri din Benesci; iar cei tineri, pe jos prin noroiu, amestecat cu zăpadă; cei-lalți bărbați și dame, cei beștrani mergu în carre, der bieteles dame tinere și fetele rupseseră pantofii și chiar ciorapii, și li se râniseră picioarele, încât li se cunoscea urmele dupe sângele ce curgea din picioarele lor.

Când ajunserăm la satul Mateești, trebuința fiind să se ia alte carre și boi, s'au dus cei trei Panduri în sat, și cu ei s'au luat și nisce țigani ai Ghimpeșului; și acestia, fiind arțăgoși, au făcut gâlcă cu săteni, cari fiind și beți dupe la cazanele ce lucra facerea rachiului, ne-am pomenit cu o mulțime de omeni țerrani, din cari erau și plaiasi, viind la noi cu ciomege, porniți să ne ommore; noi le-am arratat porunca lui Tudor;

dér ei nu mai erau în stare a se mai teme de cine-va ; norocirea noastră a fost că s'aũ întemplat a fi între ei un Vasile, Céușu de Plaiieși, care, cum a vędut pe nepotul Ionița Caragic, ce fusse cu un an de ęille mai înainte vatafũ allũ acestui Plaiũ Horezu, a domolit furia acellor porniți sã ne ommóre ; dér carre și boi nu s'aũ mai pututũ lua din nici unsatũ ; ci am fost siliți sã plecãm callari, noi frații amędoi, și cu nepotul Caragicũ, care știa drumul la Monăstirea Horezu, de unde am trimis carre de 'i aũ adus pe toți acolo la Monăstire ; însă pe Pitarul Ghimpețeanu nu credeam sã-lũ vedemũ viũ ; cãci îlũ lasassem pe sfârșitũ ; când din contrã îlũ vedem viind pe jos înaintea carrelor ; și întrebându-l cum 'și-a redobândit sãnătatea, ne-a spusũ cã, dupã plecarea nãstrã de la Mateești, îmbatându-se Céușu Vasile și cu alți Plaiieși și Armașei, aũ venit la D-lor, și 'i-aũ luat la batai pe toți bărbații, și chiar pe dęnsul, așã mai mort cum era ; și dintr'acea batae s'a facut sãnatos.

Eata un medicament înfricoșat de bun, și fôrte energicũ, și fãrã cheltuella ; dér cam durerosũ.

Dupẽ ce am venit la Monăstirea Horezu, și am arãtatn E-gumenului scrisorea lui Tudor, ce se vede în copie sub No. III, ne-am avut îndestularea și odihna cãte-va ęille, pãnã când a venit acolo duoi oręnduiți de Tudor cu ostașii lor spre pazã ; și acestia era, unul anume polcovnicul Iordache Christofi, iar cellũ de allũ duoilea capitan Dumitru Ghârbea.

Acest din urmã, fiind fost avut uã judecatã la Ispravnicatul de Mehedinți cu nepotul nostru de sorã, Ionița Rãioșenu, — cãci Ghârbea, ca capitan de margine, trecusse peste Dunãre uã familie de țigani fugiți ai nepotului Rãioșenu, — și Ispravnicatul osândisse pe Ghârbea sã despãgubescã pe nepotul Rãioșenu, ori aducęndu-i acea familie de țigani înapoi, sã-i plãtescã cu bani ; și Ghârbea se legasse cu înscriș și cu soroc a face una din douẽ ; și fusesse urmãtorũ. — Așã dér Ghârbea gãsisse privilegiũ a scãpa de Rãioșenu mai lesne, omorîndu-lũ ; și decã n'ar fi aflat acęsta pãrintele Hrisant, ce era econom al Monăstirii Horezu, și sã-lũ și ascundã pe Rãioșenu, negreșit cã decã scãpasserã hoțomanii care sã deslipisserã de Tudor, și care l'aũ cãutat într'adins sã-lũ omóre, când ellũ chiar dela venirea Jovei și Ienciului, schimbându-și portul în țãranesc, sã stricurasse și fugisse ; de Ghârbea însẽ nu mai scãpa ; dér s'a prentimpinat și acęsta, cã a cãdut so-

ră-mea, muma nepotului Rîioşenu, cu rugăciune la Ghîrbea, şi asigurându-l cu un înscris din parte-i, l'a îmblândit de l'a iertat. — Destul că uă nópte întréga n'am închis ochii de frica acésta, că 'lú cerea Ghîrbea, ameninţându-ne că pe toţi ne va pune sub sabie de nu 'lú vom da pe ellú.

Ne mai putându-ne avea odihnă la Monăstire, amú rugatú pe acesti doi trimişi de Tudor de ne-au dat voie şi pasport; d'unde plecând, am mers la Rîmnicul Vâlcei, unde găsind pe Polcovnicul Vasilie Ghelmegeanu, Ispravnic allú Judeţului Vâlcea, ne-a priimit destul de bine, şi ne-au orênduit de salaşluire câte-va odai din chiliile Episcopiet; dér neavêndu-ne linişcea nici acolo, tot din pricina Arnăuţilor, am rugat pe Ghelmegeanu de ne-a dat voie; ne-a dat şi pe un căpitan Niţa Obogeanu cu câţi-a Panduri ai sei, a ne fi de pază la drumu; şi la 10 Aprilie am trecut graniţa la Turnu-Roşu; şi de acolo la Sibiiú, unde am găsit şi pe a treea soră a noastră, Catinca, pe care o ţinea Vistierul Mihalache Iconomu, şi pe amênduoi fraţi Brailoi, Dumitrache şi Dincă, ce ne era veri buni, şi pe alte rude şi prieteni, cari, înbrăţişându-ne şi ajutându-ne la trebuinţele nóstre, am putut uita în puţin timpú suferinţele de patru deci de zile din trecutulú de fórté tristá aducere aminte.

Acolo la Sibiiú, dupé ce ne eşi din ânimă frica şi gróza, ce párea că a prins rădácina fórté adâncá, aruncându-ne ochii minţii cu spaimă la trecutul acela, nu ne putém îndestul mira cum Dumneđeú făcu cu noi minune așa de mare, să scápăm adecá cu viaţă din mâinele unor ómeni fără nici un frâu, nici chiar allú temerit de Dumneđeú, decá ei cutezară să despoie uă sântă icónă, şi să ránéscă pe bietu Petrache Poenaru, ce se predasse singur; şi apoi îlú jefui şi 'lú rani, de a zăcut pe patu aprópe uă jumétate de an, remâindú şi betégú de mâná, că nu o putea ridica pîna la capú.

Veðurám şi patarama rebelistilor, că 'i deşertará Nemţii de praşile cu care se umpluseră de la noi, şi 'i trimisseră în alte părţi ale lumii, de unde nu s'au mai întorsú.

Aşa este sórta cellor nedrepti şi rei; iér pe cei nevinovaţi, şi care 'şi au speranţa în bunul Dumneđeú, ellú, ca pré drept, ca prea bunu şi atotu puternic, nu-i parăsesce nici odatá; ci îi mângáie şi îi umple de bunátaţi, precum a facutú cu noi...

Din acestea ve puteţi îndestula curiositatea, şi se cunósceţi din ce ómeni se compunea ostirea lui Tudor; că era o adu-

natură mai mult din streini, Sârbi și Arnăuți; și cei mai mulți din ei erau din cei mai stricați, și fără caracter; apoi și cu fumuri în cap, că adecă fie-care din ei este de o potrivă cu Tudor; precumu vedeți că Jova și Ienciu nesocotira pe Hagi Prodan, de și acesta avea la Tudor mare *valóre*; și vă puteți închipui din ce pricină a fost silit Tudor să cază într'atâtea crușimi, în care se spunea de mulți că se didesse cu totu'l, omorînd și chiar din cei mai d'aprobe ai sei, care se nărăviseră a face neorândueli.

Tot acésta pricină a strășniciei lui Tudor către ostașii sei, care credea că va putea să introducă disciplina, aū fostu și pierderea lui; că, precum am auđit atunci când capitan Iordache și Farmache, trimișii prințului Al. Ipsilanti, venira la satul Golescii, unde se afla Tudor, dacă nu găsea pe capitaniul lui Tudor desgustați de crușimele lui, nu 'i-ar fi putut trage în partea lor; cu care faptă aū putut lua fără vre-uă luptă pe Tudor; și trimițendu-lu la Ipsilant, îl omori.

Iordache Oteteleșanu.

No. I.

De la Slugerul Theodor către D-lor familiee de boeri aflate la Benesci.

Cuviinciosă închinăciune!

Fraților! cu tóte că nu sunt din sânge de evgenist ¹⁾; dér tot simțu durerile cellor evgheniști; căci, cum am aflat de primejdia în care sînteți, 'mi am lăsat drumul, și am pornit spre a întêmpina réul; nenorocirea însă 'mi a stat împotiva, că n'am putut ajunge la vreme; dér ca se cunósceți D-vóstră că cugetul meū n'a fost nici este a se urma unele ca acestea, eata, pe cei ce aū fost pricina, 'i am tăiat pe amênduoi, și le trimit capetele spre încredințare, pe care se porunciți a le pune la respântii, spre pilda și a altora. Eata se trimit D-v. și lucrurile ce s'aū găsit la acești tâlhari, precum argintul unei sfinte icóne și din hainele cocónelor D-vóstre.

¹⁾ de nobilú.

Să aveți bună nădejde în Dumnezeu, că în scurtă vreme veți despăgubi și de cele ce v'a jefuit; și sunt

Al Dv. ca un frate și slugă

Theodorü

Scris din satul Otetelișu

1821 Martie 3.

No. II.

De la Slugerul Theodor către toate familiile boeresci câte s'au aflat la Benesci, închinăciune dupe cuviință! ¹⁾

Cu frățescă plecăciune mă închin Dv.!

Fraților, eata trimisseiü Dv. trei ómeni de ai Adunării cu care să ve puteți înțelege a face carre; și cu acéstă scrisóre către cuvioșia sa Egumenul sf. Monăstiri Horezul, să mergeți la Horezú; și fiind că peste câ-va șille este să vie atât la acea monăstire cât și la altele din prejur câți-va paznici acolo, să ve arătați către acella ce va fi mai mare asupra-le cu scrisórea ce făcurăm către părintele Egumen, a ve da cele trebuincióse; și sosind sanătoși la monăstire, cu întórcerea ómenilor nostrii, să ne trimiteți respuns; și sunt

Al Dv. ca un frate și slugă

Theodorü

1821 Martie 8.

Se va trece de către Dv. de desubtul scrisórii părintelui Egumenü toate familiile câte sinteți.

No. III.

Dela Slugerul Theodor către cuvioșia sa năstavnicul Egumenü al Monăstirei Horezu.

Fiind că acest sf. lacașu, cum și alte asemenea, sunt facute de némul norodului românescú ca pe la vremi să se adăpostescă și să se ocrotescă familiile celle cinstite, aparându-se a nu pătimi vre-un rēu, de aceea vin acolo cele mai jostu

¹⁾ Adresa scrisórii.

arătate familii boeresci; și sosind aci, se le cultivarisiți cu toate cele trebuincioase, hrana D-lor și a ómenilor, a nu cerca vre uă lipsă; și de urmare și priimirea D-lor, sa avem respuns cu întórcerea ómenilor mei. Dér nu care cumva sa te arăți cu vre uă împrotivire, ca apoi se nu-ți pară reu. Și se am respunsul cuvioșiei talle de priimire și urmare, negreșitu.

Theodoru.

1821 Martie 8.

(Urmesă lista ce conține 32 de nume, coprinsé în opt familii.)

Nota No. XXXVI.

Cuvintul lui Tudor către Panduri, după mórtea celor doi Bulgari dela Benesci.

Fraților!

Pana ađi nu v'am descoperit pricina tainică a scularii melle. Nu dela sine singur am luat armele, ci în înțelegere cu mai Marii nostrii; și d'aceea nici nu privesce acéstă mișcare la stingerea Boerilor, cari nici nu ni se împrotivesc cu denadinsul, fiind greșita ideea ce v'ați facut de dênșii.

Acum, fiind ca se apropie césul, éta vè descoper la toți a-deverul, încunoscintându-vè ca pornirea acéstă este din porunca împératului Alessandru allu Russiei; și privesce, nu numai la mântuirea nóstră, ci și a întregului nému grecescú.

Prințul Alessandru Ipsilanti, eșind din Moldova, a calcatu pe pământul țerei-Românesci, cu însemnata ostire. In urma sa se astépta și marea putere a Russiei, care se afla la Prut.

Noi vom înlesni trecerea Prințului Ipsilant peste Dunăre, ca sa mérga spre mântuirea patriei sélle. Rușii ne vor ajuta ca sa coprindem cetățile turcesci de pe marginea Dunării, ce cad în partea nóstră; și apoi ne vor lăsa a ne cârmui singuri cu legile nóstre.

Incetați dar de ađi înainte de ori ce jafuri și ommoruri, de ori ce fapte relle; căci ori care se va dovedi abatut dela poruncile date, cu mórte flú voiú pedepsi eú însu'mi, dupa pilda ce v'am dat ađi. ¹⁾

¹⁾ Fotino, pag. 48—49.

Nota No. XXXVII.

Proclamația lui Ipsilanti către poporul Moldaviei.

Locuitori ai acestei țări Moldavia!

Vă încunoscîtețu că, cu voea lui Dumneșeu, tóta Grecia a ridicat astădi pretutindeni stégul mântuirii selle de sub jûgul tirraniei, proclamând libertatea patriei lor. Eû, împreună cu compaerioții mei, mă duc unde mă chiamă trâmbița poporului și a patriei mele. Vă încredinșeu dera, și vă garanteșeu atât din parte-mi cât și din partea tuturor compatrioșilor mei, câți se află aici, și pe care am onóre să-i cârmuesc, că veți avea tot repaosul și asigurarea și pentru persónele și pentru averile vóstre. De aceea fie-și care să-și caute, cu aceeași libertate ca în trecutu, de datoriile și ocupațiile selle, fără să se turbure câtû de pușin de mișcarile melle; pentru că stăpênirea acestui Principat rămâne, ca și până acum, suppusă la acelea-și legi întru săvêrșirea datoriilor selle. Intr'adeverû, vă șicu, o locuitori ai Moldaviei, că pronia cerescă v'a daruit pe Domnul ce vă cârmuesce astădi, pe Mihai Vodă Sușu, protector zelos allû drepturilor patriei vóstre, părinte și binevoitor al vostru. Fiți încredinșati că Măria Sa este astfel precum îl numesc; și uniți-vê cu Înălțimea Sa pentru paza fericirii vóstre; și decă din întêmplare nescat-va desperați Turci ar năvali în țerra vóstră, nu vă temeți nici de cum; căci ua putere tare e gata să pedepsescă îndrăsnéla lor. ¹⁾

Al. Ipsilanti.

Iassi, 23 Februarîu 1821.

Nota No. XXXVIII.

Proclamația lui Ipsilanti către Eteristiî din Romania.

Frați Eteristi!

In sfârșit a sosit momentul strălucit, ș'atât de asteptat! Scopul activității si străduinșelor nóstre de mai mulți ani vede astădi lumina! Legătura de frați ce am făcut'o va fi în eternitate pentru noi singura mântuire pe drumul fericirii nóstre. Frați și Camarași! Ați arătat ce póte un amorû purû si căl-

¹⁾ Filimon, vol. II. pag. 289. — Veși și Dirzenu, Trompeta No. 656.

duros de patrie. Dér Grecia, în reînvierea sa actuală, ascép-
tă încă lucruri mai mari de la voi; si acésta cu tot dreptul:
cáci dacá pentru nisce simple speranțe ați sacrificat totul, ce
n'o să faceți acum când stéoa strălucită a libertății nóstre se
ivesce pe orizont? La lucru dar, fraților! Sê contribuésca si
de astă dată fie-care după averea sa cu ómeni armați, arme,
baní si haine naționale. Posteritatea va bine-cuvênta numele
vostru si vè va considera ca fondatorii fericirii se!)

Alessandru Ipsilanti.

Iassi, 24 Februarie 1821.

Nota No. XXXIX.

Proclamația lui Ipsilanti, către poporul grecesc.

Combateti pentru credință și patrie!

Elleni, ora a sosit! De mult popórele Europei, combatându
pentru drepturile si libertățile lor, ne învitaū să-i imitam. De
si óre-cum libere, elle tot s'aū silit, din tóte puterile, să 'si
mărăscă libertatea, si printr'énsa fericirea lor. Frații si amicii
nostrii sunt pretutindení gata. Sêrbii, Sulioții si întregul Epirú
ne astéptă cu arméle în mână. Sê ne unim dér cu entusiasism.
Patria ne chiamă!

Europa, ațintându-si ochii asupra-ne, se miră de nemișcarea
nóstră. Rêsune dér toți munții Greciei de sunetul trompetei
nóstre resbelice, si văile de sgomotul îngróđitor al armelor
nóstre! Europa se va mira de vitejiile nóstre; si tyranii no-
stirii, tremurând si paliđi, vor fugi dinaintea nóstră.

Popórele celle luminate alle Europei se ocupă cu restabi-
lirea propriei lor prosperități; si pline de recunoscința pen-
tru binefacerile strămosilor nostrii către dênsele, doresc libe-
rarea Greciei. Noi însă, arătându-ne demni de virtuțile pâr-
inților nostrii, si de secolul acesta, suntem plini de speranță că
vom dobândi protecțiunea si ajutorul lor. Mulți amici ai liber-
tății din sênul lor vor veni sê combată alléturi cu noi. Misca-
ți-vè dar, amicilor; si veți vedea uă putere tare apărândú
drepturile nóstre. Veți vedea mulți si din inamicii nostrii, con-
vinși de dreptatea cauzei nóstre, întorcênd spatele inamicului!

¹⁾ Opera lui Prokesch, vol. III, pag. 55.

si unindu-se cu noi. Arate-se ei cu cuget curat, si patria 'i va priimi în brațele sêlle. Cine vè mai opresce dar braçul vostru barbatescù? Inamicul nostru lașu este slabu si fàra putere; capii noștrii sunt esperimentați, si toți compatrioții noștrii plini de entusiasm. Uniți-vè dèr, viteji si marinimosi Ellini. Formeđe-se falangele naționale, arate-se legiòne patriotice, si veți vedea pre acellu bêtrànù colosu allu Despotismului cađèndu de sine în faça drapelurilor nôstre triumfatòre. Toți țermii mării Ionice si Egee rêsune la sunetul trâmbițelor nôstre. Corâbiile grecesci, cari în timp de pace sciaù a se neguțetori si a lupta, vor sêmâna în tôte porturile tiranului, prin foc si sabie, gróza si mórtea. Și care animă grecescă va sta în nepăsare la chiemarea patriei? In Roma, un amic allu Cesarului, scuturând sângerânda hlamida a tiranului, ridică poporul; ce veți face voi, Ellini, càrora patria își aratà ranele sêlle, și reclamă cu voce întreruptă ajutorul fiilor sei?

Pronia cerescă, amici compatrioți, îndurându-se de nenorocirile nôstre, a condusù lucrurile ast-felù în cât, cu puține ostenele, vom dobândi, împreună cu libertatea, si tôte fericirile; dacà dar, dintr'o condemnabila neîndemânare a intereselor nôstre, vom rêmânea indiferenți, tiranul, devenind mai înfuriatù, va îmulți sufferințele nôstre, si vom ajunge pentru tot d'auna cellu mai nefericit din tôte popòrele.

Aruncați-vè ochii voștrii, compatrioților, si priiviți jalnica nôstră stare! Priviți, ici templele nôstre profanate; colo, copii noștrii răpiți, si sacrificati, în modul cellu mai scandalos, voluptații nerusinate a barbarului nostru tiran; casele nôstre despuiate, câmpiile nôstre pustiite, si pre noi însi-ne degradați în miserabila stare de sclavi.

E timp ca sè scuturâm acest jug insuportabil; sã liberâm patria; sè doborâm semiluna, ca sã ridicâm acellu semn prin care suntem tot d'auna victoriosi, adică crucea; si sã rêsunâm ast-fellù patria nôstră si religia ortodoxă de disprețulu umilitor al acestor nelegiuți. Intre noi cel mai nobil este acela care va apăra mai barbăsesce drepturile patriei, si care o va servi cu folos. Poporul, adunându-se, își va allege pre senatorii sei, si acestui consiliu suprem vor fi supuse tôte lucrările nôstre; sè ne miscâm dèr într'un cuget comun: bogatiï depuiè parte din propria lor avère, păstorii spirituali însuflețescă poporul prin esemplul lor, si cei învêțați povêtuescă-i celle spre folos. Compatrioții noștrii, civili sèu militari, cari

servă pre la Curți streine, renunțând fie-care la serviciile ce are, grăbescă se între toți în strălucita arenă ce li se deschide, și plătescă patriei tributul ce-i dătoresc; și ca nisce viteji să ne înarmăm cu toții, fără întârziere, cu nebiruita armă a bărbăției; și ve promit în curând victoria, și apoi tot binele. Cum nisce mercenari lasi vor cuteza ei să stea față în față cu un popor ce combate pentru propria sa independință? Marture ne sunt luptele eroice ale strămosilor noștri! Martura este Spania, care cea d'antéiu și singură sfărêmă falanșele cele neînvinse alle unui tiran.

Prin unire, concetățenii mei, prin respectu care sfânta religiune, prin supunere la legi și la capi noștri, prin curagiū și stăruință, victoria noastră este sigură. Ea va încorona cu lauri nevesteji luptele noastre eroice; ea va însemna cu litere nesterse numele vostru în templu nemuririi, pentru esemplu generațiunelor fiitoare. Patria va recompensa prin glorie și onore pre copii sei, ascultători și adeverați; pre aceia însă cari voru rămânea neascultători și surzi la chemarea sa de aji, îi va declara ca nisce bastarzi asiatici, și va da numele lor, ca pe allu altor trădători, blestemului Posterității.

Să împlântăm dar din nou libertatea; curagioși și mărimoși Ellini, pre pământul classicu allu Greciei; să combatem între Marathonu și Thermopile; să combatem pre mormintele părinților noștri, cari luptară și cădură acolo ca să ne lase liberi. Sângele tiranului este privit de umbra thebanului Epaminonda și athenianului Transybul, cari resturnară pre cei trei-deci de tyrani; ellu e plăcut umbrelor lui Armodiu și Aristogiton, cari resturnară jugul lui Pisistratu; umbrei lui Timoleon, care restabili libertatea în Corint și în Siracusa; e plăcut mai cu ossebire umbrelor lui Miltiade, Temistocli, Leonida și celor trei sute, cari măcelăriră de atâtea ori nenumărate ostiri alle barbarilor Persi, p'ai căroru urmași, mai barbari și mai molesiți, este de datoriu noastră a-i nimici astăzi cu totul, fără greutate. La arme dar, amici! Patria ne chiamă. ¹⁾

Alessandru Ipsilanti.

In cartierul general dela Iassi.

24 Februaru, 1821.

¹⁾ Prokesch, op. cit., vol. III.

Nota No. XL.

Un tablou alegoric despre alianța popoarelor creștine contra Turcilor din timpul resbelului pentru independința Grecilor.

In planul d'ântéiù, d'asupra, spre stênga, se vedù patru bu-sturi în nuori, alle lui Byron, Astige, Fabieros si Ocsfan, cari au luptat pentru independința Greciei.

In al duoilea plan, de desuțul acellor eroi, se vede uâ grupa de naționalități împilate de jugul turcù, sub formă de femeii îmbröbodite, si cu catene de mâini, stând împrejurul unei căldări ce arde pe foc, si allü caria capac îl ridică una din acelle femei.

In allü treilea plan, se ved ruinele Greciei, lêngă care șade un Turc plângând, în costumul seù cellü vechiü, cu ciubucul în mână, si un tuiü la pământ; iar lângă Turc sunt trei câini ce latră, simbolul Diplomației saü al Sântei Alianțe.

In mijlocul tabloului este un stejar centenar, între ramurile caruia fâlfăe stindardul ellen tricolorü, cu ua cruce în mijloc; si pe ellü cuvintele *Libertate saü Mörte*, scrise în limbele română, ellenă si slava.

Subt acellü stindard apare p'între crăci capul unui preot si al unui Palicari.

Lângă trunchiul stejarului este geniul Elladei, sub forma unei femei, cu corónă pe capü si cu hlamidă pe umeri, fiindü lângă sine un copil, în cămașa sdrențuită, simbolul Greciei regenerate.

Subt acéstă emblemă este uâ pétră sepulcrală, pe care sunt cununi de immortale; și lîngă ea uâ căpățână de mortü, așe-đată pe douë óse de picióre; iar sub căpățîna e scrisă data 1821; sub acéstă piatră se ved puscii, tunuri, róte de tunu, săbiü si pistóle.

In planul d'antéiü, spre drépta, se vede uâ grupă de săteni veseli, strigând *urra!*

In allü doilea plan, mai multe femei cu copii în braçe, emblema naționalităților, înviate prin revoluțiunea dela 1821; mamele arată copiilor symbolul Elladei încoronate.

In al treilea plan, tot la drépta, se ved stindardele acellor naționalități, pe cari sunt scrise în elinesce cuvintele: Tracia, Tessalia, Bulgaria, Bosnia, Macedonia, etc.

In fine, subt acest tablou, se citesc următoarele versuri, în limba gréca, slavă si română:

Naționalitățile din Orient cari tind la independința lor.

Copii mei cei respândiți,
In țeri streine rissipiți,
Toți grăbiți-vă, veniți,
Imprejurul meu se fiți.
Amintiți voi juramântul,
Strămoșesc, comun și sfânt ;
Să nutrim toți simțimântul
Contra crudului păgân.
Vrajmașia să lipsescă,
Ua frație să unescă
Pe popoli buni, creștini,
Ca să fugă toți păgâni.
Crucea sântă să 'nalțăm ;
Focul sacru s'ațătam ;
De la Prut pân' la Egypt,
Drapelul sânt să stea 'nfiptu.
Libertate să brav' mörte,
Fii simbolul strămoșesc ;
Independința strigați förte
La congresu Europeanesc.
Frații toți, să ne sculamü,
Drepturi s'a recăpätam,
Singuri drama resolvämu. ¹⁾

Nota No. XLI.

Proclamația lui Ipsilanti către pribegiții elleni.

Celle de mai mulți ani nenorociri ale Elladei au silitu pe mulți din credincioșii săi fii să și părăsescă sfințele lorü vetre, și să pribegescă în țeri streine, căutând ua sörta mai buna.

Voi, amicii mei compatrioți, pe cari sörta v'a împinsü în aceste Principate, ați fost siliți de împrejurări contrarii să ajungeți a ședeä în dărätul trasurelor boierilor päमेंtenü ; disprețü și insultä neauđitä panä acum pentru locuitorii Elladei ! Eata dar vi se deschide cariera stralucitä, sacra luptä pentru patrie și religie. Grăbiți a späla acestä fara voie umilire, în-

¹⁾ Unü essemplärü din assemenea tabloü l'am găsitü la d. Sotir Ioanid, arendașulü moșiei Haimanalele, vatra M-rei Märgineni. —

rolându-vé sub stégul libertății; și patria recunoscătoare, iertându cu generositate această primă a vóstră greșéla involuntaria, e gata a deschide brațele spre a vé priimi, și a încununa capetele vóstre cu patrioticele cununi alle gloriei. Câți însa vor remânea surđi la această sacră chemare a Patriei, și vor voi să remaie totú slugi alle boierilor din Moldavia și Valahia, și să stea îndarátul trásurelorú lorú, pe când ceilalți frați ai lor să luptă pentru libertate, să scie că de acum înainte nu pot să mai pórte nici arme, nici onorabilul portú albanesú; ci trebuie să iea portul pámêntenilor, și să se prenumere între dênșii. ¹⁾

Alex. Ipsilanti.

Galata, 25 Februarie 1821.

Nota No. XLII.

Adresa lui Ipsilanti

către Prea-sânșia Sea părintele Mitropolitú alú Ungro-Vlachiei, iubitori de D-đeu Episcopi, și nobili boeri ai Divanului Valachiei.

Nu sunt la îndoială că vor fi cunoscute și D-vóstre mișcările némului ellinescú pentru liberarea lui; și că într'aceste doué eparchii a Moldaviei și Valachiei se strâng mulțime de oștiri, patrioți ellini, ca să mérgă spre sântul pámênt al patriei lor, și pentru ca să lupte cu cei de acolo frații lor pentru sacrele drepturi naționale.

Oștirea va privi tot d'auna pre locuitorii Moldaviei și Valachiei ca pe nisce frați, și le garantéđa, conform proclamațiilor date (după care vé și aletur coppii) siguranța averilor ș'a persónelorú, și amicie stabilă; și ca proba a cuvintelor melle este buna ordine ce au păđit la petrecerea lor în Moldavia. Multă mirare dar m'a coprins, informându-mé de fuga nemotivată a locuitorilor din orașele Râmnicu și Buzéu; și gândindú la tulburarea ce va pricinui în tótá țerra această mișcare, mé grabescú a vé assigura de netemerea și liniștea ce trebuie să aveți; și a vé ruga să publicați ca neguțetorii să-și urmeđe fără grijă affacerile lor comerciale; și cei-lalți locuitori ai patriei vóstre să petrécă în linisce. —

¹⁾ Fotino, pag. 34. — Filimon, vol. II. pag. 291.

Fiți încredințați că putenica împărăție, care proteje aceste două eparchii, nici într'un chip nu va îngădui a se face cea mai mică năvalire a barbarilor, dupe cum și Escelenția Sea Generalul en-chef Contele Witgenstein a priimit porunca ca să cobore la graniță cu oștirile russesci ce se află în Bessarabia; care s'a și făcutu. Deci, ca pre nisce patrioți bunți și alleși, cârmuitori ai patriei vóstre, nu sunt la îndoiala că ve veți grăbi a linisci poporul, și a propri acestu fel de netreb-nice urmări, cari adduc tot d'auna dupe sine pătımiri și nenorociri.

Respândiți în poporū aceste proclamațiuni alle melle, și încredințați din parte-mi pre toți compatrioți vostrii să nu aiba nici un fel de frica; ci să ședă la căminele lor. — Venirea mea ve va încredința despre adevėrulu dișselor mele. Dėră fiind că oștirile ellinesci au să trecă prin Valachia, face trebuintă ca să se pregatėscă în tóte drumurile provisiuni îndestulátore, cum și trebuinciósele conace pentru ostași; căci, a-fara din cei ce în trupuri mici de oștiri alėrgă din tóte părțile, voiū trece și eū însumi în puține dille cu tabara generală a Ellenilor; poftindu-vė D-vóstră sánatate și fericire, remăiū fiū spiritual și frate devotatu. ¹⁾

^{5/1}, Martie, 1821.

Alexandru Ipsilanti.

Orașul Romanu.

Nota No. XLIII.

Jurământul ostașilor eteriști.

Ca creștin ortodoxu, și fiū alū sobornicescei și apostolicescei nóstre biserici, jurū, în numele Atotu-puternicului nostru D-deū, în numele Domnului nostru Iisus Hristos și al sânt e Treimī, să remăiū credinciosu religiei și patriei melle.

Jurū să mé unescū cu toți frații mei creștini pentru liberarea patriei nóstre.

Jurū să vársū și acėstă ultimă picatura din sangele meu pentru religia și patria mea.

Sė morū cu frații mei pentru libertatea patriei și a credinței melle.

¹⁾ Memoriul lui Dărzėnu, „Trompetta“, No, 657. — Veđi Filimon, vol. II. pag. 293—294. —

Să ucidă chiar și pe fratele meu, dacă îl voi simți trădător al patriei.

Să mă supuiă comandantului, pentru patria mea.

Să nu caută înapoi, până ce nu voi goni mai întâiu pe dușmanul patriei și al credinței melle.

Să ia armele la ori ce împrejurare, îndată ce voi afla că comandantul meu pornesce contra tiranilor, și să înduplec pe toți prietenii și cunoscuții mei a mă însoci.

Să privesc tot d'auna cu ură și disprețu pe Turci, vrăjmașii noștri.

Să nu lasă armele, mai înainte de a-mi vedea patria liberă și pe vrăjmașii ei nimicii.

Să-mi varsă sângele pentru ca să învingă pe inamicii credinței melle, sau să moră ca martiră pentru Isus Hristos.

În fine, jură pe înfricoșata taină a sântei Cuminecături, că mă mulțumesc să fiu lipsit de sânta Împărtașire în ultima oră a vieții melle, dacă nu-mi voi împlini toate făgăduiele; pentru care am jurat înaintea icónei Domnului nostru Isus Hristos. ¹⁾

Nota No. XLIV.

Proclamația lui Ipsilanti. către Români din Valachia.

Bărbați Daci!

Astați lassă bine-cuvântatul pământ al Moldaviei, și calcă pe pământul iubitei vóstre patrii. Cu brațe deschise și cu lacrimi de bucurie ne-a priimit iubitorul de libertate popor al Moldaviei; acelleasi sentimente așteptă a vedea și în nobili fit ai Daciei.

Barbați Daci, ducându-mă unde glasul patriei melle mă chiamă, viú și către voi ca unú vestitor al neatárnării și fericirii vóstre politice. Vécuri destule sârmana vóstră Patrie, plecându-și grumazul la neomenossul jug al selbaticului despotism, perdusse și acelle rămășițe ale drepturilor ei, pe cândú tirania Domnilor vostrii tēmpisse facultățile vóstre spirituale, și slăbisse acellú caracteru al naționalității, cu care în vechime ati pututú conserva neatárnarea politică, și a vé împrotivi atâția anni la năválirile neîmpacaților inamici ai omenirii.

¹⁾ Filimon, vol. II. pag. 294—295.

În sfârșit ora redobândirii libertății vóstre a sunat! Uă nație mare, mare pentru strămoșescile ei isbânde, mare pentru nepilduita mărinimie în timpul nenorocirilor ei, alergă în strălucita carriera a neatârării; și nu este departe a culege fructul vitezelor și glorioșelor lor lupte. Voi ce mai așteptați? Când vă putea găsi timp mai favorabil pentru recăpătarea sntinelor vóstre drepturi, călcate de atâtea vécuri? E timpul, amicii mei Daci, să vă desceptați. E timpul să simțiți, și să cereți fireștile și politicescile vóstre drepturi, pe care natura le-a dat omului, și pe care societatea politică e datore să le apere și să le asigure. Fiți încredințați că a trecut timpul când vocea poporului era puțin ascultată de cei puternici. Astăzi vedem pe însuși capi națiilor dând de bună voe drepturile cuvenite popórelor, și silindu-se a satisface dreptele lor dorințe.

Barbați Daci, în trecerea mea prin scumpa vóstră patrie, cea d'antéiu grija a mea va fi a pazi acea ostășescă bună ordine (disciplină) pe care e datóru a o pazi uă nație însuflețită de generósele sentimente ale patriotismului și libertății.— Sunt încredințat că și noi vom întem্পina din parte-vé uă amicală priimire, și ast-felú precum se cuvine unorú barbați ce se luptă pentru fericirea obstéscă. ¹⁾

Alexandru Ipsilanti.

Focșani, 1821 Martie 13.

Nota No. XLV.

Proclamația lui Ipsilanti către nobilii locuitorí din Bucuresci.

Trecându pe pământul Daciei, amú aflat cu mare nemulțumire că, lasându pustie capitala vóstră, v'ați rissipitú.

Locuitorí ai Bucurescilorú! Cei dreptú cugetători desaproba purtarea vóstră. Patriotismul barbaților generóși la asemenea împrejurări se cunósce. Când stâlpíi patriei dau asemenea esemple, ce mai remâne să facă poporulú?

Nobilí locuitorí! Intórceți-vé la vetrele vóstre; interesele patriei vóstre, ale poporului, și chiarú alle vóstre, vé chiama în capitala țerei. Astăzi este vorba pentru viitórea libertate a Nației vóstre. Care din voi se va arata nedemnú de acésta?

¹⁾ Fotino, pag. 36. — Veđi și Filimon, vol. II, pag. 120—121.

Dacă din nenorocire se află vre-unul între voi asemenea, stingă-se numele lui din rëndul cellor de bună nēmă! Patria lui i va cere într'ua și cuvëntu de indiferința sa; fie încredințat că frica lui este nemotivată; și că mai 'nainte de a se vărsa uă picătură de sânge dacă, mormëntul va accoperi trupurile nōstre alle tuturor. ¹⁾

Alexandru Ipsilanti.

Mizil, 1821 Martie 18.

Data în ellinēsca taberă generală.

Nota No. XLVI.

Scrisōrea Prințului Ipsilanti către Imperatorul Rusiei.

Sire!

Impulsiunile generōse alle națiilor vin dela Dumneșeu; și negreșit Grecii, printr'ua inspirațiune divină, se ridică astă-și în glōte pentru a scutura jugul nesufferit ce 'i împilēdă de 4 secole. — Datoria mea către patrie și ultima voință a tatalui meu îmi ordonă imperios a mē devota, din preună cu frații mei, pentru uă causă atât de justă, la salvarea țerei melle.

Sire, mai mult de douē sute adrese, subscrise de mai mult de șesse sute miū notabili din tōte clasele și provinciile Greciei, mē chiamă să mē pun în fruntea lor pentru a învinge seú a muri cu dēnșii. — Cu toți am făcut acestú juramēntu, pe care 'lu vom împlini neapēratú.

Mē vedú silit a însemna aci pe scurtu chipul cum au ajuns Grecii a se decide la acēsta. Sunt câți-va ani de cândú s'a format uă societate secretă al căria scopú este salvarea Greciei. Acēsta societate a crescutú repedē, și ramificațiile ei se întindú astăși în tōte părțile lumii unde se află Greci. Dumneșeu, care protege causele celle juste, a bine-voit a-și arunca uă privire de compătimire asupra nenorocitei mele Patrii, și întunecă vederea tyranilorú sei, cari remasseră în cea mai complectă apatie cu tōte avertismentele repetate ale Englesilor, și cu tot spiritul de independență alú Grecilor ce se manifestă cu tărie.

Politica Sultanului actualú d'a stermina pe toți Pașii din Rumelia de care se teme, ridică curagiul Grecilorú; și resbe-

¹⁾ Fotino, 62—63. — Veși și Filimen, vol. II, pag. 323.

lul Porții contra lui Aali Pașa dela Janina exaltă entusiasmulu loru. In acestu momentu capitani Epirului batu oștirile Sultanului; Sulioții și Parganioții reintra în patria loru pentru a se declara liberi; tôte provincie Grecei se populêda cu apărători îndrăsneți ai libertății; Morea și Archipelul se mișca; insula Cretei se rescôla; Serbia, Bulgaria, Tracia și Macedonia allêrga la arme; Valachia și Moldavia se ridică, și Turcii înspăimântați stau la Constantinopole pe unu vulcanu gata a-i înghiți. Ast-fellu este, Sire, astați starea lucrurilor în Grecia Cutezê a assicura pe Inalțimea Vóstră Imperială ca nici ua putere humană nu va putea opri acestu sborü generos allü Greciloru, și ca rezistența la dorința generală a națiunii pôte o va perde pentru totu d'auna, pe cându dêca entusiasmulu seü ar avea unu conductor se speră ca va fi salvată.

Abandona-vei, Sire, pe Greci, cându cu unu singurü cuvêntu i poți scâpa de tyrania cea mai monstruôsă, și de grozaviile unei lupte lungi și teribile?

Provedința va protege, fără îndoială, cauza nóstră atâtü de justă; și suntem în dreptü, Sire, ca Inalțimea Vóstră să fiți allesü a pune capat lungelorü nóstre sufferințe.

Nu respingeți, Sire, rugăciunile a 10 milliône de crestini, cari, credincioși divinului nostru Salvatorü, întarita chiarü prin acêsta ura Tyranilor lorü.

Scapă-ne, Sire. Scapă religia de persecutorii ei; dă-ne înapoi templele și altarele nóstre, de unde lumina divină a Evangeliului a luminatü marea națiune ce guvernăți. Liberêdă-ne, Sire. Curața Europa de acești monștrii sângeroși, și bine-voesce a adăoga, pe lângă numele de Salvatorü al Europei, și acela de liberatorü al Grecei.

Cu cea mai profunda încredere în mărinimia Majestații Vóstre Imperiale, cutețü a cere protecțiunea Vóstră pentru mai-ca mea, pentru toți consângeni mei, și pentru tôte familiile Grecilor ce s'au devotatü patriei lorü. — Vê jurü pe onóre ca nici unulü din consângenii mei nu cunoscea proiectele melle. —

Cutețü a spera că Majestatea Vóstră Imperială va bine-voi a ordona ca officerii Greci ce sunt în serviciulü Russiei, să pôta parasi serviciulü fără greutate, spre a se devota patriei lorü.

Eü și frații mei ceremü respectuos demissia nóstră din serviciul M. V. I. In tôte împrejurările vieții nóstre, devotamen-

tulă nostru pentru persóna Majestății Vóstre va fi, Sire, fara margini.

Sunt, Sire, cu cellu mai profundu respectu, allu Majestății Vóstre Imperiale,

prea humilă și prea supusă servitoru

Alessandru Ipsilanti ¹⁾

Iassi, 24 Februaru 1821.

Nota No. XLVII.

**Responsulă lui Capodistria, în numele Imperatului Russiei,
cătrec Alessandru Ipsilanti.**

Laybah, ¹⁴/₂₆ Martie 1821.

Prințulă meă,

Priimindu scrisórea Vóstră dela 24 Februaru, Imperatul a simțitu uă mahnire, cu atātu mai profunda, cu cāt apreciasse noblețea sentimentelorū de cari 'i ați dat probe în serviciul seū. Majestatea Sea Imperială a fostu prin urmare surprinsă vedēndu-vē urmāndu esemplulū acellora cari, în secolulū nostru, caută, prin uitarea primelorū lorū datorii, uă fericire ce nu o póte afla de cātu în stricta observare a preceptelorū religiei și moralei.

Strelucirea nascerii Vóstre, cariera ce a-i fostu îmbrățisatū, justa considerațiune ce căpătasseși, totulū își impunea datoria a lumina despre adevēratele lorū interese pe notabili Greciei ce-ți arātău uă încredere atātu de firéscă.

Negreșitū, este în natura omului a dori îmbunătățirea sórtei sēlle; negreșitū mai multe împrejurari aū inspiratū Grecilorū dorința de a nu rămānea streinī de propria lorū ursitā; dar óre prin revolta și resbelū civilū sperā ei a realiza dorința lorū? Óre prin machinațiuni obscure și prin comploturi întunecóse póte spera unū popolū sē învieđe, și sē se ridice în rīndulū națiunilorū independinte? Impēratulū nu crede astūfelū. Ellū s'a grăbitū a assigura Grecilorū protecția sa prin tractate încheiate între Russia și Pórta.

Astă-đi aceste avantaje suntū nesocotite; caile legitime suntū părăsite; și voi vē siliți a lega numele vostru de nisce eveni-

¹⁾ Prokeș Osten, op. cit. vol. III. — pag. 61—62. Veđi și Fillimon, vol. II, p. 87.

mente pe care Majestatea Sa Imperială nu pôte de câtă a le desaproba pe față.

Russia este în pace cu Imperiulă Ottomană. Răscăla ce a isbucnită în Moldova nu pôte justifica, sub nici ună cuvântă, ua ruptură între cele două State; ară fi dar a rupe cu Guvernulă turcescă, ar fi a se purta vrășmăsesce cu dănsulă, a nesocoti credința tractateloră, dacă Russia ară favorisa, fie-chiar printr'ua aprobare tăcută, ua revoltă ce are de scopă dărâmarea unei puteri cu care Russia a declarată și declară că e hotărâtă a fi în relații statornice de pace și amiciă.

Apoi, ce momentă ați alesă voi spre a attacă Pôrta? Chiar momentul în care negoțiațiuni, ce producă pe tătă đioa rezultate fericite, încongiura acăstă pace de nouă garanții; momentulă cândă cererile familiei văstre erau să fie satisfăcute; cândă sciați că Sultanulă era dispusă a vă face dreptate deplină. Cândă cunoscăți aceste împrejurări, și măsimele ce voră dirige totă d'auna politica Impăratulă, cum v'ați putută face il-lusiune în privința hotărâriloră ce Majestatea Sa era să ia? Cum ați cuteđată să promiteți locuitoriloră din Prințipate spri-jinulă unei mare puteri? Dacă ați cređută că puteți conta pe Russia, compatrioții vostrii o voră vedea nemișcată, și peste puțin ei vă voră imputa acăstă procedare nesocotită; curândă veți simți tătă greutatea răspunderii unei întreprinderi pe care nisce pasiuni în deliră o putea consilia.

Cu tôte acestea nu este încă prea târđiă pentru a reveni la rațiune și la adevără. Salvarea ómeniloră rătăciți ce vă încongióra stă în mainele Văstre. Singur le puteți arăta consecințele unei asemenea întreprinderi. Intórceți-vă dară de la ua asemenea orbire funestă, ca să scăpați și voi compatrioții vostrii de răsbunarea unui guvernă ale căria interese i comandă a se purta fôrte aspru cu voi.

Nici ună ajutoră directă séu indirectă nu puteți spera de la Impăratulă; căci, o repetă, este nedemnă de dănsulă a săpa temelială imperiulă turcă în complicitate cu ua culpabilă societate secretă. Dacă Russia ar avea motive legitime de nemulțumire contra Pôrții, și dacă Pôrta ar refusa a vă satisface, dacă într'ună cuvântă întrebuiñțarea forței armate ară deveni inevitabilă, numai la acea forță împăratulă ară avea recursă. Din contră, relațiuni cu totulă pacefice s'a stabilită între cele două puteri, și negoțierelă începute de Ministrăi loră assigura din đă în đă mai multă ună succesă fericită.

Cumpănesce, Prințul meu, aceste observațiuni ce vă adresă Impăratul, și prin cari vă da uă ultimă probă despre bunătațile selle. Profita de acestu salutariu avertismentu. Repara rēulū ce ai făcutu. Intâmpina nenorocirile ce o se atragi asupra frumoșei și nenorocitei vōstre patrii.

De ne veți arăta mijlōcele prin cari puteți face să încete tulburările, fără a calca tractatele esistente între Russia și Pōrta, împēratulū nu va refusa intervenirea sa pe lângă guvernulū turcescū, angagiându-se a lua măsuri înțelepte care se pōtă readuce în Prinçipate liniscea de care elle aū atâta de mare nevoie. In ori ce altă ipotesă Russia nu va fi de catū privitōre a evenimentelorū, și ostirile imperiale nu se vorū mișca din loculū lorū.

Vē anunțu că nici voi nici frații vōstrii nu mai sunteți în serviciulū Majestații Selle Imperiale. Princesa Ipsilanti va continua cu tōte acestea a se bucura de protecțiunea sa; iar în ceea ce vă privesce personalū, Imperatorulū nu va permite în nici uă ipotesă a reintra în Russia.

Acéstă scrisōre o veți priimi prin D-nu Baron de Stroganov, care, după ce o va comunica Porții, este autorisatū a v'o transmite. D-nu Baronū o va însoçi de consiliile ce împēratulū vē îndēmna încă odată a le urma ¹⁾.

Capodistrias.

Nota No. XLVIII.

Respunsulū lui Ipsilanti la epistola lui Alexandru, din ¹¹/₂₆ Martie.

Maestate,

Dacă pe de uă parte m'amū întristatū că Maestatea Vōstră a desprobatu revoluția începută de mine, pe de altă însă m'amū bucurarū vedēndū că Maestatea Vōstră, nu numai că recunōsce dreptulū comunei dorințe a Ellenilorū, pe care îl împărtășescū, darū încă se arată și dispusă a interveni în favōrea lorū pe lângă Pōrta Otomană. Din acéstă darū, precum și din hotărīrea ce are M. Vōstră a menține pacea cu Turcia, eū deducū, că M. Vōstră numai mijloculū ilū desaprobă, nu însă și cererea Ellenilorū; și fiind că în cestiune este patria, eū nici cum nu mē gēndescū la mine; ci cu bucurie iau asupra'mi

¹⁾ Prokes, vol. III pag. 65—67. — Vedi și Filimon, vol. II pag. 324.

tota răspunderea urmării mele, și consimțu la încetarea întreprinderii.

Cându însă, precum Maestatea Văstră nu este nici de cum la îndoială, negoțierile, fiindu în destul de dificile, ceru un timp mai îndelungu; iar Grecii, pornindu în fine resbelulu, și puteri îndestule au, și hotărâre neclintită, pentru a'și dobândi autonomia loru, la un asemenea cađu depunerea armelor nu se pôte face decâtu cu condițiunile următore, pe care le supuiu Maestații Văstre, în numele loru, rugându-vé:

1°. A mi se accorda mijlôcele d'a trece în Grecia, nesupératú, cu tota oștirea mea.

2°. A se da Elleniloru patru forturi (cetați), două în Peloponezú și doué în continentú, dintre care una va fi a Prevezei.

3°. Ca basă a negoțieriloru se va recunósce autonomia Peloponeului, a Greciei continentale și a insuleloru, cari aceste tóte suntú acum în mișcare.

Acestea suntú cererile pe care le propunú, aderându la voința M. Văstre. Dacă nu vorú fi priimite, ca ostașu allú patriei melle, voiú continua resbelulu, și voiú sufferi mórtea pentru dânsa. Până la priimirea răspunsului M. Văstre, voiú sta fortificatú în părțile muntóse alle țerrei Românesci, nepornindu-mé cu nici unú felu de mișcare contra Turciloru; afară de cađulú când ei se vorú porni contra mea.“¹⁾

Alex. Ipsilanti.

Nota No.XLIX.

Scrisórea lui Ipsilanti către Caïmacamî.

Drepturile assigurate de celle din urma tratate alle Maestații Salle împératului Russiei, în privința cellorú doué Principate, m'au silitú a-i face cunoscutú scopulu și starea de ađi a acestei țerri, cum și pericolulu ce le amenința, dacă arú ajunsé theatrulú resbelului prin îngăduirea intrării ostiriloru turcesci.

Impératulú, de și n'a încuviințatú rescóla de peste Oltú, daru ca să assigure liniscea și înfrățirea locuitoriloru acestorú țerri, a însărcinatú pe Escellența Sa comitele de Capodistria a suppone Porții, prin ministrulú seú, D. Baron de Stroganoff,

¹⁾ Filimon vol. II. pag. 131.

propunerile ce'i facea pentru folosul și binele României, și care, de se voru priimi, vomu lăsa și noi armele din mână.

Comunicându astăzi și D-lui Baron dorințele arătate împăratului, și așteptându pe locu răspunsul său, ve facu și D-vóstre cunoscutu această, rugându-ve a interveni lângă Pașii după lângă Dunare ca să nu se grăbescă a intra în țerră.

Iarū dacā s'arū calca în picióre tóte drepturile nóstre, nu mai suntū respunđetor de ce se va întâmpla; și aparāndu-mē pe mine, voiū apăra acele drepturi¹⁾.

31 Martie 1821.

Fratele vostru devotatu
Alexandru Ipsilanti.

Nota No. L.

Scrisórea Patriarhului, prin care aruncă anatema asupra
Eteristilor.

Grigore, cu mila lui D-șleu Arhiepiscopu al Țarigradului, Noua-Romă, și patriarhū a tótū lumea.

Prea sântē Mitropolitē. . . prea cinstite și exarhū allū plaiurilorū, întru duhul sântū, iubite frate și silliturgū; și D-vóstrā, prea cinstiți Boieri, pământeni și streini locuitori ai acestei țēri; onorabili neguțetori, și D-vóstrā, staroști ai tuturilor binecuvēntatelor brasle, și toți dreptū-credinciosii creștini, de ori ce treaptā, iubiți fi duhobnicești ai noștrii, darū și pace voā delā Dumneđeū!

Unū adevēru, mai luminatū de cât sórele, este că recunoștința către bine-făcatori e cea d'ântēiū basā a moralei; și că acella care priimește unū bine și se arată nerecunoscătorū, este cellū mai reū dintre toți ómenii. Acéstā rēutate o vedem combatutā în multe părți alle S-tei scripturi, și chiar de către însuși Domnulū nostru Isusū-Hristosū neiertatā, precum esemplulū lui Iuda; cândū însă necunoscința este însoțitā și de duhulū făcatorū de relle și resvrătitorū în contra bine-făcătoarei nóstre, prea puternicei și nebiruitei Impērații, atunci arată și uā purtare contra lui Dumneđeū; pentru că ție scriptura că nu este Împărăție și stāpānire de catū numai cea orānduitā delā Dumneđeū; și veri-care se împotrivește acestei de Dumneđeū preste noi orānduitā puternicā împărăție, acella se împotrivescē voinței lui Dumneđeū.

¹⁾ Prokesch-Osten, oper. cit. pag. 71. — Veđi și Filimon, vol. II. pag. 327.

Aceste două esențiale și temeinice datorii morale și religioase le-au calcat, cu uă nespūsă semeție și îndrāsneală, atât o-rânduitul Domnū alū Moldovei, Mihailū Suțu, cum și Al. Ipsilanti. Toți connaționali noștrii cunoscū nenumēratele mile căte au revārsatū prea puternica Împărăția noastră asupra acestui rēu-cugetător Mihail; din micū și neînsemnatū l'au înalțatū la vrednicii și la māriri; din nesciutū și umilitū l'au ridicatū la slavā și la cinste; l'au îmbogațitū, l'au îngrijitū, și în celle din urmă l'au onoratū cu strălucitulū scaunū alū acestei domnii, făcându'lū Domnū preste poporū. Însē ellū, din fire rēu-cugetătorū fiindū, s'a arātātū unū monstru, însuflețitū de nērecunoștința; și unindu-se cu pribeagulū Al. Ipsilanti, amēnduoī retaciți de mințe, și de opotrivā ambițioși trufași, saū mai bine vanitoși, au proclamatū libertatea neamului; și cu glasulū acesta au atrasū pe mulți și din cei de aici, răspāndindū și propoveditori în mai multe locuri, ca sē amāgească și sē tīrască în aceeași prāpastie de pierdanje și pe alți mulți din connaționali noștrii; și ca sē pōtā încuragia ore-cum pe cei ce le ascultau vorbele, întrebuițarā și numele puterii russești, propunāndū că și dānsa este unitā cu cugetele și cu mișcarile lorū; propunere cu totul mincinōsā și neînființatā, fiindū numai uā nāscocire a deșertelorū cugetāri ale lorū. Cāci, nu numai că unū asemenea lucru este moralicește cu neputința, și pricinuitorū de hulā puternicei Împerații russești, dar și însuși Escelenția sa, ambassadorul de aici, a declaratū formal că imperiulū rusescū n'are nici uā sciința de această pricina; și că din contra osāndește și defaimā acēstā uriciōsā faptā.

Cu nișce asemenea uneltiri viclene, numiții au formatū această primejdiōsā scenā, împreună și cu conlucrătorii lorū, amici saū mai bine inamici ai libertății, îndemnānd la uā faptā uriciōsā, nesocotitā și condamnatā de însuși Dumnedeū, spre a turbura repausulū și liniștea confrățilorū noștrii credincioși, supuși ai prea puternicei Împărății, de care pace ei se bucurā sub ocrotitōrea sa umbrā, cu atātea privilegii de libertate, cātū nu se bucurā altū poporū supusū; precum, mai cu seamā, și într'alle religiei nōstre, care s'au păzitū și se păzește pāna acum nebāntuitā pentru a nōstrā sufletească mātuire.

În locū dar de iubitori ai libertății, ei s'au arātātū vrājmași; în locū de iubitori ai nației ș'ai religiei, ei s'au arātātū pismași ai neamului și ai religiei lorū, uneltindū, vai! ca nișce nedumnețeți fără conștiința, prin alle lorū desperate mișcari, a în-

tărăta mânia bine-voitōrei puternice Împērații contra supușilor ei, confrății noștrii; și silindu-se să aducă uă peire obștească și uă prăpădenie peste veri-ce neamū.

Nisce asemenea fapte, auđindū atātū Noi, și toți confrății din prejurulū Nostru, cum și toți membrii credinciosului neamū creștinescū, de veri-ce treaptă, ne-am simțitū coprinși de multă mǎhnire suffletească; și porniți din pǎrintească dragoste, și bisericească îngrijire, ne-am grăbitū a vē însufla celle spre mǎntuire. Și dar, scriindu-ve aceasta, vē invitāmū, și poruncim Arhieriei talle, ca și însuți d'a dreptulū, și prin cei supuși ție, Egumeni, Ieromonahi și pǎrinți duhovnicești, să faci de obște cunoscutū înșelăciunea numiților voitori-de-rēu, și să întarești pre cei de sub duhovniceasca ta pǎstorie, de ori ce treaptă vorū fi, la paza credinței lorū de Raelle, cum și la supunerea și ascultarea lorū către această dela Dumneđeu orānduită preste noi prea puternică Împērație, risipindū, prin vederate doveđi alle adevērulū, uneltirile acellorū primejdioși ómeni, și doveđindu-se de nisce zadarnici turburători ai obștei, fără ca nici Arhieria ta nici suffleteascați turmă să dați vre uă ascultare la vorbele și la mișcarile lorū; ci din potrivă să'i urăți și să fugiți de dānșii; pentru că și biserica și neamulū 'i are subt ură, grāmădind asupra lorū bjestemele celle mai osānditōre. Biserica, ca pre niște mădulare putređite, 'i are desparțiți din întregimea sǎnătōsă și neprihānită a Creștinilorū; ca pre niște călcători ai legilorū dumneđeești, și a poruncilorū Sf. Apostoli; ca pre niște înfruntători ai sfântului darū de recunoștință și mulțumire către făcătorū de bine; ca îndărātnici legilorū politicești și morale; ca uneltitori fără muștrare a peirii nevinovațilorū confrățilorū noștrii creștini, ei suntū blestemați afurisiți, neertați, și nedeslegați dupā mōrte, și supuși vecinicului anathemū; pietrele, lemnele și fierulū să se topească, iar ei nici odată s. c. l. Aceste blesteme aruncām cu ochii inecați în lacrimi, și plini de sufletească amāraciune.

Și fiind-că, pe lângă altele, s'a mai aflatū cum că uneltitori acestui satanicescū cugetū de rescōla au făcutū și uă înfrățire între dānșii, legāndu-se și prin juramāntū, afe că acestū juramāntū de amāgire, nesocotitū și nelegiuitū, asemenea juramēntului lui Erodū, care, spre a nu'lū calca, a tăiatū capulū lui Iónū Botezătorulū. Asemenea și numiți, dacā vorū starui a 'și pazi celle prin juramāntū făgăduite acestei cete de reu-voitori, care are de scopū peirea neamuluiū întregū, este ve-

deratū câtū de primejdioasă și condannabilă este pornirea lor; din contră, călcarea acestui jurământ, mântuind neamul de spăimântătoarele primejdii ce'lu amenința, este ua faptă cu totul mântuitoare, și plăcută lui Dumnezeu. Pentru aceasta, prin darul Sf. Duhū, Biserica desființeasă și nimicește acestū jurământū, priimind și iertându prin deslegare pe cei cari se vorū pocăi, și se vorū întorce din rătăcirea lorū, îmbrățișindū cu inimă curată supunerea lorū de Raielle.

Apoi, îndreptându-ne cuvântul și către Arhieria ta în parte, dicemū că, dacă nu vei urma povețelor ce întru duhulu sfântū îți scrim bisericeste prin aceasta; dacă nu vei arăta prin faptă, silința și stăruința pentru rissipirea uneltirilorū, pentru înfrânarea abuzurilorū și a neoranduelelorū, pentru întorcerea celorū rătăciți, pentru urmărirea și resbunarea directă și indirectă a celorū cari vor stăruī în cugetele de resvrătire; dacă nu te vei uni în cugetū cu Biserica; și într'unū cuvântū, dacă prin veri-ce chipū te vei împotrivi contra puternicei Impărății, obșteasca noastră făcătoare de bine, te avemū popritū de la veri-ce lucrare arhieriască, și prin darulū sfântului Duhū, cađutū din rangul arhieriei, și scosū din sînulū cellorū sfinte, desbrăcatū de darul dumnezeescū, și vinovatū focului vecinicū, ca pre unulū ce ai allesū și ai preferitū peirea neamului nostru.

Așa dar, iubiți frați, deșteptați-vē, pentru Dumnezeu; și lucrați după cum Biserica vē indeamna; căci noi așteptămū câtū mai în grab fericita îndeplinire acestorū scrise; ca și darul lui Dumnezeu și nemărginita lui milă să fie cu voi toți. ¹⁾

1821, Martie.

S'a iscalitū sobornicește pre sf. pistolū, de către smerenia noastră și a prea fericirei selle, și de toți sfinții Arhieriei:

Allū Țarigradului, Grigorie.	Allū Tessalonicului, Iosifū.
Allū Ierusalimului, Policarpū.	Allū Tarnovului, Ioanikie.
Allū Kessariei, Iónikie.	Allū Adrianopolei, Doroteiū.
Allū Eracliei, Meletie.	Allū Brussei, Meletie.
Allū Kizicului, Costandie.	Allū Dimotihului, Callinicū.
Allū Nicomediei, Atanasie.	Allū Anghirei, Atanasie.
Allū Nikei, Meletie.	Allū Nacsei, Grigorie.
Allū Halchedoniei, Grigorie și Meletie.	Allū Sifnului, Callinicū.
Allū Derconei, Grigorie.	Allū Fanarului și Farsalelorū, Damaskin, s. c. 1.

¹⁾ Fotino, pag. 82—88. — Veși și Dirzēnu, Trompetta No. 660 și 661.

Nota No. LI.

Scrisoarea lui Calimahü către Boierii Divanului Domnescü contra lui Ipsilanti.

Prea osfințite și de Dumneșeu allesü sfinte Mitropolitü allü errei Valahiei, Kir Dionisie; iubitorilorü de Dumneșeu Episcopi; cinstiți și de bunü neamü boieri ai Domnescului nostru Divanü allü Ungro-Vlahiei; dregători și ori ce alți slujbași veți fi prin județe, cu severșiri de deossebite slujbe, și toți cei ce locuiți in domnescă noastră țerră, sanatate!

Fiindü-că împotiva tutorü pravilelorü și împotiva bunelorü ractaturi ce suntü între Înalta Pórtă Ottomanicéscă și Împărăția Russiei, unü Alexandru Ipsilanti, trecëndü in țerră Moldovei, aü îndrăsnitü cu îndrăsnéla necuviincióasă și nelegiutá sa publicariséscă cuvinte resvrătítore, ridicändü împotriva stăpânirii pre locuitorii ce se umbrescü sub accopereméntulü prea puternicei și nouá hrănitórei împărății, împrăștiindü defăimátore cuvinte de clefterie, și numindü pre sine Otcärmuitorü neamului; și pre lângá altele, prin scrisorile lui cele resvrătítore ce aü sémănatü prin locuri, ca să scóța pre supuși locuitori din datoria lorü, și să traga pre mulți către ellü din acei nesocotiți, făgăduind și ajutorulü ostașilorü Russiei, lucrü necunoscutü, nepriimitü și cu totulü nesuferitü Curții Russii, ce este prietina înaltei Porți, precum și Escelența sa Ministru Curții din Țarigradü aü facutü cunoscutü in deobște, numindü resvrătitori și împotivitori pre Ipsilanti și pre cei cu ellü, cerëndü din partea Curții selle de la Înalta Pórtă ca să puie in lucrare celle mai mari mijlociri si ostășeșci chipuri spre a 'i birui, și a 'i pedepsi după dreptate, atátü pre aceștia câtü și pre aceia cari vre uá odinióră s'aü împărtașitü din aceste fapte nelegiuite și nesocotite. Pentru acésta și noi, după datoria oblăduirii ce avemü către scaunul țerreii acestia, cu care ne am însărcinat, scriindü acésta domnescă a noastră carte, și facëndü cunoscutá acésta tutorü cellorü ce se aflá cu locuința in domnescă noastră țerră Ungro-valahia, numim resvrătitori și împotivitori tutor cellorü mai mari puteri alle Europei, ce suntü prietene cu prea puternica noastră împărăție, și nesupuși hrănitórei noastre stăpâniri, pre acestü tulburător de norodu, și pre părtași din urmările lorü; că deosibit de urgia și mânia dumneșeéscă, in care pre dreptü aü cađutü vinovați acestia, din pricina ridicării lorü împotriva stăpânirii, după patriarchi,

cești și sobornicești mari blestemuri și lepadări de biserică ce s'au trimisă acolo, sîntu nelegiuțiți dușmani ai némuriloru și de Dumneđeü osândiți. ¹⁾

(Urmésă semnătura lui Callimah).

Nota No. LII.

Articolii din diferite tratate și hatiserifuri, privitoare la Greci, la Sêrbi și la Români, de la 1774-1821.

În ceea ce privesce pe Grecii din Archipelu, și în genere pe chrestinii din Turcia:

Prin art. 1 din tratatul de la Cainardgi, se dă amnistie generală tuturor cellor ce au participat cu Rușii în resbelulu de la 1770 contra Turciloru.

Totu prin acellu articolu s'au liberat cei duprin închisorii și duprin galere, precum Armeni, Albanesi și Greci din Rumelia și din Moreea.

Cellorü esilați s'au dat dreptulu a se înturna în patria lorü, și li s'au restituit averile confiscate.

Prin art. 4, Russia putea zidi în Pera uă biserică ortodocsă, sub protecțiunea sa.

Prin art. 7, Pôrta se angaja formalu a protege religia chrestină și bisericile acestui cultu din totu imperiulu turcü.

Prin art. 17, locuitorii din Archipel nu erau supărați în esersiciulu cultulu chrestinü; se respecta bisericile lorü; se scutiau de tributü pentru trei ani; și avëu facultatea a emigra, regulându'si affacerile în termenü d'unü anü.

Prin tratatul din Iasi (1791) art. 1, se da amnistie generală, și se confirma art. 2 din tratatul de la Cainardgi.

Iar prin art. 8, se restituia fără rescumpărare prisonierii, cei mai mulți Greci din Pelopones și Insulari.

Prin art. 2 alü tratatulu de la Bucuresci se da amnistie; prin art. 3 se confirma clausele din tractatele precedente; prin art. 7, se accorda facultatea de stremutare a chrestinilorü dupa marginea stângă a Prutulü și a Dunării, în locurile cedate, din

¹⁾ Memoriulu lui Dârzenu. „Trompeta“ No. 661. Data acestui actü urmésă să fie aceeași ea la actulu Patriarhulu, emanând din aceeași sorginte, și sosite în acelașu timp.

preună cu familiile și cu averile lor, în termenul de 18 luni putându lua cu densul totu ce possedaū în statul turcesc.

In privința Sêrbilor:

Prin tratatul de la București, (art. 8) se da amnistie generală cellor ce participaseră în resbellu contra Turcilor; se assigura contra jafurilor și cruđimelor Turcilor locuitorii din cetățile ocupate de Turci; li se accorda avantajele de cari se bucuraū creșcînii din Arhipel, cum și libertatea administrațiunii interioare; și se regula în fine quantum și modulul per ceperii tributului.

In privința Românilor:

Prin tratatul de la Cainardgi, (art: 16) se accorda amnistie; se restituiau moșiile ce aparțineau Monastirilor închinete, usurpate de Greci; li se da facultatea d'a emigra; Turcia renunța la pretențiunii esorbitante, relative la compturi vechi; se scutiau de impositie pentru doui ani; se fixa quantum și modulul de percepțiune al impositelor; se confirmau privilegiile de cari s'au bucuratū sub Mohamet II; aveaū facultatea să aiba aghenții la Pörtă, puși sub scutul dreptului ginților, și cu însărcinare d'a apăra interesele Românilor; în fine Russia avea dreptul de intervenire și muștrare în favoarea Românilor pe lângă Inalta Pörtă.

Prin art. 4 din tratatul din Iași, se restituia Bessarabia, și se confirma stipulațiunile din tratatul de la Cainardgi; iar prin art. 8, se restituia prisionierii. Prin trei hattisherifuri ce urmau acellui tratat, se confirmau mai multe privilegii; și se adaogau altele, fixându-se la 7 ani durata Domniei.

În fine, prin art. 5 din tratatul din București, să confirmau stipulațiunile din tratatele precedente; se scutiau Românii pentru 2 ani de impositie; se fixa termenul de 18 luni pentru cei ce arū fi voitū să emigrese; și se reducea tributul Moldovenilor în proporție cu territoriul rēmasū în possessiunea lor.

Nota No. LIII.

Nota Consulului rusșu Pini către Căimăcămia țerei Romănești,

Sub-scrisulu, generalicescū consulul allū Mării Sēlle împărăteșci a tutorū Russielorū, a luatū scire despre încetarea din viēța a Măriei Sēlle Domnului țerei Romănesci, Alexandru Vodă Suțu; și fiindū că Domnului nu mai dăineșce, orînduēla trebilorū ar fi cerutū ca obșcea boerilor să ia frînele oblă-

duirii în mână, decă repausatulū întru fericire pré Înălțatulū Domnū n'ar fi preîntēpinatū împrejurarea, înființandū într'unū timpū, pre când își avea mințile întregi, și era în dreptulū seū, unū comitetū vremelnicescū de oblăduire, alcătuitū de Prea Sântia sea părintele Mitropolitulū, și de pré cinstiții boiari, banulū Brâncovēnu, banulū Crețulescu, banulū Ghica, banulū Văcărescu, hale vistierū Grigorie Filipescu, și marele postelnicu Rizu; adică unū Comitetū căruia a și lasatū tōtā stăpânirea ce întocmirea lui pōte să aibā. Acēstā orînduēlā, din porunca Mării Sēlle, s'a făcutū cunoscutā generalicescului consulatū printr'ua notā scrisā de la 15 alle curgētōrei luni; și subscrisulū a recunoscutū pravilnicia ei, și a laudat'o ca înțelēptā și mantuitōre. Sub-scrisulū nu se îndoeșce catū de puçinū cā cinstitele mădulare alle susū-șisului comitetū, care astā-și s'a întocmitū ca Comitetū de oblăduire în urma încetării din viēțā a Domnului, vorū recunōsce povara slujbei, ce a fostū chemași să îndeplinēscā; și cā dreptatea, înțelepciunea și cumpătarea vorū domni în sfaturile lorū obsceșci, pentru fie-ce lucru privitorū la săvîrșirea nizamurilorū în ființā, și la ținerea bunei orînduele și a linișcei obsceșci, singurulū scopū ce e datorū Comitetulū să privigheđe, și care a făcutū să se nascā înființarea lui. Comitetulū sa 'și pădēscā datoriiile cu scumpătate, și să nu să întinđā cu drepturile peste hotarele mărginite de stăpînirea privilegiilorū, ce se cuvînū cu osebite numai la obrazulū Domnitorului; va purcede la fapte cari vorū da doveđi destoinice de încrederea ce repausatulū prea Înălțatulū Domnū a pusū în fie-care din aceste mădulare, și care le vorū face să dobîndēscā mulțumire din partea Înaltei Porți și a Curții ocrotitōre, și obșcēscā recunoșcința; dērā pre lāngā aceste sfaturi, care vē povățueșce iubirea părintēscā ce Marierea Sea Împēratulū a mărturit'o neprecurmatū către nēmulū dakicescū, care se bucurā de ocrotirea sa priinciōsā, sub-scrisul cunōșce de datoria sa a încunoșciința, ca din îndatorirea slujbei sēlle, cā face pre cinstitele mădulare alle Comitetului de oblăduire, în deobșce și în deosebi, rēsdunđētōre pentru veri-ce vātāmare s'arū întîmpla obiceiurilorū și orînduelilorū în ființā; precum și de linișcea obșcii, până când vre uā altā hotărîre ar veni mai de sus spre a face să înceteđe însarcinările Dumnē-vōstrā.¹⁾

(Urmēdā semnăturā).

19 Ianuarie 1821.

¹⁾ Dirzēnulū, op. cit. „Trompeta“ No. 648.

Nota No. LIV.

De la Ocârmuitoii Domniei Țerei Românești către cinstita a-
genție a Rusiei.

Nota cinstitei aghenții, de la 19 ale lui Ghenarie trecutū scrisă, cu cinste amū priimitū; și la întrebarea ce ni se face ca să damū uă sciința pentru cei ce s'au ivitū cu arme în mână, supērându obștésca liniscire a Valachiei cei mici, și ce mēsuri s'a pusū în lucrare spre obștésca siguranța, respundem Cinstitei Aghenții: quō un Teodor Vladimirescu, care, în vremea trecutei resmirițe, a fostū în slujba ostășască, sub numire de ofițerū, însocindu-se și cu unū Dimitrie Machedonschi, ofițerū rusū, îndată que 'și a datū sfișitu repausatūlū Domnū Alex. Șuțu v. v., încârdoșindu-se și cu alții, au eșitū din Bucuresci; și apucându drumulū totū prin pólele munților, au ajunsū la Târgulū-Jiului, sud Gorjū, Vineri sēra, la 21 ale trecutului Genarie, făcēdu-se tōtā suita lorū la No. 40; de aici și până a colo pe drumū n'au supērātū pe nimeni, nici au pagubitū; iar acolo, într'acea sēra sosindū, au coprinsū fără veste pe cluceru C. Oteteleşenu, ispravniculū, și 'lū-au ridicat, dīcēdu-ī cā, dupē ce vorū prinde și pe tovarășulū sēu, atunci își vorū arāta și poruncele ce au; pe tovarășul lui însă n'au pututū să-lū prinđa, fiind-cā lipsea în alle județului, dupē trebuința; iar pe Oteteleşenu, totū într'acea nópte, luādu-lū cu dānsi, s'au dusū de'lū au închisū în Monastirea Tismana; de acolo trecādu Teodor în învecinatulū județū alū Mehedințului, au făcutū înscrișū publicațiile sēle, chie mand norodul să se unescā cu dānsulū, făgāduindu-ī slobođenie de sub suppunerea Domnilorū ș'a Boerilorū. Dupē însciințările que amū priimitū până acum de la Dregătorii Valachiei cei mici, nici uă supērare sēu vre uă pagubā n'au făcut aceia nimenui; și se aflā cu toții închiși în numita Monastire a Tismanei, mai sporindu-și numērulū ómenilorū.

Noi, dupē datorie, îndată amū pusū în lucrare tóte cuviincioșele mijlōce, atātū pentru a le taia tōtā chinonia ce se sillescū a avea, cātū și pentru a le zādarnici cugetele lorū, și a-ī risipi cu totulū.

Intru aceste îngrijiri aflādu-ne, nu lipsim a face știutū Cinstitei K. K. Aghenții¹⁾.

(Urmēdā semnăturile Caimacanielorū.

1821, Febr. 1.

¹⁾ Condica No. 96 din Archiva Stat. pag. 201.

Nota No. LV.

Depeşa lui Capodistria către consulul Pini.

Ministerul a arătat Imperatului raporturile Dumitale până la data de 10 Februarie. Majestatea Sa Imperială a primitu totu atunci și petiția ce facțioșii din Valachia au cutețatū se 'i adresese în numele poporului Românū, însoțită de uă copie după petiția adressată Marelui Signiorū. Notele ce ne comunicăți, și împregiurările în care s'a ivitū insurecția din Romania mică, caracterisă îndestulū natura și tendința acestui evenimentū deplorabilū.

Observămū în acēsta uă funestă asemēnare cu evenimentele ce au prăvalitū Spania în cariera sângerandă a revoluțiilor, și care atragū în acestū minutū asupra regatului ambelorū Sicilii nenorocirile nedespărțite de serioșele măsuri represive, și pōte chiarū flagelulū resbelulū.

În Valachia, ca la Madrid, la Lisabona și la Neapole, uă mâna de soldați a începutū desordinele, împingēndū țerra în anarhia. Aci, ca acolo, revoluționarii s'au încercatū a pune mâna pe putere, și a essecuta planurile lorū de resturnare, sub masca respectulū profundū către autoritatea suverană, și a încrederei fără margini în justiția sa. În fine, în țerrile orientale, ca în cele douē *Peninsule* din sudulū Europei, inamicii păcii și ai ordinei, urmândū aceeași linie de conduită, profanēsă totū ce e mai sacru într'uă societate: credința jurământulū; susținū în publicū că scopulū lorū este a protege proprietatea și a assigura liniștea locuitorilorū duprin orașe și sate; colorândū cu aceste preteste criminalele lorū cugete, rătăcescū poporulū, cutezândū totulū, ca se domine totulū. Puterile ali-ate suntū decise a nu transige de locū cu dâșșii, și a se opune la progresele reulū cu tōte mijlōcele de care dispunū.

Mai cu sēmă pentru statele imperiului Otomanū, e periculōsă contagiunea nenorocirilorū ce bântuē astăzi Spania și Italia.

Catastrofele ce potū aduce, de se vorū împlini, vorū lăsa lumii în moștenire lungi resboie și *nenorociri*.

Din acestū punctū de vedere considerând simptomele îngrijtore ce s'au manifestatū în România-mică, Imperatulū a fostū satisfăcutū pe deplinū, aflândū conduita Domniei-tale, în aceste împregiurări critice, atātū către Divanulū Valachiei, cumū și către omulū care este agintele principalū alū insurecțiunii; a

fostu în tóte conformă cu maximele politice de la care Majestatea sa imperială nu se va depărta nici odată.

Ți ai împlinitu datoria, d-le, somându pe acelu individú a se presinta înaintea Consulatului Russiei; și fiind-că ellu a refusat a se presinta, dându pe față nisce proiecte pe care le condamnă și religia tratatelor și lealitatea politicei nóstre, vé autorisám a declara Vladimirescului că se degradă din rangul de locotenent, și că nu mai are voie a purta ordinul Vladimir, cu care l'a omoratu Russia. I vei spune încă că nu mai póte spera în viitoriu la protecția Majestații sélle imperiale. — Vei spune și Divanului că împératul nu găsește destul de temeinice motivele ce l'au silitu a nu întrebuița măsurile celle mai aspre contra tulburătorilor; și decă mijlócele de care dispune nu erau îndestulátore, trebuia să cérá îndată ajutorul Pașii de la Vidin, care se și offerise a i 'lu da. — Esitarea sa inspirá uá justá neîncredere guvernului turcescú, ale caria ostiri potú singure să nábușescá revolta; mai alles că slabiciunea boierilor a avut de efect a încuragia revolta, îndoind energia și confirmând speranțele capilor ei. In comunicările oficiale ce ai făcut boierilor în privința acésta, ai observat cu scrupulositate marginile ce tractatele dictédă în acésta împrejurare.

Impératul te aprobă; dar doresce ca, conservând aceeași atitudine, să pui tóte silințelê a decide pe Caimacamii Domnului Calimach se cérá cu stăruința de la Înălțimea sa să vie fără întârziere a ocupa postul eminent ce-i s'a încredințatú.

Fiind-că tulburările din Valahia au începutú îndată după mórtea Domnului Suțu, se sperá că sosirea Domnului Calimah va întruni pe boieri, cari, împinși de interese de partid, n'au fost destul de uniți spre a sugruma revolta prin propriile lor forțe, fără a alerga acum la ajutorul strein. Ne place încă a crede că, părăsind Constantinopolu, cu scopul de a pacifica și a administra Valahia, Domnul Calimah va întrebuița tóta puterea și influința sa pentru împlinirea acestei îndoite misiuni, cu grabă și cu succesú.

Décá, înainte de a sosi prințul Calimach, revolta va lua proporțiuni mai mari, Domnia-ta vei îndemna pe Caimacamii a cere fără întârziere ajutorul oștirilor turcesci, facénd să se restabilese liniștea în țerrá într'unú mod durabilú.

Intr'ua epocá de crisá, pe care reu-cugetatorii din tóte părțile Europei se silescú a o face generală, cea d'ântâiu și

esențială datorie a agenților imperatorului din străinătate este a face se triumfe adevărul: adică, că Majestatea sa imperială *desapprobă* tot d'auna și pretutindeni funestele proiecte alle cellor ce se încercă a semăna discordia, și a ațîța răscole.

Prin urmare, vei face cunoscut tuturor că împeratul *desapprobă*, în mod solemn, tot ce s'a făcut în Valachia. Și vei declara că e hotărîtu, în unire cu aliații sei, a combate revoluția, care usurpă puterea legală; și acelleași măsuri va lua și pentru Principate, cu singurul scop de a menține credința tractatelor esistente între cele două imperiuri.

Te vei sili a convinge despre acesta pe capit clerului, pe boieri, pe proprietari, și pre comercianții cei mai influinți prin averea și considerația lor socială. — Prin acesta se vor desminți sgomotele ne-adeverate prin care agenții obscuri ai revoluționarilor se silescu a rătăci mulțimea.

Probele ce ai dat despre talentele și esactitatea Domniei-tale, de a împlini ordinele împeratorului, ne facu a nu ne îndoii că, în aceste împregiurări atātu de grave, vei sci a justifica încrederea cu care te onorésă Majestatea sa imperială.

Februarie 1821.

Asteptăm cu nerăbdare raporturile ulterioare ce ne veți adresa ¹⁾.

Capodistria.

Nota No. LVI.

Nota consulului russu ca răspunsu la nota Boierilor Caimacami dela 2 Febr. 1821.

Subscrisul, consul generalicescū allu Măriei selle Impēratului tuturor Russielor, a priimit ađi nota ce i s'a trimisū cu cinste de către obstésca adunare a clerului și a boierilor, prin care, arătând primejdia ce amenința țerra cu urmarea răsvrătirii lui Vladimirescu, cer învoirea generalicescului consulat pentru a se mijloci trimiterea unui ajutor de oștire puternică din partea Pașilor, din cetățile dupre lîngă Dunare, pentru așeđarea bunei orînduele și pađa obșteștei siguranțe. Ca să se încuviințese dera propunerea adunării, este de neapērata trebuința a se cerceta: 1. dēca acēstă urmare este ertată de tractatele ce se află încheiate între Inalta Pōrtă și Curtea Russi; 2-lea

¹⁾ Prokeseh-Osten op. cit. vol. III, pag. 58—60.

déca e neapêrat cerută de primejdia ce se vorbește în nota mai sus ȑisă. Cea d'ântéu se deslușește din înțelesul și din coprinsul hatîșerifului de la 1802, care cheđășuesce țerrile amêndouê împotiva ori cării calcării de hotare; iară cea de al duoillea propunere este un lucru pre care trebuie să-'lă hotărăscă obștesca adunare a clerului și a boierilor, care astă-ȑi numai ea singură pôte ôre-cum să cunôscă cu tóta lamurirea ce se cuvine, și dupê trépta primejdiei care amenință țerrile, precum și tôte mijlôcele ce le ar putea întrebuița spre încetarea acestei stări, fără ca să allerge la ajutorul materialicescū al puterii suzerane. Cu tóta gassirea cu calle a acestor netăgăduite articole, subscrisul nu se înlăturésă; ci priimesce că înțelesul ossebitului articol din hatîșerifū pôte de uă cam dată să rămăie neatêrnat; dérá într'ua împrejurare deosebită, cândū adică siguranța țerrii este amenințată de uă primejdie mare, și dupê ce stăpânirea a întrebuițat tôte mijlôcele localnice spre a o înlătura. Pre cât se înțelege din arătarea numitei note a boierilor, împrejurarea de față se arată astă-ȑi, și sé mărturesce cu cuvinte încredințatôre; deci și subscrisul nu se împrotivesce; ci priimesce mijlocul pre care adunarea îlū privesce ca singurul chip de mântuire, și cu urmările căruia să se însărcineđe dênsa. Cu tôte acestea subscrisul se vede silit, de și cu mare măhnire sufletescă, sa facă aici acéstă bagare de sémă istoricescă, și fără a înrîuri asupra hotărîrelor de acum alle adunării: că, déca s'ar fi întrebuițat mai puține zavistii, și mai puțina întârđiere în chibđuirile selle pentru trebile obstești, cum și mai mult preget, și mai multă strășnicie la punerea în lucrare a mijlôcelor ce a găsit cu calle până acum, spre încetarea resvrătirii, pôte că ar fi fost de prisos acum a allerga la mijlôcele celle dupê urma ¹⁾.

5. Februariu.

Nota No. LVII.

Nota Divanului turcescū către ambasadorii Russiei și Prussiei, relativă la măsurile celle aspre luate de Pôrtă contra Eteristilorū și Romănilorū.

După ce menționeasă de insurecția Grecilor și de cruđimele esercitate de ei asupra Turcilor, cum și de avertismentele ce

¹⁾ Memoriulū lui Dărzénu *Trompetta* No. 651.

le-a dat fără folos, silindu-se prin acesta a scusa crușimele Turcilor, apoi, în ceea ce privesce Principatele, Nota acesta se exprimă astfel:

„Pentru mamlecaturele ¹⁾ Moldavia și Valachia, cugetul Porții este tot cellu de mai 'nainte, d'a salva aceste doué țerrî din mâinele rebellilor, pentru care sfârșitū își dă tôte silințele a depărta pericolul rebelliunii pentru tot d'auna din acelle țerrî, fiind încredințată Pórta că asemenea neorânduile potū reincepe cu înlesnire; Pórta dér declară francamente că va numi Domn în Principate, la timpul când se va încredința că pacea și ordinea sunt deplin assigurate acolo; de și crede că n'ar fi pôliticū a mai mănține statu-quo în acelle doué țerrî.

„Pórta a trimisū firman către capul oștirilor, către Caimacamî și zabeți, ordonându-le cu severitate a anunța tuturor misericordia Suzeranului; și-ai invita să reintre în țerra toți locuitorii (raelele) cari încă de la începutul revoluțiunii au parăsit țerra, și din cari cei mai mulți nu s'au mai întorsū, asigurându-le liniștea la întórcerea lor, și restabilindu'i în possessiunile lor. Acelle ordine saū firmanuri mai conțineau și acesta: că atât strângerea impositelor, cum și celle-l-alte privilegiiuri după drepturile vechi alle țerreii, au a se regula după venirea Domnilor; iar până atunci țerra se va cărmui de Caimacamî. Russia urmeasā a contribui și ea la stârpirea rēului, înapoind pe fugarii adepotiți în sinul ei, după cum s'a menționat și în ultima notā către represintantul sēu; cu modul acesta s'ar da Porții garanții pe viitor despre liniștea acellor țerrî, când Pórta va fi gata atunci a numi și Domnî în Principate. Acesta ar fi uā probā de amiciție, și de încetare de ori-cel fel de neînțelegeri între ambele Curți ²⁾. 6 Decembre 1821.

Nota No LVIII.

Proclamația lui Tudor

către toți d-lorū cinstiți boieri, către toți neguțetorii, și către toți locuitorii din orașulū Bucureșci, atâtū cei de locū câtū și cei streini, căți locuescū acolo.

Fraților ómeni! Știū că vē este audit și cunoscut cererea ce face tot norodul țerreii Romăneșci (cellū de Dumneșeu

¹⁾ Provinciile.

²⁾ Prokesch. op. cit.

pașitu) pentru dreptățile cele folositoare la tota obștea, care dreptăți din vechime le avem milă harazită dela prea puternica împărăție, stăpânitoarea noastră; iar de la o vreme încóce, din pricina unirii pământenilor boieri cu cei după vremi trimiși Domni, cu totul s'au înghițitu și s'au stricat, avându-le numai pentru folosul lor, precum prea bine ve este știut; și nici acum mai sus numiții nu voescú a împlini cererea pentru slobođirea dreptăților. De aceea totă adunarea norodului, care este până acum peste șei-spre-dece mi, după ce au coprinsú toate cinci județele peste Oltu, apoi trecând Oltul au cuprins și până la Pitești și Rușii de vede; iar uá arripá de uá sumá mare de ómeni s'au pornit pe sub póla muntelui, cari au să meargá până la Focșeani; iar adunarea cea mare astá-đi au ajunsú la Bolintin, dintre cari uá sumá s'a trimis la marginea orașului către Cotroceni, și uá sumá la Ciorogárla domnescá, cari toți trag drept la București, unde este ca să se addune totă țerra, cu mic cu mare; și acolo au să aștepte până cand vor sosi trimișii, ómeni credincioși ai prea puternicú împărății, ca să cercetese jalnica lor stare, și să le facá dreptate și orânduialá buná. Pentru care pornire, încă dela opt alle următoarei, v'am înșclințat, ca pe de oparte, sá'mi trimiteți din tóte isnafurile câte un om cu adeveringá înscriș, spre încredințare; și nici uá urmare vedú că nu ați făcut; ci fiind-cá acum, cu mila și ajutorul prea bunului Dumnezeu, am sositú la marginile orașului, iarăși, după datoria creștineascá, ve fac cunoscut către toți, mici și mari, parte bisericeascá și mireneascá, veri de ce neam și lege va fi; și părintește ve sfátuesc, ca în grab sá'mi dați răspuns înscriș, iscalit de tóte isnafurile, și de toți, mici și mari, precum și de toți ostași cáți ve aflați în București, și ve hrăniți dintr'acéstá țerrá; ca să știm de voiți binele de obște, saú nu. Cáci ori-care va fi la un glas și într'uá unire cu creștinescul norod, ce este pornit numai pentru dreptate, acela se va numi patriot; iar veri-care se va împotrivi binelui obștescú, acela ca un vrájmașu se va socoti.

Sá știți și acéstá, pentru care ve și încredințam, că toți cáți se vor uni cu obștescul norod, și vor fi întocmai următori cu dânsul, nici de cum nu vor remânea cáiți, saú boier saú ostaș, saú veri-cine va fi; iar care împotriva va urma, în viața se va cái ¹⁾.

1821 Martie 16.

Theodor.

¹⁾ Originalulú acestei proclamațiunii, cu semnătura lui Tudor, illú possedá D. Bolliac.

Nota No. LIX.

Dialogü între Tudor și Ilarion, relativü la Boierii pe cari Tudor voia să'i taie.

După uă lungă convorbire relativă la mișcare, Ilarion addusse vorba despre Boierii divaniți, de care Tudor se plângea.

— Au fugit mulți boieri, Arhon Slugere, de frica dumitale: căci s'a răspândit vorba că o să-'i tai.

— I voiü scurta d'ua palmă, pe câți sunt boieri divaniți, răspunde Tudor seriosü; i voiü umplea apoi cu paie, și 'i voiü trimite plocon din partea țerii la Curțile împérateșci, unde or să fie negreșit puși la Muzeü; căci acolo e locul lor, lângă hiarele sêlbatece.

— Nu vei face acêsta, Arhon Slugerü, observă Ilarion cu seriositate.

— Și cine mă pôte opri? întrebă Tudor, încruntând sprîncéna.

— Chiar interesul țerei.

— Interesul țerii este ca să scap țerra de acei Balauri, cari au sugt sângele norodului, în unire cu Grecii, mai mult d'ua sută de ani.

— Cu acêsta vei da pricină vrăjmașilorü d-telle și ai țerei ca să te înegrêscă în ochii Turcilor și ai Muscalilorü, luându-te dreptü zavergiu; și nu-ți vei ajunge scopulü pentru care te-ai sculatü; vei băga țerra în robie, și țerra va răménea iar pe mâna Grecilor. Apoi omul nū pôte învia uă muscă, dar mi-te un om! Și scriptura ñice: cine scôte sabia, de sabie va muri. Ce a folosit Francesilor, în revoluția de la 1789, că au omoritu atâția boieri mari d'ai lor? căci au eșit din sângele cellor tăiați alți ciocoi mai îndraciți; în sfîrșit mórtea boierilor va încuragia pe Panduri, cari pentru plêșcă vor începe să taie și ei la boieri, în drepta și în stânga; și dupé pilda lor, Arnauți și Grecii vor îndoi crușimile ce facü; și datoría d-tale este să împiedici jafurile și ommorurile acestor zavergii, cari au băgat spaimă în bieții locuitori.

— Dar trebuescu pilde pentru urmași, response Tudor aprins, plimblându-se prin camera sa, pe gînduri.

— Assemenea pilde facü unei țerii mai multu réu de câtu bine. Ciocoi trebuescu ommoriți politicesce, iară nu trupesce. E mai grea mórtea pentru ei, când se vor vedea fără privilegiu și fără slujbe, și smeriți înaintea boierilor celor mici, cari se vor urca pe scaunele lor în Divan, în adunare și în slujbele celle mari.

— Nu trăim noi să vedem această; tot Grangurii cei Mari vor fi în capul bucatelor; de aceea trebuie omorîți, ca în locul lor să vie Români patrioți; uă brésla nua de boieri patrioți.

— Mă tem să nu cădem din lacu în puțu; și ratacirea cea din urmă să nu fie mai rea de cât cea d'ântêiu.

— Dar bine, popo, ai uitat ce au facut acești Balauri și țerrii și nouă tuturor? Ai uitat judecățile, și alle melle și alle bieților săteni, pe cari le-am perdut din pricina lor? Nu m'au îndemnat ei ôre, și prin graiu și prin scrisu, ca să mă ridicu cu pandurii mei pentru ca să scăpăm țerra de liftele streine? Și apoi nu tot ei mă făceau têlhar, în tôte poruncile lor câtră ispravnicii, în tôte proclamațiile lor către țerra, și în tôte plângerile lor către Pași, către Callimah, către Sultanul și către împêratul Russiei?

— Erau siliți, Arhon Sluger, ca să lucrede astfel, pentru ca să nu se deoche în ochii Turcilor și ai Muscalilor; căci d-ta bine scii, că revoluțiile nu le facu cei ca d'alte ei, ci cei ca d'alte voi; apoi dacă esci hotărîtu să tai pe boieri că te-au necinștitu, și că au trimisû ôste ca se te ommôre, atunci cată să mă tai și pe mine; că și eu am iscalitû multe hârtii împotriva d-talle, alături cu ei.

— E! dacă n'ai fi cine ești, n'ai grija că nu te așu cruța; dar pe lângă câți-va berbeci grași, am să taiu și câți-va țapi.

— Să nu-mi ai blagoslovenia dacă vei face una c'acesta. De câte-ori m'ai ascultatû, nu te ai căitû; ascultă-mă și acum, că nu greșești. Apoi boierii cei mai îndarâtnicii, cari pôte merita să-ți tai, au sters'o la sănêtosa; cei ce au remasû puteau să fugă și ei, ca cei ce au dositû; și dacă au remasû, este că le pare bine în sufletul lor de ceea ce s'a facut; și multu ajutor 'ți-au dat pe sub mână; și încă de mare folosû potû să-ți fie; căci ei vor să prinđă șerpele cu mâna altuia, fiindcă sunt fricoși; dar adevêrații boieri pământeni sunt patrioți. Apoi, te întrebû: drept este ca unii să scape, cei mai vino-vați pôte, și alții să fie tăiați, cei patrioți?

— Cei ce au scăpat cu fuga, norocul lor a fost. Ciobanul, când are să facă praznicu, n'allege berbecule din turma: îltu ia din grămadă.

— Arhon Sluger, te-am cunoscut tot d'auna om cu minte, care nu faci nimicû fără a te gîndi; gîndește-te maturû la urmările acestei fapte nesabuite, care, de o vei săvêrși, compromitarisești tôte lucrarea ce ai început; și vom rămênea

de sigur iar pe mâna Grecilor. După părerea mea, ești mai câștigat dacă i vei închide pe boierii cari au rămasu, și i vei pune să iscălescă toate hârtiile cele de folos obștesc; cu chipul acesta cererile d-tale către norod vor avea mai multă greutate; iară pe de alta, vedënduse compromitarisiți, vor fi siliți să sprijine cu tărie drepturile țării pentru care te-ai sculat; și când vor sosi trimișii de la Pörtă, ca să se încredințe de despre plângerile norodului, sprijinul boierilor într'acésta îți va fi de mare folos; căci, de! tot ei sunt stîlpii țării; și în ochii celor două Curți, glasul lor va fi mai lesne ascultat de cât al nostru. Știi cât îmi sunt de urți ciocoi, în câtu, de așu putea, 'i așu stinge pe toți după fața pământului; și nu ești te-așu opri ca să'i scurteți pe toți pe sub barbă; dar, în împrejurările de față, nu e politic a face acésta. Fă-ți întâi trebuța cu dênși, și apoi ne vom mai chibzui.

— Bine, popo, te ascultu; dar sunt legat de Arhieréu; căci am făcut jurământ cu Archiereu ca să taiu măcar 12 din cei cu barbă (protipendata), ca pildă pentru îndreptarea rului și pentru urmași.

— Dar nu sunt și eu Archiereu? Și ceva mai mult de cât Archiereu; te voi deslega eu de jurământ; căci scrisu este: putere aveți a lega și a deslega, în numele lui Isus Christos, fiul lui Dumnezeu.

— A! popo! disse Tudor oftând. Ai să dai séma înaintea lui Dumnezeu că nu m'ai lasat să taiu câți-va câini de ciocoi, cari 'și au dat cóstele cu lupii de Greci, și au deciuit biata turmă a norodului mai multu de 100 de ani.

— Fie péccatul meu! răspuse Ilarion, vesel că a pututu reuși a întorçe pe Tudor de la uă fapta, care ar fi compromis mișcarea. Voiu da eu séma înaintea lui Dumnezeu! O iaú în sufletul meu acésta.

— Aide, deslégă-mé de jurământu; și fi tu răspundătoru înaintea țării, dacă va ești altfel; dar, ține minte, că lupul își lepădă perul, nu și naravul; și vei vedea ce vor face câinii aștia după mórtea mea.“

Ilarion chemă pe gramaticul său din cee-l-altă cameră cu patrafirul și cu cartea; și după ce pusse patrafirul de gîtu, și citi rugăciunea de iertare, apoi dette lui Tudor bine-cuvântarea sa archieréscă.

În ziua aceea, boierii, adunați la Brancovenu, așteptau tremurându rezultatul misiunii lui Ilarion. La vestea addusă

de acesta că Tudor 'i a iertat, cu condiție a'i da concursul sinceramente, Boierii se umplură de bucurie, și promisseră tot ce le propusse Ilarion. Ilarion însă s'a căit de fapta sa, după cum asigură fidelii sei servitori, cari trăescu.

— A! Niculae! A! Ionița! le dicea ellu adesea, și în emigrație și după ce s'a întorsu în țerra; mare greșala am făcut că n'am lăsat pe Tudor să taie câți-va Cioco! Nici D-zeu, nici țerra, nici sufletul lui Teodor, nu 'mi vor ierta acésta!¹⁾

Nota No. LX.

Petiția boieriloru către Russia după intrarea lui Tudor în București.

Sire!

Subscrișiți îndrăsnim a ne prosterna la piciórele tronului Majestații Vóstre imperiale, rugându-o fierbinte ca să binevoiască a asculta plângerile unei națiuni, din norocire protectata de M. V. imperială, dar din nenorocire gemând sub jugulú administrațiunii turco-fanarioților din Constantinopole.

Biata Românie gustasse fericirea în cei șapte ani ai résbellului din urmă, bucurându-se de vederea neînvinselor trupe alle Majestații-vóstre ortodoxe, și să legánasse cu dulcea speranța a completei selle mântuirii; dar, vedându retragerea trupelor, și fiind lăsată iarăși la dispoziția vechiului său guvernământ, n'avea mângâiere de cât în mărinimósa protecțiune a M. V. imperiale, pentru păstrarea privilegiilor selle și a bunei ordine în organisarea administrațiunii selle; însă, vai! totul a fost zădărnícit! În deșert consulii russești se află față; fiind-că, cu tóte înfocatele rugăciuni alle cellor mai mari ai națiunei catre Ospodari, cu tóte legitimize observațiuni alle numiților Consuli, crușii Ospodari, cu cei după lângă dânșii, profitând de ori-ce ocasiune, și favorisați uneori de împrejurări, alte ori de vre-ua trebuința a țerreii, 'și au însușit nepedepsiți caracterul de tirani; și purtându-se ca inamici, și ca către ua

¹⁾ Despre sensulú acestui dialogu ne asigură și D. N. Popescu dela Mușetesci, și D. Ionița Popescu dela Bădulesci, despre cari am menționat în biografia lui Ilarion.

Pe lângă aceștia, doi streini ș'unu pământenu affirmă că Tudor era hotărít a taia câți-va boieri; astfel este Laurençon, pag. 66, și Raybaud, pag. 200 — Veți și Colonel Voinescu (memoriulú său din Revista Carpaților) pag. 135.

țerra streină, și bucurându-se de protecțiunea ortodocsă a M. V. imperiale, câte reelle n'au făcut patriei noastre!

Nedreptați și împilari nenumărate către sîrmanii locuitori contribuabili; assassinate către cei mai de frunte ai națiunii; neînțelegeri (intrige) vîrite între compatrioți spre a le întorce în folosul lor privat; desființarea drepturilor și obiceiurilor stabilite de ani nenumărați, prin mărinimosa protecțiune a Russiei; disprețu la ori-ce dréptă observație, desonorând și injuriind, și esilând nejudecați și fără probe legale pe cei ce le făcea umbră; considerând în fine ca uă pradă a lor acésta nenorocita țerra; ei au persecutat tot, nimicind ori-ce privilegiu, pîna când, împinși la disperare, cei mai mulți din nenorociții contribuabili din România mică fură siliți a se revolta, ne mai putând sufferi nedreptele și neomenósele cereri și plăți.

Subscriși, în fața acestei triste împrejurări, în care națiunea își reclamă drepturile ei pe callea unei revolte, spre a nu cădea în catigoria unei cooperațiuni suptînțeleasă, am făcut totul a o liniști, fără a cruța nici rugăciuni, nici bani, cu speranța d'a împăca d'o parte insurecțiunea, și despre alta d'a recurge la umanitatea M. V. imperiale, ca se adducem la cunoșcința sa și cauzele și privilegiile națiunii, tóte călcate în picioare; dar îndeșertu, vai! ne-am dat atâta osteneală: fiind-ca, nu numai nu sperăm a liniști pe deplin națiunea, redusă la ultima disperare, dar cellu mai mare pericol amenința de obște viața noastră; caci Turcii după marginea Dunării, în înțellegere cu Fanarioții ¹⁾, adună oștiri; asfelu că d'odată ei vor îneca țerra, macelarindu fără milă batrâni și flăcăi, pîna și chiar copii de țîța.

În numele lui Dumnezeu, Sire, fie ca umanitatea M. V. imperiale să nu suffere stingerea nenorocitei noastre patrii, protegiată de I. V., și d'aceeași religie cu dânsa. Bine-voiți a ordona intrarea puternicilor vóstre oștiri în nenorocita țerră a suferindei Români, care se află în cellu mai mare pericol. Fie ca M. V. imperială să scape acésta infortunată provincie ortodocsă, și să-și assigure din nou privilegiile și drepturile selle, după mărinimóselle promissiuni date prin manifestul comandantului en chef, nemuritorul generalu Michelson, cu ocasiunea intrării trupelorú selle în România.

Indrénim a repeta rugăciunile noastre, Sire; și conjurăm pe

¹⁾ Erróre, fiind-ca contra Grecilor fanarioți erau îndreptate acelle oștiri turcești.

M. V. imperială, în numele Dumnezeului a totu' putinte, ca să bine-voiască a scăpa câtu' mai neîntârziatu' mai multu' de unu' milionu' de sufflete, în pericolu' d'a fi sacrificate.

Sire,

Ai M. V. imperiale, prea umiliți și prea supuși servitori:

Grigorie Balleanu

Mihail Manu.

Scarlat Gradișteanu.

Grigore Rallea.

Al. Nenciulescu.

N. Filipescu.

N. Vacărescu.

Istrate Crețulescu.

(Nedescifrabilu').

Fotake Stirbei.

Alex: Filipescu (Vulpe).

Gg. Florescu.

Al. Villara.

București, 18 Martie 1821.

NB. Locul a două semnături sunt tăiate în piessa originală ¹⁾.

Nota No. LXI.

Proclamația lui Tudor

către toți locuitorii din orașulă Bucureștilor, parte bisericăscă și mirenăscă, boierăscă și negustorăscă, și către totu' norodulă.

Pricinile cari m'aũ silitu' a apuca armele sunt: pierderea privilegiurilor năstre și jafurile celle nesufferite cari le pătimea frații nostrii. Mai 'nainte intrării melle în București, cu calle am socotitu' să vē vestescū mai ântâitu', ca din partea norodului, uitare de istov cellor mai 'nainte lucrate; și să vē chiemu' pe toți ca să vē uniți cu norodulū, și să lucrați cu toții din preună obștăscă fericire, far' de care norocire în parte nu pôte fi.

Fraților! căți n'ați lăsatū să se stingă în inimele D-v. sfinta dragoste cea către patrie, adduceți-vē aminte că sunteți părți

¹⁾ Originalul illu' posedă D. Bolliacū. Acăstă reclamă este scrisă în limba Ellenă și în cea francesă; și e publicată în *Buciumul* No. 19 pe 1863; iar fragmente dintr'ânsa s'a publicatū și în *Romănul* No. 96, pe 1862.

alle unui neamü; și ca câte bunătăți aveți, sunt respătiri din partea némului catre strămoșii noștri pentru slujbele ce au făcutü. Ca să fim și noi vrednici acestei cinstiri alle némului, datorie netăgăduită avem să uităm patimele celle dobitocești, și vrăjbele cari ne-au defăimatü atâtü, în cât să nu mai fimü vrednici a ne numi neamü. Să ne unim dar cu toții, mici și mari; și ca niște frați, fit ai unia maici, să lucrăm cu toții împreună, fiește-care după destoinicia sa, câștigarea și nașterea a doua a dreptăților noastre.

Veri carele va îndrăsni a face cea mai mică împrotivire în lucrarea acestei nașteri de allü duoillea, unul ca acela, fraților, să se pedepsescă cumplitü; ca să cunoscă adeverații patrioți și osirdia cellor ce voiésü a sluji patriei cu dreptate și far' de vicleșugü, cu calle am găsitü a se întari legătura cea de obște pentru binele norodului și prin jurămintü, care se și trimite ca să'lü iscaliți, adeverații fi ai patriei ¹⁾.

1821 Martie 20.

Theodor.

Nota No. LXII.

Proclamația lui Tudor

către toți locuitorii orașelorü, satelorü din sud . . . din ori-ce tréptă, adică neamuri, postelnici, mazili, brășlași, ruptași, birnici, scutelnici, poslujnici și slujitori, și către toți streinü birnici din acellü județü.

Este sciutü la toți cea pâna acum pornire a mea, ce cu glasulü norodului cellui napăstuit am urmatü și urmeđü, spre dobëndirea drepturilor; am hotătü, dând cellü întâiu semnü de bunü patriotü într'acestü pravoslavnicü pământ românescü, întru care 'mi am strămoșescă naștere, să otcarmuiescü pre toți cei ce au încins arme din partea a totü norodului, spre sdrobirea și încetarea a ori caruia jafü și nedreptate ce ați cercat pâna acum din pricina oblăduitorilor Domni ce au stătut, și cari întru desăvêrsită nemilostivire aflându-se, au născocit ori câte chipuri de mijlôce spre a vè împila; și v'au sugt sângele adducându-vè întru acéstă mare derăpanare și próstă stare întru care vè aflați; iară cea mai de temeiu hotărîre a mea, însoțita cu glasulü norodului, este că nici într'unü chipü să

¹⁾ După originalulü aflatü între hârtiele rēposatului Dinitrie Ciocărdia, socrulü meu, și care se află ađi în posesiunea mea.

nu înceteze din cererea dreptăților țerei, pe care, și de nu le voi vedea dobândite printr'acelle destoinice cuvinte cari s'au făcutu cunoscute până acum pe unde s'au cuvenitū, vē fagăduescū sufleteșce că se vor dobēndi negreșitū, prin varșarea de sânge împotriva veri căruia vrăjmașu se va arāta calcătoru acestor dreptăți, de care ântaiū voi aveți se vē bucurați. Intr'acēsta dar doritōre patrie, și voi cugetatori aflându-mē, mi'au ajutatū milostivulū Dumneșeu până acum de am mântuit, nu numai celle cinci județe de mănătoriile și jafurile prădătorilor otcarmuitori și fellurimi de slujbași, ci pe unde am ajunsū și am propoveditū, au încetatū rellele jafuitorilorū. Așa dar, ajungând și aici, în politia Bucureșcilor, care este scaunul oblăduirii norodului, și găsind mulți patrioți boieri întru asemenea bune cugetări, cu alle norodului asemămate, am hotărîtū, ca unū voitorū de dreptate, să cunoscū vremelnica stăpânire a țerrii, suppuindu-se toți cei ce au încinsū arme de isbăvire la legile și pămēteșcile obiceiuri ce li se vorū arāta de către stăpânire prin mine; daca voiū cunosce că sîntū într'adevērū folositōre patriei, și de mare trebuința obștei norodului; căci, fara a cunosce cinevași o stăpânire, nu numai firesce nu 'i este prin putința, ci pociū țice și de mare vătămare la împlinirea trebuințelorū ce va avea acēsta isbăvitōre lucrare. Vē vestescū dērā tuturor, frațilorū pămētenī, că și cuviința și trebuința vē îndatorēsā să cunosceți uā stăpânire, care stăpânire, avēndu-și lastarile sale întinse prin laturile țerii, să închipuesce și într'acelū județū prin d-lorū ispravnicii ce se randuescū de aici, la care, câți sunteți locuitori într'acelū județū, trebuie să se supuie și să săvērșescā poruncile ce se vorū da, când vorū fi asemămate celorū întru obștēscā sciința, datorie și ajutōre trebuințelorū ce cerū oștirile, ce suntu gata a să rēsboi spre dobēndirea dreptățilorū obștii norodului; și așa, înțelegēndū cu toți duhulū acestei isbăvitōre lucrări, câți sunteți vrednici de a purta arma împrotiva vrăjmașilorū țerei, veniți la mine să vē cercetezū starea vitejiei vōstre; și de voiū găsi-o asemănatā cu ceea ce se cuvīne să fie într'asemenea lucrare, numai decātū să vē priimescū, și să vē povățuescū datoriile ce aveți să săvīrșiți; cunoscândū însă și acēsta că aveți să slujiți ca nișce ostași numai pentru dobēndirea dreptățilorū vōstre, iarā nu pentru vre uā folosire de bani; căci și eū și toți cei ce s'au înfrațitū cu mine, slujimū, nu cu cugetū de dobēndire de bani, ci por-

niți de revna binelui ce așteptăm, și pentru noi și pentru copiii noștri; iară câți nu sunteți născuți pentru această meserie, împliniți-ve datoriile, cu totă supunerea ce șe cuvine să dați, către D-lorū ispravnicii județului; adică, voi, mazililorū, brăslașilorū și companiștilorū, i streiniloru, răfuiți-ve rēmașițele ce aveți, a următoarei tetraminie de Ghenarie; asemenea și voi. birnicilor, istoviți rēmașițurile dajdiilor ce sunt scōse până acum prin poruncile stăpanirii, adică ai semei Vistiriei de Februarie și Martie, po talere 18 de lude; ai diminieii lefilor, tot pe aceste luni, po talere 12 și 60 bani de lude; și banii orēnduelii mezelhanelii de primă vēră, po talere 17 și 60 de lude; și cu toți, din ori-ce trēptă și orēnduiială, slujiți isbăvitōrelor oștiri alle țērrei, după cum se va orēndui, în dari și în transporturi de trebuincioșe zacherele; și fiți încredințați că mai la urmă veți înțelege și rodirile fericirilor vōstre; câți însă de subt aceste rēspunderi vē aflați astă-qi ostași suppuși armelor isbăvirii, să sciți că sînteți cu totul apărați și privileghiați; și voi, satenilor, unora ca acestia aveți să vē scadeți din lude cu analoghia cislilor lor, precum și stăpânirea țērrei porunceșce pentru această prin Vistierie către D-lor ispravnicii județelor; și asemenea se va pađi această orēnduiială și pentru câți alți ostași se vor mai aduna duprin sate și de acum înainte, prin știința mea și a orēnduiților mei; iară după ce veți istovi tōte aceste rēmașaguri puține prin Zapcii plășii la D-lor ispravnicii județului, după cum urmēsa obiceiulū, ca să istovēscă și D-lor cu Vistieria țērrii, iarăși spre întimpinarea trebuincioșelor alle isbăvirii, să sciți fără indoială că mare ușurință are să vi să facă, nu numai întru rēspunderea dajdiilor, ci și întru tōte celle-lalte dari și orēndueli; cum și jafurile vor lipsi cu totul; și veți înțelege înșivē scaparea robiei întru care v'ați aflat până acum. — Urmați dara întru tōte acestei povățuiri, ce într'adinsū vi s'au trimisū ca să se citēscă întru auđulū tutulor, și în vilēgū de obște; și fiți încredințați că nici odiniōra nu veți ramânea fără dobândirea dreptaților vōstre ¹⁾.

1821 Martie 20.

Theodor.

¹⁾ Dărzēnu, *Trompeta*, No. 659.

Nota No. LXIII.

Carte de adeverire dată Slugerului Tudor.

În numele Prea Sfintei și nedespartitei Troițe, unuia adevăratului Dumneșeu.

Încredințăm, cei mai josu iscăliți, cu acestu înscrisu alu nostru, cum-că am cunoscutu că pornirea Dumnélui Slugeru Tudor Vladimirescu nu este rea și vătămătore, nici în parte fie-cariua, nici patriei, ci folositoare și isbavitore, și norodului spre ușurință, pre care, ca și pre unulu de binele țerrei voitor, și de trebuința obștei norodului, l'au priimitu tóta politia Bucurescii, cu dragu și brațe deschise. Drept aceea, si ne juram din partene subt aceste iscălituri, pre numele marelui și unuia adevăratului Dumneșeu, că nici-o-dată nu vom cugeta împotriva vieței și cinstei D-lui; și ne vomu uni pentru tôte bunele cugetări câte se vor chibzui între D-lui și toți cei uniți cu D-lui, printr'aceste iscălituri, și cari cugete se vor dovedi întru adevăr că vor privi, fără nici o părtinire, la folosul, nebântuirea, pacinica și de cinstită petrecere a acestui norodu allu Valahiei, patriei noastre; iar cându vomu urma împotriva, și purtându-ne cu vicleșugă împotriva obștescului folosu, și celle mai sus făgăduite, vom călca vre una dintr'ênsele, atunci, ca nisce netemători de Dumneșeu, și vrējmași ai patriei noastre și binelui obșcescu, nu numai înaintea înfricoșatei judecați se avem pēra pre Dumneșeu, și se fim lipsiți de bunătățile cereșci, ci și aici, judecându-ne de către toți cei înfrațiți la această sfântă legătură, și dovedindu-se prin destoinice aratari învinovațiți, se ne pedepsim după hotărērea pravileloru; și spre încredințare, am iscălitu înșine cu mâinile noastre ¹⁾.

1821 Martie 23.

Allu Ungrovlahiei Dionisie.

Gherasie Buzenă.

Ilarion Argeșiu.

Istrate Crețulescu.

Grigorie Ballēnu.

Mihalache Manu.

George Slatinēnu.

Nicolae Goleșcu.

Fotache Stirbei.

Ión Stirbei.

Scarlatu Grădiștēnu.

¹⁾ Condița Nr. 93, a arhivei Statului, pagina 123.

Alexandru Philipescu.
N. Philipescu.
Al. Nenciulescu.
Al. Villara.
N. Văcărescu.
Mih. Cornescu.
C. Golescu.
Dim. Philipescu.
Filip Lenșu.
C. Crețulescu.
Iordache Stirbei.
Dionise Fotino, Serdaru. ¹⁾
Antonie Papazolu.
Stefan Bujorénu.
I. Fălcoianu.
Ión Cătunénu.
Răducanu, Serdaru
Manolache Nanoiann
Alexandru Slugeru.
Michai, pitaru.
C. Bujorénu.
Preda Săulescu.
George Lehliu.
Ión Clincénu.
Stephan Orășanu.
Ión Jianu.
Alexandru Serdaru.
C. Borănescu,
Panțică Velcea
Constantin, biv vatafă iusbaș.
C. Grecénu.
Constantin Slugeru.
Alexandru Andronescu,
Nicolae Catacașu.
Ión Stolnicu.
Bănica Balăcénu.
Ión Pitaru.
C. Andronescu.
Hristodoru Serdaru.
Theodosie vel Slugeru.
Ión Lăcénu.
Nica Serdaru.
Alexie Slugeru.
George Tufénu.
Matheiu Grecénu, medelniceru.

¹⁾ Istoricultu.

Nota No. LXIV.

Petiția către Pörtă din partea Boerilor în favoarea insurecțiunii.

Noi, prea plecați robi ai prea puternicei împărații, Mitropolitul țării, Episcopii, Egumenii, Boerii mari și mici, capitani, mazilii, și totă obscea locuitorilor pământului țării Valahiei, vechiului Keleru împărătescu, cu cele până la pământu așternute prea plecatele noastre închinăciuni, facem arătare prea puternicei împărații, că, sosind până aici la Bucuresci Tudor Vladimirescu, insoțită cu mulțime de norod, cu lacrame de umilință, îmbrăcați în vestmântul jaliu, și acei desevirșitu prăpădiți și săraci, acum când era vremea muncii câmpului, pentru jafurile ce în multe chipuri au cercat, și pentru pierderea dreptăților și a privilegiilor ce din vechime a avut țerra acesta, cu milostivire arătată de prea puternica împărăție, către noi suppușii ei, iar acum calcate și ajunse mai cu totul a se perde, nu din pricina noastră a Boerilor pământeni, precum bănuia norodul, ci din pricina oblăduitorilor Domni ce au stătit, cărora din slăbiciune, de nevoie, trebuia să ne plecăm și noi, suppuși și credincioși prea puternicii împărații, boerii pământului, pentru care apururea găsindu vreme de îndelungă, nu am încetat a ne plânge către prea puternica împărăție, precum și acum am fost siliți, după datorie, a asculta dreptele plângeri ale ticalosului norod, nu cu chip de împotriviți către prea puternica împărăție, ci cu chipul celei mai adânci supunerii și plecăciuni; privindă dară la vrednica de jale plângerea lor, de patimele ce au cercat, și pârîntesca datorie împlinindu, îndrăsnim a face cunoscută către prea puternica împărăție alle salle drepte rugăciuni, însoțite și de cele cu înferbințelă din parte-ne, ca cu milostivire să ni se dea voe a arăta mai pe larg greutățile ce a suferit acestu norod din pricina numiilor oblăduitori, și a pierderii dreptăților și a privelegiilor ce din vechime a avut, cu milostivire hărăzite de către prea puternica și a noastră hrănitore împărăție, rugându-ne ca și acum să ne umbrască cu cea deplină obicinuită milostivire a sa, acoperind cu densa pe acestu norod credincios, și despre o parte împilat, din pricina necazurilor ce a pătimit, iar despre alta îngrozit de întâmplările ce pot să vină asupra-i, și să se întâmpine ori ce năvalire de decinde; că, după cum ne-am încredințat, chiar

din celle ce am veđutū acum unū anū, ridicarea norodului nu privesce spre împotivire, ci spre cererea dreptăților sale, care înșine noi vomū îndrāsni a le arāta, cāndū prea puternica împērație se va milostivi a ne da voie ca sā facemū uā arātare ca acēsta din partea suppusului și credinciosului norodū.

Asceptamū darā cea milostiva, prea înaltā și sântā poruncā a prea puternicei împērații. 1).

1821, Martie 27.

Nota No. LXV.

Pretinsū dialogū politicū între Ipsilanti și Tudor.

Ipsilanti. Imi pare bine cā vē vedū sānatosū; ședeți, Domnule Vladimirescu, aū ȡisū Ipsilanti franțosesce. De mult timp era necesarū sē vorbim noi amāndoi, în persōnā.

Vladimirescu. Suntū gata a vē asculta, a respunsū Tudor Vladimirescu.

Ipsilanti. Cređū ca D-Vōstrā știți scopulū cellū mare pentru care am venitū aici.

Vladimirescu. Dupē cum veđū din proclamațiile D-Vōstrā, v'ați luatū asupra-vē sarcina de a libera Grecia de sub jugulu turcescū.

Ipsilanti. Curatū așa. Luāndū asupra'mi comanda Eteriei, eū am apelatū la popórele împilate de jugulū barbarū; și la celū întâiū pasū, întâmpinū opoziție. Și de la cine? De la aceea carū ar trebui sē se grabească sub stindardele libertății.

Vladimirescu. Divanulū țerrei a doritū sē știe cine v'au însărcinatū pe D-Vōstrā cu marele actū allū elliberarii Greciei? Și cine v'au împuternicitū sā appelați la uā rescōlā generalā contra Turcilorū? Divanulū a trimisū la D-Vōstrā pe deputatulū Pavelū Macedoneanu. 2).

Ipsilanti. Ce mai spui, Domnule? Acestū deputatū a fostū trimisū de Domnia ta, nu de Divanū!

Vladimirescu. Acēsta e supoziția D-Vōstrā; dar nu eū, ci Divanulū v'au rugatū sē'i comunicați plenipotenția D-Vōstrā.

Ipsilanti. Cine m'au împuternicitū pe mine? a ȡisū māndru Ipsilanti. Domnia ta știți cine sunt eū?

1) Condica Archivei-Statului, No. 123, pag. 196.

2) Nu cum-va sā fie Pavel Machedonski?

Vladimirescu. Știu. Domnia ta ai servit în Russia ca generalu, iar ești în Valahia ca Capitanu; însă aici nu e Russia.

Ipsilanti. Nu cumva Domnia ta socotești că ești sîntu dator a descoperi Divanului țerei Valahiei secretele Congreselor Europei? Nu cumva Divanul nu înțelege unde înclină de atîția ani politica tuturor puterilor Europei?

Vladimirescu. Politica europeană, pentru îndeplinirea planurilor sêlle, nu avea nevoie să se vî însarcinese ca să adunați în Moldova și Valahia toți vagabonții și calicii, ca să liberați Europa de Turci.

Ipsilanti. Domnia ta, Domnule, ești impertinent. Domnia ta ești inamicul patriei D-tale. Planul D-tale este a te folosi de turburări, și a conduce pe vagabonții D-tale, pe Panduri, la hoții!

Vladimirescu. Titlurile D-tale nu suntu mai bune de cât alle melle; și ce să mai vorbim despre acêsta? Domnia ta fă ce știi, și ești voiu face ce știi!

Ipsilanti. Noi, Domnule, avem unu inamicu comunu; și noi trebuie să lucrăm cu tôte puterile, iară nu să ne întrebăm unulu pe altulu despre drepturi.

Vladimirescu. Inamicii D-Vostră sîntu Turcii; iar ai noștrii, Grecii Fanarioți. Diferința se vede din proclamațiile D-tale, și din alle melle. Câmpul D-Vostră e Grecia. Mergeți peste Dunăre. Iar treaba noastră este d'a allunga pe Domni Fanarioți totu acolo; nu'e locul loru aici. Destulă ați strênsu de-cima din Principate! Lasă să mîrgă sub stindardele D-vostră să liberesse Grecia de sub jugu; și ne vom mîntui noi de jugul loru. Păcă noi suntemu ferma ¹⁾ D-Vostră! D-Vostră aveți pamânturile și sclavii D-Vostră. Jupuiți dupe ei măcar și trei piei.

Ipsilanti. Domnule Slugeru. . . .

Vladimirescu. Voevodu, nu Slugeru, Domnule Ipsilanti, a disu Vladimirescu, trântindu cu sabia pe podellele camerei.

Ipsilanti. Te poftescă să taci. . . .

Vladimirescu. Săracul de mine! Cum să mă temu de Domnia ta?

Ipsilanti. Eu în curêndu te voiu sili să te temi.

Vladimirescu. E! până atunci, adio! Speru a ne vedea în curându!

¹⁾ Moșie în arenda.

„Officerul ruse, care, în timpul conversației, privea prin încuțarea ușei, adăoga: că la brăul lui Vladimirescu atârna două pistole și ua sabie turcescă în diamante; că era mare de stat și spătos; că în cap purta ua căciula națională, nițioasă (?) ca era brun, smolitu, cu mustațile lungi; și avea niște ochi negri ca carbunii, cari cereau răsunare.“¹⁾

Să ne fie permis, prin câte-va observațiuni, să dovedim neesacitatea multor aserțiuni din acest dialog.

Dialogul nu s'a putut ține în limba franceză, pe care Tudor n'o cunoștea; afară numai dacă convorbirea în limba franceză s'a ținut între Ipsilanti și Ilarion, acesta ca intrepriu între Tudor și Ipsilanti; dar fiind că n'o spune officerul ruse, nici menționează de Ilarion, este evident că nu pôte fi esact ce spune autorul. Tudor cunoștea puțin limba greacă, pe care o învățase în casa Glogoveanului; și sa că nu o vorbea destul de corect, sa că a voit să aiba de martor un bărbat ca Ilarion, s'a prefacut că nu înțelege limba greacă, ca să pôte justifica intervenirea lui Ilarion ca intrepriu între dânsul și Ipsilanti.

Cum că convorbirea s'a ținut în limba greacă, dovada este Cioranul (pag. 53) și Kiriak Popescu (Românul pe 1862 No. 299) cari amândoi citează cuvinte grecești d'alle lui Ipsilanti. Fanarioții erau prea mândri ca să vorbească altă limbă de cât cea paternă, cu care se falea, și pe care o considerau ca *limba Zeilor*.

Nu pôte fi esact că între Tudor și Ipsilanti să se fi schimbat cuvinte insultătoare, ca *impertinentă*, *vagabondă* etc, nefiind nici politic nici cuvințios din partea unor asemenea bărbați a se insulta gratuitamente.

Tudor era prea modest ca să se numească pe sine *Voevodă*, și avea destul bun simț ca să nu amerințe pe Ipsilanti în

¹⁾ Acest dialog este estras din bibliotheca de la St. Petersburg, secțiunea voiajelor, din opera officerului ruse A. Veltman, amic cu Ipsilanti de când acesta se afla în oștirea rusă, și care călătoria ca turist prin Principate în anul 1821; ellu susține că a aușit cu urechile selle acest dialog, fiind retras în camera laterală.

Acest dialog s'a comunicat D-lui Romulus Scriban de fratele Dumisale, D. August Scriban, cancellar all universității din Petersburg, și s'a publicat în *Dacia literară* No. 8 din 1870, după care Pa reproduș *Fôea Transilvaniei* No. 4 din 1871, și *Gardistul ciric* de la 25 Decembre 1870.

locuința lui, trântindă sabia de parchetă, când din asemenea insulte și amenințări putea să-și compromiță viața, și prin urmare cauza sacră ce apăra; și să provóce și uă luptă, uă luptă, fatală pentru țerra, între panduri și greci.

Nu e esactă că Tudorū ar fi mersū la întâlnirea cu Ipsilanti armatū cu douē pistóle la brău, și că sabia sa era împodobită cu diamante.

Bărbați de totă încrederea asigură că numai la drumū purta Tudor pistóle, la coburul calului, nu la brău; iar sabia, de va fi aceia pe care o posedă D-nu Cacaletēnu, n'are nici téca de argintū nici mînerul cu diamante.

În fine, Tudor nu era înaltū, nici brunū, nici smolitū, nici cu mustățile lungi; ci ast-fel cum l'am descris noi în biografia sa, dupe încredințarea unorū bărbați competenți și onorabili, ca D. P. Poenaru, Columbēnu, N. Popescu dela Mușetesci, etc.

Totū ce e adevērū în acestū dialogū suntū cuvintele đisse de Vladimirescu, că cauza Românilor diferă de cauza Grecilorū, unii avēnd de inamici pe Turci, iar alții pe Fanarioți; și că locul Grecilorū este peste Dunăre, iar nu în Principate. Acésta o încredințēdă toți martorii și scriitorii, Români și străini, pe cari 'i-am citatū la finele dialogului de la capitólulū XXII.

Nota No. LXVI.

Dela Slugerul Tudor.

Fraților ómeni ai Adunării,

Fiind-că familia D-lui biv-vel Agă Alessandru Vilara merge la Brașovū, iară D-lui rămâne aici în slujba țerrei, împreună cu cei-l-alți prea cinstiți boieri, poruncim ca întru nimicu supărare la drumū sē nu se facă de către cine-va; ci mai vērtoșū veri ce ajutorū le va face trebuința sē li se înlesnescă; căci care se va îndrāsni a se apropia cu cugetū reū de acésta famillie, saū de ómenii căre 'i are spre pađa și ajutorul drumului, cu cumplită mórte se va pedepsi. *)

Theodor.

2 Aprilie, 1821.

*) După originalulū ce 'lū posedă D. Bolliac.

NB. — Actele originale ce le posedă D. Bolliac conținū propria semnătură a lui Tudor, reproducă în facsimile dela începutulū operei. Asemenea și proclamația dela 20 Martie, (Nota No. LXI), conține propria semnătură a lui Tudor.

Nota No. LXVII.

Arzulu trimisü la Paşa dela Giurgiu din partea Divanului țerrei.

Prea Înălțatule și milostivule Pașă, Effendi allü Giurgiului.

Rivna, credința și suppunerea noastră și a stremoșiloru noastră către prea puternica, milostiva și a noastră hrănitore împărăție, au fostü, este și va fi în tóta vremea cunnoscută și marturisita. Dérü, fiind-ca acum s'au ivitü mulțime de norodü, într'atätü patimașii de jafurile și nedreptățile ce au cercatü, în câtü au ajunsü la cea din urmă desnădajduire, și voesce a 'și arata plângerile și tânguirile s'elle prea puternicei împărății, și a'și dobândi milă și dreptate de la milostivirea împărăției, prin mijlocirea Înălțimei t'elle, cunnoscëndü firésca bunatate și adânca înțelepciune a Înălțimei t'elle, ce ai arretatü către țerra ntr'aceste resvrătiri, ne rugăm cu umilința se te milostivesci d'a ni se trimite fără zăbavă un Effendi din cei mai d'apropé credincioși și suppuși ai I. T'elle, carele se scie ori grecesce, séu rumănesce, de va fi prin putința; iarü de nu, se scie și numai turcesce, spre a da ascultare plângerilorü și dreptățilorü ce cere acestü *ticălosü* și năpastuitü norodü, credinciosü și suppusü prea puternicei Impărății; care plângere, ascultându-se de către acellü Effendi, se facă tacirü către Înălțimea Ta, ca I. Ta, se mijlocésca cu milostivire către prea puternica Impărăție pentru ellü. ¹⁾ 1821, Aprile 12.

Nota No. LXVIII.

Cuvântulü lui Tudorü către oștire la plecarea sea de la Cotroceni.

„Pâna în céssulü acesta am iconomisitü, fraților, tréba cu Turcii, a nu calca pământul nostru, când cu una, când cu alta, fără a ne aréta revoluționishti către Pórtă, cerëndü numai a arata drepturile patriei noastre; dérü nefiind priimite rugăciunile noastre, care le am făcutü mai de multe ori către Pórtă prin jălbile noastre, și vedëndü fórte bine că vrašmașii noastrăi au ajunsü afară din capitala noastră (a Bucuresciloru) cu gândü a face cu noi resboiü, sintemü siliți a lassa acestü orașiü, Bucuresci, ca se nu fimü pricina, noi singuri, a arderii lui; și se

¹⁾ Condica No. 123 din Archivă Statului, pag. 197 verso.

ne tragemu spre întrupare cu cei-l-alți frați ai noștrii creștina, purtându grija pentru a noastră obștească scăpare și a Patriei noastre; și de acum în colo, frații mei, Panduri, Bulgari și Sârbi, conlocuitorii nostri, trebuie să deșertăm pușca noastră în carne de Turcu, de voru navali pe noi; și să facem numele nostru laudat, a ne vesti toate norodele, că am statut voinici împotriva vrăjmașilor nostri.

„Fraților panduri, și voi, cei-l-alți confrăți ai noștrii, acești Turci nu sunt ca cei din Cladova, din Pureți și din Feteslam, voinici, cu care ne am bătut de multe ori, în Țillele lui Noitof; acum să cinstim nemul nostru biruințele cu care ne va cununa D-zeu, luptându-ne cu vrăjmașulu cu îndrăsnela și inima voinicescă; că și densul veđendu-ne că ne luptăm barbătesce, va dossi înapoi, gonit de noi, precum și altă dată au pătit'o, atunci când mai vertosu și virtutea noastră era mai mica. ¹⁾

15 Maiu 1821.

Nota. No. LXIX.

Legi ostășesti alle Eteriei.

Art. 1. Veri-care ostașu, oficeru și omu de arme, trebuie a se supune tot-d'auna și fără nici ua împrotivire superiorulu său, purtându-se cu respectu, și esecutând ordinele lui cu grabnicie și esactitate. Calcătorul acestei legi va fi pedepsit ca unu inamicu alu patriei, adică cu mórtea.

Art. 2. Acella care va deserta de la postul său se va pedepsi cu mórte infamantă.

Art. 3. Acella care 'și va lasa drapelulu și regimentulu său, atâtu se va degrada în fața armatei (ca nedemn de onórea de a servi patriei); după aceea se va declara către totu poporul ca un defăimat, fără a'și mai redobandi onórea; afara numai dăca aru face servicii și isbândi mari în folosulu patriei. Dăca va deserta la inamic, și se va prinde cu armele în mână contra patriei sélle, atunci să se desonoređe pentru tot-déuna, să se afuriseasca și să se spândure; iar corpulu lui să nu fie demn de a se immormenta; și numele lui să rămăe blasfemat și urātu de generațiunile fiitoare.

¹⁾ Memoriulu lui Kiriac Popescu (Romănul No. 304 pe 1862).

Art. 4. Acella care va fura, să se defaime în publicu, și să înapoieze lucrul furat.

Art. 5. Acella care va perde sau își va vinde armele, să fie obligatū a merge fără arme contra inamicului; și până când nu va dobândi prin vitejia sa alte arme, să rămână desarmat și ca un servitor allū armatei.

Art. 6. Acella care va omorî pe camaradul său, sau pe vre-unul din Connaționalii sei, sau pe ori-cine, afară de inamicul armat, să fie pedepsit cu mórtea.

Art. 7. Acella care se va dovedi în relațiuni cu inamicul contra țerrei, să se pedepsească conform art. 3.

Art. 8. Veri-ce conspirațiune secretă sau vedită, sau veri-ce revolta contra superiorilorū, dovedindu-se, să se pedepsască cu mórtea.

Art. 9. Tulburările, certele și gâlceville dintre ostași vor fi pedepsite cu asprime; căci fiind toți tovarăș, trebuie să fie și amici, spre a se ajuta împreună la veri-ce nevoie.

Art. 10. Beția fiind uă causă a tutor reūtațiilor, se va pedepsi cu multă severitate.

Art. 11. Ostașul care va lipsi un minut măcar fără voea superiorului său, se va pedepsi cu asprime.

Art. 12. Fie-care cap este responsabil pentru cei de sub dînsulū, și să va pedepsi pentru abaterile subalternilor lor.

Capul ori-cărui regiment este dator a avea tot-d'a-una în complect numărulū ostașilor de sub comanda sa; iar când vre-unul dintr'ânșii se va omorî, sau se va perde, sau se va bolnăvi, să se anunțe prin raportul șilnic către superiori; la cađ însă de a lipsi acellū superior, să se pedepsască, perđându-și postul, și să se degrade iarăși în simplu soldatū.

Acella însă care va da mărturie sau raport mincinos, după ce și va lua pedeapsa cuvenită, se se degrade. ¹⁾

Al. Ipsilanti.

¹⁾ Estras din coddica penali a Eteriei. Veji Fotino pag. 108—109.

Nota No. LXX.

Plângerea și tânguirea Valahiei asupra nemulțumirii străinilor
ce au derăpănat-o.

Pentru nedreptatea ce i s'au făcută.

O! mamă, sfânta dreptate!
Vin din ceru, de unde ești,
Veșimi a mea strămbătate;
Celor rei să răsplătești.

Cerurile, din 'nalțime
Rogū ca să v' deschideți;
Ș'a răutații mulțime
Ce'i asupra'mi, s'o vedeți.

Arătați milostivire
La allū meu cumplit suspinū;
Și de este resplătire,
Spălați'mi allū meu veninū.

Nu 'mi au mai rămas putere,
Nici altū und' să năquescū;
M'au pătruns a mea durere,
Și cunosc că mē topecsū.

Eū fără fațarnicie
Pe străini 'i am priimit;
Făr'a ști că's vrașmași mie,
Ca pre-ai mei fii i-am iubit.

Am vrut să fiū hrănitōre
La nemernicii barbari,
Mamă, bună 'ngrijitōre,
Făr'a ști că sînt tâlhari.

I-am priimit părintește,
Pe flămândū, golū, însetatū;
Și ei acum tâlhărește
De totū m'au derăpănatū.

I-am ajutatū cu mijlōce,
In tot chipul d'ajutor,
Socotindu'i fii de pace,
Iar nu hoți resvrătitori.

Isgoniți, fugiți de silă,
D'allū lor loc înstreinați,
Aū aflat la mine mila
Ca ș'ai mei cinstiți bărbați.

Și mai mult de cât se póte
I-am îmbrăcișat pe toți;
Le-am fost scăpare la tóte,
Ne știindu'i că suntū hoți.

Le-am fost mamă cu dorire
Cestor bărbați blestemați;
Nu le-am făcut osebire
D'ai mei fii adevérați.

N'am știut că vre-odată
Mē vor face vëndátóre;
N'am știut c'oiū fi 'nșelată,
Și 'mi vor fi omorátóre.

Toți, în loc de mulțamita,
Pre mine aū uneltit
Să mē vađa prăpadită,
Dupē ce'i am fost cinstit.

A mē răpi pân' la mórte
Asupra'mi aū cugetat
M'aū slăbit cu totul fórte,
N'am nădejde de scăpat!

Ca niște lupi pre uă turmă
P'ai mei fii 'i aū prășiat;
Gonindu'i din urmă 'n urmă,
De mine 'i aū depărtat.

Toți névolnici, cu urgie
Asupra'mi aū fost porniți;
Ai mei fii cu vrăjmașie
S'afă de ei risipiți.

Aū silit ca se desparte
Mamă, tată, de fecior;
Aū înstreinat departe
Chiar pe frate d'a lui sor.

Au batjocorit feciore,
Şi femeii între bărbaţi;
Au necinstit ori ce stare,
Lăsându'i goi, desbracaţi.

Au prădat biserici sfinte,
Şi nimic s'au spaimântat;
Au necinstit în cuvinte
Pre cerescul împărat.

Lacaşul celui prea mare
Barbarii l'au desvelit, ¹⁾
Fără frica de mputare,
Prea tare-au nelegiuită.

Blestem asupra nemulţumirii lor.

Dumnezeule 'ndurate,
Dreptule judecător,
Veşi'mi a mea strămbătate,
Şi le fi respălitor!

Drept a lor nemulţamire,
Dă-le scirbe şi amar;
Dă-le dreaptă respălărire,
Ca m'au prădat în zadar.

Mânia ta se'i urmese
Ori măcar unde-or umbla;
Osânda ta să'i vînese
Veri pe ce locuri vor sta.

Frică da-le să se teamă
Şi frunţa când s'o mişca;
Pribegind, să bage seamă
Chiar de vînt când o sufla.

Fă-le lor callea pustie,
Ca să umble rataciţi;
Arată a ta mînie
Ş'unde or fi pribegiţi.

¹⁾ Allusiune la desvalirea de plumb a Mitropoliei din Tirgovişte, ca să tórne glonçe.

Drépta Ta le resplátésca
Cestor nemulțamitori;
Urgia 'ți să'i osândésca
Ca pe misce-împutatori.

Curse 'n callea lor le pune,
Să cađa 'n perđare toți;
Nu mai vađa: ținle bune,
Nemulțamitorii hoți.

Pași lor le poticnesce,
Să n'aiba unde scăpa;
Adunarea lor sdrobesc
Ori unde se vor afla.

Să nu póta să'si găsésca
Loc să fie odihnți;
Pururea să rátačésca,
Și să fie necajți.

Nu 'și găsésca und' să ședă
Cătu-și de puțințellu loc;
Fă ca cerul să nu-'i vađa,
Și se pice pe ei foc.

Rugăciunea.

Dumneđeule prea sînte,
Celú ce tóte le privesci,
Addu'ți de mine aminte,
Nu 'n veci să mă pedepsesci.

Veđi necađurile melle,
Că s'au fórté îmulțitú;
Dureri, scărbe, nevoi grele,
Cu totul m'au covîrșit.

Veđi a mea derăpănare,
Că suntú apprópe sē perú;
Nu mă lasa în perđare,
Ajutor la Tine cer.

Cată din cerú jos la mine,
Și-'mi veđi focul cellú aprins;

Intórcete-acum cu bine,
Că mai cu totul m'am stins.

Eram sloboda grădină
Veri la cine-ar fi venit,
Cu tot felul de rod plină,
Far'a fi nimic oprit;

Ș'acum am ajuns în stare
Mai de tot să mă sfirșesc;
Plâng, suspin fără 'ncetare,
Din ți 'n ți mai rău slăbesc.

Până când d'a Ta mânie
Să petrec tot în ohtat?
Intórceti a Ta urgie,
Veți ca m'am derăpanat!

O tâlharéscă pornire
D'odată m'a prăpadit;
A mea tótă moscenire
Fórte rău s'a risipit.

Frică, spaimă, de o-dată
Peste mine aū venit;
Ai mei fi, norod mult, glótă,
Pribegind m'aū năpustit.

Toți s'aū respândit departe,
Prea ticăloși ai mei fi;
Sate și orașe sparte
Aū remas gólle, pustii.

Intórceti milostivire,
Și-mi ridică acest nor;
Ai mei fi, a ta zidire,
Veți necazurile lor.

Nu mai pociu avea răbdare
A'i vedea înstreinați;
Arat'a ta îndurare
Ca să-'i veđ iar addunați.

Până când să fiu scărbita
Și jalnică d'ai mei fi?

Până când voi fi măhnită,
Sufferind ticaloșii?

Eu eram cea răsfațată,
Cu tot felul d'addunari;
Eu eram cea desmerdată
In plimbări și desfătări!

Ș'acum podoba mea totă
Mai s'a stins după pământ;
Nu gândesc ca vre uă dată
Ce-am fost iar să ȳic că sunt!

Casele celle frumoșe
Prea iubiților mei fi
Când să le ved luminose
Din 'ntuneric cest pustii?

Eu mă bucuram odată
D'ai mei fi nóptea âmblând;
Ș'acum sînt fôrte 'ntristată,
Nóptea de câini tot urlând.

Alle melle uliți tôte
Saltau nóptea 'n veselii;
Ș'a nu plânge-acum nu pôte
Veđendu-se că 'sü pustii!

Tóta ulița-acum plânge
Sângele ce s'aü versat;
Nu mai pot înghiți sânge,
Fie chiar și vinovat.

Tineri, bătrîni, prunci, feciore,
Plâng, suspin fără soroc;
Intôrce-acéstă durere,
Și potolesce-acest foc.

Sfături către pămînteni.

Și pe voi, fi, ve rog fôrte
D'acum 'nainte să fiți
Intr'un cuvînt pên la mórte
La o laltă și uniți,

Ve sfatuesc părintesce
Chipul care să-lu urmați;
Trăiți toți moralicesce
Ca nume bun să ve dați.

Cea d'acum împrejur stare
Singuri voi o judecați,
Că fără nici uă 'ndreptare
Ve cunósceți vinovați.

Nu ați grijit pentru mine
Nici de cum se me cinstiți;
N'ați cunoscut allu meu bine
Numele să mi-lu măriți.

Se 'nălțase 'n uni măria
Pên' la punctul cellu de sus;
Se lățisse lăcomia,
Umblând cu capul pe sus.

Uitaseră p'allu lor frate
Căruia era datori,
Și cinstia cât nu se pôte
Pe streini lingușitori;

Vedeți acum la ce stare
Nemernicia m'au dus,
La ce rea derăpanare
Pentru voi ei m'au suppus.

Fără nici uă judecată
Voi cu ei v'ați însoțitu,
Acum vedeți că d'odată
Mai de tot m'au pustiit.

Nu me socoteați de muma
Sa-mi fiți fi, și voi toți frați;
Ve numiați fi drept uă glumă,
Iar nu drept adevărați.

Și'n fumul cellu diplomatic
Aū năvalit unii cu totul,
Și nu ved nu simtū,
Că râde de ei norocul.¹⁾

¹⁾ Acastă strofă e neînțeleasă.

N'aveți între voi unire,
Unul p'altul să iubiți,
Erați plini de pismuire
Și de patimi stapâniți.

Destul voă ve era
Streini numai se vedeți,
Și mórte de și ve da,
Tot acellui ve 'nchinați.

Dintr'a vóstră rea urmare
Astađi cercü amar dureri,
Astađi sint la ceastă stare,
Slabă, fără de puteri.

Dar cu acestea cu tóte
Eü pe voi tot ve dolesc,
Mumă ve sunt, nu se póte,
Trebue să va iubesc.

Și voi sfaturile melle
Trebue să le urmați;
Nu ve pară dojeni grele;
Ci ve rog să ve 'ndreptați.

Cea d'acum pildă ve fie
Oglindă ca să priviți;
Sciți a vóstră datorie
Cum p'o. mumă s'o cinstiți.

Vedeți alte mumi din lume
Fii lor cum le cinstesc;
Și voi cu acelle mume
Siliți ca se me măresc. 1)

1) Acésta poesie e făcută de Paris Mămulénu, la anul 1822, după cum singur afirmă în prefața (pag. 1.) din colecțiunea primă a posesiilorú sélle, tipărite la 1825. — Veđi și pag. 78 din Analele societății academice, pe anulă 1870, tom. III. — Ea e reprodușă și de Dirzenu, loc. cit. No. 662.

Fără cuvintú dar Vaillant, în istoria sa (vol. III, pag. 181) attribue Văcărescului acésta poesie.

Acésta poesie a fost tipărită în broșura, îndată după revoluțiune. Posedăm unú esemplarú tipăritú d'atunci, de 16 pagine, fără dată și fără nume de tipografie, de cătu aceste cuvinte: *s'aü tipăritú în anulú trecutú.*

Nota No. LXXI.

Miliția Eteriștilor din Principate.

Generalissim Alesandru Ipsilanti.

I.

Anteiu corp, sub comanda lui Nicolae Ipsilanti.

Tagmatarhia lui Duca.	1930
Hiliarhia lui Orfano.	300
Despărțirea lui Ghica.	50
Despărțirea lui Ales. Ipsilanti compusă din Slavoni	60
Despărțirea lui Manu	150
Cétta lui Costa Valtinos.	60
Cétta lui Caloian	100
Cazacii ¹⁾ , sub Mosculi	200
	<hr/>
	2850

II.

Allū doilea corp, sub comanda lui George Ipsilanti.

Tagmatarhia lui Colocotroni	350
Hiliarhia lui Caravia	275
Hiliarhia lui Vasile Tudorov	350
Despărțirea lui Mihail.	180
Ulanii lui Garnofski	70
Escorta Principelui Cantacuzin	50
	<hr/>
	1275

III.

Allū treilea corp allū Olimpianului Icrdake.

Arnăuții lui	1500
------------------------	------

IV.

Allū patrulea corp all Căminarului Sava.

Arnăuții de sub comanda lui	800
„ „ „ Deli bașa Mihalle	120
„ „ „ Ghencea Aga	100
	<hr/>
	1020
Batalionul sacru	450
Despărțirea Moldovenilor. ²⁾	300
	<hr/>
Total	7395

¹⁾ Filimon (vol. II, pag. 356—361) țice că erau numai 180.

²⁾ Principatele române, de S. M. Palanzov, Petersburg, 1859. — pag. 203—204

Nota No. LXXII.

De la obșteasca tabără a Eteriei.

Identitatea scriilor ce au venit de la Viena, Odessa și Constantinopole, prin poșta austriacă, sosită de la Orsova, ne informă că Morea s'a luat deja în stăpînire de creștini; trei cetăți au fost ocupate, și alte patru sunt înconjurate, cari și acelea în scurt timp se vor preda, din cauza lipsei de provișii. Că la Melenicū s'au sculat cu mic cu mare contra Turcilor; și la uă luptă au fost uciși toți Turcii, împreună și cu beiful lor. Tot asemenea s'a întîmplat și la Cazangicū, și în alte părți din Bulgaria. — Și că dupa uă luptă crâncenă, ai noștrii, cei în luptă cu Ali-Pașa, au luat în stăpînirea lor tóte avușiele lui. Serbia este și dânsa gata; dar încă nu s'a facut varsare de sânge. În Algeria și Tunis s'a pregătit flota turcésca contra creștinilor; dar drépta resplátă a lui D-șeu au prăpadit pe vrășmașu; căci nici n'a apucat a se urni din loc, și îndată fu afundat și înghițit în mare de uă vijelie, fără ca să pótă scăpa nici unul măcar din ómenii ei. Navele nóstre s'au pregătit asemenea, și se află așa de bine aședate, în cât pot sosi la timp, în ori-ce loc, spre a da ajutorul necessariu.

Insciiñându-vē despre tóte acestea, nu mă îndoesc că naționalii, și cei cari 'și iubesc patria, mai cu seamă armata ellenică, care este dominată de zelul patriotic, va glorifica cu bucurie provedința cerésca, care voescē să reînvie némul creștin.

Inșă bucuria ce simșim acum se va schimba în mahnire și întristare; căci vērșatorul de sânge crestinesc, pornindu-se cu turbare și la celle mai sacre, 'și a întins mâna uccigátore și asupra clerului bissericesc; ellū 'și a muiat paloșul în sângele servitorilor altarului, și le-a dat uă mórte durerósă și infamantă, spânđurând în điuă de Pasci pe Patriarhul, cu toți Archierei, și cu alți mulți notabili ai neamului. Cine să nu să cutremure de uă fapta atât de nelegiuită, atât de ferósă, și atât de barbară? Care inimă póte fi așa de tare ca să nu verse lacrimi la vederea unei scene atât de înfricoșetóre?

În destul se dovedesce acésta din sângerósă înverșunare a acestor neimblândite férre. Cine dar din noi mai pótespera de acum înainte securitatea vieții și a averii sélle? Sēu cine mai póte fi la îndoială că nu vor avea acellașu sfârșit și cei ce

ai mai rămas sub jugul barbarilor, cari socotesc ca uă crimă deca nu vor învinovați pe creștinii nevinovați?

Ferice de sufletele vostre, cuvioșilor părinți! Permiteți-ne să vărsăm lacrimile ce datorim bine-facerilor și virtuților vostre, ca unor succesori ai Mântuitorului. Acești fi ai voștri, cari urmăresc împlinirea neamului creștin și a Bisericei, cer din tot sufletul rugăciunile și bine-cuvântările vostre părintesci, din nevedutele coruri unde voi vă aflați acum.

Pentru acésta, fraților creștini, Biserica reclamă resplata sângelui părinților noștri spirituali; și cu suspini adânci tânguindu-și văduvia, invita pe fi sei contra tiranilor, promițând să le întărească brațul pentru asigurarea lor prin ajutorul lui Dumnezeu.

Să mergem dar înainte, cu adevărat zel creștinesc, și cu dragoste către patrie; și să navalim asupra cumpliților vrăjmași ai creștinătății și gonitori ai drepturilor omului și ai justiției.

Să ne grăbim dar cu credință în inimă și cu spada în mână pentru patrie și lege, spre a ne uni cu confrății noștri, cari ascéptă cu sete presința noastră. Mișelósele horde alle barbarilor, nu vor putea răbda înfașurarea sf. Crucii spre a navalii asupra semnului nostru. Să îngrădim dar și să înfricoșăm pe vrăjmașii creștinilor, însuflețiți de uă barbație lăudabilă și înțeleptă; căci acésta avem totu dreptul sa o așteptăm de la puterea ce avem regulată, și de la aceea pe care o sperăm de la a tot puternicul Dumnezeu.

Către acésta, și vestitorul venit de la Iassi ne-a comunicat, cum că a întâmpinat acolo peste uă mie de ai noștri, iar la Galați peste trei mii, cu 21 de tunuri; și că se prepară și altă mulțime de óste; că Turcii, făcuți prizonieri în Iassi, s'au trimis în Russia; și că stăpînirea din Moldova s'a regulat, și și urmăză lucrarile cu tóta orînduiala.

Pentru acestea dar, fraților, să nu mai întârziem! Să alergăm cu credință pe acésta sacră calle militară contra neîmpacăților vrăjmași ai umanității, ca sa dobândim neveștejitele cununii alle fericirii eterne, și a gloriei lumești. ¹⁾

Têrgoviște, 5 Maiu 1821.

A. Ipsilanti.

¹⁾ Veți Fotino, pag. 101—107.

Nota No. LXXIII.

Proclamația lui Ipsilanti

*către Români, prin care espune principiile sêlle revoluționare,
justificând conduita sea.*

Differite vorbe se respândiră până astăzi, cari tindeu se me descrie cu celle mai relle culori alle interessului propriu și alle ambiției. Am tacut; pentru că puritatea consciinței melle, și simțimintele curate alle fraților mei, socotesc că vorbiau desul în favórea noastră. Déca acum rup tăcereă, nu pot opri însă și limbele bîrfitoare alle missogenilor și inamicilor umanității; ci viú sa espun adevératele simțiminte alle melle către nobili fii ai Daciei, în momentul când scumpa lor patrie se afla în prețioa d'a intra pe callea fericirii, și a se arêta gloriificată, strelucită și prenumérată între popórele civilisate alle Europei.

Dacia, locuită astăzi mai de un milion de locuitori, nutresce în sínul seú un mare numér de supuși străini, aflați sub sceptrul otoman. Acești străini, pe cari purtarea tiranică a stăpânitorilor 'i a departat din iubita lor patrie, se refugiară într'ua țerra învecinată, ospitalieră, în care puteau, cu mai multa înlesnire, să'si procure necesariile pentru esistența, și de de parte se plângă dorul patriei lor mame. Nisce assemenea barbați, prigionii, esilați, departați de rudele și amicii lor, divisați în mici grupe, sub comanda unui căpitan, și respirând răsbufare contra tiraniei, urite de Dumneđu, a stăpânitorilor lor, cine ar putea se se îndoésca că, la primul semnal de libertate, nu trebuia se se înarmeđe, entusiasmați, spre a 'și resbuna contra crușimii neumane a tiranilor?

Dorința fraților mei omogeni, și a drepturilor melle, m'aú condus, atât pe mine cât și pe cei din pregiuru'mi, până la porțile capitalei Daciei. Acum nu așteptam de cât doritul moment de a ne transfera pe teritoriul iubitei nóstre patrii. Acest moment se apropie. Cu tóte acestea venim se oram, din ânimă și cu sinceritate, tóte bunătățile acestei țerrri ospitaliere care a înbrașișat și nutrit mulți dintre noi, și în timp de restriște ne-a aparat oferind sínul seú ca asil.

Deci, care altă prosperitate putem se ve oram de cât singura și adevérata, a bunei legiuri (legalității) și a civilisării? aceea, đicú, pentru dobândirea căria alergam și noi a ne sacrifică?

Dar ca să se ridice un edificiu politic, este necesitate de base solide și neclintite, ridicate pe stricta conservare a sacrei Evanghelii. Acésta, amicilorū Daci, câți sunteți doritori ai prosperității și ai gloriei patriei vóstre, căutați se o ridicați astăzi.

Deci, éttá, după părerea mea, temeliele pe cari trebuie a se ređima viitorea legislațiune a vóstrá politicá, ca se vedeți într'ua și rásárinđu și luminósa stea a prosperității perpetue a patriei vóstre.

Autoritatea supremá a provinciei Daciei să se încredințeđe în mâinele unui páménténu, și nici de cum în alle vre unui streinú. Puterea legislativá se fie separatá de cea esecutivá, și să se încredințeđe unuia séu la douá corpuri legislative, compuse de reprezentanți din diferitele clase alle societății.

Deputații Națiunii să se alléga din tóte clasele cetățenilor; să se organizeđe o armată regulată spre a priveghia la pađa Daciei. Dările se nu se orénduiască fără scirea deputaților Națiunii. Domnitorul se priiméscá lista civilá anualá, hotărítá de Adunare; și să se considere ca întéiulú cetățén allú provinciei.

Sa se institue scóle cu metoda allilodidacticá (mutualá); și după acéstá metodá să se instruié fi tuturor cetățenilor.

Ast-felú este parerea mea. Patriotismul, esperiința și opinia vóstrá asupra lucrurilor politice, facá a se îndeplini și a se complecta celle ce s'ar judeca mai convenabilú dispozițiunelor, dorințelor, datinelor și obiceiurilor Națiunii ¹⁾.

19 Aprilie, 1821.

Alesandru Ipsilanti.

Nota No. LXXIV.

Proclamația lui Ipsilanti după bătăliea de la Drăgășiani.

Ostașilor! Nu, nu profanesú acestú sacru nume dându'lu voué! Mișelóse turme de popóre! Trádările vóstre ș'alle vóstre viclenii mé sílescú a mé despărți de voi. Pe viitor ori-ce legăturá între voi și mine e rumptá. Adêncú însá voiú simți în inimá rușinea cá v'am comandat. V'ați călcat jurámintele ați trádátú pe Dumneđeú și patria; m'ați trádát și pe mine, în momentul când speram séu se biruescú, séu se morú cu glorie împreună cu voi. Mé despart dar ași voi! Alergați la Turci,

¹⁾ Veđi, Dirzénulú. (Trompeta No. 665).

singurii amici demni de simțimintele vóstre. Eșiți din păduri, coboriți-ve duprin munți, asilul lașității vóstre; alergați la Turci, și le sărutați mâinele, după care pică încă sângele sacru allu corifeilor ministrii ai religiei, Patriarchi și Archierei, și mii alți nevinovați frați ai voștri, ucciși cu atâta cruđime. Da; alergați, cumpărați-ve robia cu viața vóstră, și cu onórea femeilor și copiilor voștri.

Iar voi, umbre alle adevéraților ellini din batalionul sacru, câți prin trădare ați căđut victime pentru fericirea patriei, primiți prin mine mulțumirile conaționalilor voștri. Puțin, și colóna se va înalța ca să eternisese numele vostru ¹⁾; cu littere de focu suntú săpate în inima mea numele acelora cari până în fine 'mă aű arătat credința și sinceritate. Memoria lor va fi singura consolațiune a sufletului meű.

Lasú la ura ómenilor, la dreptatea legilor și la blestemul conaționalilor pe sperjurulú și trădătorulú Savva, pe desertorilú și primit autorilú ai desertării generale, pe Duca Constantin, Vasile Varlam, Gg. Manu Fanariotulú, Gr. Suțu Fanariotulú, și pe demoralisatulú N. Scufu.

Iar pe Vasile Caravia ílu scotú cu blestemú din rëndulú ostașilor mei, pentru nesupunerea și necuviinciósa lui purtare ²⁾.

Rîmnicú, $\frac{8}{20}$ Iuniú 1821.

Al. Ipsilanti.

Nota No. LXXV.

Firmanulú pentru numirea Postelnicului Negri ca Caimacamú allú Munteniei.

Către Caimacamulú Bucurescilor, și acum spre părțile dunărene aflător, Postelnicul Negri; către Mitropolit, Episcopi, Egumeni și către boierii Valachiei.

In datá după sosirea acestui sacru împărătescú ordin allu Nostru, se fiá sciut că, fiind că eparchia Valachiei și a Bogdaniei țin locul de Cheller allu puternicei nóstre împărății, urmédá voinței nóstre împărătesci ca locuitorii și cei l-alți supuși se rămână nesupărați de-a pururea, acoperitú sub umbra milei

¹⁾ Asemenea colónă s'a și inauguratú în Athena lângá Universitate de Al. Suțu, poetulú.

²⁾ Filimon, pag. 184—185. — Dărzénu, Trompeta No. 666. — Veđi și Fotino, pag. 160—161.

nóstre împărătesci; precum este cu totul contrariu voinței noastre împărătesci și ori-ce lucru care allarmésă liniștea de obște. Și pentru că, după mórtea lui Vlad Bei Alecu, unu Theodor, *hamu*, addunând cu ellu o mulțime de *ómenii rói* a ardicat bairacu (stindardul revoltei) și în urma și fiulu fugarulu ex-domnitor Ipsilanti, a nume Alessandru, arátându-se *melehun* (blestemat) și attrágênd spre sine pre Mihail Suțu, reu gânditor, a ocupat orașulú Iașilorú, și respândind pretutindení înscrisuri, pline de minciuni, a îndrasnit de o potrivă felurite *vesaturí*, înalta noastră împărăție, spre a curății aceste doué eparhii de vátámarea acestor ómenii oropsiți prin pedépsa revoltanților, și spre a adduce liniscea și siguranța raiellelor neputincioși și sáraci, a orênduit atátu din resarítu câtu și din Rumelia deosebite oștiri, amânênd trimiterea Domnitorilor până la liniscea lucrurilor. Dar acum, din mai susu pomeniții boieri ai Valahiei, câți se adăpostira pe pámêntulú austriacú, de la începutulú revoltei, prin anaforoa lor de obște au însciințat puternicieí Impărăției noastre, că, după ce și-au părăsítu patria lor, tráescú rátațiți; cum și supuși nostrii prin mai multe înscrisuri, arátátore de sufferințe grele ce ne au trámisú, se rugau pentru curățirea țerrei de către acesti resvrátitori criminali. Iar scopul intrării oștirilor împărătesci în ambele țerri se márginesce în *nimicirea revoltanților*, și în întroducerea liniscei prin *deosebirea culpabililorú de către cei inocenți*; precum și toți cei ce se pórtá cinstítu și se suppun, se fie nu numai nesupárați, ci să se acopere tot sub aripele împărăției noastre, drept judecátore. Și acum, fiind-ca numitul Negri se confirmá în Caimacamlicul (locotenența domnescă) Bucurescilor, voi, atát Mitropolitul, câtú și Episcopii și Boierii, în datá după sosirea ordinulú nostru împărătescú, veți încunosciința fie-care isnafú; și de o potrivá cu numitulú Caimacam, conlucrând, veți da celle de cuviința neputincioșilor raiiele; și veți bucura pe toți aceia cari, despártindu-se de revoltanți, ar voi s'arate semn de credința și dreptate, că se vor respláti la timp. Către acestea, pentru dispozițiunile celor necesarii oștirii, allegând pe cei mai vrednici boieri între voi, ve veți purta cu credința atátu pentru pedépsa resvrátitorilor, câtú și pentru descoperirea revoltanților; și într'un cuvênt, pentru că atátu dreptatea purtării vóstre câtú și suppunerea se vor face arátate, veți urma în tocmai. Drept acésta, s'a dat acest ordin al nostru împărătescú, pe care, cunoscêndu-lú, veți îndeplini cu credința celle ce vi se po-

runcesce într'ensulă. Și tu, ȕisule Caimacam, luând cunoștința de tôte acestea, te vei grăbi, împreună cu boierii, în tocmai a îndeplini acésta poruncă, cu credința păđindu-te a nu o calca.

Acestea sē cunosci; și vedēnd sfântulă nostru semnū, fi incredințat că voința nōstră este. ¹⁾

(Urmésă semnătura Sultanului).

Nota No. LXXVI.

Reproducemū unū ordinū turcescū din timpulū acela, ca modelū de originalitate.

Ordinulū Seraschierulū Silihtarū Dervișū Pașa către ispravnicī, scrisū de Dănciulescu, dragomanulū Pașei.

De la Silihtarū Aga, Seraschierul împérateșilor oștiri.

Bre, ispravnicilor, *breterezler* ²⁾; căutați de ispraviți mai curēnd, și cu dreptate, *maslahatul* ³⁾ acestor sāraci; căci, în credința dumneđească, *avradinzi-siker* ⁴⁾, *hem tetelemrem sizem* ⁵⁾.

Acésta vi se scrie cu hotărire ⁶⁾.

1821 Octombre 1.

Loculū Sigiliulū

Nota No. LXXVII.

Scrisōrea Domnului Calimah

către Postelniculū Negri, Caimacamū allū Munteniei.

Prea cinstite și prea nobile arhon mare postelnice, Constantine Negri, Caimacamū allū Principatului nostru Ungro-Valahiei, prea scumpe allū Nostru prieten, salutăm cu bună voința pre Dumnēta, poftindu'ți ca să fi sanētos, și în bună stare. Cunoscut este tuturor că din început și de a pururea neclintită voința a prea puternicului și îndelung viețitorului Impērat allū nostru, era și este ca să fie nesupărați și nevătămați, și să se bacure de ori-ce felū de liniște și bună traiū

¹⁾ Veđi Dirzēnulū, Trompeta No. 665. — Veđi și Fotino, pag. 118—121.

²⁾ Blestemațiilorū.

³⁾ Affacerea.

⁴⁾ Injurătura indecentă.

⁵⁾ Iar pe voi vē deșellū cu bătaea.

⁶⁾ Originalulū acestui ordinū illū posedă D. Pișacov, capulū secțiunii bunurilorū Statulū de la Arhiva Statulū, și translatorū de limba slava.

locuitorii din cele două principate, Valahia și Moldavia, cari se află sub accoperemântul legilor Impărăției selle. Și pentru că, după încetarea din viață a reșosatului Domn de mai 'nainte, un óre-care *blestemată* Theodor, fără de veste adunând câți-va reșu făcători, a proclamată nesuppunere și reșvrătire, și după acésta și oropsitulă Alesandru, fiulul lui Ipsilanti, viind în Moldova, și trăgând după sine pre apostatulă Mihailă, a îndrăsnită să navaléscă în orașulă Iași, și răspândind felurite înscrisuri pretutindenea, pline de birfele, de o potrivă cu Mihail, a pricinuit reșvrătiri și vesaturi diferite, prea puterniculă Impérat allă nostru, îngrijind cu tóte mijlócele despre suppușii de acolo ai Impărăției sele, și pre-chibđuindă câte priveșcă la desăvărșita sfărámare și prăpădire a acestor reșu făcători, și dorind mai cu sémă isbăvirea acestor două țérrii din vétámarea reútății și superării lor, și tot de o dată gândindu-se la desăvărșita liniște și nesupărare a raielei credinčiose, a slobođită porunci strașnice spre adunarea de oștiri, atâtă din Rumelia câtă și din Orient, prin trimiterea mai multor mehemuri din adinsă; și pentru că și lipsa nóstră din cetatea împératéscă se amánasse adică până la așeđarea liniștei obștești, și potolirea lucrurilor în partea locului, după înalta sântă poruncă, orânduim acum iarăși pre Domnia ta Caimacam allă Principatului nostru Ungro-Valahiei, încunoscindă că, fiindu-ne trimise mai 'nainte și în cele din urma anaforale din partea cellor carcerdisiți la hotarele Austriei, din boierii noștrii din țérră, asemenea și din partea cellor-l-alți suppuși ai țérrii nóstre domnești, care coprindea, pe de uă parte, patriotismulă din nevoea și împrejurarea acésta a lor, iară pe de alta cerând milostivirea nóstră înaltă, și împératéscă îngrijire catre dênșii, prin statornicirea liniștei de mai 'nainte, și a împăciuirii țérrii, și derăpanarea resvrătitorilor de acolo, se trimită de pretutindenea acum oștiri spre acest scopă, cu din adins poruncă înaltă împératéscă și respectabilă catre prea Sântitulă Mitropolitulă Ungro-Valahiei, și de Dumneđeșu iubitoră Episcopi, catre D-Vóștra și catre prea cinștiți și prea nobili boierii noștrii Veliți, ai Principatului nostru Ungro-Valahia. Decă, fiindu-că, după cum se coprinde în acésta înaltă poruncă, scopulă trimiterii acestor oștiri nu priveșce decătă la desăvărșita prăpădire a sus đišiloră reșu făcători și jefuitori, și la statornicirea liniștei obștești, și bună pretrecerea și asigurarea locuitorilor țérrii, suppuși ai puternicei

și hrănitorei noastre împărații; și fiindu-că se cere allegerea și deosebirea vinovaților din cei nevinovați, și apărarea credincioșilor și cinstiților, și celor ce rămân adevărați suppuși în raialiculă acestor două Eparhii, D-Voștră, addunându-ve la unu locu cu prea sântitulū Mitropolitū, i iubitorii de Dumneđeū Episcopi, prea cuiincioșii Egumeni, și cei alți prea cinstiți și prea nobili boieri ai Principatului nostru Ungro-Valahia, vei citi dișa sântă poruncă în auđulū tuturor, mari și mici, ori căți s'ar afla din credincioșii raielle alle Impărației puternice; și vei împărtași tuturora acésta voința mântuitoře și dorința sântă a Statului Impărătescū; și ve veți sili să depuneți ori-ce silința, cu toții în de obște, și în parte fie-care din voi, ca să liniștiți pre locuitorii suppuși acestei țerrī; însciințându-ve totū de uă dată cu acésta, că căți din cei rătăciți s'ar întorce acum de la cei reū facatori și răsvrătorii, și ar arăta lucruri de credința și de dreptate către puternica împărația, acestia vor dobēndi în vremi priinciose mângăere și îmbrățișare. Către acestea, ve veți grabi, cu silința și vioiciune grabnică, la orēnduirea curēndū a trebuincioșilorū neamuri boieri lângă căpeteniile oștirilor împărătesci spre înlesnirea cerutelor tainuri, și în scurtū întru tôte ve veți în-deletnici și sili cu tôte puterile ca să arătați adevărată credința și slujbă către puternica și hrănitorea noastră Impărație, spre sfărămarea și prăpădirea răsvrătorilor și reū facatorilor. Și fiindu-că se pôte întēmpla în vremea acésta ore-cari din acești reū facatori găsind privilegiū să se cacerdisescă, fugind în mai multe parți, să depuneți tóta putința voștra spre descoperirea lor. Și însfērșitū, urmând întru tôte celor coprinse în sânta poruncă, după înaltulū hatihumaium, ve veți sili în vremea acésta priincioșă spre bună plăcere și arătare a credinței și a sadacatului, din tôte fellurile; și oropsindū și ferindr-ve de totū ce este împrotiva neclintitei de mai sus dișa voința împărătescă. Și fiți încredințați, fără înduioală, că pre câtū cei ce se luptă bine se vor rēsplăti după meritū, cu atātū cei ce se vor lenevi și vor adiaforisi, se vor pedepsi de uă potrivă. Acestea am dișū; iar annii tei să fie mulți și fericiti !)

Cu totulū bine voitorū.

1821 Maiū 21.

(Urmēđa semnătura).

!) Veđi memoriulū Dirzēnului, în Trompeta No. 666.

Nota No. LXXVIII.

De la ot-cârmuirea Valahiei

către Dumnealui ispravnicii ot-sud. . . .

Înștiințăm Dumnea-vóstră că astă-đi, la 31 alle acestei luni Mai, la optú césuri din đi, aú sositú aici în Bucuresci Dumnealui cinstitulú Vel Postelnicú Costache Negrea, Caimacamulú Máriei sale lui Vodá; cum și cu cinstitulú Haznei Chiatipú allú Máriei Sale Pré înălțatulú Silistra Valezi, Meh-met Pașa, Serascherulú oștirii împărătești; unde, adunândune cu tođi, atátú parte bisericească, cât și noi boierii, ni s'aú cititú întru auđulú tuturor vredniculú de închinaciune prea înălțatulú firman allú prea puterniculú nostru Impêratú, i deosebita carte a Máriei Sale prea înălțatulú nostru Domn, Scarlat Vodá Calimah; și ne-am umplut cu tođii de obște de o negrăita bucurie, vêđendu-'i coprinderea, într'acestași chipú: că din arz-mahzarurile boierilor ce aú năzuit spre scăpare în pământulú Austriei, cum și din multele jalnicile arzuri ce aú trimis supusa raia din amêndouê țările, Moldavia și Valahia, luând pliroforie prea Inalta Pórtă de tóte câte a pătimit de către tulburatori, și pentru cea desăvârșita curățire a răutăților, și isgonire a apostatilor, aú orânduit de la Anadol și de la Rumelia îndestulate puteri de oștiri nebiruite, cari aú a sdrobi, cu brațul cel puternicú, pre tođi aceia ce s'aú ivitú într'aceste țerrí cu *zurbalácuri*, ca se desradăcinesc cu totul răutatea, și se aducă lniște și bună stare supusulú nostru norod, după firésca bunatate și voința a Máriei împărăției salle; iar pre aceia cari, din îndemnare, séu din sárăcia strâmpțorați, s'aú amăgit de s'aú unit cu zurbalele, de se vor arata supuși, se-i ierte desăvârșit; și de o asemenea greșéla, se rămâie cu totul nesupărați; poruncindu-ni-sé și nóue deosebit ca se fim îngrijitori cu tot denadinsul a întampina cu bună orânduiala și cumpănire oștirile împărătești cu trebuinciósele zaherele. — Decí, dintr'acéstă coprindere pliroforisindu-ne de parintescul cuget cel plin de milostivire allú prea puterniculú nostru împêrat, organ alú milostivirii, și păstor alú Valahiei alegând pre Prea Înălțatulú nostru Domn Scarlat Vodá Calimah, s'aú convenitú întru adevêr a ne umplea de bucurie, rădicându-se din inimile tuturor tótă frica și bănuiala, și cunoscând în faptă ne-adormita purtare de grijă a pré puternicei Impêrații,

Dupa care și Dumnea-Voștră, soglasuindu-vă cu supunerea la voințele stăpânirii, îndată ce veți primi această carte, numai de cât se orânduieți propoveduitori, ómeni cu cuvânt, se mărğa pe la locurile unde se vor fi aflând pribegiți tóta obstea locuitorilor aceluï județu, se le vestescă această coprindere, facându-ï se înțelegă, cu tóta îndestularea, ca se înalțe mâini rugătoare către atot țăitorul Dumneșeu pentru întărirea puterii împărăției, nebiruită întru răsboie, și până în veacū stralucita și slăvita, și pentru îndelungarea anilor vieței Mariei séle lui Vodă. — Apoi să se afle cu tóta supunerea prin întorcerea lor la locașuri, cu bucurie și fara de nici o îndoială; puind Dumne-Voștră tóta sarguința la această ca, în cinci, mult șese zile, prin boieri, boiernași și zapcii, sé adunați tot județu, aședând pe locuitori la urma lor, ca să se apuce de munca pământului întru liniștire, spre a putea și Dumnea-Voștră urni câte o orânduială de care și zaherele, ce se vor face spre întimpinarea oștirilor. Iar când împotivă nu vor vrea cu tóta dragostea a se întorce înapoi la urmă-le, sé le dați sé înțelegă, că această este semn de neînțelegere și necredința, iubind mai mult a avea în inimile lor frica și rătăcirea rasvratirii, de cât pacea și odihna prin casele lor; sé știe dar atunci ca vor fi siliți cu urgie a sé supune la voința stăpânirii ¹⁾.

1821 Mai 31.

Mihalache Medelniceru, Nicolae Golescu, Fotache Stirbei, Costache Negri.

Nota No. LXXIX.

Scrisórea Caimacamului Negri către Boierii din Brașovă.

Fiindu-că prin deosebită porunca împărătescă eu m'am întarit iarăși în Caimacamlicul Valahiei, iară Arhon Hatmanu Stefanachi se orënduesce Caimacam allu Moldovei, supuind-mă îndată poruncei înalte, m'am întors asta-qi în București. — Deci, trimitt această frățesca scrisóre, allăturând tóte cele coprinse atât în porunca împărătescă, cât și în stralucita scrisóre domnescă.

Tóte acestea încunoșcințéndule acum Domniei-Vóstre, mé rog cu staruința, fara amânare nici de uă qi, sa grăbiți în-

¹⁾ Veți condica No. 96 din Arhiva Statului, despărțirea istorică, pag. 217.

tórcerea D-Vóstră la București; cu atât mai cu sēma, cu cât eșirea Domniei-Vóstre este asigurată și în de obște dorită.

Prea Înălțatul Silistra-Valezi, stăpanul nostru, și Seraschierul Valahiei, după acestea 'mi-a poruncit a vē scrie Domniei-Vóstre ca să eșiți numai decăt, aflându-ve cu toți la București, ca să puneți la regula sdrobita vóstră patrie.

Bine-voitorul nostru stăpanū totū acelēși îmi poruncesce în particular a vē înștiința Domniei-Vóstre.

Șciind bine iubirea vóstră de patrie și sadacatul (credința) Domniei-Vóstre către puternica și hranitórea nóstră imperație bine-facátore, aștept îndemnátórea D-Vóstră lucrare, în câtu, luptându-ne împreună în lucruri, să îndeplinim datoriele de credința ce avem cu toții.

Poftind dar buna nóstră întâlnire, rămâiū ¹⁾. Alū D-V.

(Urmēsă semnătura).

1821 Mai 31.

Nota No. LXXX.

Ordinulū Pașei de la Silistra către Kehaia-Bei, după ucciderea lui Sava.

Prea cinstite întru stăpânire desavērșit, celū ce întocmesci, cu drépta înțelepciune, pricinele norodului, întărirea temelieiilor înaltului devlet și alū strălucirii, antaiule isvod alū darurilor celor întru asemanare îngeréscă, halea Silistra valezi alu nostru Vizirū, Mehmet Selim Pașa, Dumneđeū sa-ți îndelungéscă aniū! Cu acéstă a nóstră sânta împăratéscă porunca, și se face cunoscut că, după înștiințarea ce ne-ai trimis în cele după urma, cum că, prin ajutorū dumneđeescū, s'au perdut apostatiū din țerra Románéscă, și cum-că cei mai mulți dintre locuitorii țerrii, ce din întâmplare aū fost fugari, s'au întors înapoi pe la casele lor, aflându-se și cei-alți întru cugetare de întórcere; și pe lângă acestea încă nefiind Domn în țerra Románéscă, staū mórte și nelucrate cele ce privescū pe sēma lui, adică vamile, ocnele, și celtelealte slujbe, și legiuitele dajdiū, asemenea și moșiile și semănaturele boierilor, ce sunt fugiți în Brașovū, neadunate și necăpuite; ci fiind-că pentru acestea întrebi în ce chipū este înalta nóstră porunca și voința, eată-ți poruncim

¹⁾ Memoriul lui Ditrzēnu, *Trompeta* No. 666.

printr'acéstă poruncă a noastră că, de vreme ce, cu ajutorul dumnezeesc, apostafii ce se încuibassera în țerra Românescă și în țerra Moldovei, unii dintre dânșii de sabie se vor jertfi, alții fugind în pământul străin au lăssat aceste țerrî slobode despre faptele lor cele rele; și fiind-că este buna-voința a noastră a se face de acum înainte tot repausul și odihna raialei ce locuesce întru aceste două țerrî, care se socotesc și sunt allu nostru împarâtesc Keler, să îngrigesci dera a se propovedui prin pristavi, în tot coprinsul țerrî Românesci, că este înaltă și sânta poruncă a noastră de a se întorçe întru alle salle toți de obsce, cei fugiți în streinatate; și de a îngriji fie-care pentru messeria sa; precum și plugarii se lucrede pământul ca și mai nainte, fara de a avea cât de puțină banuială că s'ar putea întâmpla ceva împotriva siguranței vieții lor, sau a averilor lor, ori scădere séu schimbare la privelegiurile lor; și până la venirea Domnului în țerra Românescă, hotărîm că toate slujbele, vamile, dajdiile și altele asemenea acestora ce privesc pe séma Domniei, să se caute de o cam-data și să se întocmescă de către caimacamul celu orânduit.

Deci, spre acéstă, după cum s'au trimis alle noastre sante osebite porunci către Vizirii Muhafizi ai Diului și Brailei, așa și către tine, ca să urmeți desăvêrșit și întru glăsuire cu înțelegerea santei noastre porunci, puind în lucrare totă privegherea, îngrijirea și sciința spre a se propovedui fara de zebavă, în tot locul țerrî Românesci, a noastră întru osêrdie poruncă și voința, de a se întorçe înapoi raialele noastre, locuitorii țerrî, ce se rătăcesc în țerra streină și în alte părți, împrôspătând acest-felū fiește-care urmarea messeriei salle; iară mai vêrtos că voim să fie de obsce linisce fara cea mai puțină banuială că va cerca cinevașu vre-ua bantuire, séu stricaciune; și că pana la venirea Domnului în țerra, este să se caute desăvêrșit toate trebile Domnesci și maslahaturile țerrî de către orânduitul Caimacam.

Tu đara, Vizirul nostru, cellu ce esci stralucit întru înțelegciune și în multe cercări, să iei séma spre săvêrșirea întocmai celor poruncite, supuindute sfântului nostru semnū. — S'au scrisū acéstă poruncă pe la mijlocul lunei Zilcade, cu leatul 1236 (1821) ¹⁾.

¹⁾ Veți memoriul lui Dizénu, în *Trompeta* No. 671.

Acestu firman e reprodus și în *Pressa* No. 214 din anulu 1872, de D. Maior Papazoglu.

Nota No. LXXXI.

Ordinul Pașei de la Silistra către Caimacamul C. Negri.

Intâiule allü némului Messiei de acum, Caimacamule al țerei Românesci, Constantin Negri, stîrșiturile t'elle sa-ți fie întru bunatați!

Fiind-că țerra Românescă și țerra Moldaviei s'au curățit de resvrătorii ce se ivisseră într'ânsa, și s'a înființat iar liniscea obștescă; și fiind-că este înalta voința a se întorce fiesce-care locuitoru la alle salle, câți adică din pricina acestor facători de rele pribegind, s'a depărtat de patria lor, fără de a avea cătuși de puțină banuială că li se va pricinui cea mai mică băntuire, ori vieții lor ori averii lor; și între acestea fiind-că s'a scris către cei ce s'au cuvenit că esci poruncit, socotind ca uă neapărata datorie a ta să îngrijesci până când va veni Domnul, ca sa faci chemare tuturor în de obsce, de ori ce orânduială și tréptă, făcându-i cu înduplecătoarele tale cuvinte a se întorce înapoi la ale sale, care luând fiește-care de isnóva lucrul său și meseria sa, să urmeđe cele cuviinciose, precum și mai nainte; asemenea și plugarii să-și caute de lucrul pământului, adunându-și rodirile în jicnițele lor. Drept aceea îți poruncim și printr'acéstă carte să urmeđi întocmai după înalta și sânta porunca.

Fiind-că ne-au venit înalta și sânta porunca, coprinđetóre că, din cele de mine mai din'ainte trimise însciințari, s'au făcut cunoscut către înalta putere cum-că resvrătorii s'au perđut cu totul din țerra Românescă, și cum că cei mai mulți din întâmplare fugiți boieri s'au întors pe la casele lor, aflându-se și cei-lalți cu cuget de întorcere; și că, nefiind de ua cam dată Domn în țerra, staü mórte până acum cele ce privescú către dânsul, vâmi, adică, și celelalte slujbe, legiuite dajđii, asemenea și moșiele i semanaturile boierilor celor fugiți în Brașovü, neadunate și necăpuite; eata trimitem acéstă sânta poruncă către tine, Caimacamule, care, după ce o vei citi și o vei înțelege, îți poruncim să îngrijesci ca, după coprinderea poruncii, să se propoveduiască prin pristavi în tot coprinsul țerii Românesci, că este înalta împărătescă porunca a se întorce înapoi la ale sale toți de obsce, cei fugiți în streinatate, săvârșindu-și fiește-care lucrul său: iar plugarii lucrând pământul, fără de a banui cătú de puțin că póte sa se întâmple cevașü împrotiva vieții lor séu a averilor lor, ori

vre-ua scadere seu vre-ua schimbare privelegiurilor lor. Insa mai antaiu de tote, tu, Caimacamule, sa cauti si sa intocmesti tote slujbele, vamile, dajdiile si cele l-alte asemenea acestora, ce privescu pe sema Domniei, dupa obiceiu. De aceea ti se si trimite acesta carte a noastra, din preuna cu sânta porunca; si ia aminte ca sa savârşesci întocmai cele poruncite, fara de a se face cea mai mica smintela seu schimbare ¹⁾.

Nota No. LXXXII.

Ordinul Paşei de la Silistra către Kehaia-Bel, prin care se justifică mortea lui Savva.

Tu, lauda slaviţilor şi cinstiţilor barbaţi, păditorul şi îngrijitorul oraşului Bucureşti, Capugi-Paşă, Hagi-Gheghe-Aga, sporésca-se slava ta!

Şi voi, ceil'alţi capitanii ai oştirilor, ce sunteţi lauda şi aleşi între cei asemenea voue, sporésca-vi-se puterea!

Şi tu, antaiule alu némului Messia, hale, Caimacamule alu ţerei-Românesci, Constantine Negri, crésca-ţi cinstea şi bunu numele teu!

Şi voi toţi, de obşte boieri ai ţerei-Românesci!

Cu acesta porunca a noastra vi se face cunoscutu ca obşteasca linişce şi odihna supuşilor ţerei-Românesci fiind una din cele mai deosebite şi nestrămutate dorinţe ale Inaltului Devletu (sub aparatorele caruia arripe, umbrindu-se acesti supuşii, din vechime şi până în zilele acestea de apoi, se bucura, odihnindu-se după împărătesca voinţa), acesta linisce, fara de veste şi pe neasceptate s'a tulburatu de o ceta de ómeni resvratitori şi facatori de rele, cari, avënd capetenii pe hainulu Ipsilanti, s'a revarsatu în tot coprinsulu ţerei-Românesci, adducându în tote parţile derapanare desavêrsita; şi prin mijlocirea acelu hainu, capetenia lor, şi prin multe chipuri aratând hainliculu împotriva prea Inaltatei Porţi, pe de ua parte au înşelatú din raiielele ţerei-Românesci, pe de alta parte le-aú facutu multe praði şi felurimi de jafuri, pri-

¹⁾ Memoriulu lui Dirzenu, în *Trompeta* No. 671 şi 672.

Acestu ordinu e publicatu şi în *Pressa* No. 214 din 1872.

cinuitóre de tóta derápánarea țerei; într'acestea însa ochiulu celú neadormitú alú prea puternicului nostru Impérat, avéndu ajutorú puterea cea tare a lui D-deú, și pururea urmátóre cu îmbilsugare, prin împarátésca sa îngrijire la vreme cuviinciósa, întîmpinánd aceste nevoi întîmpláte în țerra-Románésca, a trimisú nebiruitele sele oștiri, și în puținá vreme aú sfarímatú acésta perđátóre cétá, pre unii din căpetenii prinđéndu'1 de vii, pe alții rissipindu'1 și gonindu'1 preste munți, în câtú astfelú s'a addusú scápare și isbávine de rele seracei raiele; dar și cu tóta acea isbávine, ce a savârșit Imparația sa, s'aú ivit în celle de pe urmă în țerra Románésca și alta întémpulare vrednicá de urícione, care privea, nu numai spre împotrívirea Inaltului Devletu, ci încá și spre bántuierea obstii, adică cellú sciut protivnicú Savva Bimbașa, nemulțumitorulú către face-rile de bine ce a dobéndit de la Inaltul Devletu; și tot déuna avénd întrú adénculu inimei selle încuibata înselaciune și vi-clenie, și une-ori fațarnicindu-se cu credința și cu supunere către Inalta Pórtá, alte ori unindu-se cu apostatulú Ipsilanti, și arátându-se într'o glásuire cu faptele aceluia, s'aú meste-șugitú mai în urmă și prin fațarie, și s'aú facut cá se întórce iaráși în slujba Ináltatului Devletu; cu tóte acestea, abia după trecere de uá luná s'aú înfațisatu către Kehaiaoa nóstrá, Hagi-Gheghen-Agá; și nu numai cu acésta necuviinciósa faptá s'aú doveditu bánuiala, ci de uá datá s'aú prinsu și scrisori alle lui, și corespondințele selle cu Ipsilanti; și mai în urmă și alte scrisori alle lui către hainulu Diamandi, cellú într'un cu-getu cu dânsulu; așa s'a arátatu numitulu în tóte faptele séle, cá politicescele lui porniri și slujbe, ce se prefácea cá arátá către Kehaiaoa nóstrá, prin felurimi de chipuri, nu au fostu altú fara numai întréga înselaciune și fațarie, asemenea lingu-șiturii cáinelui, ce 'și mișcă códa când catre unul când către altulu, cu scop cá aflându-se tot d'auna în tréba, și căpetenie de ómeni îndarátnici și facatori de rele, se póta despoia pe supușii împarátescii, și se 'și umple têlharésca sa pungá. Cum dar se putea trece cu vederea acestu felu de facator de rele și apostatu? în vreme ce, pe lângá cele-l-alte alle lui tainice rele cugetari, s'aú gásitu și trei tunuri ascunse la cassa sa, cum și semnulu de apostasiá alu lui Diamandi, tovarașu cu acelu apostatu; cum dar se putea nádașdui mántuirea obstii fara a se pune în lucrare cea desavêrșit prápádeniá a prici-nitorului relelor? în vreme ce este obicinuitu și legiuitu la

tóte némurile, a nu resplati catre cei buni rele în locu de hune, precum și catre cei răi bune în locu rele; ci spre izbavirea saracilor este neapărat orânduita perđare unor ast-felu de ómeni resvratitori.

Pentru aceste cuvinte, hotărându-se perđarea acestui hain Savva, din preună cu capetenile lui, adică Ghencia și Mihale, și a tovarașilor lor, ori unde s'ar gasi, s'aũ și pusũ în lucrare; și de acum înainte, fiind că toți de obste locuitorii țerei Românesci, atâtú cei din orașe, câtú și cei duprin sate, isbavindu-se pe deplin de acesti perđatori și facători de rele, potũ în linisce și nesuparați se urmese fiește-care lucrulũ seu și meseria sa, lucrând ca și mai 'nainte, datoría aũ dar sa se róge lui D-đeu pentru îndelungata viața a prea puternicului nostru Impérat.

Catre acésta, fiind-că este data și împératéscă porunca, ca veri-carí din ostașii împératésci ar cutesa de acum înainte se facă câtú de puțina superare vre unei raiele, îndata unul ca acesta cu mórte sa se pedepsésca, urméđa ca toți locuitorii, de ori-ce tréptă, sa se apuce iarăși de meseria lor și de lucrul lor, fără temere și cu linisce, avénd temeinică încredințare pentru nebéntuirea și cea desavârșita siguranța a lor.

Intr'acestu chip dar tu, Kéhaiaoa nóstră, și voi, cele laite capetenii alle ostirilor, înfrânând fiește-care din voi ostirile nóstre, se luați séma bine ca nu cum-va se béntuiți pe vre unulũ din boierii séu din locuitori, măcar la un firũ de parũ din capulũ lor; nici se cautați strambu catre raiele; nici împotriva se urmați; caci alt-felu se sciți ca, ca niste vinovați, ve veți osândi, și ve veți pedepsi cumplitũ.

Și tu, Caimacamule, și voi, boerașilor, și cei Palți locuitori ai țerei Românesci, înțelegeți toți că fiind din vechime obicinuitũ, după legea și împărăția nóstră, a se socoti cinstea vóstră cinstea nóstră, și averea vóstră averea nóstră, și viața vóstră viața nóstră, nu se cuvine se aveți de acum înainte cea mai mică bănuială ca ve veți supăra câtú de puțin la ceva, ori din partea nóstră, ori din partea capeteniiilor nóstre și a ostirilor; ci cunoscénd că numai pentru mântuirea vóstră s'a facut cea de istov perđare a apostaiilor de rele, cari s'au fost sculat cu zurba în țerra Românesca, se ve odihniți dar și se fiți fără grija, fiește-care întru alle selle, deschidéndu-ve právăliele, și urmând ca mai înainte fiește-care meseria sa.

Pentru acest sfêrșit, s'a facut acésta a nóstră porunca, ș

s'a trimisú de la Divanul Ghialetliului Silistra; iar voi, supunându-ve la celle poruncite, sê urmați întocmai ¹⁾.

(Urméa sigiliulu).

Nota No. LXXXIII.

Actú de mulțumire către Inalta Pórtă din partea boierilorú că a scăpatú țerra de rebeliști.

La prea strălucitul prag alú prea Înălțatei Porți, noi, supuși și credincioși raele, cu genuchi plecați și cu închinaciune pana la pamént, facem smerita arătare: că ni s'au aratat de către D-lui Postelnicu Costandin Negri, Caimacamul, sânta și vrednica de închinaciune împărătescă porunca, ce s'a trimisú prin prea înaltul vizir, Mehmed-Selim, Pașa Selistra Valezi, însoțită și de luminatul Buiruc-tiul înălțimii selle, și cuprințátóre că, dupa pliroforia ce a dat înălțimea sa către prea înaltul Devletu, cum că, cu mila lui Dumneđeu, apostafiai s'au curățit dintr'acéstă țerra, și cei mai mulți din noi cari, de frica lor, eram fugiți, ne-am întors la patria noastră, cum și ceilalți ce au mai rămasú neveniți facú gătirea sa se întórcă și ei la urma lor; și cum-ca, nefind Domnie aici în țerra, staú amortite și nepusse în lucrare veniturile Domniei, pre cum vâmi, ocne și alte huzmeturi și obicinuite dajdi, încă și alle celor din Brașiovu fugiți boieri, moși și seménaturi, se află nestrênse și nelucrate.

Și fiind-că pentru tóte acestea au venit înălțimei selle mai sus numita sânta porunca, cum că este nestrámutata voința împărătescă ca să se facă liniste și odihna la raeaoa țerrei, ca un cheler alú împărăției, spre a'și cauta fie-care tréba lui, cum și țerranii se'și urméde plugaria și lucrul paméntului, dupa orânduiala lorú, se porunceste de către înălțimea sa D-lui Caimacamului ca se vestéscă mai sus numita împărătescă porunca la toți de obste locuitori ai țerrei, spre a se întórcé la alle lor, și a'și cauta fiește-care meseria lui, fără a nu avea nici ua banuială ca i se va întâmpla vre-o împotrivire la viața și la lucrurile lor, saú vre ua scădere și stramutare la privi-

¹⁾ Veți condica de la Archiva Statului No. 96, pag. 13. — Veți și memoriulú lui Dirzenu, în *Trompeta* No. 672. — Acestú ordinú este publicatú și în *Pressa* No. 213 din anulú 1872.

legiurile lor; de care și nu suntem vrednici după cuviința a mulțumi prea milostivului nostru împărat pentru această nemărginită milă ce au aratat către saraca țerră, de au isbavito din mâinile țerranilor hoți, ce năvălise cu mare vrăjmășie și răutate asupra ei, ca nisce fiare sëlbatice și inveninate, de câtu, înalțând maini de rugaciuni către prea puternicul Dumneșeu, ne rugăm dintru adênculă inimei se ție și se întarêscă slava și puterea măririi împărăției, nestramutată în veci; ca se fim și noi tot d'auna umbriți sub bogată milă sa, precum au fostu din vécu, atât stramoșii și moșii noștrii, câtu și noi până acuma. Așijderea ne rugăm ferbinte se ne miluêscă prea puternica împărăție și cu trimiterea Domnului, după cum prin altu prea plecat arz-mahzar ne-am mai rugatū, ca cu acêta să se facă și cea mai desăverșită liniscire ¹⁾.

1821 August 10.

(Urmêsa semnăturele).

Nota No. LXXXIV.

Nota boieriloră divaniți către Vicarulul Mitropoliei.

Prea sântē părinte, Archiereule Troados, vechilū alū sântei Mitropolii!

Fiind-că ađi au sosit prea înaltulă firman alū prea puternicei împărății, cuprinđator cum ca, cu ajutorul a tot țitorului, prin nebiruitele puteri alle împărăției sele, au luatū sevêrșire și isbavire acest împêrătescu memlechetu Moldo-Vlahiei de către apostății ce năpădiseră cu têlhăresci porniri asupra nevinovatului norodū din tr'aceste țerrī, și s'au frintū *cornulū mândriei* ce aridicase în cugetele lor, și chiar asupra hrănitorei stapîniri, prapadindu-se cei mai mulți prin cumplită môrte alții facêndu-se neveđuți din tr'aceste douē memlecheturi, și cu un cuvênt cu totul s'au curațitū holdele împărăției selle de *naghina făcătoriloră de reii*, sdrobindu-și cu brațulū cellū puternicū; și că buna voința împărăției selle este ca toți supușii țerrēi locuitori, de la mare și până la munte, să se așeđe pe la casele lor, boierii și moșnenii sași ia sarcina trebilor și dregătoriilor țerrēi ce li se cade a cauta mazlahatulū împêrătescū, facându-și moșiiile și acareturile zapt, avêndu-și întregi și neclintite tôte privilegiurile, fără de nici

¹⁾ Veđi condica din Archiva Statulū, secția istorică, No. 96, fila 9.

o scadere, neguțatorii se și sevărsescă alisverișul lor, țeranii să se îndeletnicescă întru lucrarea pământului în pace, fără temere, lipsindule cu totul ori-ce bănuială; ci cu încredințare și cu nesevărsita nădejde să le fie petrecerea; și că până va sosi în pământul Valahiei prea înalțul nostru Domn, tôte mazlahaturile și pricinile țerrei, adică huzmeturile, dajdielile și judecațile au să se caute de către D-lui orânduitorul Caimacam, biv vel Postelnicu Constandin Negri, pentru care ni se poruncește de către Înalțul Silistra Valezi ca să se publicarisescă acésta în totu coprinsul țerrei, întru auđulu tuturor, acésta buna voința a prea Înălțatei Porți.

Deci, încredințat fiind purtari de grija, ce dintr'un început au avutu hranitorea împărăție către noi, supusa raia, ca o maică către fi seî, aparându-ne pururea, și ferind holda împărăției selle de tóta neghina rautaii și vatamatoriloru, precum și acum în fapt am dobândito, ce îndoiială ne mai rămâne de iubirea de ómeni a împărăției selle? de aceea, cu din adinsul și cu luare aminte ascultând prea sânta acésta coperindere a prea înaltului firman, se o faci sciută la tóta tagma preoțescă, scoțend și copie fiește-care preot alu mahalalei, a o citi cu luare aminte tuturor mahalagiilor, ca cu tóta credința și din adencul inimei se dea slava a tot țitorului, și fierbinți rugaciuni pentru vecinica întarire a hranitorului nostru Devlet, spre a supune sub nebiruitele împărăției selle picioare tot vrasmașul și pismașul; apoi, fără cea mai mică îndoiială, și plin de tóta bucuria, se o faci prea sântia ta cunoscuta, ca fie-care să se adune pe la locașuri, făcenduși zapt moșiile, casele și acareturile; neguțetorii să se apuce de negustorie și meșteșugul lor întru dreptate, și plugarii să se îndeletnicescă întru lucrarea pământului, dânduși datoriile lor după vechiul obicei, și după aședementul ce s'au urmat în țerra, fără nici o împotrivre, dând supunere și ascultare poruncelor și povațuirilor otcarmuirii; și așa se petrecă întru unire și întru dragoste, fiind că s'au ridicat d'asupra acestui pământ nuorul fricei și alu rautaiilor, și au rémas munca pacii și cea desevărsita aparare.

1821 August 10.

Barbu Vacarescu.

Mihalache Manu.

Costache Negri.

Scarlat Gradiștenu.

Fotache Știrbei.

Scarlat Mihalescu.

(Asemenea pitacu s'a făcutu la Spatarie și la Agie ¹⁾).

¹⁾ Veđi în Archiva Statului, secția istorică, cond. No. 96. pag. 10.

Nota No. LXXXV.

Cărtea patriarhului din Constantinople,

către creștinii din provinciile imperiului turc, consiliindu-i a renunțarea la spiritul revoluționar și a fi supuși fideli Inaltei Porți.

Evghenie, cu mila lui Dumnezeu, arhiepiscopul Czarigradului, Romei noi, și icumenicesc patriarh.

Cei ce vă aflați supuși sub dăsa și bogată umbră a preaputernicei Otomanicesc împărății, toți de obște Greci, parte bisericăscă și mirenăscă, de veri-ce orânduială și tréptă, când cu chibzuința, fieși-care din înși-vă, toți veți lua sēma temeiurilor ce de demult și din început au rēnduit preaputernica și nebiruită împărăție, stăpânitoare noastră, spre otcărmuirea supușilor sei, pōte se cunōscă cu scumpătate noianulū cellū nedeșertatū alū milostivirii și alle împărătescilor îndurări, cât este de mare, și câtă nemărginită și neasemanată iarași este iubirea sa de omeni; căci nu numai fînța vieții noastre, și starea averilor noastre, supusă întocmai și de uă potrivă, ca și a celor cinstiți Abli-Islame, ci și daruri, și mila, și neconținute faceri de bine se revarsă în tōte ȃilele către nēmulū nostru, și despre sloboȃenia și în liniștită urmare a legii noastre, și despre petrecerea vieții nebântuire și în repaous, și cu tōtă îmbilșugarea și largimea, câtū nici măsurile supunerii nu îngăduia. Către dovedirile celle iubitoare de omeni, de unile ca aceste iubitoare daruri, toți de uă potrivă Greci avea neapērātă datorie sē mulțumescă în faptă, și se fia sîrguitori pururea spre celle de bună plăcere către împărătescă putere, slavă înalțând către iubitoare de bine Pronie a ceresculū Dumnezeu, și către preaputernica împărăție, care, după asemanarea dumnezeescă, acea iubitoare de omeni, otcărmuesce pre supuși. Dar voi, mulți din seminția Grecilor, trecând cu vederea sorōcele mulțumirii lor, cei după datorie, și dândū uitării atătea împărătesci faceri de bine, și de uă dată bântuind și calcând și chiar formale credinței noastre, ce povētescū bună ascultarea și supunerea către acēstă paȃită de Dumnezeu împărătescă putere, s'au abatut prin rătăcire la atăta deșertăciune și neînțelepție, în câtū au și cuteȃat sē ia asupra-le chipulū resvrătirii și allū apostasiei împotriva acestei obștescei noastre făcătoare de bine și hranitoare, nebiruite împărății. Insa, în vreme ce pornirile cellor protivnici lui Dumnezeu și neînțelegători au fost unele ca acestea, preaputernica împē-

rație, nelepadand din mâinele sêlle mila și îndurarea, ce isvorescû din firescile sêle îperâtesci obiceiuri, au trecut cu vederea cuvântul ce putea avea de a pedepsi în data pe apostafi și *haini*, și de a le face din început și de uâ data resplătire; și despre uâ parte, dupa trebuința, pre unii 'i au pedepsit, iară despre altă parte, pre cei ce 'și au cautat de a lor trebuințe și au statut în hotarele supunerii, s'au sârguit ca se 'i pașesca și se 'i isbavésca; bine-voind, în celle dupe urma, a se da din partea bisericei nôstre cărți de afurisanie și de sfătuire. Dar de s'au și dat ast-felu de cărți bisericesci, nu numai uâ data, dar și de douê ori, împotriva, ca cei ce umblau pe callea resvrătirii nu 'și au lepădat cugetul lor celu satanicescû, nici au vrut sê înțelêga a se îndrepta, surdind și spre bisericescile mântuitoare sfătuirii, împrotivindu-se și apostolicescelor și sobornicescilor porunci, ce sunt rânduite pentru supunerea și bună ascultare către stepânitorii noștrii, și pre alocurea iarăși stau și se nevoescû spre aceeși vrednica de urâciune resvrătire și satanicésca nesupunere, cu chip ca aceiui, prin care și cu amăgire clătescû pre cei mai slabi, têrandu'i la aceeși prăpastie a pierdării; și așa cutésa a urma celle mai rele și nelegiuite, pricinuind pricinuirii în pecate, și cu chip și cu temei de prigonire pentru lege, propoveduind relele lor și neiertate cugete, ce de obste au împotriva Ahli-Islamilor. Deci, împotriva unora ca acestia neînțelegatori, neînfrânați și nepocâiți apostafi, cu dreptate prea puternica îperâție se cuvenea a pune în lucrare pedépsa cea de apoi, neîndurându-se de nici unulu din ei; dara fiind-că chipul prea puternicei îperâții este întemeiat firesce întru îndurări și mila, în puterea acestor mile, s'au adaos bună-voința îperâtesca, plina de iubire de ômeni și de milostivire, și dându-se s'au trimisû catre noi înalta îperâtescâ poruncă arratătore celor mai sus dîse, și poruncitóre de a se da și acum bisericesci sfătuitoare cărți catre toți de obste, cei ce se afla sub acéstă pădita de Dumneđeû îperâtescâ oblăduire, coprindtóre de aceeși înțelegere ce s'au dîsû, și de obstésca supunere și bună ascultare ce se cere neaparat de la voi. Drept aceea, și scriind sobornicesce împreună cei de lângă noi sfinți și prea cinstiți archierei, în duhulu sânt iubiți frați ai noștrii, și din preuna slujitori, ca cu uâ trâmbița propoveduim catre voi toți coprinderea înaltei îperâtesci porunci, și în duhul sfânt vê sfatuim, și vê povățuim pe toți, mari și mici,

de veri-ce orându-*le* și tréptá, câți cu obrasnicie ați cugetat se vé într'armați împotriva obstescei nóstre hranitóre și fatatórei de bine prea puternicei împérații, se lepádați în data armele, și se luați asupra-vé chipul celú vechiú alú cei desavársite și credincióse supuneri și buneí ascultarií vóstre către împérație, și se vé depártați de cugetul celú desért și satanicescú allú resvrátirii; iar cei-l-alti toți se stați cu statornicie și neclintiți în credința supunerii, și într'un cuvént toți din preuna locuitori fieste-caruia ostrov, care vé închipuiți cu numirea pravoslavniciei crestinesci credințe, și din dumneđeésca bună-voință vé aflați sub désá și bogata umbrirea împératéscei puteri, toți de obste, fárá de nici uá deosebire, se vé întórceți la mántuitoarea calea supunerii, adevérindu-vé si încredințându-vé ca prea puternica împérație, dupe ce va vedea în fáptá întórcerea si cáiala vóstrá, si curat si adevérat cugetul buneí ascultarií vóstre, si scumpá pađa si urmarea datoriei credinciósei supunerii, iarasi ca uá maica doritóre vé va încalđi, revérsând din isvorul celú nedeșertat alú îndurarilor sélle bogaté împératéscele mile asúpra vóstrá, si dând cu totulú către adéncul uitarií acele nesocotite si desnádajduite porniri, ce din îndemnarea viclénului Diavol s'aú cuteđat împotriva împérației; cu asemenea chipú si obstésca maica pravoslavnicilor crestini, sántá biserica a Domnului nostru, vedénd pusa în lucrare pocaința vóstrá, se va milostivi si va da iertare si slobođenie celor ce aú gresit, si dupé greselele lor aú adusú asupra-le greutațile înfricosatelor blestemuri alle ei. Iar de care cumva (ferésca Dumneđeú!) se vor aráta pâna în sférsit surđi către cele de acum iubitóre de ómeni glasuri ale prea puternicei împérații, nemuițamitori facéndu-se, si necunoscatóri către împératésca facere de bine, cea cu multa dorire, si către milostiva haráđirea, cea mái presus de tótá nadejdea nesimțitori, arátându-se către mulțimea cea fárá număr a nease-manatelor mili împératésce, ce din început si pâna acum aú avut, nebagând în séma nici bisericescile nóstre pováțuri, si párintesci sfátuiri, țintind iarasi cu denadinsul totú la aceste porniri protivnice Dumneđeirii, si streine cu totulú chipului crestinescú, nelegiuirea lor va apăsa peste grumađul lor; si vor lua judecatá si osândire; pentru ca nu vor scápa de dréptá pierđarea lor de istov, ce li se gátesce neapárat; si nu va fi lor îndurare séu mántuire, nici trupescá nici sufletésca; cî réú cu réú vor suspina, si se vor pierde de uá data. De

aceea tresviți-vă, pentru Dumnezeu; sânguiți-vă, până aveți încă vremea pocăinței; și faceți precum întru glasuire cu înalta poruncă scriindu-vă, vă povățuim, și vă poruncim; și nu într'alt chip cu hotărîre. — În luna lui August, *Indimir* 9.

Allu Kesariei, Ioanichie. — Allu Ephesului, Manasie. — Allu Eracliei, Meletie. — Allu Nicomidiei, *Panaret*. — Allu Nicei, Ierothei. — Allu *Derconului*, Ieremia. — Allu Thesalonicultui, Matheiu. — Allu Têrnovului, Ilarion. — Allu Prusiei, Gherasim. — Allu Aghirei, Thimoteiu. — Allu Veriei, Macarie. — Allu Nectarie ¹⁾.

Nota No. LXXXVI.

Petițiune din partea boierilor către Pașa de la Silistra, contra Turcilor din Giurgiu cari făceau neorândueli prin țerră.

Către prea Înălțatulă Vizirü, Mehemetü Selim, Pașa Silistrei Valezi.

Plecată închinaciune aducem până la pământ!

Cu prea plecatul nostru Arz-mahzar, iarasi cădënd la luminatele piciorle alle Înălțimei Tele, facem prea plecată arătare pentru serhatlii Giurgiuveni, ómeni ai luminatului Hacicu Pașa, Muhafizulu Giurgiuului, că în trei rënduri au făcut porniri, și tóte *mairile*, una după alta eșind, pîn satele țerrei din judeçul Vlașca, și din judeçul Teleorman, de au făcut multe praði și jafuri locuitorilor, cu feluri de numiri. Dintr'a carora pricina tóte orënduelile ce au făcut ot-cârmuirea de zaherele și altele, pentru trebuința ostirilor împêrâtesci, ce se află aici în țerră, stau josü neîmplinite, înfricoșind și gonind și pe zapcii din plași, și făcënd feluri de *zulumuri* locuitorilor, după cum am mai făcut plângere către înălțimea ta și prin altu prea plecat arzu-mahzar; în cât ne aflam la uă mare grija și frică de primejdie, neavënd cu ce se împlinim cele trebuincioșe alle ostirilor. Acum ne veniră nouë însciințări de la isprâvnicatul, că Giurgiuveniü pãrsire de reutãți nu facü, ci pe lângã *chederulü* ce au dat la cele-l-alte orëndueli, de nu s'au putut sãvãrși, au strêns și venitul huzmeturilor Domnesci, și alte deosebite luari.

Ticaloșii locuitori, este sciut, că s'au prãdat în destul de către *țerranü hoși* ce 'iau fost calcat, până când au facut mila

¹⁾ Veđi Memoriulu lui Dirzenu, loc. cit. No. 673 și 674.

prea puternica împărăție, și vrednicia înălțimei téle, de s'au isbăvit de dânșii.

Ot-cârmuirea iarași cere de la ei cele după datoria lor, ca nisce trebuincioșe ce sunt ostirilor împărătesci; pentru că într'alt chip nu pôte face; apoi se'i tiranisésca și Giurgiuveni cu acest felu de *zulumuri*, este uă mare jale și prăpadenie asupra lor. Ci fiind-ca prea milostivul nostru împăratu pe înălțimea ta te-a însărcinat cu ocrotirea acestei țărri, de unde am și cunoscut în faptă mila și ajutor la ori ce păsu am facut rugaciune, cu genunchi plecați cădem la luminate talpele înălțimei tele, și fierbinte ne rugăm ca și acum să reversi milostivire asupra săracelor raele, și a nōstre prea plecatelor slugi, ce ne trudim ziua și nōptea ca să arătăm slujba plăcută, spre a nu se da cheder la hrana ostirilor; și prin bunu ajutorul și sprijinēla înaltei înțelepciuni a înălțimei tele, să isbăvescă aceste două numite județe alle țărrei de suparările ce facu Giurgiuvenii, cu ori-ce mijlocu se va socoti de catre înalta înțelepciune a înălțimei tele.

Fiind-ca nădejdea nōstra de zaherea, la aceste două județe este; si când se va mai face zaticnire, rămān ostirile lipsite de hrana, și noi în primejdie.

Și alt n'avem unde cadea de cât la mare milostivirea în-nălțimei tele ¹⁾.

1821 August 11.

Nota No. LXXXVII.

Inaltă poruncă a Sultanului către prea înălțații Viziri Muhafisi ai Silistrei și Diului, Mehmet Selim-Pașa, și Dervișu Mustafa-Pașa, și către celū într'adinsu prin poruncă trimisū împărătescū bum-bașiru, Ghedekim zaimir Husein Aga.

Sosind acēstă sântă porunca, să vē fie sciut cum că cei cu înșelaciune și în multe locuri prin fapte rele arătați *hainii* doi apostatai, Alexandru Ipsilanti și réulū Mihail, Domnul Moldovei, unindu-se unul cu altul, aū îndrāsniț, nu de mult, ca să ațēte în două Eparhiū, Valahia și Moldavia, feluri de tulburari și resvrātiri, pricinuind seracelor raiēle nepomenite hrăpiri, cal-

¹⁾ Veđi condica No. 96, fila 11, din archiva Statulū, secțiunea istoricā.

cări și jafuri, înfricoșate și nesuferite, împotriva linistei de obște și a dreptăților ce dobânda mai înainte vreme în pace raiaoa ce locuesce acolo; și fiind acestea tot deuna neștrămutată înalta noastră îngrijire și voință, ca să se pădască prin tot mijlocul nesuparată această raia, care se ține de mâinele noastre, ca un amanet sânt allu lui Dumnezeu, nu am lipsit prin Dumnezeescu ajutor, și prin cea grabnica și la vreme îngrijire a noastră, ca să scapăm aceste două Eparchii din cea asupra-le cădute nevoi, și să perdem cu totul pre numiții obraznici răsvrătitori cu puterea purtătoarelor de biruința ostiilor noastre.

Dar fiind-că într'acestea ne-am îndestulat cum că s'au întâmplat în țerra Românescă, din partea unor fără rânduella ostași ai noștri, câte-va nedreptăți și pagube către nevinovații raiele, ce n'au greșit întru nimic, nici au fost părtași răsvrătitoarei vinuirii, și încă s'au făcut și hrăpiri și jefuiri pre la moșiele și averile boieresci, și altele asemenea acestora, străine mișcării, care nu numai se ved cu totul împotriva bunei întocmirii a puternicei sôn tre împărății, și înaltei noastre și neschimbata voință, ci și nepotrivite și neaseptate din partea bine încuviințatelor și biruitoarelor noastre ostiri, nici din partea vitejilor Iemiceri, cei ce au supunere către împărătescul nostru Devletu. Fără înduoella, unele ca acestea trebuie să se fi pricinuit de către alte rânduri de osteni către cei nesocotiți și fără orânduella, cari ne putend să înțelēga nici aceste întemplări de acum, nici să pădască datoria meseriei lor și buna întocmire și dreptatea, îndrasnescu și se abat fără orânduella la acest felu de urmării relle; pentru că, de și se dedese mai din nainte împărătesca noastră strasnică poruncă, după darea afara a legiuitului sânta *fetfa*, la câte-va părți alle împărăției noastre, în care părți resvrătre facend Grecii asupra noastră, și îndrasnind ca să ridice și arme, și pentru acesta ne adusesse la turbare ca spre pedepsa și resplătirea unora ca acestii îndrazneți și obraznici să'i prăpadim cu totul; iar femeile și copii lor să se robescă, și în dată să se facă împărătesci și alle lor avuturi.

Cu toate acestea, fiind-că este de odată după milostivire și însusi puternica noastră voință, că nu numai cei nevinovați și neprihaniți raiele alle noastre să remaie după toate neatinsi și nesuparați, ci și însusi cei ce s'au obrasnicit asupra-ne, și au fost supusi la vinovația hainlicului, însa cădend și caindu-se,

si mila cerșind, să se ierte si acestia, învrednicindu-se a se umbri sub mila împărației mele, si a uitării de ori-ce rău, a fost trebuința ca pentru acesta să se orânduască într'adinsu unul din cei înțelepți și încercați slujbași ai împărației noastre spre isprăvirea și lucrarea unei voințe ca acestia a noastră.

Deci, tu, o Zaima, cellu ce esti împodobit cu înțelepciune și cu destoinicie, care le dai spre incredințarea cea nădăjduită, că prin vrednicia ta vei săvârși cu credința porunca cea dată ție, ia aminte acum să pleci fără de zabava de aici, dupe cellu dat hatihumaium alu nostru; și mergând acolo, să cerceteți cu amenuntul miscarile ostirilor noastre; si într'acestu chip propoveduind si făcând cunoscut la toți, că întocmirea și cea către buna orânduiala voința a puternicei mele împărații privesce spre stricaciunea nedreptăților; se îndrepteți, cu mijlocul Zabeților și a celor mai mari, cea cerută nesupărare către Raiele, și oprirea nedreptăților; arătând cu denadinsul că este statornica voința a puternicei mele împărații să nu se vateme nevinovatele raiele, în nici un chip, nici sa se păgubésca, și nici să se supere.

Ia aminte dară, bine sciind acesta, ca să urmeți neschimbat celor poruncite, fără cea mai mica abatere seu înstreinare; pentru care ți s'au și dat acesta sfânta porâncă ¹⁾.

(Urmésa semnătura și pecetea).

Nota No. LXXXVIII.

Correspondință tîfrată a Boierilor emigrați cu Boierii din țerră, în timpul revoluțiunii de la 1821.

31	Insemna	α .	41	"	λ .
32	"	β .	42	"	μ .
33	"	γ .	43	"	ν .
34	"	δ .	44	"	ξ .
35	"	ϵ .	45	"	\omicron .
36	"	ζ .	46	"	π .
37	"	η .	47	"	ρ .
38	"	θ .	48	"	σ .
39	"	ι .	49	"	τ .
40	"	κ .	50	"	υ .

¹⁾ Vedi memoriulă Dirzénului, loc. cit. No. 674. Acest actú e publicat și de D. Papazoglu în *Pressa*, No. 213 din anulă 1872.

51	"	φ.	77	"	ἀνὰ.
52	"	χ.	78	"	κατὰ.
53	"	ψ.	79	"	διὰ.
54	"	ω.	80	"	μετὰ.
55	"	ς.	81	"	παρὰ.
56	"	σπ.	82	"	ἀντί.
57	"	τσ.	83	"	ἐπί.
58	"	λλ.	84	"	περὶ.
59	"	μμ.	85	"	ἐμφί.
60	"	γγ.	86	"	ἀπὸ.
61	"	γγ.	87	"	ἐπὸ.
62	"	ρθ.	88	"	ἐπὲρ.
63	"	σσ.	89	"	καί.
64	"	—	90	"	ὄξε.
65	"	αι.	91	"	αἶ.
66	"	αι.	92	"	νὰ.
67	"	ει.	93	"	τό.
68	"	ει.	94	"	τά.
69	"	οι.	95	"	τῶ.
70	"	ἔ.	96	"	τῶν.
71	"	ψ.	97	"	τόν.
72	"	έν.	98	"	τῆν.
73	"	εῖς.	99	"	τῆς.
74	"	εξ.	100	"	ταῖς.
75	"	πρὸς.	101	"	τῆς.
76	"	πρὸς.		"	

CUVINTE CONVENȚIONALE.

Russia	Spațiosū.
Austria	Nobilă țerra.
Turcia	Salată.
Alexandru alū Russiei	Nobilū.
Capo-d'Istria	Amicū.
Stroganoff	Pilla.
Alexandru Șuțu	Mormolocū.
Mihail Șuțu	Completū.
G. Rizu	Amicū alū adevêrului.
Sultanolū	Ciuperca.
Pinu (cons. rusescū)	Halva.

Pisanis	Oțetü.
Ignatie	Adevëru.
Perevosü	Iute la drumü.
Alexandru Ipsilante	Stapânitorü respectabilü.
Iatropulü	Espus la ardere.
Domnandos.	Stupidü.
Alexandru Mavrocordatü	Invëtatü.
Voda Caragea	Scotocilä.
Brâncovënu	Sincerü.
Gr. Ghica	Emeticü.
Barbu Geani	Batrânu.
Gr. Filipescu	Porcu albü.
George Filipescu	Baltacü.
Mavru	Europëntü.
Mihail Cornescu	Bunü omü.
N. Văcărescu	Amiculü amicilorü.
C. Cornescu	Aspectü amorosü.
M. Florescu	Zurbagiü.
M. Balënu	Spânu.
I. Filipescu	Iubitorü de adevëru.
Boierü	Creștini.
Moreea	Nenorocitü.
Tessalia	Inarmată.
Familia Muruzi	Miserabila.
Familia Callimah	Bună.
G. Leventis	Nasü bunü.
P. Pachi	Căldărarü.
Vlahi	Figurü hidösse.
Moldovënu	Mâncătorü de varșă.
Valetas	Viclënu.
Bulgaria	Pavliidi.
Moldavia	Dorinșă frumösșä.
Vlahia	Pruncu.
Dunărea	Piatră.
Serbia	Cenușă.]
Constantinopolü	Saracie.
A. A.	Levantulü.
A. X.	Gg. Papa.
Savva	Cërá roșie.
Capitan Iordache	Arșișă.
Capitan Farmachi	Oțelü

Samurcașu	Demonu.
Al. Vilara	Panglicaru.
Al. Filipescu	Culcușu de lupi.
Mitropolitul	Nestatornicu.
Oștiri turcesci	Botezatulu.
Eteriști	Luminați.
Calimahu	Calugaru.
Caimacamii	Imprudinți ¹⁾ .

Nota No. LXXXIX.

Scrisoarea boieriloru din Brașiovu și din Sibiu către boierii din București.

Incredințându-ne de către unii din noi, atât pentru unirea ce prin scris ați alcatuit sf.-voastră, și D-v., spre binele patriei și allu obstei locuitorilor sei, cât și pentru temeiurile cu cari ați chibzuit să statorniciți această unire, i mijlocele ce ați hotărētu să aplicați în ori-ce vreme de trebuința, prin care nu numai să depărtați totă hula ce s'ar putea povesti de către necunoscătorii acestei uniri, ci încă să vă faceți pricinuitoari și némului de laudă, și patriei de multe folosuri, am socotit că nici cum nu se cuvine să petrecem sub tăcere uă asemenea laudata și de binevoitoare faptă, fără de a nu mărturisi și din parte-ne mulțumita ce i se cuvine, cum și însoțirea glasului nostru după chipul de mai jos, la câte arătări veți pune în lucrare asupra temeiurilor cu care v'ați unit și v'ați legat.

Părinți arhieriei, și D-v. boierilor! Ticalósa patria noastră pătimesce în tóte chipurile, de sunt ani nepomeniți; se răpesc, se jefuesce, cărcă nenumerate năpastuiri și nedreptăți. Sfintele lăcasuri s'au vëndut fără șfială pentru înparte folosuri a chiar Stapănitorilor. Privileghiați, începând de la caftanlăi și până la cea din urmă tréptă, s'au calcat sub picioarele Obladuirii, s'au necinstit și s'au năpastuit învederat, împotriva legilor ce li s'au alcatuit. Supușii locuitori dajnici au fost jertfa nedreptății, și isvor de uă rea folosire a veri-caruia ce s'au depărtat de mustrarea cugetului omenirii; și tóte acestea le-am

¹⁾ Acestu actú în originalu illu posedă D. Bolliac, care mi l'a procaratú din preună cu multe alte acte ce a bine-voitú a 'mi comunica, luate de la casa lui Villara, după cum ne a assiguratú D-sa.

pătimit din pricina jugului voinței la care ne-au împilat oblăduitorii după vremi: căci, vênđatori aflându-se acestei creștinateați, au slujit cu alu seü sânge sprijinatorilor lor celor nelegiuiți; au slujit, ăicem, păgênatați, și au sdrobotit puterea legăturilor către cei puternici și ai noștrii voitori de bine aratându-se cu viclenie, iar către cei neputinșoiști puind în lucrare sila și împilarea.

Pană la uă vreme, pre cum este cunoscut la toți de obște, a petrecut ticalôsa țerra sub acest felu de nenorociri; iar de când s'au ivit întrênsa și acest felu de nepomenita și fara de pildă întâmplare, au gasit privilegiu chiar Stăpênirea Porții se o impilese și sa'i adduca tot felul de bântuire, și a savêrșitu prin rënduiți seü nu puține rapiri, jefuiri, nelegiuiri, napastuiri, fara osebire, și în celle după urma uccidere și chiar perdere de viaăa a multor creștini nevinovați, buni compatrioți ai noștrii. Din care acestea se dá a înțelege fiește-caruia că, și în vremea oblăduitorilor, acêsta a fost voința stăpânirii, adica protivnica căderilor omenirii, protivnica obiceiurilor și legilor pamêntului, și isgonitóre chiar sfintelor legaturi de la care spândura fericirea acestei pravoslavnice țeri. Dar ôre, după aceste tôte doveđi ce avem pentru neomenôsa cugetare a acestei stăpâniri, ce sôrtă nenorocita ne aștepta? . . Și mai vêrtos când înalta stăpânire va voi se'si puie în lucrare împilarea jugului ce de atâția ani s'au dovedit că hrănesce asupră-ne, nu va cere în ajutoru și chiar glasulu boieriloru ce o slujescă atât din apropiere, câtu și de aici din departare? Și ôre acêști boieri înșelați, aflând de către voitorii réului, și nemaî judecând jertfa obștii salașuitorilor țerei, nu vor da înscriș, și nu vor cere și prin rugăciune tôte acelle relle căte privescă spre derăpanarea nôstră, și spre smintêla bunataților țerei? Iar atunci, nu vom petrece ôre și mai réu de câtu ceea ce am fost?

Milostivulu Dumneđu, după a nôstră norocire, ne au învrednicit se avem legiuit sprijinatoru pre prea puternica împêratêscă Curte a Rusșiei, care, când ar cunoșce cu întregime nenorocirile nôstre, atât celle trecute, cât și celle ce acum se urđescă împotriva binelui ce ne voiesce, negreșit nu ne ar lăsa întru mâhnire și întru obidă; mai vêrtos că cunôstem după auđiri cât bine ne voeste, și cu câtă iubire de omenire se silesce se hotărască a nôstră sôrtă.

Acest réđam avênd dar Sf.-Vôstră și D.-Vôstră, de vreme ce v'ați unit acum prin statornicie, vê rugăm, nu încetați de

a pune în lucrare bunele socotințe ce ați făcut în ori-ce vreme, și pentru ori-ce vor cere trebuințele; și cunosteți din parte-ne că glasul nostru va fi următor glasului și arătarilor ce veți face Sf.-Vóstră și D.-Vóstră. Urmările noastre vor fi următore povățuirilor ce ne veți da; și alt nimic nu vom cugeta, de cât cațuta supunere la oblăduirea ce ni se va rëndui prin primirea și buna voință a prea puternicei protecții ce avem, rêvnă și dorire întru binele patriei și întru a sa ferire despre ori-ce bêtuire și netremnicie, depărtare de ori-ce rea folosire în partea cuiva prin care cunostem că în multe rënduri au cercat ticaloșii locuitori, compatrioți ai noștri, multe feluri de năpasturi și nedreptați, și cea fara de fațaria și prin curățenie de inimă allaturare a nóstră la a Sf.-V. ș'a D.-V. bună și laudată unire.

Atât numai ve rugăm că, în ori-ce vreme veți cunoste vre-o cladire de vre un bine allu țerrei, sau veți chibđui Sf.-Vóstră și D.-Vóstră să faceți vre uă asemenea unire, să bine-voiți a însciința și pe cari din noi vă veți îndeletnici într'acea vreme, și veți cunósce mai destoinici de a Sf.-Vóstre și a D.-Vóstră desăvêrșită încredințare. Pentru că vă este cunoscutu că la asemenea bunătăți, în întêmplări alle patriei, după masura finței noastre, suntem și noi de uă potrivă doritori binelui, și părtași bucuriei ce ni se cuvine, cunoscênd într'adeveru și marturisind fara fațarie folosul obstei, folosu și bine allu fieste-căruia în parte. Așijderea vă rugăm, ca ori când și din partene vom cunoste că este trebuință d'a se face vre uă chibđuire între Sf.-Vóstră și D.-Vóstră, sau vre o mișcare iertătore cugetărilor ce aveți, și avem și înșine noi, să fim slobođi prin taină a vă da parerile noastre și Sf.-Vóstră și D.-Vóstră, căutându-le și chibđuindule, de le veți gassi asemenea vremilor, și statornicite asupra temeiurilor cu care sunteți legați; să le primiți, să le îndreptați, și să le faceți cunoscute unde se va cuveni; sau, de vor spêndura de la Sf.-Vóstră ș'a D.-Vóstră săvârșire, să le puneți și în lucrare; pentru că nu este de mirare a odrăsi și din asemenea păreri multe bunătăți alle țerrei, plăcute sprijinatorilor noștri; de vreme ce mulți din noi am slujit țerrei după vremi în multe rënduri, și în felluri de trepte; și póte că cunóschem une-ori celle ce a Sf.-Vóstră și a D.-Vóstră iscusința încă până acum nu le-a pătruns.

Acestea sunt celle ce simțim și încă mai cu adaos într'a-

căstă mare și nepomenită întemplantare a patriei noastre, după care încredințându-ne, precum s'a ȃis de a Sf. Văstre și a D. Văstră statornicită unire, am hotărēt sē vi le facem cunoscut, și sē ne allaturam glasul la celle ce veți chibȃui și veți urma; dar ca sē ve încredințam și mai bine de a noastră rāvna și hotărāre, vē rugām sē primiți acest înscris allū nostru, marturisit prin căte iscalituri vedeți la valle, și întaritū prin strajnicū jurāmēt ce facem, pe numele a tot puterniculū Dumneȃeū, că întocmai vom fi urmārori; pre cum și că veri care din noi sē va dovedi cu cea mai mică viclenie sau desghinare de acēstă statornicită hotărāre, sē aiba respātitori chiar pe acest puternicū Dumneȃeū; și sē fie cunoscut ca un vrednicū de hula nēmului seū, și isgonitū de tōte ajutorințele patriei selle ¹⁾.

Boierii aflați la Brașiov:

Prea Sf. Mitropolitu Dionisie.

Marele Vornicu Grigorie Balēnu.

„ „ C. Samurcașu.

„ „ Gg. Fillipescu.

Mare Logofētu Alecu Fillipescu.

„ Vornicu N. Vacarescu.

„ Logofētu Dimitrie Hrisosholeu.

„ „ Manoil Balēnu.

Vornicu Mihail Cornescu.

Hatman N. Șuțu.

Vornicu N. Ghica.

Aga N. Filipescu.

„ C. Cornescu.

„ Al. Villara.

„ Manolache Florescu.

Comisū Alecu Filipescu.

„ Iancu Filipescu.

„ C. Vlădoianu.

Boierii aflați la Sibiu:

Episcopul Rîmnicului.

Vornicu Al. Ghica.

Postelnicu Arghiropolu.

Cluceru Vlădoianu.

„ Dincă Otetelișianu.

¹⁾ Originalulū acesteī epistole în limba ellena illū possedă tot D. Bolliac,

Nota No. XC.

Petiția boierilor din Brașiovu către Impăratul Rusiei, prin care'i descrie miseria în care'i a addus esilul și persecuția Turcilor, și se rógă a'i împrumuta cu uă sumă de 500,000 ruble asignate.

Sire!

Cinci-spre-dece luni aū trecut de când, ca să scăpăm de flagelulū anarchiei și de furia fanaticismulū ostirii turcesci, am fost constrânși a căuta un asil în Brașiov.

Plini de încredere în puternica protecție a M. Vostre, reasigurați din când în când prin comunicarea oficială ce consululū generalū allū M. V. din România a bine-voit a ne face, am sufferit cu resemnație, și fară a ne allarma de întârziere, tóte nevoile legate de uă lungă ședere în străinătate. Vom persevera și în viitor, Sire, cu acelaș zelū și fidelitate, în împlinirea datoriilor nóstre, așteptând, în tăcerea respectulū, momentul în care buna-voința și sollicitudinea cu totul paternă a M. V. vor îndeplini opera regenerării nenorocitei nóstre patrii, de la care un popor întreg de chrestini, appasat d'atâta lung timp, astéptă mântuirea sea.

În mijlocul lipselor de tot felul ce am fost nevoit a ne impune, Caimacamul Valahiei ne a trimis copie după firmanul ce ne invită a reintra în căminurile nóstre; am fost siliți a refusa, cu cuvinte temeinice, neputënd consimți a approba calcările tratatelor cellor mai solemne, nici a coopera la spoliarea și la ruina completă a unei țerii atâtū de nenorocită deja, primind funcțiuni din partea unui guvern usurpator. Am facut să înțellégă că înturnarea nóstră devenia imposibilă, până la restabilirea guvernulū și a ordinii legale.

Cu tóte acestea, Turcii, întaritați de întârzierea nóstră, aū devastat proprietățile nóstre, aū jefuit casele nóstre; posesiile nóstre aū devenit prada cellui d'ântéiū ce a pus mâna pe elle; arendașii și intendenții nostrii aū fost împiedecați în strângerea banilor și trimiterea lor; privilegiile nóstre fură nesocotite, casele publice jefuite, monăstirile despoiate; și tóte acestea cu scopul d'a ne sili ca să ne înturnăm în țerra.

Siliți din tóte părțile, lipsiți de mijlócele de a satisface primele trebuințe alle essistinței, a trebuiut să ne desfacem de tóte obiectele ce am putut scăpa de jafū și de pradă, cu jumătate prețul lor; să dăm tóte obiectele de óre-care prețiu spre re-

fuirea sumelor împrumutate cu dobânzi foarte grele; și nepu-
tând nici ast-felū a face împrumuturi, se parassim acelle
obiecte la lacomia creditorilor nostrii. Viitorul ni se presintă
sub aspectul cellū mai înfiorător; totul este sleit; și chiar
moșiele nu mai sunt priimate în ipoteca.

La Voi, Sire, numai la Voi, la simțimintele mărinimose și
generose, la simțimentul de umanitate, alle căria acte vor
nemuri domnia M. V., alergăm ađi. O rugăm dér cu lacremi
a ne veni în aju'or, accordându-ne un împrumut drept valorea
de cinci sute mii ruble assignate, ipotocate assupra proprie-
taților nōstre nemișcatōre, după sumele ce fie-care va priimi,
dând obligațiuni la termen în cancelaria Consulatului M. V.
Acea sumă, nu numai ne va pune în stare a întēpina ne-
pēratele trebuințe, ci a ajuta și p'acei din compatrioții nostrii
pe cari miseria 'i consumă; cu modul acesta noi vom putea
afla uă ușurare la sufferințele nōstre, și ei unū remediū la
desperarea lor.

Vom fi recunoscători, Sire, pentru acēsta bine-facere. Bine-
cuvēntările nōstre și alle copiilor nostrii, pentru fericirea
domniei în veci memorabile a M. V., se vor urca până la
piciōrele tronului cellui a tot putinte, rugând cerulū pentru
împlinirea dorințelor ce faceți pentru fericirea correligiona-
rilorū sei¹⁾.

Cu cellū mai profundū
și umilitū respectū,

Sire,

Ai Maiestații V. Imperiale,
prea plecați și umiliți servi.

Brașiovū, 31 Mai 1822.

(Urmēsă semnăturile).

Nota No. XCI.

Petițiunea Boierilorū emigrați în Transilvania catre Imperatoarele
Russiei, în care justifică trecerea lor în Austria, se plâng contra
barbariei Turcilor, și reclamă ajutorulū Impēratului.

Prea puternice Impērate!

În datā după ivirea în nenorocita nōstră țērra a revoltei
Vladimirescului și a lui Ipsilanti, nu numai am întrebuițatū

¹⁾ Conceptulū originalū allū acestui actū illū posedă totū D. Bolliac.

tóte mijlócele pentru domolirea ei, dér creșdend a ne implini uá datorie de suppunere, prin petiție din partea țerei către Inalta Pórtá, legitima stépâna a nóstrá, am descris cu aménuntul tóte mássurile luate de noi în privința acésta (potrivit cu puterea țerei, dér neesecutate) cum și innaintarea reului; în cele după urmă, veșdend pericolul ce ne amenința, am rugat pe Inalta Pórtá a se gândi la mijlócele cele mai nemerite pentru învingerea rescólei, și scáparea țerei de rellele care o amenința.

Veșdend însa cá reul cresce, și cá scopul rebellului Vladimirescu și allú Arnáușilor țintesce la desevêșita peire a boierismului, cum și la jáfuirea țerei, și gândind asemenea cá spre a ne aráta suppuși Inaltei Porți, nu se cuvenia se stám la cârma țerei în mijlocul rebellilor, când, mai cu séma, și Caimacamii legitimului Domn allú țerei, și represintantulú Inaltei Porți trecúserá Dunárea în Turcia, am fugit și noi, cum am putut, la asilul Transilvaniei, unii mai nainte, alși mai în urmă, fie-care după ocasiunile ce a putut gási; și așa, în locú stréin aflându-ne, n'am încetat a aráta Inaltei Porți tóte rellele ce se petreceáu în România, rugându-ne ferbinte se bine-voiasca a lua másurí pentru a lor îndreptare.

Dér abia după mai multe luni, după ce țerra fu în tot felul jáfuitá de către rebeli, sossirá și împérátescele ostiri otomane, cari, conform propriilor lor proclamațiuni, își propuneaú allungarea rebellilor din țerra și mângáerea nevinovatului popor; și, readducénd ast-fel linistea în țerra, se faca a se reíntórce fie-care la cáminul séu, a se bucura toți în comun de tóte drepturile de cari se bucuraú sub scutul puterniceí protecțiuni a Maiestaței Sélle Imperiale, și a dobândi uá consolare analogá pentru câte relle și pagube au sufferit în acest nenorocit timp allú revoltei.

Insa pentru completa nenorocire a țerei, venind aceste ostiri, s'au purtat într'un mod fórte dușmánescú și neomenos; cáci, în locu d'a batte și a goni pe rebeli, din contra au persecutat și au bătut pe însași acésta nenorocita țerra, România. Și, far' a respecta nici tractate, nici chiar propriile lor proclamațiuni, nici umanitate arátând, au predat și pradá înca țerra în tóte díllele, și de vite, și de proviante, și de lemne, táind padurile țerei; și ast-fel, hrápind tot de pretutíndeni, și transportându-le la cetașile lor, prin cele mai grele impuneri de potveđi, este de temut ca nu cum-va, pe lângá

rellele din present, prelungindu-se ocupația turcăscă, se fie țerra mai în urmă amenințata de uă completa lipsă de bucate, de vite și de uă generală pustiire; pe lênga aceste jafuri și de pradări, Turcii au omorît uă mulțime de nenorociți inocenți, pe alții 'i au pus în țepă, fara nici uă judecată séu cercetare; au desbrăcat călletori, au luat în robie famillii întregi, au ars de tot sate și téguri, au jefuit monăstiri și biserici, batjocorindu-le, și făcându-le grajduri de cai; au sfaramat icónele deprin biserici, spre batjocura religiunei, au desgropat morți duprin morminte, au tăiat preoți în chiar sfintele lacașiuri, și au rîsu de callugarițe prin însași sfintele altare.

Și pe când se sevêrșescú tóte aceste nelegiuri, capii armatelor otomane pretind ca noi sê pãrasim ultimul asilú allu vieței nóstre, și se ne înturnãm în nenorocita nóstră țerră; nu, negreșit, pentru a contribui la vre uă tamăduire a ranelor ei, ci pentru ca sê îmulțim numérul victimelor, spre sațiul ferocității lor, precum din faptele lor se vededesce, ca ast-fel le este hotărîrea.

Suppunênd dér la treptele împerătescului tron allú Maiestații Vóstre aceste neauđite și fara essemplu sufferințe alle duiósei nóstre țerrí, cuteđam, prea puternice autocrat, a invoca cu durere prea puternica Vóstră protecțiune. Pentru numele lui Dumneđu, Sire, îndurați-vé a arunca uă căutătura blândă assupra unei provincii, care, petrecênd din fericire în liniste și pace, sub egida puternicei Vóstre protecțiuni, a căđut acum, din neprevêđute întêmplari, într'un abis de nenorociri fara margini; și din care abis, singur numai prea puternicul Vostru braçu o póte mântui. Sire! Poporul care ridică ađi mânele către Impêrătésca Vóstră Maiestate, este un popor ce pórtă numele de *creștină*; este un popor nearmat, care nu cere de cătú mila și sprijinul Vostru, pentru mântuirea sea și a patriei selle ¹⁾.

12 Iuliú, 1821. Cronstad.

Nota No. XCII.

Memoriú presintatú Consolului Pini de Boierii din Brașovú, în care propune reformele ce credú necessarií pentru România.

Cu tóte ca în trecutul resbel de șése ani, România a pagubit mult materialmente, perđênd sumă mare de vite, din

¹⁾ Originalulú, în limba ellená, și în forma de conceptu, illú possedá tot D. Bolliac.

cauđa neregulatei transporturi, facute cu scop de hrăpire, iar mai cu sémă din cauza desordinii în sistemul seü guvernamental, și din cauza neconținutelor discordii; când însă țerra scăpă de acestea, cum și de scóterea banilor peste hotare, provenite mai cu sémă din cauza dominațiunii străine, ce a durat până de unađi, nu mai puțin încă și din cauza tacselor puse pe produsele de vânđare (numite alle capanului, la care însuși guvernul participa, întrebuintând diferite mijlóce, ast-fel ca vânđetorii nu tragea de cât un fórt micú folos), România, ăicem, ajunse a prospera în financia, umplându-se de bani, ca nici o dată în trecut.

În asemenea situațiune financiaară aflându-se țerra, în urma resbellului, spre a putea prospera și mai mult, după gradul de desvoltare de atunci allú locuitorilor, nu'i trebuia altú de cât conservarea drepturilor sélle după tractate, și a iertării tributului, regulat chiar prin acellú tractat; după care, cărmuindu-se poporul în deplină liniste, s'ar fi putut ocupa cu redobândirea primei sélle bune stări materiale, adică cu înmulțirea vitelor și cu întréga dobândire a folóselor ce 'i asigură activitatea sa agricolă, singurile sorginți de avuție în acésta țerra. Ar fi putut, ăicem, prospera fórt mult România: pentru că atunci s'ar fi bucurat d'aceste fericiri, cari înavutescú un Stat, adică averea materială și financiaară. Cu tóte că lucrurile au revenit în starea de mai 'nainte a organismului guvernamental, însă din nenorocire n'au rezultat pentru țerra de câtú sleirea financieslor, cu tóta sporirea stării materiale; și acésta era uă consecință naturală a lucrurilor: pentru că în timp de pace transporturile se facú mai mult sau mai puțin în liniste; nici o dată însă nu pot da folósele ce le dá buna stare financiaară; și acésta numai din cauza diferitelor restricțiuni unelțite contra comerciului, spre îndestularea aprovisionării capanului din Constantinople, și numai în folosul guvernului însuși; și precum de obste este stiut, avuția materială, când întâmpină piedice d'a se preface în bani, devine cu totul neproductivă, în ceea ce privește daraverile publice alle unui Stat.

Ca dovada de celle până aci ăisse, în privința próstei stări a țerrei, și a despuierii sélle de bani, este tabloul sinoptic de socoteli, trimis în anul trecut (1820) ambassadei rusești din Constantinopol, după care matematiceste se constata că scóterea banilor din țerra covêrsește peste șépte milióne pe anú

intrarea lor în țerră, întempinându-se tot d'o dată și toate nevoile administrației. Dacă s'ar adaoga sumele ce prin abusul s'au luat până ați, atât de guvern cum și de agenții sei, ceea ce constituie prima cauză a înstreinării banilor din țerră, am putea dice, fără esagerație, că alte atâtea sume s'ar fi strâns în folosul Vistieriei; prin urmare, se constată că, făcându-se un calcul esact, România a fost delapidată de 63 milioane în acest interval de 9 ani de pace. Dacă, pe lângă acestea, s'ar adaoga și sumele luate neregulat, precum s'a ăisă mai sus, s'ar însuma în total 120 milioane și mai mult; și dacă țerră ar fi luată de atunci alta față, toți acești bani ar fi circulat negreșit în țerră; și nu numai afacerile publice n'ar fi întempinat cea mai mică dificultate, dar și numărul avuțiilor s'ar fi înmulțit în țerră; și prin concursul lor, artele și ori-ce cultura, atât materială cum și intelectuală, ar fi luat un sbor ca în toate statele civilizate.

Din acestea resultă că această mare nenorocire a țerrii, adică sleirea ei de bani, nu provine de cât din ôre-care cauze fundamentale, cari contribue a înlesni eșirea banilor din țerră, în sume mai mari de cât acelea ce intră din afară; iar aceste cauze sunt cele următoare:

1. Restricțiunea mecanică a comerțului ce se face sub cuvânt de trebuința a Capanului.

2. Dreptul absolut de stăpânire, exercitată de streini în privința Monastirilor din România.

3. Guvernul strein și cu sateliții sei, care de drept înstreineză totă avuția materială a țerrii.

4. Beneficiile guvernului din toate *husmeturile* ¹⁾ țerrii, iar mai cu sēmă de la vămii și de la esporturi, din cauza cărora se împiedică liberul esersițiu allă comerțului particular.

5. Lipsa meseriilor pentru obiectele de neapărata trebuința, pe care, de și le-au întreprins unii din când în când, au fost însă cu neputința a se menține, din cauza nestabilității guvernului, cum și din cauza mituirilor ce se primia chiar de la asemenea întreprinderi.

6. Vițioasă organizare a sistemului administrativ în România, care, cu toate clausele stipulate și prin înscris și prin tractate, cu toate diferitele legiuri făcute în trecut, nu tind de cât la felurite nedreptăți și jafuri; în cât prin această și națiunea, în

¹⁾ Adică, vămile, salinele, oeritul, vinăriciul, etc.

locu să se cultive pentru fericirea sa, cade în demoralizare și moralmente și materialmente; și poporul se ruinează în totu felul.

Însă toate acestea au fost bune numai ca theorii, până în epoca în care izbucni pe neașteptate revoluția în România; acum însă se cere mai multă atențiune: pentru că, prin împuținarea averii materiale a României, poporul a ajuns la ultima disperare; iar această disperare a încurajat pe Români până a 'și manifesta fără sfială tendințele lor pentru libertate; în cât cea mai mică nemulțumire ar putea împinge pe viitor pe mulți la multe necuviințe; de aceea împrejurările s'au schimbat în toate privințele.

Unii susțin că autorii resculării ar fi putut întâmpina dificultăți la întreprinderea lor, dacă n'ar fi găssit un popor strivit de multele nedreptăți și jafuri; alții cred că acest popor, după ce fu massacrat în urma de Turci, și deprădat în tot felul, nu numai a revenit la supunerea sa anterioară, dar că s'a și căit; ast-fel că este imposibilu a se mai ridica pe viitor pentru uă nouă revoluțiune.

Noi, plecând de la principiul că și națiunea Română este compusă de ómeni, și ca ómeni, ei au naturalmente simțul greutații și allu ușurinții, ne unim cu părerea cellor d'ântaii; adaugând încă că, pe lângă adevărata lui sufferința, nu puțin a contribuit la rescularea lui și promissiunea capului mișcării de a deprăda ș'a răpi averile cellor mai bogați; caci, după cunostința ce avem din mai multe essemble, rescularea poporului român nu se pôte esplica mai nemerit, de câtu ca un resbel allu cellor neavuți contra cellor cređuți bogați; iară nu uă reclamare cu armele pentru dobândirea drepturilor naționale și pentru curmarea abusurilor. Catre această, în totu cursul acestei dureróse epoce a istoriei nóstre, am vedut chiar cu ochii nostrii progresul acellui resbellu allu cellor neavuți contra cellor cređuți bogați; ast-fel că resbellul pentru dobândirea drepturilor naționale nu putea servi nici macar ca pretest; pentru aceea, nu numai că nu putem apróba această părere, dar încă avem curagiul a dice că această stare de lucruri are neapărat trebuința de multă atențiune și de matură chibzuire; pentru că este necontestat că în România tot mai există un spirit de nesupunere și îndărâtnicie; iar simptomele caracteristice alle acestui spirit de rebelliune le vom espune pe scurt la valle.

Locuitorii de classa de jos a României sunt în adevăr timiți și necultivați, ca unii ce ducă uă viața simplă câmpenească; nu sunt însă lipsiți și de spirit natural; dintr'un simțiment natural, ei țin la locul nasterii și allu cresterii lor, și tot de uă dată au applicare la nedreptate și la asprime, care provine din cauza sistemului organisării administrative a țerei, sub care s'au deprins la supunere. Pre cât dar ei sunt dispuși a fi nedreptiți și asprii, p'atât înțeleg și când alții le fac lor nedreptăți. Este adevărat că ei au sufferit în cursu de mai mulți ani, fără întrerupere, jugul acestor două rellé; și pôte că mulți, cunoscând bine caracterul lor, țeceau cumcă supunerea locuitorilor provine mai mult din timiditatea lor naturală, de cât din cunoștința datoriiilor lor; și pôte că aceia au dreptate. Au pierdut însă din vedere cum că, dacă acești locuitori se vor îndărătici odata la nesupunere, nu mai este cu puțința a fi readuși la supunere, de cât numai prin ultima măsura aspră, adică prin *puterea armeloră*. Acum ei s'au deprins și cu acêsta, perđend șfiala lor de mai 'nainte; și ast-fel nu se mai tem nici de amenințări nici de biciu, ci numai de pedépsa cu mórte.

Cunoscând din esperiența ce este nedreptatea, ei nu vor mai sufferi a fi nedreptățiți întru nimic; iar agenții guvernului, porniți de lăcomia lor naturală, vor continua a'i asupra.

Orî cum dar s'ar modifica organizația guvernamentală, se vor putea împușina în adevăr abusurile; a se stérpi însă cu totul de o cam dată, este imposibil.

Asemenea și locuitorii, fiind și ei nedreptiți și lipsiți de cultură, spre a se putea înșile supune dreptului cuvânt, vor voi să se arate îndărătici chiar și contra datoriei lor de supunere către guvern; ast-fel că s'ar primejdi sistemul guvernamental, chiaru cându ellu 'și aru exercita puterea sa în deplină dreptate.

Afără de acestea, mai este un cuvânt care pôte contribui mult la uă nouă tulburare și rescularé; adică, sunt fôrte mulți d'între sâteni, de uă condițiune mai bună, cari, de și locuesc prin téguri și pe la moșiile lor, sunt însă cunoscuți pretutindeni; toți acestia, atât din cauza comerciului lor, cum și din diferite trebuițe personale, se află firește în strênsă legătura cu alleși satului, asupra carora, având mare influență, isbutescă tot d'a una în planurile lor; iar acei alleși, după tradiționalul lor obicei de la strămoși, conducă spiritele

sătenilor după voință în completă armonie; în cât noi înși-ne cunostem bine că, la multe împrejurări, chiar guvernul a întrebuintat multe mijloce spre a 'i desbina pentru descoperirea vre unui adevăr, și 'i a fost cu neputință. Este însă și drept și avantajos ca sătenii să aibă mare încredere și devotament către alleșii lor: pentru că acestia întempera mai tot d'auna greutățile și nevoile consătenilor lor, de și profită și ei de asemenea împrejurări, având și densesi instinctul nedreptății; dar sătenii, de și cunosc multe nedreptăți ce li se fac, le priimesc cu mulțumire, pentru că și ei afla de la alleșii lor mari înlesniri la nevoile lor.

În asemenea complicate relațiuni, și în vederea amortirii simțimentului național, guvernul, rămâind nearnat și în condițiile de mai 'nainte, urmăse că pre ori câți ar mulțumi după puterea sa, tot numărul celor nemulțumiți va fi negreșit cu mult mai mare; și ori și cât de drept ar lucra în toate hotărârile sale, iarăși cei aplicați la nedreptăți vor calomnia și actele și bunele sale intențiuni.

Dacă dar nu se va realisa mai înteu puternicul mijlocu allu armelor, singura măsură prin care se pôte supune spiritul rebellu allu satenului, ca ce ar mai putea opri pe reu voitori a unelti și alta rescola? Caci vor fi îndemnați la acesta, ca omeni, mai mult de resbunare de cât dintr'ua mustrare de cugetu că săvêșescu unu reu publicu contra sacrelor datorii sociale.

Ast-fel fiind dar, cât de lesne n'ar fi ore a isbucni ua noua rescola, când, preparată pe alte base mai solide, s'ar înspira din principiile libertății ș'alle predării? Mai cu sêmă că amorul de libertate și bunul traiu este din natura seditu în om, și cu deosebire la asemenea popor cu totul necultivat și aplicat la răpiri, care 'și a pierdut cu totul sfiala sa de mai 'nainte de biciu și de despotism; prin urmare, ar fi în pericolu ori-ce sistem guvernamental, fie elu ori cât de drept și lealu; și încă ar fi în pericol chiar totalitatea locuitorilor din România; pentru că, pe lângă neomenie, ar contribui cu deosebire și aplicarea lor la resbunare, la nedreptate și la pradari, cum s'a dis.

Din toate acestea resultă că, de și România până la unu timp își pierduse numai avuția sa, dar cu ocasiunea prelungirii tulburărilor și a invasiunii Turcilor, s'a pierdut și moralmente și materialmente: materialmente, pentru că și boieri,

și monăstiri, și boierinași, și ómeni de tóte condițiunile, totu poporul în fine, au fost despuiati de vite, de produse și de veri ce altă avere mișcatóre, cercând nu mai puțină vătămare chiar și în cele nemișcatóre; iar moralmente, pentru că poporul 'și a perdut sfiala prin care își cunoștea datoriile de supunere; și acum, pe lângă desavârșita lui sáracie, a rămas numai cu aplicarea la nedreptați, la cruđimi, și într'ua completă disperare, prin care lesne s'ar putea renaste spiritul revoluționar.

Ast-fel fiind actuala stare a României, singura ei îndreptare se aștepta de la sórta unui resbellu, prin care țerra s'ar putea înavuți cu intrarea banilor streini, cum este știut de toți, și s'ar scapa tot d'o dată și de guvernul seú neregulat și nedrept, priimind unú alt sistem de guvernământ regulat, care 'i ar da uá organizare stabilă și legală. Dar pentru că acésta nu esista, cellu puțin spre a se putea îndrepta cu încetul și a se organisa, are neapárata trebuința de uá regulată ocupațiune militară, pe un timp hotarát (se înțelege de sine că nu de Turci; pentru că și caracterul acestui popor se oppune la acésta, și esemplele date de Turci, în curs de un an, au dovedit că relele cauzate de Turci au fost mai mari de câtú cele cauzate de rebelli); și ast-fel, asigurându-se atât vieța cât și averea tuturor locuitorilor României, s'ar stipula clausele de mai la valle ca base alle unei mai bune și mai avantagióse organizațiuni; și desvoltându-se mai pre larg, s'ar ș pune în aplicațiune. Iar după ce poporul României s'ar obicinui cu asemenea organizare, în timpul determinat, atunci s'ar putea retrage din țerra ostirile de ocupațiune. — Aceste clause sunt celle urmátóre:

1. — Să se stabiléscă ca hotar despărțitor între Principatul României și Bulgaria, jumetate din adevárata matcă a Dunării, precum se coprinde în chiar decretule împărătesti; după care să nu mai aibă voie Turcii de peste Dunăre, nici din ostróvele României, să se aprovisionese, nici în bałțile țerrei să mai pescuiască, fără prealabilă învoială cu proprietarii moșiiloró dupe acelle hotare. Dar pentru că pe pámântul României se afla și celle trei cetăți, Brăila, Giurgiu și Turnu, cari ódi-nióra erau alle României, iar mai în urmă, printr'ua învoială óre-care (silită, negreșit) a unui Domn cu Inalta Pórtă, s'au deslipit de sub stápênirea României, și s'au dat la deosebiți guvernatori ai Turciet, sub nume de *Naziri și Aiani*, și în

celle de pe urmă devenira chiar pašalicuri, și ast-fel stabi-lindu-se cu locuința acolo un număr ore-care de famillii turcești, și întărindu-se de ajuns, pricinuescū nenumerate relle pe teritoriul României, precum calcări de moșii și de sate întregi, năvăliri tâlhărești de cete turcești, necurmate certuri din cauza desertorilor, amenințări și înfricosări din partea Pașilor și a locuitorilor din acele cetăți; și ceea ce este mai rău, că au lipsit țerra de celle mai bune pozițiuni alle comer-ciului; ast-fel că locuitorii țerei, transportându-și pro-ductele în acele părți, au ajuns nu numai a nu se bucura de nici un folos, din cauza multelor dificultăți și abuzuri ce cărca din partea cellor de acolo, cu nume de neguțetori Turci, dar încă sunt și supărați în tot felul de către chiar autoritațile turcești alle Pașilor; de aceea credem de cuviința, de se va găsi cu calle, a se libera România de toate acestea, și a nu mai avea patru stăpâniri sub un singur și acelașu orizontu, (adica, una a țerei, și trei pašalicuri) spre a-și putea întări hotarele de pretutindenți în deplnă siguranța, și tot de o dată spre a putea priimi si comer-ciul desvoltarea necesarie; ceea ce ar fi și mai avantajios pentru țerra, este a se încor-pora pe viitor acele cetăți cu teritoriul României, și a se lassa sub uă singură și aceiasi stăpânire, cum s'au urmat în vechime, când România a recunoscut suzeranitatea Turciei prin tractate. La caș însă când acesta nu se va putea realiza, spre deplina fericire a țerei, atunci să se regulese cellu puțin acele cetăți în modul următor: adica, să nu cutese a se în-tinde uă palmă măcaru mai mult peste hotarele ce s'au în-semnat din vechime prin decrete imperiale; să se guvernese de către agenți subalterni ca în trecut, iară nu de Pași, pentru că acestia aducū greutați și țerei și Domniei, cu necurmatele lor cereri de tot felul, și prin împilarile ce facū satelor ro-mânesti; să se dea cellor cari trecu din România în Turcia pentru comer-ciū, privilegiuri și drepturi, în cât să nu încerce cât de puțină supărare din partea Turcilor; să se dea în data satisfacere tuturor reclamațiilor capo-chehaialelor României către Pôrta, relativu la affacerile și drepturile țerei; spre a se curma cu modul acesta, cât se va putea, abuzurile și ne-dreptațile ce se facū de Turcii d'acolo, și spre a se înlesni și comer-ciul țerei care se face mai mult prin orașul Braila.

2. — Să se cercetese socotelele dintre înalta Pôrta cu Ro-mânia, din epocha cellui din urmă tractat și până acum; și

pentru câtă sumă se va dovedi că s'a luat mai mult din România la diferite trebuințe alle Porții, ori în produse séu în bani, precum și peste celle coprinse în menționatul tractatū, să se facă dréptă despăgubire României; iar banii proveniți din asemenea despăgubire, să e verse în Vistieria țerei, fără ca guvernul să pótă avea vre un amesticū la acésta.

3.—Să se lasse liber comerțul de veri ce produse alle țerei după uscat, după apă și după riurile României, spre a 'și putea vinde producătorul marfa sa, ori unde ar voi. Prin asemenea libertate de transacțiuni, se va aprovisiona și capanul împărătescū, după precii ori cărui cumpărător, fără ca nici guvernul să fie dator a interveni între vândători și cumpărători, pentru fixarea preçiului, precum se urma în trecut, și nici cumpărătorii să dea doveði înscris de marfa ce redică, sub cuvânt că o va transporta la Constantinopole; ci singur numai guvernul să aibă cunoștința de preçiul corrent allū fie-căruia product, cum și de marfa ce va eși din schelele Dunării, pentru care, la caçū de a fi întreat guvernul, să pótă da informațiuni la Constantinopole.

4.—Să aibă liberă trecere prin tótă Turcia veri ce transport de marfă din România, și ori cum ar fi transportată; și dacă nu va fi priimită prin orașele, tēgurile și satele Turciei, sub cuvânt de scădere a comerçiului local din Turcia, atunci să aibă voe a trece în alt Stat strein, fără a mai plăti altă vamă saū taxă, subt un pretest óre-care; afară din zeciuala valorii, de se va vinde în Turcia; și acésta, numai în locul unde se aa effectua vândarea; iar când va trece transito, atunci să dea numai jumătate la sută la hotarele Turciei.

Acelleași drepturi le vor avea și tóte marfurile și poverile ce vor trece din Turcia în România.

5. — Să plutescă liber pe apele Turciei vasele de comerçiu alle României, cu ori ce fel de marfă vor fi încărcate, fie indigenă, fie streină; care marfă, de nu va fi priimită la porturile Turciei, (tot pentru cuvântul de scădere allū comerçiului ocal) să aibă voe a trece aiurea, fără nici un fel de taxă; ar dacă acésta marfă ar coborî și s'ar vinde la porturile turcesti, atunci să plătescă vama ficsată, adică a đecea parte din valóre; să mai aibă voe acelle vasse a staționa, la caçū de trebuința, în porturile Turciei, saū pentru puțin repaosū, saū pentru apărare de furtuni și de navefrāngeri. Acelleași

drepturi reciproce vor avea și vasele turcești cari vor staționa în porturile României.

6. — Poverele de pe uscat alle României se vor recunoște după cârțuliile (ravașele de drum) sub semnătura Căpitanului de port, de unde s'au încărcat și pe unde au trecut; iar poverile pe Dunare sau pe mare se vor recunoște asemenea după pavillionul român care va purta și armele țerei; amândouă acéste transporturi, și celle după apă și celle dupe uscat, vor fi fără deosebire libere și neseparate, precum tot asemenea vor fi și celle turcești ce vor trece pe la porturile României și pe partea Dunării despre România.

7. — Vasele de comerț alle României se vor putea face și mai mari și mai mici, după puterea fie-căruia, și după modelul altor asemenea vase de comerț.

8. — Se va face regulată gardă națională, în numărul cerut de securitatea publică, fără ca să adducă greutate locuitorilor țerei. Acésta gardă va contribui pentru pađa țerei de veri ce navala de rebelli și de făcatori de rele, atât din partea locuitorilor indigeni, cât și din partea altor streini, de veri ce nație. Pentru acest scop, garda va fi devotată Inaltei Porți; la cađ însă când Pórta va intra în resbellu cu vre una din puterile vecine, atunci garda va păđi uă completă neutralitate către ambele puteri belligerante: către una pentru respectul și recunoștința ce 'i datorésă, din cauza protecțiunii de care s'a bucurat și s'a folosit Națiunea în curs de atâția ani; iar către cee-l-altă, din cauza felluritelor relațiuni de comerț esistinte între aceste două națiuni vecine.

9. — Se va accorda iertarea de biru tuturor contribuabililor țerii în genere, în curs de 5 ani; în care timp, rechemându-se ei pe la căminele lor, vor reîncepe munca câmpului și își vor îmbunătăți cât mai mult starea lor materială. Tot de o dată se va putea îndeplini prin economii și trebuințele guvernului și alle țerei din veniturile celloi 5 husmeturi arătate. Iar la thesaurul din Constantinopole, în tot cursul acestor 5 ani de iertare allu birului, să nu se dea nimicú din dările anuale stipulate prin tractate, pentru că acestea se dau obicnuit diu veniturile țerei; prin urmare, când contribuabilii nu plătescú nimicú, e drept că nici thesaurul împărătescú să nu ia nimicú, neavând de unde lua.

10. — După priimirea și întărirea unor asemenea base, locuitorii cari după vreme vor trece de peste Dunare în România, precum

și vice-versa, să remăie neceruți; se exceptă din această regulă aceia cari vor trece siliți, precum și ostașii, și acei cari se vor dovedi căduți în vre uă faptă criminală: cei d'întăiu, pentru cuvântul că, nefiind veniți în țerră de buna voea lor, urmésă a se justifica de sila urmată contra lor; iar cei d'allu doilea și allu treilea, pentru cuvântul că nu vor mai dossi de câtu numai spre a scăpa de applicarea legilor, după care și trebuie să fie judecați, luându'și pedepsele cuvenite spre a servi de pilda celloralți compatrioți ai lor.

11. — Să se facă de aprópe cercetare tuturor pagubelor cauzate atât de ostirele otomane, aflate în țerră de unu anu și mai bine, câtu și de catre alți Turci cari au trecutú duprin Serhaturí ¹⁾, și umblénd prin satele districtelor de pe lângă Dunăre, au omorât, au jefuit și au datú focú; și după uă dréptá preçiuire a págubelor, să se facă despágubire de către Pórta, priimindu-se banii despágubirii de către ambassada Russiei din Constantinopole, spre a se trimite la Consulatulu russescú din România, și acesta să 'i împartă, după lista ce va presinta, fie-cărui págubașu; despágubirile pentru stricaciunile făcute de ostași se vor plăti pentru cuvântul că ei, intréndu în țerră spre a înfréngé rebelliunea, au facutú din contra mai multe relle de câtu dênșii, jefuind, arđând, omorând, silind pe mulți crestini a schimba religia, și sávérșindú multe alte fapte neomenóse, pe cari pudórea nu permite a le menționa; iar pagubele făcute de Turcii du prin ținuturile márginașe se vor plăti, pentru cuvântul că nu a îngrijit Pórta a 'i márgini în hotarele lor, conform tractatelor essistinte cu puterea protectóre; ci 'i a lassat a face relle ca și ceialți. Stricaciunile însă ce se vor dovedi că s'au făcut de către locuitorii páménteni să nu fie supuse la despágubiri: pentru că daca ei se vor oséndi la răspunderea unor asemenea sume, de și drepte, se vor ruina cu totul; dar în locu de despágubiri, să se oblige a face claca anuală întreitá, lucrând adică 30 ðille pe anu în locul celor 12, hotărâte prin lege. Cu modul acesta li se face și lor óre-care pedépsă spre înțeleptire; cu tóte că le este puțin simțitóre; iar proprietarii dobéndescú unu drept care cred că li se cuvine; și în asemenea casú, modificarea legii se face spre mulțumirea ambelor părți.

¹⁾ Brăila, Giurgiu și Turnu.

12. — Celle cinci husmeturi ale țării să se reguleze în modul următor:

Ocnle. Contraccii Ocnelor sau funcționarii guvernului, scoțând sare cu propriile lor cheltueli, să nu mai dea mercicuri nici boierilor, nici ciocanașilor; pentru că acestea, vîndându-se cu amănuntul și cu preț mai scăzut, aducă paguba Vistieriei; iar această sare, strîngându-se pe la locuri hotărâte, precum se obicnuia, să se vîndă pe fie-care an în țerră, cu prețul ce se va găsi cu calle de către guvern, prin împreună-chibzuire cu boierii, după trebuințele locale și după starea locuitorilor; iar în părțile de dincolo de Dunăre, după cum se vor învoi cu cumpărătorii d'acolo, pășindu-se cu toate acestea regulele hotărâte pentru cumpărători și revîndători pre la alți locuitori, în câtă să nu se pricinuiască paguba Vistieriei.

Vămile. Contraccii vămilor sau ómenii guvernului să urmesce ast-fel: pentru veri ce fel de lucruri din țerră vîndătoare, să se fixese fără osebite vama cuvenită pentru fie-care fel anume; și pentru acellea care se vor vinde în țerră, să plătescă vama ce se va hotărî la locul pentru vîndare; iar aceste locuri sunt: piețele (afară de cele sceptate prin hrisóve domnești) precum și bîlciurile; nu însă și satele, cum s'aú urmat până acum. Să plătescă odată pentru tot d'auna cumpărătorul de vite, sau de altă marfă, la deosebite bîlciuri du prin districte; iar daca va revinde către altul în acelașu tîrgu sau bîlciu, să nu mai plătescă vamă de a doua óra, pentru că aú plătit odată vamă lor, daca va avea biletul vămii de unde le-a cumpărat întăiu; iar neavînd, atunci să plătescă, spre a nu se face abusuri în paguba Vistieriei.

Când însă vor trece peste hotare, atunci să plătescă și a doua vamă cu același prețiu fixat, vamă ce se dice „*trecătoare*“; și daca neguțatorul care trece asemenea marfă peste hotare va avea la mână bilete din partea Vameșilor țerrii, ca aú respuns vama locală, atunci să plătescă numai odată, cu nume de trecătoare; iar pentru câtă marfă streină se va priimi a se vinde în țerră, să plătescă vîndătorul tot taxa fixată pentru fie-care fel anume, după noua tarifă ce se va chibzui; (se vor deosebi din această catigorie sudii austriacești și rusești, cari după tractate plătescú numai câte trei la sută, observându-se însă daca sunt adevărați sudii, iar nu facuți; precum și daca marfa lor nu va fi amestecată cu marfa altor nesudii,

după cum în mai multe rënduri s'au dovedit asemenea fraude și la unii și la alții).

Asemenea și marfa care va trece din Turcia prin România pentru Transilvania și Banat, să plătescă la hotar dreptul de transit câte $\frac{1}{2}$ ‰, după cum plătesc și cei din România trecători prin Turcia, precum mai sus s'a ȃis.

Se va desființa asemenea și venitul cunoscut sub numele de *venitul Dòmnei* de la trecătorea rîmatorilor în Transilvania, și a vitelor cõrnute în Turcia de la hotarul Dunării din România mica. Intrând și acestea în tarifa ce se va întocmi din nouă, urmésă a se contopi cu totalul venitului vânilor.

Cu modulă acesta și organiȃarea vânilor se regulésă în folosul Vistieriei, și abuserile încuibate se stârpesc.

Dijmăritulă, vinăriciulă și oeritulă. Contracții sau ómenii rânduiri din partea guvernului să ia întreită taxa plății lor, adică: în locū de unū *banū* care se lua din vechime, să ia uă *para*; și cu tóte că nici ast-fel nu este proporțiune cu prefacerea ce aū luat lucrurile întru tóte (și prețul lucrurilor de vëndare, și urcarea monedei) tot să urmesse regularea lor ca în vechime, și în aceleasī epoce, fiind acéstă dispoziție și bună, și lesniciosă, și folositoare pentru toți în genere. Se vor face prin urmare din partea guvernului cercetări serióse, și cu tótă strășnicia cerută, spre a nu se da locū la abuseri în paguba cellor supuși la aceste taxe.

13.T — óte milele, hotărâte prin scrisóre domnești din aceste venituri, să se desființese fără osebite; și după ce se vor cerceta cu essactitate, acelea cari se vor gassi destinate pentru bine-faceri publice, precum spitaluri, scóle, schituri și alte asemenea, cari merită a se bucura d'acelle mili, să se despăgubésca prin pensii ecuivalente, cari li se vor da pe fie care anū, în bani, din Visierie, la aceeași apocă a anului; cu chipulă acesta, nici veniturile locale nu se jignescū, nici acelle locuri nu se ne-dreptătescū.

14. — Să lipsésca pentru tot d'auna din țerră Domnia streinăca una care, pentru mai multe cuvinte, este vátamátore, și tot d'odată pricinuitore de scóterea banilor din țerră; și să se orânduiască pentru tot d'auna Domn páménténū, precum s'aū urmat din vechime, allegéndu-se de națiune, adică de clerū și de boieri; care Domn să fie din boierii țerrii, consi, deratū atátū pentru nașterea sa, câtū și pentru rangulū seū, posedând încă și tóte calitațiile cerute pentru acestū sfērșitū.

Ellu va domni pe viața; iar când se va abate din datoriile sêlle, se va face cunoscută purtatea lui prin doveđi temeinice atâtu către Pôrta, cât și către puterea protectóre, spre a fi destronat; iar după ce se va scóte din Domnie, să fie liberu a locui în veri ce parte a României va voi, fără ca să pôta vre o dată a se espatria, spre a nu i se adduce pagube, și a nu se mai vârșa banii în țerri streine, după cum s'aũ obiceiuitu până acum. In ceea ce privește însã datoriile și drepturile lui, și interesele particulare, precum și alle cellor de sub dênsul, acestea se vor espune prin deosebit memoriu, după care se va specifica și noua organizație a sistemului guvernamental; iar léfa se va determina, pentru fie-care funcționar, în analogie cu gradul și cu postul ce va ocupa.

15. — Tóte veniturile rangurilor din România se vor desființa, fără deosebire; căci organizația guvernamentală fiind a se reforma pe viitor, urmésã a se reforma și funcțiunile și numirile lor în parte. Câți vor fi servit țerrei în veri ce funcțiune, fie civilă, fie militară, să fie plătiți cu léfa mensuala, fără ca să mai pôta ținti la folóse indirecte; căci din acestea s'aũ nãscut din timp în timp și s'aũ înmulțit nedreptățile și jafurile. Iar câte venituri vor fi regulate din vechime pentru niște asemenea ranguri, precum și câte alte se vor mai crea, fără ca să adducã jicnire și greutatea contribuabililor, acellea să se dea împreună cu alte asemenea venituri, cunoscute deja ca publice, la uã cassã particulară ce se va întocmi pe viitor, sub nume de *Cassã a Epitropiei Obștești*, spre a se cheltui de acolo pentru câte se vor gãsii de cuviința, spre înfrumusețarea și neapãratele trebuințe alle țerrii; după cum se va arãta mai pre larg despre acésta cassã la espunerea organizării sistemului guvernamentalu.

16. — Sã fie datori, atâtu Domnul cât și Boierii, și toți locuitorii, a purta respect clerului după datoria cerută; iar Mitropolitul și Episcopii vor fi pe vieța; și numai atunci se vor schimba când se vor dovedi culpabili; și atunci se va face allegere nouă, după vechiulu obiceiũ allu țerrei, necuteđând nici unul pe viitor a mai da mita pentru alegerea sa; căci din cauza acésta aũ cađut Eparhiile în multe și grelle datorii, fiind siliți Episcopii a se despăgubi prin fellurite abuzuri.

17. — Organizația clerului va priimi asemenea uã nouã reformã; adică, nu numai se vor hirotoni preoții după sensul hrisóvelor, dar se vor și lumina prin scóle, învățând tóte câte sunt datori

să învețe și ei pre enoriașii lor; după cum se și făcuse asemenea început de către actualul Mitropolit Dionisie, în anul 1819. Cu modul acesta, formându-se și orânduindu-se preoți, vor plăti și ei uă mică dare, după obicei; însă numai către chiriarhul Eparhiei de care depinde, având tot de o dată și ei ajutorința din partea enoriașilor, spre a 'și putea îndeplini cu înlesnire sfintele datorii ale sarcinei lor, după ceruta regulă bissericéscă. Mitropoliile și Episcopuile să fie datóre a înțreține din chiar alle lor venituri scóle pentru limba națională, în tóte județele Eparhiei lor; după cum și în acésta tot numitul Mitropolit Dionisie a publicat anume organizarea bissericéscă. Dar pentru tóte acestea, și altele privitóre la alle Bissericei, se vor face deosebite memoriuri de către însuși Clerul, în cari se vor determina tóte theoriele cerute pentru conservarea religiunii, înfrumșetarea Bissericei, și luminarea drept-credincioșilor și întregului némú românescú.

18. — Pentru tóte monăstirile din România în genere se vor rândui epitropi mitropolitul țerrei și parte din boierii cei mai de frunte; iar dintr'aceste monăstiri, celle streine, cu approbarea Epitropilor, se vor administra de Egumenii trimisi de la Chiriahiile de jos, după obicei; fără însă să se bucure de alt venit, afară de léfa lor hotărâta pe fie-care lună; iar din totalul venit anual se va trimite la monăstirile de josú suma ce se va gassi cu calle, pe fie-care anú; să se plătescă lefurile Egumenilor, cheltueele Bissericei și reparațiile zidurilor; iară prissosulú să se dea cu socoteli subscrise la deosebita cassă bissericéscă ce se va înființa de către dișii Epitropi. Monăstirile pământene neînchinatè să fie și elle administrate de Egumeni rânduți prin allegerea Epitropilor, după gasirea cu calle a ctitorilor acellor monăstiri; și acestia se vor plăti cu léfa pe fie-care luna; și asemenea, după ce se vor esecuta, pe fie-care anú, tóte celle coprinse în dispoșițiile ctitorilor, din veniturile acestor monăstiri se vor plăti cheltueele bissericei și reparațiile de peste anú; iar prisosul se va păstra în aceiași cassă, tot cu socotele subscrise în regulă.

Acesti Epitropi vor rândui pe la tóte aceste monăstiri logofeți cu léfa, care să ție regulat socotelle și condici ale monăstirii, pentru serviciul ce va occupa fie-care; iară din banii ce se vor aduna în acésta cassă, să se ajute, tot cu știrea Epitropilor, bissericile sárace, câte nu vor avea mijlóce a se sustine; să se regulese cheltuelile anuale alle bissericilor ostășesti; iar dacă vor mai prisosi peste acestea, atunci prin îm-

preună chibzuire a guvernului, a clerului și a boierilor, să se întrebuițese pentru ori câte lucruri se vor dovedi că sunt pentru folosul și înfrumșetarea țării, după împrejurări.

19. — După împlinirea celor cinci ani de iertarea birului, făcându-se adunare de Mitropolit, Episcopi, boierii din capitală, și de deputații trimiși du prin județe, să se hotărască birul pe cap, împărțindu-se în trei catigorii, și în trei dări anuale, potrivit cu starea locuitorilor și cu trebuințele din partea locului. Cu birul acesta și cu alte venituri ale țării, precum celle cinci husmeturi, și cu venitul breslelor (de streini nu se face vorbire, pentru că fiind și densesi coprinși în birul pe cap, urmésă a intra și ei între cei-l-alți birnici ai țării) să se regulese pe fie-care anu tributul ce se dă după tractate la Constantinopole, cheltueele trebuincioșe pentru guarda ostășesca a țării, lefile differitor funcționari, cheltueele poștilor, și obicinuitele cheltueli ale Vistieriei; și dca va fi unu prisos anual, să se hotărască asemenea și datoriile satelor pentru recrutarea gardei naționale, și împlinirea datoriilor ce reclamă acésta; ca ast-fel să se organisese țerra și în acésta privința.

20. — Veri-ce trecător prin sate, fie Turcū, fie pământén, fie strein, fie de veri ce condițiune, foncționar sau particular, să nu cutese a pricinui cea mai mică cheltuală sâtenilor, ori luând iar du prin sate, sau cerënd de mâncare pentru ei, și nutrețu pentru caii lor, și alte asemenea, după cum se urma până acum prin abus; ci toți acesti trecători, ori și unde ar gasdui, să plătescă tôte cheltueele facute pentru trebuințele lor; mai cu sémă pe la satele sau drumurile unde vor fi hanuri, să tragă la hanuri, fară a cutesa să intre prin casele sâtenilor; pentru că, după pilda din trecut, nisce asemenea cheltueli, cari se urcau pe tót anul de multe ori peste contribuțiile anuale, au sărăcit pe sâteni cu desăvêrsire.

21. — Organizarea poștilor țării să priiméscă și ea uă radicală reformă, cu totul deosebită de cea până acum; căci ast-fel cum se află este uă povară păgubitore sâtenilor, plătind destui bani pe anu mai cu sémă pentru plăcerea trecătorilor. De aceea dăcem că trebuie, în locu de unu contracțiu, să fie mai mulți; adică, să ia fie care câte uă poște sau câte unu drum întreg, chiar și mai multe; și cellu puțin, pe unu termen de 10 ani; și să fie îndatorați a întreține, cu alle lor cheltueli, ori câți cai vor crede de ajuns pentru trebuința gu-

vernului în mergere și întorcere de doua ori pe septemână, spre a se îndeplini ast-fel cu essactitate corespondința guvernului cu județele și cu schellele dupe la hotare. Se va lua asemenea măsuri și pentru trimiterea pe tota Țiua de câte trei curieri straordinari pe drumurile celle mari; iar pe celle mici, câte doi; precum și pentru stafetele Țilnice pe fie care drum; iar Guvernul să predea contracciilor la fie-care poșta, pentru numărul de cai ce vor avea, pe lângă obicinuita pașune de vară, câte trei carre de massura de fenu, și câte trei chille mari de orđu de fie care callu, fara plata, (acesta provisionare vine cu lesnire guvernului: caci, dupa cum va face provisionarea de orđu pentru ostire, asemenea va putea îndeplini și acesta trebuința, coprinđendu-o în totalul regulării, fie prin analogie, fie prin contract).

Asemenea le va mai da regulat, pe fie care lună, și plata cunoscută sub nume de progon; pentru espedițiile corespondinții generale și a stafetelor, cate Țece parale de callu pe ora; iar surugiului, câte unu leu de poșta; și curierilor, îndoit. Sa le mai dea, pe fie care anu, câte unu numer hotaratu de caruțe, câte ua caruța de fie care patru cai; sa le predea asemenea și localul stațiunelor postale, bine Țidite, și cari, din timp în timp, sa se reparese de catre satenii du prin prejur, cu priveghiere din partea guvernului a nu se face nici ua împovarare sau abusu; iar tote celle trebuinciose la poștie, precum, surugii, epistați, rotari, logofeți, hamuri și altele, sa fie în socotela contracciilor; daca însă acestia vor voi sa întrețină unu mai mare numer de cai pentru trebuința calatorilor, liberi sa fie; însă îndestularea nutreğului pentru acest prisos de cai sa o întempine cu a lor cheltuiala, și sa li se plătésca de catre trecători câte 20 parale de callu pe ora, și tot câte un leu de surugiū, de fie care poșta; sa li se dea asemenea privilegiul recunoscut din vechime în România, adică, aceia cari vor lua contractul în urma lor sa ia asupra-le și caii de fie care poșta, (afara de cei care vor trece peste numărul hotaratu), cu precul ce se va hotari de guvern, pentru a nu încerca paguba prin vëndari parțiale.

22. — Sa se înființese fabrice, câte se vor crede de trebuința pentru folosul țerrii, însă numai cu aprobarea guvernului; și acesta pentru cuvântul că acea marfa se va putea da cu prețu mai scađut în folosul cellorū ce o cumpara; și cu chipul acesta rămân banii în țerra. Iar pentru câte felur¹

de producțiuni vin din streinatate de acelașu fellu cu allu fabricelor din țerra, fiind că guvernul nu pôte să adauge în parte uă vamă analogă, în câtu să oprască importul lor, sau cellu pușinû să traga unû folosû mai bun Vistieria, din causă că acei cari se neguțatorescû cu asemenea articole sunt mai toți sudiți, cari, după tractate, plătescû numai câte 3 la $\frac{0}{10}$, precum s'au đisû mai sus, de aceea Guvernul, fără stênjinire, să poprască importulû unor asemenea mărfuri în țerra: ca nu numai să se folosescă Românii dintr'acesta, dară să fie siliți a se ocupa cu messeriele în interesul desvoltării industriei naționale.

23. — Să fie liberi și proprietarii și arendași, învoiți prin contractû cu proprietarii, să splotese minele de metale și alte produse alle pământului (afară de aurû, argint, sare și păcură), avênd într'acesta libertatea comerului, după cum se obicinuește în alte părți. Acestia vor plăti Visteriei đeciuala din celle acolo la locû exploatare, fie în materie bruta, fie în bani, după învoiala ce va avea cu Guvernul. Aurul, argintul, sarea și păcura se esceptă ca proibițiune: celle două d'ântêi, ca unû drept numai allû Statului, după drepturile salle celle vechi; iar pentru că țerra nu are dreptulû a bate moneda națională, s'ar putea đice că n'are nici usul de exploatare allû acellor metale; iar celle de allû doilea (sarea și păcura) pentru cuvêntul că din vechime s'au stabilit ca venit allû țerrii. Câți însă vor dobêndi privelegiû a deschide pușuri de păcură pe proprietățile lor, întreținute cu alle lor cheltuele (care se dau obicinuit la mai mulți sub cuvênt de rêsplătire), aceia să fie îndatorați a nu vinde nici odata la alții contractele lorû cu prețu mai scăđut decăt acela cu care 'l vor vinde contracții vamilor; caci alt felû se va adduce pagubă venitului țerrii.

24. — Câți boieri, atât pământeni cât și streini împământeniți, cari acestia, pentru mai multe cuvinte, s'au recunoscut ca pământeni, precum și alți ómeni de veri ce condițiune, cari au privelegiuri de la țerra, recunoscute prin mai multe întăriri domnești din vechime, toți aceia să se bucure de acelle drepturi, în tóta libertatea și întregimea lor. Se vor desfința însă din acelle privelegiuri, nu numai abuserile ce s'au urmat până acum în puterea lor, ci și veri ce mijlocû care ar putea înlesni repetarea abuzului.

25. — Neguțatorii turci de peste Dunăre, ce vor trece în România, să aibă passaporturi în regulă, cari li se vor da de către Capu-Chehialele serhaturilorû, după ce acestia se vor

încredința bine despre trebuințele lor, și vor fi siguri de buna lor purtare.

26. — Să se întocmescă carantine pe la puncturile de trecere peste Dunăre, la alle cărora legi și orândueli să fie supuși, fără deosebire, toți aceia cari trecu de peste Dunăre pe pământul României, fie Turci sau de alt nămă.

27. — Numai în București și la Craiova vor fi Beșli-Agale, cu unu număr hotărât de Neferi; iar prin celle-l-alte județe vor lipsi cu totul; se vor da însă de către acesti doi Beșlegi, sub ordinile Cărmuirilor județene, câte doi-trei Neferi, ca să pôtă adduce la judecată și a pedepsi pe Turcii cari vor face neorândueli.

28. — Veri care Turcu, trecător sau negociator provisoriu prin țerra, va face neorândueli, să fie judecat de autoritațile locale, și să se supuie legilor și obiceiurilor țerei; prin urmare să și ia pedepsa cuvenită, în celle două orașe Craiova și București, prin Zabeții turci, iar în celle-l-alte județe, prin Neferii turci, cari vor fi sub ordinele Cărmuirilor respective, precum mai susu s'a quisu ¹⁾.

Nota No. XCIII.

Ordinulă Sultanului pentru înturnarea în patria loră a boieriloră emigrați.

Tu, Silistra Valezi, Seraschierule allu tuturor părților Dunării, Vizirulă Nostru, Mehmet Selim Pașa, înveciniceze-ți Dumneșeu strălucirea ta! Sosindu acestă sfântă porunca a Nostă, cunoscut se-ți fie că, îndestulându-ne cum că, după ce s'aură curățit cu totul resvrătorii din Valahia și Moldavia, s'aură întorsu la alle selle cei mai mulți din cei cinstiți și cu credința raelle, aflându-se și cei l-alți întru cugetare de în-

¹⁾ Acestu memoriu-conceptu scrisu în limba greacă, cu corecțiunile facute de redactorulă său, se află în posesiunea D. Bolliac, care afirmă, în No. 1032 din Trompeta că s'a făcutu prin inițiativa lui Villara, Brâncovănu, și Mitr. Lupu. Mai mulți m'aură asiguratu că scriptura din acestu memoriu aru fi a lui Grigorie Brâncovănu, unulu din cei mai învățați boieri din acea epochă, după cum afirmă acestă și Episcopulă Ilarion în discursulă funebru allu Brâncovănuului, cu data din 30 Aprilie 1832, și tiparitu în tipegrafia lui Eliade. Acellu discursu se pôte vedea la autorulă acestei opere; iar memoriulă, la D. Bolliac.

tórcere; și că nefiind încă Domni la améndouă aceste eparhii, staū în nelucrare cele ce privescū pe ei, cum vāmī, ocne și cele-l'alte huzmeturi, încă și moșiile și semănaturele cellor ce sunt în Brașiovū pribegiți, neadunate și nelucrate; așa dar, fiind-că aceste două eparhii sunt chelerū allū împérației Nóstre, statornica voința a Nóstră este a 'și avea locuitorii și raiāa odihna.

Macar că cu puțin mai 'nainte, prin altă înaltă poruncă, am fost făcut cunoscut că este statornica înaltă Nóstră voința a se așeđa de acum înainte liniștea și odihna într'aceste două pământuri; și toți, întorcându-se la alle lor, se îngrijescă fiește-care pentru messeria sa, și lucrând pământul ca și alte dați, sē nu aibā nici o banuială că li se va întēpla ceva de primejdie vieței lor, averilor lor sau privilegiurilor lor, încă să se lucređe și să se otcārmuiascā bine de orēnduiții Caimacamī, până la trimiterea Domnilor, tóte huzmeturile, vāmīle, zeciuețele, dajdiile și cele-l-alte asemenea acestora, după obiceiul ce din vechime s'a pădit, propoveduindu-se tóte acestea prin telali în tóte părțile acestor pământuri; dar fiind-că pentru boierī nu s'a însemnat vre un cuvēnt deosebit, și după arzurile ce s'a trimis de către Vizirul Nostru Sadik Pașa, și din partea Caimacamului, și a însuși boierilor din Moldavia, unii din boierii acestui *memlechet*, avēnd banuele, nu s'aū întors încă la pământul lor, nu lipsim și d'astă dată a face cunoscut cu trimiterea acēstei sfinte porunci: că de vreme ce și boierii se numescū raelle alle împérației Nóstre, n'aū fost de trebuința sē adāogim ceva deosebit pentru dēnșii. Deci, tu Vizirul Nostru, Silistra Valezi, și Seraschierū allū Dunării, sē faci cunoscutū acēsta către cei ce se cuvine; și că este nesmintită înaltă Nóstră poruncă și voința a se întórce raelele ce se rătăcescū în tóte părțile și în pământ strein, și a'st lua fiește-care lucrul dregătoriei selle cu obstēscā linistire ce aū avut și mai 'nainte, fără cea mai mică banuiala că ar putea sē li se întēple vre ua stricaciune; și că până la arătarea Domnilor, aū se caute tóte domnescile pricini desāversit de către Caimacamī, pre cum husmeturile, dajdiile și cellel'alte, după obiceiū. După înfelegerea și cercarea în lucruri ce ai, vei îngriji ca sē săvārsesci întócmai cele scrise, supuindu-te sântului Nostru semnū.

S'a scris acēsta către sfērșitul lunei Ziibage, allū anulu 1236 ¹⁾

¹⁾ Memoriulū Dirzēnului, loc. cit. No. 676.

Nota No. XCIV.

Petițiune către Inalta Pörtă, presintată de cei șesze boieri moldoveni, candidați de Domnie, și în care se descrie suferințele poporului în timpulă Fanarioților.

Către prea stralucitulă pragū allū prea puternicei și hrănitorei nōstre împērații, unde se află încuibatū reazimulū mânduirii, și scăparea tuturor cellor ce sunt în nevoie și scârbe, năduescū acum cei cuprinși de amarăciune, și în dureri rētațiți și desnădājduiți, către prea puternica împērație, credincioși și supuși raielle, locuitorii memlechetului Moldaviei, Mitropolitul, Episcopii, Arhimandriții și Egumenii monastirilor, boieri din trēpta antăia, a doua și a treea, boiernași, și cele-l-alte stări alle mazililor, ruptașilor, neguțătorilor, și tōtă obstea neamului Moldovei, parte bisericescă și politicescă; și cu isvor de lacrimi din inimile nōstre, plecându-ne genunchii credinței și grumazulū su-punerii și allū rīvnei sufletescei nōstre jertfiri, cu celle mai jalnice strigări înalțând către Dumneđeū mării rugătoare, pentru neassemānata slavă și tăriă a prea puternicului și iubitorului de ómeni Împaratului nostru, și a prea înalțatului Devletū, a căruia putere fie în veci nebiruită, spre a supune pe tot vrășmașulū și pișmașulū; îndrāsning, noi, ticaloșii, se ne apropiemū cu acest allū nostru prea plecatū arzmahzarū, arătând că acest pāmēt allū țerei nōstre Moldavia, fiind încredințat de la prea puternicul unulū Dumneđeū, ca unū amanetū sântū la prea puternica și vecinica împērație, încă din vremea strămoșului Sultanū Soleiman cellū d'antăiū, de atunci s'au învrednicit pprin aședāmānturi și canóne să se emulțumescă cu a se numi și a se đice *chelerii* allū prea puternicei împērații, și *mefruzulū calem*; însă nici uā datā acēstā credincioșā raia supusā nu s'au arrātat cu cătuși de puținā abatere spre învinovățire de *hainlicu*, seū măcar cu óreși-care aplecare cātū de micā spre cugetare de apostasie; ci împotrivā, din începutulū supunerii, în cursuri de veacuri întregi, mai luminatū de cātū sórele, Moldavia a păđitu, cu tōtā întregimea, neclintirea ei de la șefulu credinței catre prea puterniculū Devletū, cu mai multe sante māsuri de cātū tóte celle l-alte nēmuri, cum au avutū norocire a se afla în tōtā lațimea de două pāmēturi și două mări, ce sunt supuse la împaratēscā putere a prea înalțului Devletū. Dovadā luminosā și fara împotrivire la acēstā este că ticalósele raiale, locuitorii acestui

pământ, aū în mâinele lor numai plugurile de feru pentru lucrarea pământului, spre împlinirea poruncilor și voințelor Devletului, mulțumitori cu totul pentru nedeșertatul isvoru allu milelor și allu darurilor ce am dobândit și înscris de la hrănitorea noastră împărăție, avându-le acellea ca niste comori de multu prețu. Dér cumplitele supărări alle Domnilor Greci de la Țarigradu, cari de la uă vreme încóce aū începutu a se orându în locul pravoslavnicilor Domni pământeni Moldoveni, ce erau așezați asupra vechilor obiceiuri alle pământului, ce din vechime are făcuta hărăzire sântă în țerra noastră, acești Domni aū încăputu în locul celor pământeni pentru păcatele noastre însuși; ei aū pricinuitu și acéstă mare rană a apostasiei ce s'aū ivitū, din care aū curs cea desăvârșită stingere a *memlechetului*, cea negraita durere și tânguirea cea vecinică, care tânguire nu este cu puțință a se sterge nici uă dinioră din suffletele credincioșelor raelle, ce se află acum în golatate și desnădăjduire. Acest pământ allu Moldaviei, acest cheleru allu prea puternicei împărății, aceste nevinovate și supuse raelle, aū remas acum ca un trup fără suflet, omorítu din pricina acestor făcători de relle și prăpăditori apostati, cari trăgênd asupra lor și navala nebiruitelor osciri alle prea puternicei împărății, spre sdrobirea lor, aū ajunsu Moldavia se fie resboinică priveliste a isgonirii Grecilor; și éta acum în vedere este pământul mai pustiitū, orașele golite și arse, bisericile pentru închinăciunea noastră predate și derăpanate, dobitocele hrăpite și de tot împușinate, zaherelele hrăpite, și noi, ticaloșii pământeni, goțiți; și moșiele noastre în stare vrednică de jale, fiind lipsite de venitulū lor. Aceste sunt sfârșiturile oblăduirii Fanarioților în Moldavia; și iară-și mulțumire aducemū prea înaltului Dumneđeū că nu ne-am amagit a ne îndupleca în cugetarea apostasiei, ce este prapastia pierdării sufletelor noastre ce ne-aū rămas; pentru că în multe rânduri s'aū silit se ne tragă și pre noi la acest de Dumneđeū urată cugetare, ca se ne piarđa și pe noi, lipsindu-ne de neprețuita comoră a credinței și a supunerii noastre către datătorea de viață putere a înaltului Devletū. Cu isvorū de lacrimi aducem mulțumită către negraita îndelungă răbdare a iubitorului de ómeni împăratului nostru; căci cu scumpătate cercetând, și cu îndelungă răbdare descoperind, a aflat strălucind neprihănitore credința supuselor raelle, și ne-aū hărăzit nouă mântuirea sântei nevinovățiri prin sântu vrednicū de

închinaciune firman, ce s'au datû pentru acêsta. Să se îndure de noi prea milostiva putere a înaltului Devletû, cu a ne da ascultare acum asupra cellor mai simțitóre patîmi alle țerrei nôstre, pricinuite din partea Voivođilor Fanarioți și cellor din preună cu dânșii Greci, pre cari noi, ticăloșii, îi cunoscém de Domni stăpênitori, pentru că avéu semnele mării și stăpînirii deplină a puternicului Devletû, socotindu-î în locul cellorû pravoslavnici pământenii și parinți ai Patriei. Dar cei mai mulți dintre dânșii, ca niste lipitori sorbitóre de sângele celor ca niste oi spre jefuire neglásuitóre raielle, din vreme în vreme au pus în lucrare cea nepovestită despuiere și sărăcie a norodului, trăgênd în partea lor tte milele prea puternicei împêrații și privelegiurile loculuoi, făcându-le numai spre a lor în parte folos, a rudelor și a Țarigrădenilor nêmului lor și sdrobind rarunchii sâracilor: pentru că, cu câtû aceia se împuținau, cu atât ei sporiau numărul Grecilor cellor împreună cu dânșii, și adaogea cheltueele lor, nâscocind chipuri noue spre despuierea nôstră, ca să se îndestulase ei. Pământenii nu aveaû locuri de slujbe, nici boierii de starea întâiû, nici cei d'al doilea, încã nici cei mai mici nu 'și gâseau mângâierea, nici sêrmanii și vâduvile ajutor; pentru că și cellû mai cu folos dintre dregătoriale celle mari, și celle mai multe din isprâvnicii și alte slujbe alle țerrei, Țarigrădenii tôte le coprindea, spre amărîta prăpădenie a pămêntenilor; iar Voevodul Fanariot sê hrânia fără dreptate din veniturile leflorû, și din milele celle orênduite pentru locuitorii cei sâraci, trei părți de Greci ce 'i avea împreună cu sine, pentru fii, fete și ginerii lui, și pentru celle l'alte familii alle Fanarioților din Țarigrad. Acesti Voivođi luaû veniturile husmeturilor, adică a disetinei, gostinei și vadrăritului, din preună cu alle vânilor și ocnelor, cu cuvênt că sunt acestea pentru *gephargû* D-lui, după urmarea cellor din vechime pămênteni Domni, care acestia lua numai veniturile vânilor și ocnelor, și dintr'acellea acei pămênteni Domni împărțiau mile și adjutóre către cei sâraci pămênteni; iar Fanarioții, adaogând plata husmeturilor, se foloseau numai ei și Grecii nêmului lor; și nêindestulênduse nici cu acêsta, lua și banii din dajdia haraciului, cu cuvênt de cheltuele nenumărate; și în scurt tôte era pentru ei, și nimicû pentru pămênteni; se neguțatoria și cu zaherelele ce se cum-pără pentru Marirea împêrătésca, plătindû sâracilor plugari locuitori une-ori cu mult mai puțin de cât prețul ce luaû ei

de la prea înaltul Devlet, si alte ori nedându-lc nici un ban; în cât păgubindu-se, ticălosii plugari au adjuns se'si parăsescă lucrarea pământului, de nu face mai mult zaherea de cât trebuința capanului, adică pâinea cea obstescă a păpușoiului locuitorilor, pe care ticălosii pământeni pentru multe trude si ostenele o lucra si o semăna. Domnii o neguțatoria, si numai cu plată da voie de esia din țerră peste hotar pentru alisverisū de obste, iar într'alt chip era peste puțință se îndrasnescă pământeni să se împartășiască de rodul ostenelelor lor, fără dare. Dregatorieele pământului se vindea cu rușfaturi, si le cumpăra cei de nēmū prost si nevrednici, facând multe supărări si zulumuri săracilor raielle, ca se pótă scóte câți bani au dat la rusfaturi, si să se folosescă si ei mai cu asupra. Pre slujitorii cei orënduiți, adică pre Seimeni si cei l'alți pasnici ai țerreii, si pre aceia îi avea Grecii cei pre lângă Voivodă, ca un venit allū lor, si 'i vindea, remăind țerra fara nici unu pasnicu. Cu acest mijlocū au putut sa'si înlesnescă în fapta cugetarea apostasiei, acesti Grecii de la Fanar, îmbogațindu-se din sudorile si ostenelele pământenilor, pre cari cu salbatacie îi avea ca pre niste raielle alle lor.

Apoi cu banii sângelui împărătesceii raielle cumpărau moșiile pământenilor, si familiile credinciosilor Devletului Moldovei remănēu stinse si prapădite de pre fața pământului, catându sa se strămute pe alt pământ strein, ca sa'si petrecă remășița vieței lor; pentru că nici milostivire nu remăsesse pentru ei, nici locū de slujbă, nici ajutor de lefi, nici dreptate la pricinele lor de judecați; fiind-că sânta dreptate a sântelor judecați se vindea spre a lor îmbogațire, în cât si unele moși cu numire că sunt moși domnesci, unii din Domnii le luaū în silă si le vindeau. Santele împărătesceii firmanuri alle prea puternicului Devlet, ce se da pentru pricini de alle țerreii, în care erau îndatorăți Domnii, după coprinderea vrednicului de închinaciune împodobitului *sântū hat*, ce s'a dat la létul othomanicescu 1217, ca sa se citescă întru auđulu tuturor, si sa stea păđite la *caidurile* țerreii, și acest felu de firmanuri le facea nevedute și nesciute pământenilor. Cauta cu selbatacie assupra unora din boierii cei d'ântēiū, cari numai prin cuvēt osândia nedreptățile ce se făceau la judecați, séu asuprurile dajdielor; și întru tóte era silit sfatul boierilor se iscalescă fara voie anaforalele, că adică gassescū cu calle nelegiuitele însarcinari alle Domnilor, si fiind înduplecarea lor prin mijlocul

tragerii celor nevrednici în partealor, pre cari îi cinstea cu stările dregatoriilor, ce prin aşedământurile ţării erau pădite numai pentru cei de bun nemiş, şi pentru cei ce în slujbe de alle ţării se arătau cu vrednicie. Popriţi şi osândiţi erau cari cugetau să se îndrăsnească a alerga la limanul prea înaltului Devletü, prin prea plecat arzmahzar; mare ticaloşie era pentru aceia cari ar fi îndrăsnit să facă uă nevinovată întrebare pentru ce se urmăda lucruri împotrivoire hotărârilor prea înaltelor hatişerifuri; pentru că unii ca aceia se gonina până la mörte; şi câte altele mai sunt cari le trecem cu vederea pentru îndrăsnăta plângere a cuvântului, si care le-am arătat prin plecatul nostru mahzar, atunci când au pribegitü cellü din urmă tiran Mihailü Şutulü; dajdiü întregi pentru fênu şi orđü allü vrăjmaşului Voevod; dajdie iarăşi pentru menzilhanelle, preste cea adevărată trebuinţa a menzilhanelorü; dajdie pentru rachiulü ce făcea locuitorii din însuşi allü lorü păpuşoiü ce 'lă semăna, şi slobodă intrare a rachiului streinü în ţerra, spre a noastră paguba şi allü lor folos; zidü tare spre a putea trece ca să allergăm, noi pământeni, la mila prea înalţilor noştri stepânitori, fiind şi Domniü Greci şi ispravnicii greci, toţi într'ua cugetare că oblăduescü pe vrăjmaşü, iară nu pre credincioşele raiele alle prea înaltului Devletü. Pentru aceea, cu isvor de lacrimi şi cu frică fiind coprinşi, cu mare jale ne rugăm bunătăţii cei assemenate lui Dumneđu, şi iubirii de ómeni a prea puternicului nostru împăratü, să nu ne osândim noi ticaloşii pentru îndrăsnire; ci să se milostivăască cu preînnoirea vieţii noastre cei vrednice de jale, hărăzindu-ne cu milostovire acăsta de mai josü prea plecată rugăciune: adică, să fim slobodi de aici înainte de domnia şi oblăduirea grecăcă, şi să se milostivăască prea puternicul nostru împărat, prin hotărîre desfăcută, şi împodobit allü seü hatişerifü, după cea din vechime sânta aşedare, ca sa'şi aiba ţerra noastră oblăduirea de pământeni, pădind numirea de Domnie şi privilegiurile celle vechi, ce sunt hărădite ţării până acum, şi prin trimitere de capuchehaele pământeni în Czarigradü, să tritem legiuitul *cizighen*, *idighen*, şi *reneabeghen* la prea strălucitul pragü allü prea puternicei împăraţii; împlinind cu dătornică rêvnă a supunerii şi a credinţei sântele slujbe, după puterea şi starea ţării, următoare milelor, harurilor şi privilegiurilor ce ni s'au dat de la nedeşertatul isvor, şi sunt coprinse în împărătescile hatişerifuri, ce sunt date la léturile

othomanicesci 1180, 1206 și 1217; și fiind-că starea puterii țerei, și resufflarea mijlôcelor și nădejduințelor vieței ei s'au deșertat, împușinându-se vitele, zaherelile, și cu unu cuvântu tôte, neavând zaherele gata pentru hrană, lipsind cu totul semănaturele și arătorele pe allü duoilea anü, și dobitócele pentru lucrarea pământului, ómenii lucrători, și banii pentru cumpêratórea de semânță din alte părți, îngrozindu-ne și fómeea de obste; și pre lângă acestea, fiind-că pământul țerei, din întregimea lui cea d'ântéiu, s'a micșiorat, și dintr'acésta și veniturile lui s'au împușinat, în câtü și veniturile ce au mai rëmas în vreme de bilșugü, nu era destoinice sê îndestulese pe Domnii Greci, cu câtü mai vërtos la acéstă peire și sáracia, negreșit că nu va fi destule, nici la acellü mai drept și cu bune masuri pâmênteanü ce se va însarcina cu Domnia, spre a'șu putea iconomisi chieluelile sêlle și alle ómenilor *etpaillei* sêlle; pentru că nedreptățile este de mare trebuință ca să lipsescă cu totul, precum și nelegiuitele venituri alle dregătoriilor assemene au să lipsescă și acelea tôte, ca să simțaticalósele raiele rodul milostivirii allü prea înaltului Devletü. D'aceea nici cugetăm, nici facem rugáciune acum ântéiu de a se orëndui pâmênteanu Domn, ca să nu să însarcinese țerra cu ossebite cheltueli pre chipul Domnului, până nu va veni în stare vrednică; iară prea plecata nôstră rugáciune este ca să ne miluim cu anni hărăziți în veci, și a ni se întari obladuirea țerei de pâmênteni alleși din nêmul Moldovei, *să se așede unü sfatü de unü numëru de boieri*, și din aceia unülü să fie *bașü boierü* prin allegere de cei mai alleși; și acest sfatu allu boierilor, din preună cu bașu boierul, avënd putere severșitóre a Domnului, va orëndui Divanul, ispravniciiile și dregătoriile; și când țerra va veni în stare bună (pentru că de a adjunge la chipul cellü d'ântéiu este trebuință de mulți ani, după vrednică de jale stare în care se afla acum) attunc, pentru ca să nu lipsescă lauda și sohretul Domniei țerei, chibșuind noi ticálóși, fără împotrivre și cu suppunere, și fără lacremile obscei, uă pușină sumă de bani pentru a se ține cu cumpanire o para a Domniei, vom alerga cu rugáciune catre prea înaltul Devlet aratând pre acellü pâmêntean alles de Domn și suppus la pravila pământului, și la celle mai stiute și neclintite obiceiuri, ca să se facă prin încontenirea însarcinărilor, și spre ferirea mult pătimașului acestui norod. Acéstă obladuire pâmêntenescă pentru strejuirea țerei va

avea pre cei din vechime așezați și legiuți pasnici pământeni, pre aceia adică cari și până acum îi avea osebiți pentru această treabă, și nedajnici, numindu-se Seimeni și Slujitori, pe cari Grecii îi vindea împreună cu capeteniele, ca un *ghelirü* allü lor de mostenire; și pacnici nu era. Iară acum, isgoindu-se toți Arnauți, în cătu să nu se mai afle, acești pământeni pasnici să se îmbrace și să se gătască spre slujbă în năuntru țerei, cu un număr îndestulat la această treabă; și să se supună spre a strejui cu mare luare aminte orașele și térgurile, ca nisce credincioși Slujitori și vechi pământeni ai ogeacurilor. Dajdiile să se ia numai cele drepte; iară veniturile dregătorielor să lipsescă, și toate cele necanonisite să se stergă. Insa acum, într'această ticalosă stare, și toate cele canonisite să se mai ușurede; sântele porunci alle prea înalțatului Devlet să se dea cătră alleși pământeni, ce închipescu Domnia, cheler împărătescu; și pământeni Capuchehaele în Czarigrad să dobândescă ajutorul cellü datator de viață, învrednicindu-se poruncelor înalțăților nostrii stăpâni. Mare slavă va fi prea înalțatului Devlet sloboda neguțatorie a pământului nostru, și apărarea chelerului împărătescu de către supărarea Serhatlâilor. Această, cu cutremur și cu isvor de lacrimi ne rugăm, cădënd la picioarele Stăpânilor nostrii; pentru că nu ne au mai remas putere se mai obicinuim aducătorea de stricăciune oblăduire ce am avut; iară de au supărat vre o dată pre prea înalțulu Devlet strămosii nostrii Domni (care această nu este nesciută, sciind numai a noastră vecinică jertfire a credinței și a supunerii), și așa fiind, noi ticalosii, îndestul ne-am osëndit, și cumplit ne-am pedepsit, noi cei ce ne tragem din aceia, mai mult de un vécü fiind sub jugul tiraniei Grecilor czarigradeni; și de vreme ce Grecii au calcat datoriele credinței, cu cuviința este să dobândim noi acum ființa noastră cea d'ântéiü, fără a ne lipsi nimicu de ce au avut ei; pentru că din vechime Domnia țerei era hierosită la noi pământeni; vrednici de jale eram noi ticalosii, rătăcindu-ne pre la marginile țerei.

Mulțumire adducem marelui Dumneșeu că acum, prin purtătorele de biruința ostiri împărătesci, s'au curățit apostafi din țerra. Acest prea plecat allu nostru mahzar l'am proferit prea înalțatului Vizir, ca să'lu închine la picioarele împărătesci puteri. Dumneșeu cellü vecinicü, marele Domn allü Stăpânilor, cellü ce dă lumină la sóre, va grăi celle bune la inima

prea puternicului și iubitorului de ómeni Imperatului nostru, ca să strigăm cu toții în veci: mărescă-se preste tótă assemanarea lauda și puterea prea înaltului Devlet ¹⁾

Anulü 1822.

Nota No. XCV.

21 de articoli propuși la Inalta Pórtă de Boierii candidați de Domni din Muntenia, în interesulü binelü publicü.

1. Domnia se fie pe viața, căci pe șapte ani este planos grecescú; că de când prea puternicul Devlet au hotărít a fi șapte ani, nu s'au mai întors nimeni în Țarigrad, ci toți au pribegit în alte țerri, pentru ca să și facă scoposul lor, adică acestea cari s'au întimplat; și de va rămânea domniile tot așa, cu adevêrat că nici unul nici de acum înainte nu se va mai întórce. A Domnilor fugă este cea mai vătămătóre și supărătóre Devletului: că fugând, pismuescú Devletul și în țerri streine, aflându-se Domni și avënd și bani mulți, și facü pricinü și sfátuesc arátând drumuri vêtămătóre Devletului, și cele-alte împărății îi ascultă; iar orînduindu-se Domni pênă la mórte, și murind Domnul, se alégă pre altul care va găsi Devletul se orînduiască, iar nu pre fiul sêu.

2. Consulatul Rusiei cât și celü nemțescü se nu aibă a trimite Greci într'alte țerri, nici secretariü lorü se nu fie Greci; ci adevêrați Russi și Nemți.

3. Poruncile sântelor tractaturi, ce vor fi asupra nizamurilor țerreii, se se facă cunoscute la toți pămêntenii de obște, iar nu ascuns.

4. Domnul se'lü alégă în urmă boierii țerreii; și atît iscaliturile lor cât și pecețile se le trimița la prea înaltul Devlet, pentru ca să fie știut și cunoscut; și veri ce arzmhzaruri va trimite Domnul la prea înaltul Devlet, pentru ori ce *maslazaturü* alle țerreii, se nu se primescă pînă nu vor fi toți iscaliți, facându-le prea înaltul Devlet *rubaru* atît iscaliturile câtü și pecețile; și de va fi tóte și adevêrate, atunci prea înaltul Devlet se dea stăpînescă porunca.

5. Veri ce porunca va trimite Devletu la aceste douë che-leruri, se o facă Domnul cunoscută tuturor boierilor.

¹⁾ Veți memoriulü lui Dirzenu, *Trompeta* No. 677 și 678.

6. Domnul se nu aibă voie se îmbrace caftan pre nici unū strein, nici se le dea privileghiū allū țerrei, adevă scutelnici și poslujnici.

7. Toți Boierii acestor două cheleruri se fie slobodi, veri când vor avea se mērgă la prea puternicul Devlet, se nu fie popriți de nimeni.

8. Tôte capu-chehaielele serhaturilor se fie Români pamânteni, iar nu Greci.

9. Toți călugării, arhimandriții, Vladicii și Egumenii greci se fie isgoniți din țerra, mergēnd pre la Eparchiele lorū.

10. Domnul se nu aibă a înalța *mansupuri* din boierii țerrei cari va vrea, ci murind cellū bătrîn se ia pre cellū d'alu doilea; și nici se dea mansupurile la cine va vrea, ci pre rēnd la fieștecare, ca se se împartașască fieș-care din mila împărătescă; și fără rușfet, și cu sfatul tuturor boierilor.

11. Ispravnicii se se orînduiască boieri cu sciînță, și se fie respundători pentru județul lor.

12. Domnul se nu aibă voie se facă nici mazili, nici nēmuri, nici postelnici, nici companiști, se nu facă fără de scirea boierilor; și când va face câte unul, după slujbele ce va face; și în carte se fie toți boerii iscaliți; iară ne fiind toți, și numai cu pecetea, să nu se fie în sēma.

13. Domnul se nu aibă voie se orînduiască la nimeni vre unū privilegiū allū țerrei, nici lucruri de ale țerei se nu dea de zestre.

14. Tôte socotelile țerrei se fie deschise la Vistirie; și far'de scirea boerilor se nu facă nici o cheltuială, nici se ia mai mult de la țerra de cât ceea ce va trebui țerrei pentru cheltuețele țerrei și pentru lefuri. Iar Domnul se'st ia pre sēma'i numai rușmeturile.

15. Toți streinii fără privileghiuri se se așede cu țerra, și se nu fie bașcaluiți.

16. Neguțatoria pamântenilor se fie slobodă a trece veri unde, plătind vamă după vechiul obiceiū.

17. Beilicci-bașa se nu aibă voie se aducă cu dînsulū mai multī ómeni de câtū șapte-spre-șece pazarghideni, pre cari se'i orînduiască la 17 județe; și cu ómeni de ai ispravnicatului se strîngă oile ce sunt orînduite numai cu berat; dându-le ispravnicatulū ciobanii cei trebăncioși, cari ciobanii se ducă oile numai până la Dunăre, și se se întorcă înapoi; însă toți ciobanii se nu aibă arme.

18. La scólele țerrei ce se numesce domnești, dascálii se

nu fie volnici a priimi copii mici de Greci, nici de Arnauți, nici de Sêrbî; și cu porunca împărătescă se se trimița trei *hogi* procopsiți, cu plata țerei, ca se învețe și pământeni limba prea puternicului Devlet.

19. Toți sudiți se fie îndatorați se fie supuși sfințelor tractaturi și privileghiuri ale țerei.

20. Spătaria se se dea la patru boeri de ai țerei, pentru a putea pași nizanul țerei; iar nu la unul, și la Greci.

21. Căimacam la Craiova se se trimița boieru pământenu, cu sciința de alle țerei; și să nu aibă în slujbă ómeni streini, de cât ai țerei. ¹⁾

Nota No. XCVI.

Petiția boeriloru din Brașovü către Cabinetulu Russiei, prin care protestă contra numirii lui Grigorie Vodă Ghica d'a dreptulu de către Pörtă.

Sire!

Reduși, d'unü anü și jumătate, a fi pre frontiera Transilvaniei, care ne servă de asilü, spectatori ai calamitaților cari, contra ori căria așteptări, bântue încă și ađi nenorocita noastră patrie; și espuși printr'acesta la tóte sufferințele morale, și la tóte lipsele fizice; n'așteptămü, Sire, de câtü restabilirea definitivă a lucrarilor în România, spre a ne reassigura despre sórta ce ne aștepta.

Numirea la principatul Vallahiei a lui Grigorie Ghica, boierü pământén, distins prin nașterea sa și prin rangul său, se póte considera ca uă probă din partea Inaltei Porți a priimirii cererilor preliminarii a le Ministerului Majestații Vóstre Imperiale; acesta a trebuitü se ne console pe d'o parte; dar despre altă parte ne-a întristat. Suntem satisfăcuți, Sire; fiind că prin acestă Sublima Pörtă pare că voește a face se reînvie privilegiatele noastre, anulate în disprețul capitulațiilor primitive; dar suntem méhniți: căci, recunoscénd drepturile noastre, I. Pörtă n'a voit a lasa națiunii allegerea noului Ospodar, după cum se practica în vechime; și după tóte aparințele, avem încredințarea că puterea suzerană ar voi se nimicéscă consti-

¹⁾ Veđi Memoriulu lui Dirzenu, Trompeta No. 676 și 677.

tuția țării, din vechime recunoscută și garantată prin tratare solemnă cu puterea protectrice a M. Vostre Imperiale; și se împingă ast-felū nenororirile noastre la ultimul grad; pe când țerra, după atâtea suferințe, era în drept a se aștepta la consolățiuni și ușurări din partea S. Porți

Ridicând uă voce plângătoare până la piciorerele tronului M. V, I., cuteđam, Sire, a ne esprima ast-felū; căci, în urma sosirii Caimacamilor noului Ospodar, am aflat cu siguranța ca Prințul va sosi din Constantinopole însoțit de unū officer superior allū S. Porți, în calitate de Divan Effendi, și d'unū altū officer turcū, care, cu titlu de Capugi-Bașa, și sub numele special de Bešli-Aga (oficer de poliție turcū) este destinat a avea în România comanda unui corp de oștire mai mare de 2000 ómeni; ast-felū că pe viitorū presința Sultanului în România este în stare a face se tremure tóta lumea.

Ceva mai mult, Sire. Vedem că Pașa de la Silistra continuă a avea în țerră aceeași influința ce a exercitat-o în cursul ultimei catastrofe; și aflăm în același timp, indirect, că Prințul are a se adresa pe viitor la Constantinopoli numai prin mijlocirea numitului Pașa, priimind printr'ensul ordinele și instrucțiunile privitoare la affacerile țării.

Din tóte celle espuse, urméđa, Sire, că deșertarea țării de trupele otomane, atît de mult dorită, nu se va effectua; că sánta noastră religie, și poporul ce o professésă, vor fi d'opotriva espuși la aceleași insulte și profanări; iar constituția țării va încerca loviri subversive în drepturile consacrate de ea din vechime.

Nenorocitul popor, și după sosirea Caimacamilor, se vede împilat, ca în trecut, prin rechisițiuni vecsatóre, precum finū, aprovisionari de tot felul (pentru magazinele destinate la întreținerea trupelor turcesci în România, și pentru transportarea lor peste Dunăre) și salahori pentru repararea și reconstruirea locuinței Prințului; și tóte acestea fără nici uă plată séu despăgubire; în fine, strângerea contribuțiunilor bănesci are a fi cu atât mai împovăratóre pentru popor, cu cât sorgințele prosperității sélle sunt cu desăvêrșire sleite.

Am luat încă cunoșcința că noue regulamente se vor întocmi la Constantinopoli, pe care credem că prințul și boierii aflați acolo aū fost siliți a le aproba, vrénd nevrénd; și fiind-că aceste noue-dispozițiuni n'ar fi putut dobêndi forța legală, fără aprobarea înaltului cler ș'a întregei adunări a boierilor, și fără aproba-

rea Curții protectrice, se asigură că l. Pórtă, din propria ei inițiativă, ar fi împuternicit pe Domnū cu firmele necesarii pentru înlesnirea punerii în esecutare a acelor nouë măsurī

Alte dispozițiuni se dice că s'ar mai fi luat, prin cari s'ar amenința chiar viața acelor cari, depărtați de patria lor, și lasându-se cu totul la mărnimósa și puternica protecție a M. V. I. n'au încetat, Sire, a protesta contra grozaviilor ce se facea în România din partea oștirilor otomane.

Din câte am îndrăsnit, Sire, a espune până aici cu respect la picioarele tronului M. V. I., e învederat că înalta Pórtă, vedându-se în neputința de a essecuta pe faciă proiectele selle, a numit pe acei duoī Domni cu scopul d'a realiza într'un mod îndirect dorințele sélle, și d'a ne face pe noi sē părăsim a-silul nostru ș'a intra în patrie, încetând ast-felū a mai protesta contra abusurilor, și devenind instrumente involuntari-alle ruinei poporului ș'alle propriei nóstre perderi.

Prosternați la picioarele tronului I. V. I., îndrăsnim, Sire, cu acramī în ochi, a implora și în acéstă circumstanța înalta vóstră clemența și puternica vóstră protecție, în favórea nóstră ș'a poporului creștin, care speră, Sire, salvarea sa numai de la misericordia M. V. Imperiale.

Bine voiește, Sire, a conjura acéstă nouă furtună ce ne a menința, stabilind pe base solide fericirea nenorocitei nóstre patrii: spre a putea, sub puternica vóstră protecție, sē ne bucuram d'uă nouë esistența, și a gusta dille fericite, bine cuvântându în tóte dillele numele sacru allu M. V. I. ¹⁾

Brașov 14 August 1822.

Nota No. XCVII.

Prea cinstite D-ta biv vel logofete,

Cu lacrēmi fierbinți jaluimū D-tale, ca sē avem dreptate cu slugeru Teodor din Sud Mehedinți, ce se afla vĕtafū în plaiu Cloșanilor la leatu 1806, când stapĕnea Turcii, și se afla ispravnicū D-lui Cluceru Glogovĕnu; și trecând D-lor boerii spravnici în țĕrra nemțĕscă, aū remasū acelu Slugger Teodor stapĕanu la acea plasă, și preda ómenii cu bani; fiind eū mazil, mi-a luat două rânduri de bani, și fitanție nu'mi a dat; și am jaluit la d-lui Regep-Aga tótă plasa; l'aū și adus după

¹⁾ Publicată în *Buciumulū* No. 19 din anulū 1863.

jalba noastră ca să ne plătescă banii, fiind că n'avea porunca D-lor boierilor ispravnici să ne ia banii; și acea mită s'au întors cu judecata; și am ramas saraci. Și fugind (Tudor) la Muscali, au venit cu Panduri, și ne au ars casele, la patru frați; și vedând acelui jafu ce au făcut, și umblând ca să ne prăpădescă, au fugit doi frați ai mei la Turci, și de la Turci s'au dus la Sêrbi, și eu nu m'am amestecat la nici un felu de lucru, la nici o parte, nici spre Turci; tragându-mi dajdia, mi au luat talere patru-deci, cu cuvânt că me iarta de când m'am judecat cu dênșul; și mi au luat Pandurii lui un callu înșelat, și sunt pagubaș; și eșind Turcii Ostrovului pe anul trecut, dând bani de bir, i zaherea, ne lua fara de voe de ne ducea la dênșii zaherea, la Paun Dan; au fost neopriți Turcii dintr'aceia plasă; iar D-lui Slugerul, cu cuvântu că am dusu (zaherea) la Turci, au trimis și m'au luat, și m'au globitu cu talere 100, și talere 50 s'au făcut cheltuiala, cu trêpad cu totu; și D-lui Slugeru mult ducea la Turci de voia lui, și neguțetoria cu dênșii, și ômenii lui fiindu neopriți de la Turci, cu tôte ce le trebuia; și n'au mai globit pe nimenea, fara de câtu pe mine, având multa pismă; și la tóta dajdia la cruci, ne lua câte talere 5 mai mult peste banii dajdiilor; și tôte dajdiile le-am dat, de când s'au început resmirița, nici măcar una nu ne-au trecut; și la létul 1808 ne-au luat de zaherea, crucea talere 25, și deosibit parale 20; și la létu 1809, de casă parale 20, și nu ne-au dat fitanție; și acum ne-au luat talere 100, banii ajutorului, și de fitanție talere patru, și de oeritu câte parale 10, și ravașu punea câte 20 bani. Și cu lacrimi fierbinți ne rugam cinstitului Divan ca să se milostivescă asupra saraciilor noastre, ce nu va fi cu porunca ca să ni se întôrca; și cum va fi mila D-tale.

Prea plecații D-tele

Ghiță Răescu, mazil

Antonie Răescu, mazil.

Costache Samurcașiu, biv vel Logofetu, i cavaler, întâiu otcâmuitoar alu Divanului Craiovei, Dumnéta vatașe pe amândoua părțile se 'i scoți la Departamentul de patru, se le cerceteze pricina; și cu anafora se ne arăți.

1810 Noembre 18.

Locul
Sigiliului.

Treti Logofetu.

Prea Înălțate Dómnne!

Cu lacrimi ferbinți jeluescú milostivirii Márii Téle, luminate Dómnne, ca să am dreptate cu un Slugerú Tudor, ce aú fost comandir de Panduri în vremea Muscalilor, din sud Mehedinți: că aflându-se mai sus-numitulú vâtafú în plaiulú Cloșanilorú, pân'a nu veni Muscalii, ne-aú luat multe rënduri de bani, și fitanție nu da; și iar ne-aú mai apucat de alú treilea rândú de bani. Noi am cerutú fitanții, apoi se 'i dăm bani; și n'aú vrut ca se dea fitanții; și cu mare zorú aú trimis de ne-aú luatú banii; și după ce aú luat bani, s'aú dat spre partea rusésca, și aú venit cu câți-va Panduri ca să ne prindă, căci statussem împotriva; și veđând că nu ne-aú prins, ne-aú dat focú caselor la 4 frați, și aú luat și vite ce aú gássit la 2 frați ai noștrii; și au arsú tóte iconomiile nóstre și bucatele, după cum se arată prin jalba slávitului Comitet pe larg; și umbla ca să ne prindă să ne prăpădescă. Am tot fugit prin păduri, multă vreme; iar vađând că numai avem locu de viața, aú fugitú 2 frați la Turci, veđendú patima altora ce pátimescu și cum îi prăpădescu, și de la Turci au fugitú la Sêrbi; — și eú totu am umblat fugar multă vreme, de n'am putut munci nimicú într'acea vreme; și am dat talere 40 prin logofetulú Radu, cu cuvânt de iertare; și apoi am venit la pámêntulú meú; și eú am fost bașca de frații mei, peste 20 ani trecuți, și n'am fost amestecat la nici un felú de rëutați, nici la Panduri, nici la Turci, nici la hoție, după cum arată tóte satele, prin adevérința iscalită de preoți; și aú trimis Panduri, și 'mi aú calcat casa, și 'mi aú luat muerea róbă, cu un copilú în brațe, bágând'o în Muscali; aú ținut'o în casă trei săptămâni, în locú de muere, după cum era obiceiulú lui; și am dat 30 galbeni de am scos muerea, aruncându-'mi priciní că am dus la Turci (zaharea), într'acea vreme; iar Turcii era nelipsiți din țerra, și era tóte schelele slobode la Turci, și ne lua bani de birú și zaharea; și puind D-lui Slugeru pe un om alú D-séle, pe logof. Dumitru Gârbea, ca să scrie la un frate alú meú, a nume popa Gheorghe, ca să vie, că nu 'i va face nimicú Slugerul, aú venit; și pe alții 'i aú învețat de l'aú dus la D-lui, și l'aú îngenuchiat să 'lú tae; pe alți tovarăși ai lui înveță se 'lú scóța se 'i dea bani pe moșie; și am datú zapisú pe talere 300 pe tótă moșia, numind zapisul pe numele tovarășului seú D. Nicolae Zoicanu; și după ce aú muritú acellú popă, m'aú luat cu Panduri D-séle, și m'aú dus într'un

sată, și m'aș pusă să'i dau eu cu alt frate altă meu zapis de frică, puindu-ne la închisóre; și 'i am dat zapis, scriind zăpisulă că ori cine se va afla din nămulă nostru se aibă a întórce banii; iar D-lui n'aș priimit acelu zapis; și am dată altă zapis, ca se nu mai aibă nimeni voe a mai scóte moșia; și am dat jalbă Divanului Craiovei pentru tótă paguba mea; și am intrat în judecată la D-lui Biv vel Logofetă Costache Samurcașiu; și fiind (Tudor) omul D-lui, de trei ori m'aș tot ținut (cu vorba) până s'aș spart Divanul; și aș dat se mă pue la opréla, ca să mă sparie se fug; și n'am mai intrat în judecată, după ce s'aș spart Divanul la Samurcașu; și nici o dreptate n'am avut; iar pentru moșie, îmi đisse Samurcașu se daș jalbă deosebită, că 'mă dá moșia; și vedând nedreptatea, n'am mai dat jalbă; și ne-aș rânduit la partament; și nici acolo nici o dreptate n'am avut, că aș dat mită sume de bani de 'mă aș perdut dreptatea; și vedând acea nedreptate, ndată am dat jalbă slăvitului Comitet a nu rămânea sāraci; și din pricina sārăciei n'am mai putut se ne mai căutam; și am așdit că aș luminat D-đeu (țerra) cū milă; și Măria Ta estă mult milostiv asupra sārăcilor; că la Divanul Craiovei cu acest om n'am dreptate nici într'un chip. Și cu lacrimi ferbinți ne rugăm Măriei tēle, ca să fim scoși la judecată înaintea Măriei tēle, ca să nu'ți faci păcate se ne mai rânduești la altă judecată, ca nimicū nu putem; că e om tare și cu putere. Și cum D-đeu te va lumina asupra sārăciei năstre. Și pentru paguba caselor, am strans totă satul, împreună cu ună omū muscălescū, și aș prețuit casa de bașca de paguba din bucate, și din altele din prejurul casei; și aș dat înscriș muscălescū cum aș găssitū cu calle. Și cum va fi mila Măriei tēle asupra sārăciei năstre !¹⁾

Robii Măriei Tēlle, *Ghiță Răescu*, ot Gornovița.
Antonie Răescu, ot-tam.

Vatașe de curte, să 'i înfățișeze la judecată Departamentului de optū.

1816 Februarie 20.

No. 199.

Biv vel Spataru.

¹⁾ Originalele acestor petițiuni le posedă D. Gornovicănu din Mehedinți.

Nota No. XCVIII.

Listă de rămasurile lui Tudor, făcută de Judecătoria de Mehedinți la anul 1838.

1. — Ua pereche casse în Cerneți, ruinate. ¹⁾
2. — Pivnița de ținut cu casse d'assupra, în delul Curila lângă Cerneți, pe moșia Pétra Alba a M-rei Cozia.
3. — Ua vie și cu pomi, în acelașu delu, în possessia Clucerului Vasile Strâmbénu, cu cartea Caimăcâmet din 1823 Aprilie 30 ²⁾
4. — Ua móră pe apa Pleșuva, după moșia M-rii Govora.
5. — 10 stj. moșie în lungu și în latu, în siliștea satului Cloșanii, pe care era și ua casă arsă de Turci, iar locul *luat* în silă de la un Bonciog moșnénu, care o posedă dupe la 1832, după arătarea moșnenilor Cloșani.
6. — Ua móră totu acolo, făcută de Tudor, în vadul moșnenilor, cu 2 rôte, din care una o posseda Tudor drept cheltuală, și alta moșneni, fiind vadul lor, iarăși după arătarea moșnenilor.
7. — Ua cârciumă aprópe de satul Balta, și pușină moșie, după arătarea Stâmbénului și mărturisirea moșnenilor de la Baltă, anume Nicolae Zoicanu și Popa Constantin, că Tudor făcuse acea cârciumă pe moșia lor *prin silnicie*
8. — Liveți la Halânga, tot după arătarea Strâmbenului.
9. — Unu loc în Cerneți netrecutu în catagrafia de mai susu. ³⁾

Nota No. XCIX.

Câte-va bilete d'ale lui Tudor către Nicolae Zoican din Mehedinți și către Căpitan Vasile.

No. I.

Către Dumnealui Kir Nicolae Zoican.

Am priimit scrisórea D-tale, și de câți bani mi s'au trimis de către D-ta din socoteala mea până acum, măcar că ai fi tanțele melle; dar eată că 'ți trimiseiú eú însemnare curată,

¹⁾ Acéstă casă a cumpărat-o D. Petre Cladovénu în 1851 lei.

²⁾ Cumpărată de D. Ión Gărdărenu în 5951 lei.

³⁾ Veți Dossarul No. 13256 de la ²Arhiva Statului, secțiunea istorică, pag. 8, 9 și 59.

unde sunt trecuți și ai pieilor; ci D-ta vei păstra însemnarea acésta; și când ne vom întalni, îmi vei aduce răvașele, și 'i vom trece în dos (loculū rupt) priimiți. Eată și însemnarea de la Kiriacov, de socotéla peilor, pentru banii de la Anastasie; eată că 'ți trimiseū bumbașirū; ci vei merge de vei apuca de îți va da banii, sau să vii cu ellū aici la judecata. D-ta sa'ți cauți banii de la ellū; și ellū cu mine n'are nici o socotéla; iar de va avea, își va căuta cu mine; iar D-tale sa'ți dea banii. Eată și osebitu răvașul meū ca să i'lū arăți, să vađa și ellū și judecata că așa merge șartulū. D-tale sa'ți plătescă datoria, și ellū ce va avea cu mine sa'si caute.

Kir Nicolae, pentru bani am prea mare trebuința; fiind-că în sêrbatori, după Paști, voiū să mergū la București sa'mi isprăvescū niște treburi; pentru aceea îmi trebuescū bani.

Ci prea mē rog, pune silența până la Paști se'mi faci acea sumă de bani; și se vii D-ta singur cu ei până la mine, fiind-că avem mai multe să vorbim amânduoi. După ce vom isprăvi acelle trebi, apoi iar îți voiū da eu bani, câți îți vor trebui; numai mie la acea vreme îmi trebuescū; și apoi curându iar iesse banii.

Am auđit prin unii alții că ar fi vorbind Regep-Aga și alții rēu de mine; ci să cerceteđi, și sa'mi scrii; și scrisórea să o trimiți la cocóna Ana, la Cătuñū, scriindu'i D-ta ca să 'mi o trimița Dumneaei de-locū.

Și prea mē rog, Kir Nicolae, să te silești pentru bani, ca să nu'mi remăe tréba care arătū că am, josū, din pricina banilorū; și atunci se vii D-ta ca să vorbim celle-ce vom avea; căci am ceva vorbă cu D-ta.

Pentru biserica de la Cernavêrfū, sa'mi scrii ce le lipsește ómenilor, și ce pohtescū de la mine? adica cu ce voescū ca să 'i ajutū eū? Ca să știū se le slujescū, precum am fagăduit. Și sunt

Alū D-tale gata.

1813 Martie 20.

Theodor.

Kir Nicolae, acésta scrisóre cu om credincios să o trimiți la Kir Răducanu în Iazăretū; și să 'i spue din gură că iar om credincios se pue să 'i o citésca; și să șeđa omul D-tale să ia respuns; și să 'lū trimiți la Cătuñū, scriind cocónei Anei să 'mi 'lū trimița; cum și tot dauna ce scrisóri va da Răducanu, să le trimiți tot la Cătuñū ¹⁾.

¹⁾ Pe adressă sunt și aceste cuvinte: „și acésta legătură cu materie, să se mița la Kir Răducanu.“

No. 2.

Către dumnealui kir Nicolae Zoican.

După cum știi, eu prea mă grăbesc ca să merg la București; și fiind prea ocol pe aici, aș vrea să merg prin țera; te poftesc, fă mijlocire de mi scrie, fi-va cu puțință să ne putem stricura peste baltă?. . . .¹⁾ bului, adică pe la băi să trec; și de vei socoti că se poate, scrie mi de loc; și apoi îți voi scrie când să veniți cu caii la băi, ca să plecăm; der cum mai curând să mi scrii. Sunt al dumnitale gata.

1815 Februarie 21.

Theodor.

No. 3.

Acest Gorovei, sătean din Ilovița, din plaiul meu Cloșani, care a fost și el luat de silă între Pandurii *Adalăr*,²⁾ acum când a venit la locul lui și la munca sa, între birnicii sei, de 'și pörtă datoria sa, dreptu aceea după slobozenia ce am de la stăpânirea mea, 'i am dat această adeverință să ai-bă pace de către dregătorii locului; fiind-că cu știre s'au întorsu.³⁾

No. 4.

Către D-lui chir Nicolae Zoican.

Mă mir de d-ta cum de atâta vreme de nu mi scrii de nici unele? și fiind-că mă aflu bolnav, prea multu am poftit la lămâi; fiind că nimic alt cevași nu pot mânca.

Te pohtesc, kir Nicolae, cum mai îngrabă, să trimiți un om cu bani; și să scrii d-ta la jupânu Stoica ca să facă ori cum va face să mi cumpere trei-șeci de lămâi bune; și când le va aduce la d-ta să le dai la căpitan Drăghici; și să i duci d-ta ca să mi le trimită aici la mine cu un Pandur, cum mai îngrab.

Să scrii jupânului Stoica ca să ne mai înștiințe de câte cevași, ce se mai aude în năuntru.⁴⁾

Să mă înștiințeți ce ai făcut pentru armesaru⁵⁾.

1811. August 8.

Theodor Slugeru.

¹⁾ Locul rupt în originalu,

²⁾ Negreșit *Adacalei*.

³⁾ Aceste trei billete sunt autografe.

⁴⁾ Adică, în Austria.

⁵⁾ În acestu billetu figureasă numai semnătura lui Tudor.

NB. — Aceste patru billete mi s'au comunicat de D. I. G. Rupturenu, professore de classa IV. din Severin, care și le-a procurat de la moștenitorii lui Nicolae Zoicanu. Doritorii le potu vedea la autorulă acestei opere.

VERIFICAT
2007

— 225 —

No. 5.

Cu frățescă dragoste

Archon Căpitan Vasile!

Pentru talere trei-deci, adică lei 30, ce ȃice acestu Nicolae Albastroiu, omulū meū, cā l'āu dat satulū dator la D-ta, poh-tescū pe D-ta ca sā 'lū mai aștepți; pentru hatīrul meū, pānā la S-tu Gg. viitor, Aprilie 23; și daca la acest-sorocū nu va plāti, atunci sā trimiți la mine cu acest revașū allū meū, și 'i voiū respunde eū D-le, de cinstitū; și pentru acēstā facere de bine, cu prelungirea lui mē vei îndatora, ca sā slujescū și eū D-le, remāind

Alū D-le ca un frate.

Theodor Slugeru.

Și sā amū responsulū D-le, se știū ¹⁾.

FINE.

VERIFICAT
2007

¹⁾ Acestū biletū autografu ilū posedā D. Maior Papazoglu, căruia i s'a procuratū de D. Hristodor Marghiloman, din Craiova, gāsītā între hārtiele familiei Vișorēnu de peste Oltū.

**VERIFICAT
2017**

**VERIFICAT
2017**

ERRATA

La volumul II.

<i>Cum este</i>	<i>Cum trebuie să fie</i>	<i>Pagina</i>	<i>rându</i>
Capuțineni	Câmpineni	21	30
Caimacamilor	Boierilor	62	9
No. 122	No. 123	63	37
sensul	veracitatea	126	32
cauzele	drepturile	127	21
Despre sensul	Despre veracitatea	126	32
și cauzele	și drepturile	127	21
a Arhivei	Din Arhiva	132	40

VERIFICAT
2017

VERIFICAT